

ΕΝΤΟΣ ΤΩΝ ΤΕΙΧΩΝ

διπλό τεύχος 39-40
μάρτης 1989
τιμή τεύχους £2.00

αντης
ιωαννιδης
για
συνεντευξη

ταξιδιωτικο
στην
ιντιφαδα

η
γυναικα
στα
ΜΜΕ

κυπριακο:
κουρασμενα
δηματα

ο
φιφης
ιωαννου
θυματα...

τουρκια:
δημοκρατια
μηδεν

ενα
ανθενωτικο
κειμενο
του
ΚΚΚ

ωδή για ένα σκοτωμένο τουρκάκι

Π. Μηχανικού

Stetson!
You who were with me in the ships at Mylae!
That corpse you planted last year in your garden.
Has it begun to sprout? Will it bloom this year?

T.S. ELIOT.
«Η Έρημη Χώρα»

Αυτός ο κάμπος π' απλώνεται μπροστά μου
καταπράσινος
στολισμένος με το κίτρινο
της μαργαρίτας
με το χαμόγελο της
παπαρούνας
βιολέττας
αυτός ο κάμπος
ανοιχτός κάτω απ' τις
θερμές
αχτίνες του ήλιου
φωτεινές
αυτός ο κάμπος
που μ' ένα χάδι απαλό
δείχνει στην ψυχή μας το
δρόμο της άνοιξης

σ' αυτό τον κάμπο
που δοξάζει τον Κύριο
και την ψυχή του
ανθρώπου
σ' αυτόν τον κάμπο που
δοξάζει το σώμα και
συρμουρίζει το τραγούδι
του ανθρώπου
σ' αυτόν τον κάμπο

κείται
σκοτωμένο
ένα Τουρκάκι

Ενα συσπασμένο
πρόσωπο
κομμένο απάνω στον
πόντο,
ανάγλυφη
ανήλικη μάσκα
κομμένη στην αιωνιότητα
για να ρωτά
αν ο τόπος ήταν
πράγματι πολύ στενός
μέσα στο πανηγύρι της
άνοιξης
για να ρωτά
αν υπάρχουν εθνότητες
ανάμεσα στους λαούς
της μαργαρίτας
για να ρωτά
ποιάς εθνικότητας είναι
το πράσινο χορτάρι.

Ζεσταίνει ο ήλιος τις
ρίζες και το χώμα.
Ξεχειλίζει η αγάπη σαν
δρυσούλα
μεσ' απ' τα φύλλα και
τους ανθούς της ψυχής
του ανθρώπου
μέσα στην ανοιχτή
ελικρίνεια του κάμπου
και μια ανάγλυφη
τρομερή μάσκα ενός
παιδιού
κάτω από το πολύ του
ήλιου φως
κινάει τα χείλη
και μιλεί: «Ευχαριστώ.
Με φέρατε σ' αυτό τό
δρόμο
Με φέρατε σ' αυτό το
τέλος. Ευχαριστώ σας
δικούς και ξένους».

Γη μου! Κόμησέ τον
γλυκά,
νανούρισε τον. Για σένα

η φωνή του ποιητή
ρωτάει και πάλι εφέτος
τους εμπόρους των
πετρελαίων
και τους αποικιστές των
πτωμάτων,
ρωτάει τον Στέτσον:
«Το κουφάρι που
εφεύτευσες πέρσι μέσα
στον κήπο σου
άρχισε να βλαστάει, θ'
ανθίσει εφέτος;»

Από την
«Κατάθεση»

ενας "περίπου" σοσιαλιστής

(ένα ομολογουμένως υστεροβουλο κείμενο)

μαριος τεμπριωτης

Η υποστήριξη που πρόσφατα έδωσε ο «περίπου» σοσιαλιστής Ετζεβίτ στον Ντεκτάς, «βγαίνοντας» του Οζάλ από δεξιά και προβάλλοντας ένα πιο έντονο εθνικισμό και μεγαλοιδεασμό κι ένα όχι στα «παζαρέματα» του καθυστερημένης ιδεολογίας και από αυτήν του Κεμαλισμού, στην αρχική του τουλάχιστον μορφή (διότι αφαιρεί ακόμα και οποιοδήποτε εναντίωση στο θρησκευτικό καταστημένο). Η ιδέα είναι παλιά και στηρίζεται στην ευκολία που προκύπτει όταν αντί να προταθούν νέες ιδέες, που στην προκειμένη περίπτωση θα έπρεπε να είναι σοσιαλιστικές, να τείνουν δηλ. τουλάχιστον ν' αντιπολιτευθούν τον καπιταλισμό, χρησιμοποιούνται οι ιδέες που ήδη επιβλήθηκαν σε μια προηγούμενη φάση το αστικό κατεστημένο μέσα από την κυρίαρχη βέβαια παιδεία του, τον στρατό του, την εκκλησία κ.λ.π. και οι οποίες ιδέες γίνονται ενοχλητικές ή στενάχωρες σε μια νεότερη συγκυρία. Η στρατηγική αυτή του «περίπου» σοσιαλισμού γίνεται αναγκαία από τη στιγμή που ο στόχος είναι η διαχείριση της εξουσίας. Υπάρχει επομένως η ανάγκη προσεταιρισμού ενός τμήματος της άρχουσας τάξης. Το σκεπτικό, με μια δόση βέβαια απλοποίησης, δεν απέχει πολύ από αυτό του μπακάλη της γειτονιάς. Διαπιστώνεται ποιος είναι ο κενός χώρος και καλύπτεται, νοούμενου ότι τα έξοδα είναι τα ελάχιστα. Έτσι ο κ. Ετζεβίτ δεν επικεντρώνει την αντιπολίτευση του στο «συμβιβασμό» του Οζάλ με τη δικτατορία αλλά στην «υπο-χωρητικότητα» του στο Νταβός και το κυπριακό. Επάνω σ' αυτό τον υπερπατριωτισμό στηρίζει τα νότα του, υποχρεώνοντας τον Οζάλ να λείπει ότι δεν είναι συμβιβαστικός και ωθώντας τον επομένως σε μια αμυντική πολιτική ενώ επιτίθεται χρησιμοποιώντας, μιας και απευθύνεται στα λαϊκά στρώματα, μια προπαγάνδα σχετιζόμενη κυρίως με τη λαϊκή εξαθλίωση, η οποία βέβαια παύει να πηγάζει από τις αντιφάσεις του κοινωνικού συστήματος και βρίσκει την ρίζα της στη κακή διακυβέρνηση της παρούσας κυβέρνησης. Είναι φυσικό ότι αν ο Ετζεβίτ βγει στην εξουσία με αυτά τα δεδομένα η υποταγή του στο στρατιωτικό κατεστημένο θα είναι αναπόφευκτη. Όπως είναι αναπόφευκτο να μην δώσει στους ψηφοφόρους του ούτε ψωμί ούτε ελευθερία αλλά ένα υπερβάλλον εθνικισμό που θα εκτονώνει τις εσωτερικές εντάσεις προς τα έξω.

Είναι πολλά τα στοιχεία που δείχνουν πλέον με αρκετή σαφήνεια ότι το στάτους-κβό εσωτερικεύεται σταδιακά μέσα στη πολιτική σκείψη, μέσα στη καθημερινή ζωή και μέσα στη νοοτροπία ηγετών και υποζυγίων.

Δεξιά η αριστερά ανάλογα με το πολιτικό ή ιδεολογικό στρατόπεδο, απορριπτικά ή ενδοτικά πολλαπλασιάζονται τα φαινόμενα της προσαρμογής και της αποδοχής: Όχι μόνο της κατοχής, όχι μόνο των πολλαπλών κατοχών που τσακίζουν τη πλάτη μας, όχι μόνο της διχοτόμησης του χώρου και των κυπριακών εθνοτήτων, όχι μόνο της κοινωνικής αδικίας όχι μόνο της καταστροφής του περιβάλλοντος, όχι μόνο τόσα και τόσα λιγότερο ή περισσότερα σημαντικά, ουσιαστικά ή φαινομενικά.

Υπάρχει μια γενική και διάχυτη τάση συντήρησης που ήδη καταχτά κυρίαρχη θέση στο υποσυνείδητο. Αυτή η τάση εκφράζεται και στο πολιτικό επίπεδο (επαναφορά του Γρίβα, ενσωμάτωση και αποδοχή των πραξικοπηματιών, ανασύνταξη των γηραιών αγωνιστών, επίθεση στο Γκάβερνορ, επιστράτευση των εργαζομένων στο λιμάνι) και στο ιδεολογικό (στροφή στις παλιές αξίες, πατρίς, θρησκεία, οικογένεια χωρίς το κόπο της συγκάλυψης πολλές φορές, κοσμοπολίτικος ζιμανφουτισμός και αμοραλισμός).

Ανάλογα με την ιδιοσυγκρασία του ο κάθε χώρος εκφράζει την ουσιαστική αποδοχή της μοίρας ζώντας μια ξωφαλιστη ψευδαίσθηση αντίθεσης: Άλλοι μέσα από ένα υστερικό εθνικισμό, διαψεύδοντας αυτό που περισσότερο από όλους προωθούν: Κερύνεια, Σμύρνη, πάλι δικές μας θάσπε, θάρθει κάποτε ο εφθαδάκυλος. Ο Αττίλας χώρισε το έδαφος στα δύο, αυτοί πασκίζουν να χωρίσουν όποια μνήμη συνύπαρξης επιβιώνει στη μνήμη των ανθεθνικιστικών τμημάτων των δύο κοινοτήτων.

Άλλοι μέσα από μια ψευδώνυμη ηρεμία αναμένουν τη καλή λέξη που θα πέσει από τα χείλη «όσων ισχυρών μπορούν να εξασκήσουν πιέσεις» και καταντούν την «επαναπροσέγγιση» αγαθό που θα στείλει ο ουρανός στους φρόνιμους της γης, κι άμα δεν το στείλει... ε θα πάμε με τους άλλους στη διπλή ένωση να ηουχάσουμε.

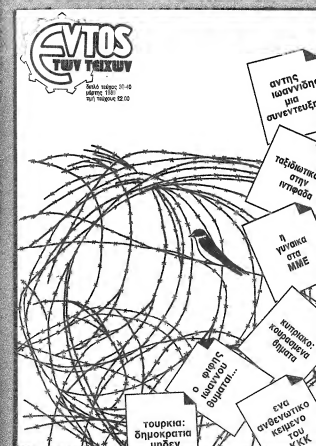
Ούτε που τους περνά από το νου ότι η διακοινοτική αντίθεση είναι καρπός δεκαετιών, για να πούμε το ελάχιστο, μιας σκληρής, επίπονης, αιματηρής, ιστορικής πορείας που καθορίστηκε από την καθυπόταξη στα καλούμενα μητροπολιτικά κέντρα της Ελλάδας και της Τουρκίας, όχι μόνο των αρχουσών τάξεων των κοινοτήτων αλλά και του λαού. «Πέραν βέβαια του μπερλιουσκτικού διαιρεί και βασίλευε» στο οποίο και ο τελευταίος λωποδύτης μεταφέρει τις δικές του αμαρτίες. Η «επαναπροσέγγιση» σημαίνει ουσιαστικά μια ανατροπή της επιβεβλημένης ιστορίας των αρχουσών τάξεων που ασφαλώς δεν μπορεί να επιτευχθεί με καλόχη ανθρωπιστικά σλόγκαν, προπαντός στην απουσία μιας δυναμικής λαϊκής παρέμβασης, δείγματα της οποίας ζήσαμε τα πρώτα μεταπολεμικά χρόνια.

Εξ' άλλου ο ουρανός μπορεί να στείλει τη διπλή ένωση και μέσω του «ενδοτισμού» και μάλιστα μέσω μιας «επιτυχίας» των συνομιλιών. Όπως βέβαια και μέσω μιας αποτυχίας τους. Το μοίρασμα μιας σηματοδομένης τράπουλας μπορεί να κάνει όλα τα χαρτιά να χάνουν.

Πάρτο απόφαση: «είτε φταις είτε δεν φταις, σαν δεν παλέψεις θα πεθάνεις». ● Κ.Α

διπλό τεύχος 39-40
μάρτης 1989
τιμή τεύχους £2.00

επιμέλεια εξωφύλλου: λεόντιος παύλου

«Εντός των τειχών»
το μηνιαίο περιοδικό της παλιάς λευκωσίας
διεύθυνση: μίνωας ββ, παλιά λευκωσία, τηλ. 348934 / 431278

- διευθύνεται από συντακτική επιτροπή
- υπεύθυνος για το νόμο: κωστής αγνώστης
- για τα υπογραμμένα κείμενα ευθύνονται οι συγγραφείς τους
- τεχνική επιμέλεια: Printed Matters / desktop publishing services

περιεχόμενα

• ένας περίπου σοσιαλ-πατριώτης μάρσιος τεμπριώτης	1
• εκδοτικό	2
• κυπριακό ... κουρασμένα βήματα	4
• στο πόδι	6
• η γυναίκα και τα μέσα μαζικής επικοινωνίας νίκος περισιπίνης	12
• βία: μια κυπριακή πραγματικότητα - συνέντευξη με το κέντρο άμεσης βοήθειας θυμάτων βίας μέσα στην οικογένεια	20
• ο μονεταρισμός στην αγγλία δρ. φοίβος αρσότης	22
• ταξιδιωτικό στην ιντιφάδα αποστολή της ΚΥΠΕΑ στην κατεχόμενη παλαιστίνη	24
• η τουρκική χούντα και η βιβλία πανίκος χρυσάνθου	36
• συνέντευξη με τον nihrat behram πανίκος χρυσάνθου	37
• οι δικές των κουτλού-σαργκίν συνέντευξη με τον βαγγέλη κουρρή	39
• αλληλεγγύη προς τους τούρκους πολιτικούς κρατούμενους	44
• Κ.Κ.Κ. μερικά επίκαιρα πολιτικά ζητήματα - ντοκουμέντο νίκος κλεομένης	47
• κουβεντιάζοντας με τον φιφή ιωάννου	56
• τα αυτονόητα του σοσιαλ-πατριωτισμού - η ελληνοκυπριακή αριστερά	60
• αποχωρισμός και συνύπαρξη osman ergun	64
• συνέντευξη με τον αντή ιωαννίδη	66
• για την λαϊκή ποίηση λευτέρης παπαλεοντίου	76
• αντι-ποίηση του κ. κύρρη	80

κουρασμένα βήματα

Παράδοση παραμένει για πολλούς η προσυπογραφή απ' όλα τα Ελληνοκυπριακά κόμματα των αντιπροτάσεων Βασιλείου προς Ντεκτάς.

Οι προσπάθειες του ΔΗΚΟ και της ΕΔΕΚ να εξηγήσουν ότι δεν υπήρξε στροφή από μέρους τους δεν φαίνονται πειστικές σ' ένα σημαντικό μέρος των οπαδών τους, που συρρίκνυνονται μεν αλλά επηρεάζονται όλο και περισσότερα από τους αφυπνισμένους διπλο-ενωτικούς. (Κάλλιο μισή Κύπρος στο χέρι παρά όλη και καρτέ-ρι).

Ωστόσο η θέση και των δύο κομμάτων είναι σαφής και η υπογραφή τους έχει μπει σε αρκετά κείμενα που προνοούν και ομοσπονδία και διζωνική και ισότιμη. Επομένως τυχόν άρνηση τους στη συνυπογραφή των προτάσεων Βασιλείου δεν θα μπορούσε να στηριχτεί σε λόγους αρχής.

Το ΔΗΚΟ χρησιμοποιεί τη βαθυστόχαστη δικαιολογία ότι συμφωνεί με τις προτάσεις αλλά διαφωνεί με αυτό τον διάλογο. Προφανής πρόθεση του, να κανονισθεί την παραδοσιακή πτέρυγα του κόμματος που δεν αισθάνεται άνετα με τον εθνοκεντρισμό και τη σύμπτωση με «υπολείμματα του αμαρτωλού παρελθόντος» από τη μία, αλλά να κανονισθεί και οι καλά είμαστε έτσι, γιατί να μπουσε σε νέους κυνδύ-νους.

Η ΕΔΕΚ λέει ότι παραμένει σταθερότατη αλλά θέλει να μείνει στο παιχνίδι για να μπορεί να επηρεάζει τα πράγματα. Η δικαιολογία αυτή είναι και μια παραδοχή ουσιαστικά της αδυναμίας της όπως προκύπτει από την αποψίλωση που υφίστανται οι κινητοποιήσιμες δυνάμεις της και τον περιορισμό των δυνατοτήτων της στην ισχυρή κοινοβουλευτική εκπροσώπηση της.

Εν πάση περιπτώσει η σύμπλευση των δύο κομμάτων με τη γραμμή Βασιλείου φωτίζει και την γραμμή τους, η οποία τελικά ζητεί απλώς ένα «άλλο» διάλογο, στον οποίο η Ε/Κυπριακή πλευρά θα ήταν «πιο δυνατή» απ' ότι είναι τώρα. Βέβαια ο γιατρός ξεκαθαρίζει ότι «πιο δυνατή» σημαίνει «αλλαγή των συσχετισμών δύναμης στην περιοχή». Αποφεύγει όμως να κάνει ένα απολογισμό της «δυναμικής εμπλοκής της Ελλάδος» και των νέων αμυντικών επενδύσεων που αυτός «πρώτος» ζητήσε και «έπεισε» και τους υπόλοιπους. Όχι βέβαια ότι δεν υπάρχει κάποια αλλαγή στους συσχετισμούς, σ' ότι αφορά κυρίως την «εμπλοκή» στη διπλωματική της διάσταση, αλλά αν γινόταν αυτός ο απολογισμός θα έδινε σαν άθροισμα της αλλαγής, το Νταβός, στο οποίο αφήνεται να πλεύσει ίδιος εξόδοις ο κύριος Γιώργος. Αν είχαμε και μια μεράρχια εδώ, αγαπητέ κύριε Κατζίδημητρίου θα είχαμε και δύο Νταβός ενώ εσύ θα πρωτοπορούσες ζητώντας

βέβαια δύο μεραρχίες.

Η συνυπογραφή πάντως των τεσσάρων κομμάτων δίνει και το μέτρο που χωρίζει τους απορριπτικούς από τους ενδοτικούς (για να χρησιμοποιήσουμε την τρέχουσα ορολογία). Κινούνται και οι δύο πλευρές γύρω από την ίδια οριζόντια γραμμή με πολύ μικρή διαφορά συχνότητας. Τακτικά συναντώνται σε πάρα πολλά σημεία. Το σημαντικότερο απ' αυτά είναι η προγραμματική αδυναμία των πάντων (σ' άλλους οξυλημένη και σ' άλλους όχι) να κινητοποιήσουν τον λαϊκό παράγοντα. Όταν μάλιστα τους υποδεικνύει κανείς το γεγονός, ανήν καϊτάξουν το πολιτικό τους πρόγραμμα αρχίζουν να κλαίγονται γι' αυτό το λάο που δεν καταλαβαίνει, που είναι αλλοτριωμένος κ.λ.π.

Πάντως παρά τους οξυμένους τόνους της πολιτικής διαμάχης στις περφόδους των εκλογών, η άποψη ότι τελικά τα δύο στρατόπεδα δημιουργούν εφ' αντικείμενο ένα ανώδυνο πολιτικό διπολισμό μέσα στον οποίο θα κινούνται οι ψηφοφόροι έχοντας την αίσθηση μιας ψευδώνυμης επιλογής, φαίνεται να επικυρώνεται.

οι συνομιλίες

Οι προτάσεις που κατέβηκαν από τις δύο πλευρές έδωσαν μια ψευτική αίσθηση κινητικότητας. Πρόκειται στην ουσία όμως

για ένα βήμα επί τόπου. Και οι δύο πλευρές ξανάβαλαν στο καλάθι τις ίδιες θέσεις με κάπως διαφορετικές μορφές. Βέβαια η διάλυση της «πρόταξης» επιτρέπει τη μη άμεση διακοπή των συνομιλιών και αποτελεί ταυτόχρονα ένα κλείσιμο του μαπού προς όσους θα επιθυμούσαν να παρεμβληθούν ως «συντονιστές» μιας διαδικασίας «Κάμπ-Ντεϊβιντ». Από τη άλλη πλευρά ο Ντεκτάς εμφανίζεται σκληρότερος, και με διάθεση εναντίωσης στον Οζάλ (π.χ. επίσκεψη Ετζεβίτ), αναμένοντας τις επόμενες δημοτικές εκλογές στην Τουρκία που θα δείξουν τη βιωσιμότητα της κυβέρνησης Οζάλ. Από την άλλη ο Οζάλ αναμένει τις εκλογές του Ιούνη στην Ελλάδα για να μπορεί να συνομιλεί με κάποια σταθερότερη κυβέρνηση. Στο μεταξύ επεκτείνει τον εναέριο χώρο ευθύνης ασφαλείας της Τουρκίας ταυτόχρονα στο Αιγαίο και στη Κύπρο, συμπεριλαμβανόντας την κατεχόμενη από την Τουρκία περιοχή υπενημιζοντας την τουρκο-ελληνική διάσταση του προβλήματος με βάση τη θεωρία των «εμπλεκόμενων» συμπερι-ντών και βέβαια με την ανάλογη επιθετικότητα.

Όλα αυτά δείχνουν ότι αυτό το διάστημα δεν μπορεί να υπάρξει καμιά εξέλιξη στο «διάλογο» και οπωσδήποτε το χρονοδιάγραμμα Γκουενιάρ είναι άκυρο. Η πολιτική Βασιλείου επομένως και του εθνικού συμβουλίου ως προς το διάλογο είναι η διατήρηση του τελευταίου

μέχρι να ξαναζωντανέψει το Νταβός ενώ διαφαίνεται ήδη η μεθόδευση και από τον Βασιλείου και από τον Ντεκτάς μιας πορείας που αποσκοπεί να επιρρίψει στην άλλη πλευρά τις ευθύνες της καθόλου απίθανης διακοπής του. Τι θα γίνει όταν όμως διακοπεί ο διάλογος;

Αυτό βέβαια δεν χροιάζεται πολλή σκέψη. Η έτοιμη, κρατούσα, υπαλλακτική γραμμή υπάρχει και καλλιεργείται έντονα τα τελευταία χρόνια. Είναι η καλούμενη απορριπτική γραμμή, η οποία οδηγείται κάτω από την παρούσα ηγεσία της σε μια σαφώς διχοτομική και διπλοενωτική γραμμή. Δηλαδή κάτω από μια αγωνιστική φρασεολογία καλύπτεται ένας ενδοτισμός. Αποφεύγοντας τη φράση-δηλητήριο διπλή ένωση ή διχοτόμηση προωθεί ολοένα και περισσότερο μέτρα (όπως ο ερχομός ελληνικής μεραρχίας) που αποδυναμώνουν τις δυνάμεις της ανεξαρτησίας και καλλιεργούν μια μεγαλοϊδεατική ιδεολογία η οποία σε συνάρτηση με την αντίστοιχη τουρκική, οδηγεί είτε στη σταθεροποίηση της γραμμής Αττίλα είτε στην εμφάνιση των Ελληνοκυπρίων από τη Κύπρο είτε στην εξέλιξη των Τουρκοκυπρίων. Λαμβανόμενης υπόψη της συγκυριακής αντίληψης που χαρακτηρίζει την κρατική στάση της Ελλάδας και της Τουρκίας από τη γένεση του κυπριακού προβλήματος, αν δεν υπάρξει μείζων κρίση, πιο πιθανή παραμένει η πρώτη

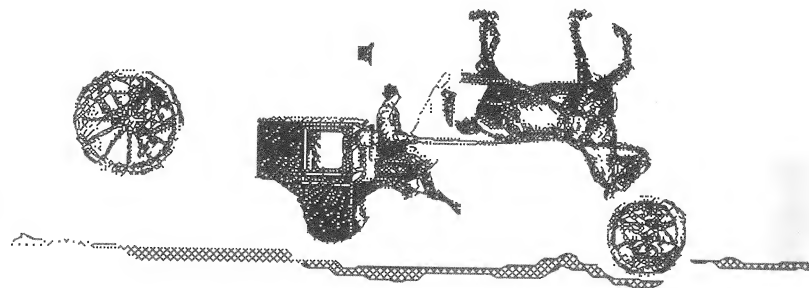
πιθανότητα.

Η πρώτη αυτή πιθανότητα, της διχοτόμησης ή διπλής επικυριαρχίας ή διπλής ένωσης παραμένει όμως κυρίαρχη και στην περίπτωση που η απορριπτική εθνικιστική στάση δεν επιβάλλεται. Διότι η διχοτόμηση υπάρχει ήδη και διαιωνίζεται και σταθεροποιείται πλέον επικίνδυνα, ενώ η πορεία του «διαλόγου» δεν φαίνεται να μπορεί να αλλάξει τα πράγματα.

Αλλά κι αν ακόμα κάποιος λάθος, στην πρόγνωση μας, ότι ο «διάλογος» δεν μπορεί να δώσει λύση (πράγμα που αναλύσαμε σε προηγούμενα κείμενα) και καταλήξει όντως κάπου. Αυτό το «κάπου» δεν μπορεί να απέχει πολύ απ' αυτό που καθορίζει ο παρόν συσχετισμός δυνάμεων. Μια υπό κηδεμονία, κατ' όνομα, ανεξαρτησία που επιπλέον κινδυνεύει να εκρυσταλλωθεί συνεχώς σε εφρητική κατάσταση. Αυτή η κατάσταση μπορεί απλά να είναι ένα σύντομο προστάδιο για τη διπλή ένωση. Διπλή ένωση και πάλιν για να θυμίσουμε ότι το προαχθέντα δεν ήταν πράξη αφρόνων αλλά αντίθετα μια εξαιρετικά σφοδρή κίνηση για όσους στόχευαν και στοχεύουν σ' αυτή.

Υπάρχουν λοιπόν δύο αδιέξοδα. Όσοι θεωρούν ότι δεν υπάρχει τρίτος δρόμος ωφελούν τουλάχιστον να αναγνωρίζουν ότι η επιλογή τους είναι μια επιλογή αδιέξοδων. Οι άλλοι ωφελούν να αναζητήσουν ένα τρίτο δρόμο...●

Κ.Α.

κύπριοι εθελοντές στη νικαράγουα

Τον Γενάρη τρεις Κύπριοι μέλη της ΕΔΟΝ έλαβαν μέρος στη συγκομιδή καφέ στη Νικαράγουα. Οι τρεις Κύπριοι δούλεψαν με μια ομάδα 120 περίπου ατόμων που πήγαν από όλες τις χώρες της Λατινική Αμερικής και μερικές της Ευρώπης.

Είχαμε την ευκαιρία ν' ακούσουμε τους δυο από τους τρεις, τον Φλώρο Φλωρέντζου και Γιώργο Γεωργίου σε μια μικρή συνάντηση του Συνδέσμου Φιλίας με την Νικαράγουα. Μας μίλησαν για την υπάρχουσα φτώχεια που είναι αδύνατο να την καταλάβεις αν δεν την δεις με τα μάτια σου, όπως επίσης και για τον τυφώνα που έχει χειροτερέψει την κατάσταση. Μας μίλησαν για τον ενθουσιασμό της νεολαίας που δεν έχει εξασθενήσει ακόμα, παρ' όλες τις κακουχίες.

Σε μια περίπτωση ο Φλώρος συνάντησε ένα δωδεκάχρονο Νικαραγουανό με το αυτόματο στο χέρι. Νομίζοντας ότι από κάπου το είχε πάρει, χωρίς άδεια για να παίζει, τον ρώτησε πού είναι το όπλο. Ο δωδεκάχρονος απάντησε πως ασφαλώς είναι δικό του.

- Έχουν όλοι της ηλικίας σου όπλο;

- Όχι μόνο αυτοί που είναι άρμηχοι και υπεύθυνοι.

- Γιατί πολεμάς;

Κόντρας που έχουν σταλεί από τους Αμερικάνους Ιμπεριαλιστές. Για να προστατέψουμε τις γυναίκες και τα μωρά.

- Στην Κύπρο τα παιδιά έχουν παιχνίδια. Εσύ θάθελες νάχεις;

- Σίγουρα ναι, αλλά δεν έχουμε. Εκείνο που επείγει είναι να προστατεύσουμε την χώρα μας.

- Ποιό το όνειρό σου;

- Να φέρουμε ειρήνη και να κτίσουμε την χώρα μας όπως εμείς θέλουμε. ●

Λιθυ- αμερικη

Η τελευταία αντιπαράθεση Λιθύης και ΗΠΑ τόσο σ' ότι αφορά την κατάρριψη των δύο Λιθικών αεροπλάνων όσο και σ' ότι αφορά την ύπαρξη ή μη εργασίας χημικών όπλων στην Λιθύ έβγαλε στην επιφάνεια τη προσαρμογή (για να χρησιμοποιήσουμε μια ήπια έκφραση) των πολιτικών αναλυτών εδώ κι αλλού, στο γεγονός της ηγεμόνευσης του κόσμου από τις ΗΠΑ. Έτσι ασχολήθηκαν οι περισσότεροι με περισσό ζήλο να ανακαλύψουν αν πράγματι τα λιθικά αεροπλάνα ήταν ή όχι εξοπλισμένα με τους πυραύλους τους ή αν βρίσκονταν μέσα στα λιθικά ύδατα ή σε διεθνή θάλασσα. Αντίθετα ασχολήθηκαν με το γεγονός ότι τα αεροπλάνα των ΗΠΑ ήταν εξοπλισμένα ή το γεγονός ότι τα αεροπλάνα αυτά δεν βρίσκονταν μέσα ή κοντά στα νερά των ΗΠΑ αλλά στη Μεσόγειο. Οι εί-

ναι αυτονόητο για τους δυνατούς αποχτά μια φοβερή αμφισβήτηση για τους αδύνατους. Παράλληλα δεν παραξένεψε πολλούς η ευαισθησία των ΗΠΑ για τα χημικά όπλα της Λιθύς (κατά τον ισχυρισμό της πρώτης) ενώ βέβαια η ίδια διαθέτει το πρώτο ή δεύτερο οπλοστάσιο χημικών αερίων στο κόσμο και ως εκ τούτου είναι η πλέον αναμώδια ν' ασχολείται από καθέδρας με τη μείωση τους. Λίγες μέρες αργότερα άλλωστε, αντίδρασε με απόλυτη αναισθησία στην αυτόβουλη δήλωση της Σοβιετικής Ενωσης για μείωση των σοβιετικών χημικών όπλων. Οι ίδιες οι ΗΠΑ άλλωστε δεν έδειξαν καμιά διάθεση επέμβασης στο Ισραήλ όταν ο ηρωικός Ισραηλινός Βασιλιάς - που σπάζει τώρα στις φυλακές - αποκάλυψε ότι η χώρα αυτή διαθέτει ατομικά όπλα. Θέση μας εν πάση περιπτώσει και οπωσδήποτε θέση των χιλιάδων Κορδών, ανδρών και γυναικών, που εξοντώθηκαν προ ολίγου μαζικά στο Ιράκ, είναι ότι τα χημικά όπλα πρέπει να εξαφανιστούν απ' όλες τις χώρες. ●

αγλαντζια

Η μοίρα των «φιλοδοσικών» Αγλαντζιάς είναι μια. Θα πεθάνουν απ' τη καρδιά τους. Δεν την γλυτώνουν οι άνθρωποι! Τρέχουν να γλυτώσουν το πάρκο της Αθαλάσσης από τις αγαθωεργίες εκείνου του χριστιανού που έβγαζε το όνομα του. Εντάξει λέει η κυβέρνηση. Τρέχουν ύστερα να γλυτώσουν το πάρκο της Ακαδημίας από το «πρότυπο» σχολείο του Χριστοφίδη, εντάξει τους λέει ο νέος Υπουργός Γεωργίας, ούτε ένα δένδρο δε θα επιτρέψουμε να κοπεί. Τρέχουν οι άνθρωποι στη μεγάλη λεωφόρο του Παλάτι να πείσουν τις νοικοκυρές να μην κόβουν τα δέντρα των πεζοδρομίων και δεν πειράζει αν «λερώνουν» το τόπο με τα φύλλα που πέφτουν. Επειτα τρέχουν στο Πάρκο Αθαλάσσης για να μην γίνει εκεί το νέο νεκροταφείο Αγλαντζιάς. Επειτα πάλι τρέχουν να μην γίνει το Πανεπιστήμιο στην Αθαλάσση (ούτε και το Ιπποδρόμιο). Τώρα πάλι τρέχουν. Ο νέος Υπουργός Παιδείας (δεν έμαθα ακόμα το όνομα του) λέει ότι πρέπει να χτιστεί το σχολείο εκεί, κι έχει και τα σχέδια στο χέρι αυτός.

(Ο Υπουργός Δικαιοσύνης ήθελε πριν λίγο καιρό να κάνει τα δικαστήρια εκεί αλλά αυτός δεν είχε σχέδια στο χέρι).

Τα επιχειρήματα των φιλοδοσικών είναι τετριμμένα: οι χόροι πράσι-νου στη Λευκωσία είναι μια με-τρημένοι στα δάκτυλα του ενός χεριού: φτάνει να τους ροκανίζε-τε σιγά-σιγά. Το νέο πολεοδομικό σχέδιο που το βάλατε στο ψυ-γείο προτείνει να χτιστεί το Γυ-μνάσιο λίγο πιο πέρα, σε ακάλυ-πτο χώρο. Γιατί δεν το σέβεστε ή ουσιαστικά το αφήνετε στο ψυγείο μέχρι να μη χρειάζεται να εφαρμοστεί;

Τελικά σ' ότι αφορά τους πράσι-

νους χώρους της Λευκωσίας ο υπ' αριθμόν ένα εχθρός (πούχει και τις «χαλαρώσεις» στο χέρι) είναι η κυβερνητική μηχανή. Η ιδιωτική μηχανή θέρισε τα πάντα προ καιρού. ●

σιδού ρουμ στο χάϊουεϊ

Από πού αρχίζει το πάρκο Αθαλάσσης; Από τον νέο δρόμο Λευκωσίας-Λεμεσού ή από το παλιό; Υποθέτω ότι στα σχέδια θα πρέπει να αρχίζει από τον

παλιό. Όμως, ένα κομμάτι του περιέπεσε σε αχρηστία, αμέσως έξω από την Λευκωσία και θα μπορούσε το κομμάτι αυτό μαζί με το λίγο κενό χώρο που έμεινε, μεταξύ του παλιού και του νέου δρόμου να συμπεριληφθούν στο πάρκο. Όμως η «νέα σκέψη» της αλλαγής προτιθέται σύμφωνα με πληροφορίες μας να το προσφέρει στα «Μάστα» για σιδού ρουμ. Ας το φυτέψει τουλάχιστον με αροδάφνες. Διότι πέρα από αντιαισθητικό το σιδού ρουμ θα προκαλεί και τρακαρίσματα διότι οι οδηγοί θα το λοξοβολούν. ●

Λαϊκο πανεπιστήμιο

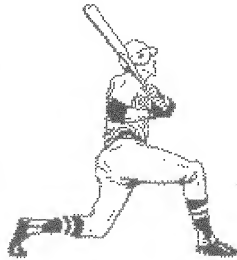
Η απόφαση του Λαϊκού Πανεπιστημίου ν' αφιερώσει μια ενότητα των διαλέξεων του στον αραβικό πολιτισμό έχει κατά τη γνώμη μας ιδιαίτερη αξία. Οι λαοί της περιοχής μένουν στη σύγχρονη εποχή με το βλέμμα στραμμένο προς δυσμάς, προς ότι θεωρείται σήμερα το κέντρο του κόσμου. Στέκουν έτσι ο ένας δίπλα στον άλλον χωρίς ν' ανταλλάζουν ούτε ματιά. Τα αριστερά κινήματα καθόλου δεν καταφέρνουν - αν υποθέσουμε ότι περνά κάποτε από το νου τους - να αντιδράσουν σ' αυτή την κατάσταση προτείνοντας αν όχι μια διεθνιστική αντίληψη, τουλάχιστον μια γνωριμία με το γείτονα. Ουσιαστικά μια ξανα-γνωριμία, μιας και μέχρι το πρόσφατον παρελθόν, ένα σημαντικό κομμάτι της ιστορίας διανύθηκε από κοινού. Εξ' άλλου οποιαδήποτε αντιιμπεριαλιστική ελπίδα μόνο μέσα σε μια περιοχική συνεργασία μπορεί να βρει στηρίγματα. ●

σοβαροτατη ανακοινωσις

Χρόνος: Τρίτη, 7 Μαρτίου, στις 8.30 το βράδυ.
Χώρος: Κέντρον Pavillion (χώρος διεθνούς έκθεσης)
**ΣΟΥΠΕΡ ΑΣΤΙΚΟΣ ΚΑΙ ΚΕΡΔΟΣΚΟΠΙΚΟΣ
ΚΑΙ ΑΚΡΩΣ ΔΙΑΣΚΕΔΑΣΤΙΚΟΣ
ΑΠΟΚΡΙΑΤΙΚΟΣ ΕΝΔΟ-ΧΟΡΟΣ**
Προκρατήσεις θέσεων εξαιρετικά χρήσιμες και για μας και για σας.

τηλ: 348934 / 431278

«... βαρέθηκα
το αίμα μου
να δίνω για
μι' άρρωστη
συνέχεια πα-
τρίδα...»

... όταν
το
ραδιο-φωνικό
ίδρυμα
κύπρου
γραφει
ιστορία

Ο Γιάννης Πάρπας έχει πάει ήδη φυλακή για δύο μήνες πέρα. Τον περασμένο μήνα επρόκειτο να δικαστεί και πάλι. Αυτή τη φορά διακινδυνεύει πολύ μεγαλύτερη καμπάνια με βάση τα λεγόμενα του ίδιου του στρατιωτικού δικαστή, ο οποίος σε μια από τις αναβληθείσες δίκες του Πάρπα προειδοποίησε ότι θάνατο πολύ πιο αυστηρό.

Ο Πάρπας αρνείται να προσέρχεται στις ασκήσεις της εφεδρείας διότι όπως υποστηρίζει ο ίδιος δεν θέλει να συμμετάσχει σ' ένα στρατό ο οποίος αν συνταχθεί αρκετά θα σφάζει και πάλι τους Τουρκοκύπριους, και εν πάση περιπτώσει η συνειδητή του δεν του επιτρέπει αυτή τη συμμετοχή.

Από τη πλευρά μας, χρειάζεται να ανησυχούμε κανείς για αυτό το στρατό για χίλιους λόγους, εκτός από το ότι θα σφάζει πλέον Τουρκοκύπριους. Η σχετική επιθετικότητα που εμφανίζει ως προς τους Τουρκοκύπριους ή ακόμα τον τουρκικό καταχρό στρατό είναι μόνο λόγια. Όπως ομολογείται από κάθε στρατιωτικό αναλυτή, το πρόβλημα του ελληνικοκυπριακού στρατού είναι να ξεπεράσει τις δυνατότητες άμυνας των 48 ωρών. Για μια ουσιαστικότερη κριτική του ρόλου και του στρατού και της εφεδρείας θα επανέλθουμε γιατί δεν μας το επιτρέπει ο χώρος και επιπλέον γράψαμε στο πρόσφατο παρελθόν σ' άλλα τεύχη του «Εντός». Σ' οποιοδήποτε όμως αντιμετώπιση δεν πρέπει να μας ξεφύγει ότι η κύρια στρατιωτική καταστατική μηχανή στη Κύπρο είναι ο τουρκικός στρατός.

Όμως οποιαδήποτε αντιμετώπιση επιση, δεν τρέχει να ξεχνά τα στοιχεία δη ανθρώπινα και δημοκρατικά δικαιώματα. Θεωρούμε ότι είναι δικαιώματα του Πάρπα να μην είναι ή να μην μηνιαίνει στην εφεδρεία. Γι' αυτό και τον υποστηρίζουμε μαζί με τον εκπρόσωπο της Διεθνούς Αμνηστίας και άλλων δημοκρατικών οργανώσεων που του συμπαρίσταται καθώς και της επί του ύπου συσταθείσας επιτροπής στην Κύπρο.

Ο καθένας μας δεν πρέπει να ξεχνά, ο οποιοσδήποτε περιορισμός της δημοκρατίας αργά ή γρήγορα θα βγει έξω και για τον ίδιο. Όταν χτυπά η καμπίνα, μη ξεχνάς, χτυπά και για σένα. Εξ' άλλου μόνο ελεύθεροι λαοί μπο-
ρούν να παλεύουν για ελευθερία.

Δεν θα μπορούσε πι-
στεύω κανείς έντιμος
δημοσιογράφος να παρα-
γνωρίσει το μνημόσυνο του
Γρίβα: διότι υπάρχει, διότι
χιλιάδες κόσμου συμμετέ-
χουν, διότι ένα μεγάλο μέ-
ρος της πολιτικής ηγεσίας
το «τιμά» με την παρουσία
του. Είχε υποχρέωση επο-
μένως το ΡΙΚ να πληρο-
φορήσει τους θεατές του
για το γεγονός. Κάθε κρι-
τική η οποία στρέφεται
ενάντια στο ΡΙΚ για το γε-
γονός ότι παρουσίασε το
μνημόσυνο αποτελεί βαναυ-
σότητα ενάντια στο δικαί-
ωμα πληροφόρησης από
τη μια και στρουθοκαμηλι-
σμό από την άλλη (σύμφω-
να με τη λογική ότι άμα
κλείνεις τα μάτια τα γεγο-
νότα παύουν να υπάρ-
χουν).

Θα μπορούσε ίσως κανείς
ν' ασκήσει κριτική ενάντια
στο ΡΙΚ διότι απ' ενός
δεν καταλαβαίνει τη σημα-
σία του γεγονότος που με-
ταδίδει και που σημαίνει αν
το συνδιάσει κανείς με μια
σειρά άλλα γεγονότα την
αναγέννηση του ενωτικού
κινήματος στην διπλοεθνι-
κή του φάση πλέον (ή την
καταλαμβάνει και την πα-
ρασιωπά) κι απ' ετέρου
διότι παραγνωρίζει σημαν-
τικά στοιχεία από την ιστο-
ρία του σιραηγιού όπως
το γεγονός ότι ήταν Χίτης
και Εσκαβητατζής για να
μιλήσουμε με ασφάλεια
λαμβανομένου υπόψη του
νόμου περί τεθνεώτων (αν
και κατά την γνώμη μου ο
στρατηγός «ζει» και θα
έπρεπε να μην καλύπτεται
απ' αυτό το νόμο).

Λέω λοιπόν ότι θα μπο-
ρούσε κάποιος ν' ασκήσει
κριτική στο ΡΙΚ για τα πιο
πάνω. Όμως το πιο σημα-
ντικό είναι να διαπιστώσει
κανείς ότι το ΡΙΚ ΠΑΡΟΥ-
ΣΙΑΣΕ ΤΟ ΓΡΙΒΑ ΜΕ
ΤΟΝ ΤΡΟΠΟ ΠΟΥ ΤΟΝ
ΠΑΡΟΥΣΙΑΣΕ. Αυτό το
γεγονός ΕΙΝΑΙ μια ένδειξη
για την φύση και το ποιόν
του ΡΙΚ του πριν και του
τώρα. Ανάμεσα στις δύο
καλύτερες ταινίες που
ίσως προβάλλει το ΡΙΚ
της «αλλαγής» και στις
ωραίες, όπως μαθαίνω, πα-
ρουσιάστριες που εμφανί-
ζονται εναλλάξ προωθεί τα
νέα ήθη της ειρηνικής συ-
νύπαρξης των πάντων με
τα πάντα στη παραδεισιό-
νια κοινωνία μας, πλασάρο-
ντας τη πληροφόρηση -
προϊόν για κάθε γούστο,
καλλιεργώντας την υποτα-
γή στο λαϊκισμό της Ε.Τ.
(μάθετε Ελληνικά-αυτά που
μάθετε στίπ σας είναι εγ-
γλέζικα- παξιμαδίστε με τη
Μαντάμ Σουσού) αλλά και
στην ΕΟΚ και στον κυρίως
ιμπεριαλισμό (που θάλεγε
ίσως ο κ. διευθυντής του
διοικητικού του συμβουλίου)
μ' όλα τα υπόλοιπα (άλλω-
στε ποιός παράγει, τι
εδώ;) α! και ξέχασα, υπάρ-
χουν και άλλα από τις
ανατολικές χώρες για τους
λάτρεις του είδους και ολί-
γα για τους Τ/Κύ-πριους
και τη συνύπαρξη, άμα λά-
χει. Και βέβαια πόση ελευ-
θερία έκφρασης μπορούμε
να' χουμε μ' ένα κανάλι!
Θα χρειαστούμε οπωσδή-
ποτε ακόμα ένα για να
ολοκληρωθεί το κακό. ●

ΜΝΗΜΟΝΕΥΟΥΜΕ ΤΟΝ ΓΡΙΒΑ

● Για την συμβολή του στον αντι-ναζιστικό αγώνα του ελληνισμού, στην σοφή καθοδή-
γηση της οργάνωσης Χ, στον αγώνα για
ελευθερία ενάντια στους κομμουνιστοσυμμο-
ρίτας.

● Για τη σοφή καθοδήγηση της ΕΟΚΑ, στο
πεπρωμένο της ένωσης, για το τσάκισμα
των προδοτών της αριστεράς και των
τουρκαλάδων της κύπρου.

● Για την πανέξυπνη ηγεσία της ΕΟΚΑ β'
που στάθηκε ικανή να φέρει σε πέρας το
ιιραξικόπημα και να φέρει το έθνος και
πάλι στην ορθή πορεία.

● Γιατί είναι ο μόνος εθνικός ηγέτης που
δε φέρει καμμία ευθύνη για την εισβολή-
κατοχή, για τους αγνοούμενους, για τους
νεκρούς, για τους πρόσφυγες.

● Αλλοίμονο στους λαούς που ξεχνούν και
δεν παρακολουθούν προσεχτικά το ραδιο-
φωνικό ίδρυμα κύπρου.

Ο ΓΡΙΒΑΣ ΧΕΙ

το τέλος της ντροπής

Σ ημερώσαμε αρκετές φορές στο παρελθόν τη τάση του κράτους προς τον αυταρχισμό τόσο όσο και στη Ευρώπη. Η πρόσφατη όμως επιχείρηση ενάντια στα πρόχειρα παραπήγματα του «Γκά-βερνор» ξεπέρασε κάθε «προσδοκία». Το κυπριακό κράτος φαίνεται ότι ξεπερνά σιγά-σιγά το κόμπλεξ της ήττας του από τους πραξικοπηματίες και τη Τουρκία. Κι ενώ συνήθως κρούζει πουκάτω-πουκάτω, αποτολμά πλέον και ανοιχτές κατασταλτικές ενέργειες που αβίαστα θυμίζουν Ισραηλτικές επιδρομές στο Λίβανο. Αν λογαριάσει κανείς ότι η επιδρομική αυτή ενέργεια της αστυνομίας έπληξε κάπου έξη χιλιάδες άτομα, πολλοί από τους οποίους βέβαια είναι ψηφοφόροι, σημαίνει ότι η κυβέρνηση ξεπερνά αισίως και το φόβο των εκλογών. Αν ακόμα λογαριάσει κανείς ότι η Συντονιστική Επιτροπή των παραθεριστών του Γκά-βερνор που βέβαια ανήκουν στα λαϊκά στρώματα, είχε προσφέρει υποστήριξη στο Βασιλείου (ως την κεφαλή της επι πύνακι) και είχαν εισπράξει δημόσια διαβεβαίωση για υποστήριξη σημαίνει ότι η κυβέρνηση ξεπερνά κάθε όριο θράσους. Το οποίο ανεπιβίαστα εκφράζει ο πόλαι πότε αριστερός Φάνης: «η κυβέρνηση αποφασίζει και υλοποιεί...» την ίδια ώρα που, ο άλλος πάλαι πότε περίπου αριστερός Δημητριάδης του ΡΙΚ αναδομεί τον Γρίβα.

Η παραλία Γκάβερνор αποτελούσε για έξη χιλιάδες παραθεριστές ένα φτηνό και προσιτό από πλευράς απόστασης τρό-πο να περνούν τα Σαββατοκυριακά και τις διακοπές τους. Είναι γεγονός ότι παρούσαζε αρκετά προβλήματα, όπως μιας σχετικής ακαταστασίας, απουσίας υδατοπρομήθειας και ηλεκτρισμού. Αυτά όμως θα μπορούσαν να λυθούν αρκετά εύκολα αν βέβαια η κυβέρνηση στόχευε προς αυτή την κατεύθυνση, με την προσθήκη κάποιων εγκαταστάσεων νερού και ηλεκτρισμού. Επομένως οι δικαιολογίες αυτού του είδους δεν μπορούν νάναι τίποτε άλλο παρά προσχήματα. Αυτά τα προσχήματα δεν περνούν στο κόσμο, όπως παραδόξως όμως έχουν κάποια ευαισθησία στο περιβάλλον και που θεωρούν ότι ο καταυλισμός ήταν πολύ άσχημος.

Όμως πραγματικό οικολογικό πρόβλημα προκαλούν οι χημικές βιομηχανίες λίγο παρακάτω, τα λατομεία και το εργοστάσιο της Μονής. Το πρόβλημα θα οξυνθεί αν τελικά χτίσουν και το ηλεκτροπαραγωγό σταθμό του κάρβουνου. Ενώ τα συμπτώματα της μόλυνσης έχουν πια γίνει αισθητά από τους ανθρώπους της περιοχής, με αποτέλεσμα τις γνωστές αιμαρτυρίες, η κυβέρνηση ολογορεί απροσημιάστια ενώ αντίθετα η ασχήμια των παράγκων της μήκε στο ματι. Άσε που οι παράγκες του Γκάβερνор είναι κούκλες μπροστά στα μεγαθήρια της παραλιακής λεμεσού.

Από τα πιο πάνω όμως απορρέει και μια τεράστια αντίφαση στα κυβερνητικά μυαλά αλλά και στους «developers» που караδοκούν. Πως είναι δυνατόν να γίνεται στην ίδια περιοχή και τουριστική και βιομηχανική ανάπτυξη; Αργά ή γρήγορα η τουριστική χρήση θα υποβαθμιστεί! Παρ' όλα αυτά η μόνη δυνατή εξήγηση για τον ξαφνικό καουμποισμό της κυβέρνησης είναι η προφανής η απόφαση της να εξυμνητήσει τους μεγάλους ιδιοκτήτες της περιοχής και το μεγάλο τουριστικό κεφάλαιο. Ευτυχώς που η γη του ίδιου του κατασκευαστικού χώρου είναι τουλάχιστον τουρκοκυπριακή.

Περιττό να πούμε τελειώνοντας ότι αν κάποιος επιθυμούσε να δημιουργήσει τις συνθήκες για «λαϊκό τουρισμό», σίγουρα δεν θα άρχιζε κατ' αυτόν τον τρόπο. Αντίθετα θα φρόντιζε να κάνει τις παράγκες αχρείαστες για έξη χιλιάδες ανθρώπους.

Ξανατελειώνοντας, πιστεύω ότι παρά το γεγονός ότι η έξωση αφορά μόνο παραθεριστές, το

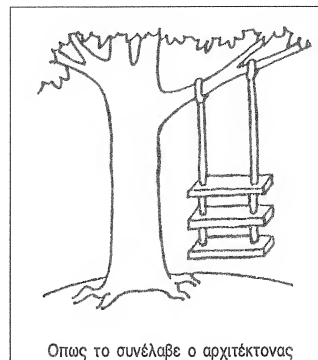
αίσθημα που δημιουργεί παραπέμπει στο πολύ γνωστό αίσθημα της προσφυγοποίησης. Αυτό, όχι μόνο διότι η προσφυγοποίηση είναι η πιο τραυματική εμπειρία των Ελληνοκυπρίων στη πρόσφατη ιστορία ούτε διότι αρκετοί από τους παραθεριστές είναι συγκεκριμένα προσφυγες οι ίδιοι, για λόγους ευνοήτους (όπως και οι ταβερνιάρηδες της περι-οχής). Αλλά επίσης διότι τα τελευταία χρόνια, τα λαϊκά στρώματα των Κυπρίων εκδιώχνονται ανελέητα από τις κυπριακές παραλίες λόγω της τουριστικής βιομηχανίας η οποία γίνεται πλέον αισθητή σαν ένας άλλος Αττίλας. Υποθέτω ότι μακρόχρονα μπορεί να προβλέψει κανείς ένα αίσθημα αποξένωσης των Κυπρίων από το τόπο μας που βέβαια δημιουργείται και από άλλους λόγους.

Και ενώ η πολιτική της «χρυσής τομής» εξωραίζει εν μια νυκτί το περιβάλλον του Γκάβερνор, στο ζήτημα της κήρυξης του Ακάμα σε εθνικό πάρκο αδυνατεί να εκφέρει γνώμη. Αντίθετα φαίνεται ότι θα μετακαλεί «ξένους εμπειρογνώμονες» μέχρι να βρεθεί η θαυμαστή εκείνη πρόταση που θα διατηρεί το ψαμί σωστό και το σκύλο χορτάτο.

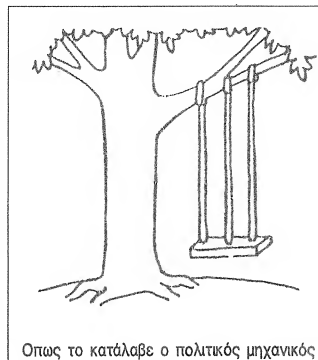
Στο μεταξύ συνεχίζει να συντηρεί το μύθο ότι είναι δυνατόν μια πολιτική διατήρησης του περιβάλλοντος να παραβλάπτει τα συμφέροντα των κατοίκων της περιοχής, να τηρεί σιγή ιχθύος για τις συνεχιζόμενες ασκήσεις των Βρεττανών και να αντιμετωπίζει τους περιβαλλοντιστές σαν μια κλίκα «κουλουριάρηδων» που χρειάζονται συγκράτηση. Τελικά η «χρυσή τομή» του Γιωργάκη δεν φαίνεται να περιλαμβάνει άλλο έργο από την κολάδα του Πλατύ.

Προβλήματα στη διαδικασία του σχεδιασμού

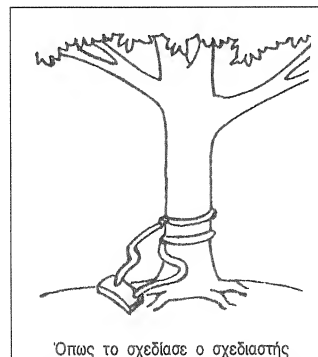
(Πηγή: Anon)

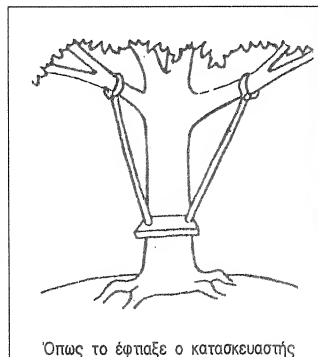
Όπως το συνέλαβε ο αρχιτέκτονας

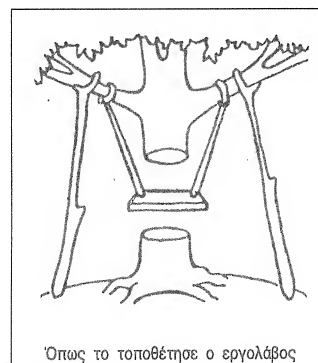
Όπως το κατάλαβε ο πολιτικός μηχανικός

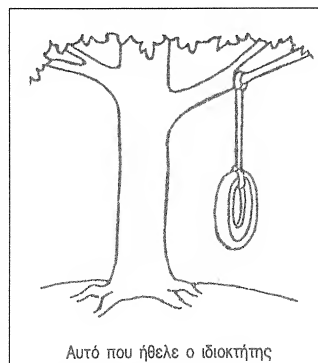
Όπως το σχεδίασε ο σχεδιαστής

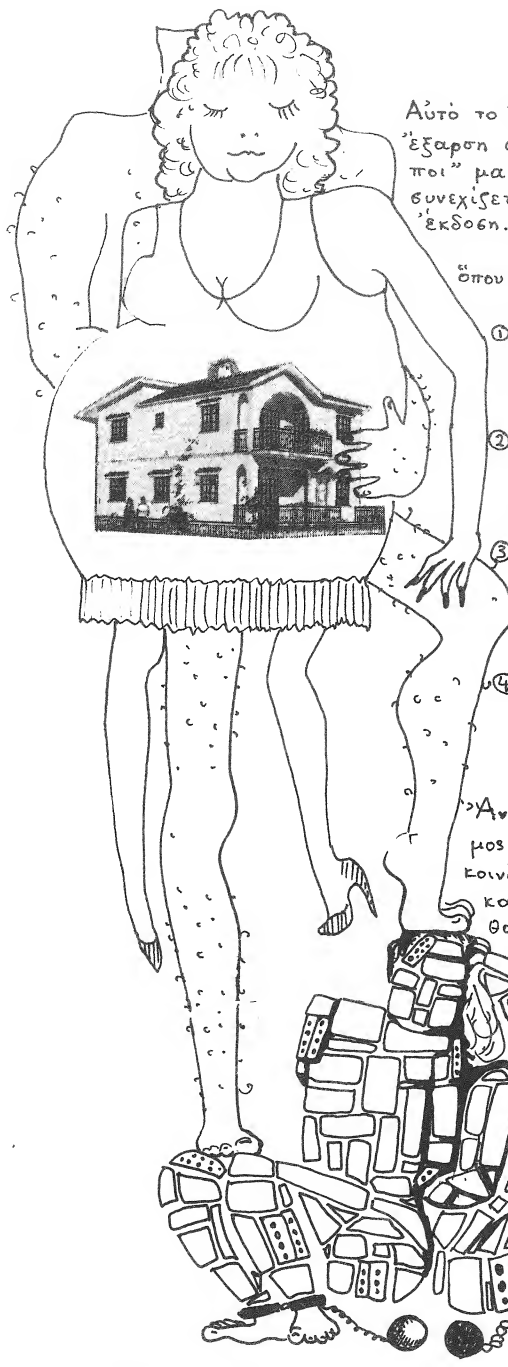
Όπως το έφτιαξε ο κατασκευαστής

Όπως το τοποθέτησε ο εργολάβος

Αυτό που ήθελε ο ιδιοκτήτης

Αυτό το έθιμο το συνάντησα σε
"έξαρση στα κοκκινοχώρια. Οι "άνθρω-
ποι" μας το κράτησαν ζωντανό και
συνεχίσετε σε μοντέρνα, εμπλουτισμένα
έκδοση.

Είναι ένα είδος παράστασης
όπου χαμβάνουν μέρος οι ξέεις:

- ① Ένας άνθρωπος αρρενωπός αλ-
γά αυτιάχος (με τα συνακόλου-
θα της αναπηρίας του)
- ② Μια χαμηλοσωρούσα κόρη ή
όποια θα γεννήσει πριν τον
γάμο.
- ③ Οι γονείς της κόρης -τούβχα-
που δεχάβωνται να ξεγεν-
νήσουν το μωρό.
- ④ Η κοινότητα η οποία θα
εμνήσει το θρέφος όταν γεν-
νηθεί.

Αν δεν γεννηθεί το μωρό ο γά-
μος μπορεί να άκυρωθεί. Τότε η
κοινότητα θα πάρει τα τούβχα
και θα χτίσει ένα τάφο όπου
θα κλειστεί η κόρη μέχρι να
ξανασυλλάβει και να γεν-
νήσει.

Τότε όλα θα ξεχαστούν
και το θρέφος θα πάρει
πολλά δώρα.

Φρόσω.

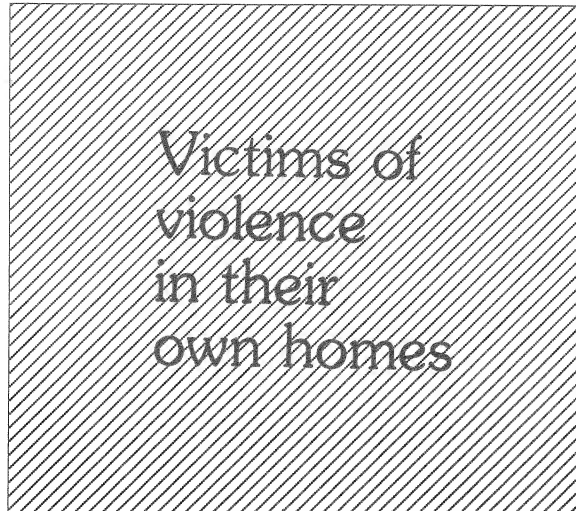

η εικόνα της γυναίκας μέσα στα ΜΜΕ
η περίπτωση της ξένης
τουρίστριας

Ν. Περισιάνης

Το άρθρο αυτό αναφέρεται σε κάποιο βαθμό στο γενικό θέμα της εικόνας της γυναίκας μέσα στα ΜΜΕ. Θέλησα όμως να ασχοληθώ ιδιαίτερα με την περίπτωση της ξένης τουρίστριας με την πεποίθηση ότι το ειδικό μπορεί να φωτίσει ακόμη περισσότερο το γενικό, καθώς βέβαια, και αντίστροφα, το γενικό μπορεί να μας βοηθήσει να κατανοήσουμε πιο σωστά το ειδικό.

Θα αρχίσω την εισήγησή μου με μια περιληπτική αναφορά στο θέμα των κοινωνικών θεσμών και ρόλων των δύο φύλων στην Κύπρο, με ιδιαίτερη έμφαση στα παραδοσιακά στερεότυπα γύρω από τις ερωτικές σχέσεις. Θα χωρήσω μετά σε μια σύντομη αναφορά στον τρόπο αναπαραγωγής των προτύπων αυτών στα κυπριακά ΜΜΕ. Στο σημείο αυτό θα τονίσω την στάση των ΜΜΕ προς την ξένη γυναίκα. Τέλος θα προσπαθήσω να δείξω πως η αντιμετώπιση της ξένης τουρίστριας είναι μια λογική καταληξη των κυρίαρχων προτύπων.

κοινωνικοί θεσμοί ρόλοι των φύλων

Το θέμα των κοινωνικών θεσμών στην Κύπρο, όσο αφορά το ρόλο και τις σχέσεις των δύο φύλων, είναι πολυσυζητημένο. Θα αρκεσθώ εδώ να παραθέσω μερικά χαρακτηριστικά στοιχεία που θα βοηθήσουν την ανάλυση που ακολουθεί. Σε αρκετές περιπτώσεις κάνω αναφορές στην λαϊκή ερωτική ποίηση της Κύπρου (δες σχετικά άρθρα του Ελευθέριου Παπαλεοντίου στα τεύχη 37 και 38 του ΕΝΤΟΣ) γιατί στην ποίηση αυτή συμπυκνώνονται και κωδικοποιούνται οι παραδοσιακές αξίες και τρόπος συμπεριφοράς με ένα σχεδόν «αρχέτυπο» τρόπο. Στη παραδοσιακή κοινωνία λοιπόν:

1. Η ηθική τάξη των πραγμάτων σπρώχνεται στους κώδικες της τιμής και της ντροπής, πράγμα άλλωστε χαρακτηριστικό των Μεσογειακών χωρών. Η οικογένεια είναι το επίκεντρο του κόσμου αυτού.

2. Ο άνδρας είναι ο αφέντης του σπιτιού και έχει τον τελικό λόγο σε κάθε θέμα. Χρέος του είναι με τον ανδρισμό του να προστατεύσει την τιμή της οικογένειας.

Victims of violence in their own homes

Ο άνδρας έχει δικαίωμα στον έρωτα, τόσο τον νόμιμο όσο και τον παράνομο. Καμαρώνει για τις προγαμιαίες ή εξωσυζυγικές του σχέσεις που αποτελούν δείγμα ανδρισμού.

3. Αντίθετα, η γυναίκα πρέπει να χαρακτηρίζεται από σεμνότητα, παθητικότητα, «ντροπή». Δεν πρέπει να αναλαμβάνει πρωτοβουλίες στον έρωτα, να έχει προγαμιαίες σχέσεις, να χάσει την παρθενιά της. Αποτελεί απλά το αντικείμενο του έρωτα.

Να ένας χαρακτηριστικός στίχος της λαϊκής ποίησης γι αυτό το θέμα: «ο άνθρωπος (άνδρας βέβαια) εν διακονητής, πάντα να δοκιμάζει κι η κόρη νάναι φρόνιμη, πάντα να πολογιάζει».

4. Κύριο πρόβλημα του ανδροκρατούμενου αυτού κόσμου είναι το πως να επιτευχθεί ο έλεγχος της γυναίκας και να διατηρηθεί η οικογενειακή τιμή. Η «φύση» της γυναίκας είναι αμαρτωλή (διάδοχος της Εύας), είναι επιρρεπής στον έρωτα - γεμάτη καμάματα, άστατη και αμύαλη, ένας μόνιμος πειρασμός για το αρσενικό.

Ο έλεγχος επιτυγχάνεται με διάφορους τρόπους.π.χ.

(α) με τον περιορισμό της στο ιδιωτικό χώρο (ο δημόσιος χώρος είναι πεδίο δράσης του άνδρα).

(β) με την επίβλεψη της εμφάνισης και συμπεριφοράς της (π.χ. επιμονή στη διατήρηση της σεμνής παραδοσιακής ενδυμασίας)

(γ) Το σπάσιμο των κανόνων τιμωρείται παραδειγματικά/στιγματίζεται.

«Για νάχω τζαί να πει ν' αλλάξει την στολήν της ο κάθε ένας να γελά εν να της κόψω στροντζιλά τζιμαί την τζιεφαλή της».

(δ) Ο πιο σίγουρος έλεγχος της νέας είναι ο γάμος, η υποταγή της στον άνδρα-σύζυγο αλλά και η ταυτόχρονη «αποκα-ταστάση» της.

Μετά τον γάμο, καταξιώνεται μέσα από τον τριπλό ρόλο της καλής συζύγου μητέρας και νοικοκυράς.

η γυναίκα στα μ.μ.ε.

Ποιά είναι η εικόνα της γυναίκας στα ΜΜΕ στην Κύπρο; Κατ' αρχάς είναι δύσκολο να μιλήσει κάποιος για μία εικόνα. Υπάρχουν διάφορες ει-

κόνες της γυναίκας, αλλά μπορούμε να ξεχωρίσουμε πολύ ευδιάκριτα δύο κυρίαρχα, διαφορετικά πρότυπα:

1. Η εικόνα της καλής/σωστής γυναίκας:

Ακριβώς στην εικόνα αυτή βρίσκεται η συνέχεια των αξιών της καλής συζύγου-μητέρας-νοικοκυράς. Είτε βλέπουμε στο τύπο στήλες με μαγειρικές συνταγές, συμβουλές για την κουζίνα, για τη διαμόρφωση και διακόσμηση των διαφόρων χώρων του σπιτιού, την σωστή ανατροφή των παιδιών, της προσωπικής περιποίησης, της υγείας καθώς και μυστικά για αρμονικές συζυγικές σχέσεις.

Δύο επιπρόσθετα στοιχεία παρουσιάζουν ιδιαίτερο ενδιαφέρον. Συχνά δίνεται έμφαση στη μόδα, το γυναικείο ντύσιμο και μακιγιάζ. Πιο σπάνια γίνονται αναφορές στη γυναίκα σαν εργαζόμενη. Όμως αυτά μέσα σε αυστηρά καθορισμένα πλαίσια, που να μην έρχονται σε σύγκρουση με τις παραδοσιακές αξίες και ρόλους. Η Κύπρια γυναίκα πρέπει να είναι «περιποιημένη», ίσως ακόμα και «ελκυστική» σε κάποια αποδεκτά πλαίσια- αλλά πρέπει ταυτό-

χρονα να είναι καλή στην κουζίνα και στο νοικοκυριό. Να είναι ελκυστική για τον άνδρα της. Και αν εργάζεται αυτό δεν πρέπει να γίνεται σε βάρος των υπολοίπων υποχρεώσεων της.

2. Η εικόνα της «κακής» γυναίκας:

Η εικόνα αυτή αναφέρεται κυρίως στις «απελευθερωμένες», «ανεξάρτητες» γυναίκες οι οποίες είτε προκαλούν, είτε έρχονται σε απευθείας ρήξη με τα παραδοσιακά πρότυπα συμπεριφοράς. Σχεδόν πάντα οι γυναίκες αυτές είναι ξένες, πράγμα που βοηθά στην επίκριση ή και τον στιγματισμό της αποκλίνουσας τους συμπεριφοράς. Συχνά οι γυναίκες αυτές είναι βεντέτες της τηλεόρασης, του σινεμά ή της μουσικής ποπ. Η προβολή τους περιστρέφεται ακριβώς γύρω από την αποκλίνουσα αυτή συμπεριφορά π.χ το παράξενο ντύσιμο, την ερωτική τους ζωή. Οι βέβαια προτείνοντας τις σαν παράδειγμα προς μίμηση, αλλά προς αποφυγή. Αυτό επιτυγχάνεται είτε με υπονοούμενα, είτε με ειρωνεία, σαρκασμό ή χλευασμό. Η πιο έντονη αντίδραση όμως, και αυτή που έντονα καταδεικνύει τα διπλά κριτήρια ηθικής της κοινωνίας μας, αφορά την γυνή ή ημίγυμνη γυναίκα. Από τη μια προβάλλεται έντεχνα με ερεθιστικό τρόπο-από την άλλη όμως καταδικάζεται και αποδοκιμάζεται μέσω της ειρωνείας ή του σαρκασμού. Οι ξένες τουρίστριες όπως θα δούμε πιο κάτω, ανήκουν σε αυτή την κατηγορία, με ένα ιδιόρρυθμο όμως τρόπο.

η αντίφαση του γυμνού

Αs εξετάσουμε πιο προσεκτικά την κατασκευή αυτής της αρνητικής εικόνας. Ας ξαναγυρίσουμε για λίγο στην πραγματικότητα των κοινωνικών θεσμών και ρόλων:

Όπως παρατηρεί ο John Berger, η εικόνα/παρουσία του άνδρα σχετίζεται με την υπόθεση δύναμης που επιπεριέχει (φυσικής, σεξουαλικής, κοινωνικής, οικονομικής κ.λπ.). Ο άνδρας έχει τη δύναμη να κάνει κάτι σε σένα ή για σένα... Αντίθετα η εικόνα /παρουσία της γυναίκας εκδηλώνει τη στάση της ίδιας προς τον εαυτό της: ορίζει τι μπορεί ή δεν μπορεί να της γίνει. Μέσω της εμφάνισης της, των εκφράσεων της, των κινήσεων, της φωνής, ακόμα και της γνώμης της, υποδηλώνει την «παρουσία» της, τον ίδιο της τον εαυτό. Η γυναίκα πρέπει να ελέγχει συνε-

χώς το πως φαίνεται. Οι άνδρες εξετάζουν το πως φαίνεται μια γυναίκα για να αποφασίσουν πως να την αντιμετωπίσουν. Κάθε κίνηση της, καθορίζει το τι είναι επιτρεπτό ή όχι μαζί της. («Οι πράξεις του άνδρα ερμηνεύονται σαν αποτέλεσμα του τι είναι και πως οι άλλοι πρέπει να την αντιμετωπίσουν»).

Έτσι η γυναίκα γίνεται αντικείμενο παρατήρησης.

Οι γυμνές φωτογραφίες «πόζας» ξένων γυναικών στο τύπο απεικονίζονται στην σεξουαλικότητα του θεατή. Δεν έχουν τίποτα να κάνουν με τη σεξουαλικότητα της απεικονιζόμενης γυναίκας. Δεν είναι γυμνή μπροστά στο ερωτικό της σύντροφο, δεν είναι γυμνή για ένα σκοπό δικό της. Είναι γυμνή για τον θεατή. Είναι αντικείμενο παρατήρησης. Η αποκορύφωση βέβαια αυτού του φαινομένου είναι τα περιοδικά πορνό. Και στις δύο περιπτώσεις σε διαφορετικό απλό βαθμό, υπάρχει η ίδια προκλητικότητα, η ίδια υπολογισμένη σαηνευτικότητα προς τον άνδρα που φαντάζεται (η γυναίκα που ποζάρει) να την βλέπει.

Αυτό το είδος του γυμνού-πόζας έχει καθιερωθεί στον κυπριακό τύπο τα τελευταία χρόνια. Οχι βέβαια σαν αποτέλεσμα της απελευθέρωσης του Κυπρίου. Γιατί ας μη ξεχνούμε τις ριζωμένες σεμνοτυφίες μας αξίες - με τα λόγια του λαϊκού ποιητή:

«Πολλές επαρακάμαν το
την αντροπήν έχασαν
με τούτην την σημερινήν
την μόδα του που πιάσαν.
Βάλλουν δκυό δακτυλά βατζίζν
τζιά κάποτε καθόλου
τζιά αρεσνιτζόι τζι θηλυτζόι
πάμεν κατά δικαίλου».

«...Αφού με τούντο το πιαρκόν
τους νέους πελλανίσκουν
τους γέρους πάνινε συγκοπή
τζι' άλλοι πουν' άρωστο, εντός
άμα τες δούν γανίσκουν».

«...Έχασεν η γυναίκα πιν τέλλεια το
κυριάτον τζιά άσπου πιαρώνεται
πιάστ' η τμή της κάτω».

Το γυμνό-πόζας λοιπόν χαρακτηρίζεται από αυτή την αντίφαση. Από την μια την επιθυμία του αρσενικού να νοιώσει ότι η γυναίκα που βλέπει του ανήκει, μια και ποζάρει για αυτόν και άρα είναι δικό του αντικείμενο. Από την άλλη, η σεμνοτυφική παραδοσιακή ηθική, που βλέπει τη γυμνία αυτή σαν δουλειά του διαόλου, που οδηγεί σε κινδύνους. Και ο πιο φανερός είναι ο κίνδυνος των δικών του θηλικιών να κατακτήσουν έτσι. Για αυτό λοιπόν και η γυμνή-πόζας

πρέπει να είναι πάντα ξένη (θάταν αβάστακο σκάνδαλο να ήταν Κύπρια)! Για αυτό λοιπόν πάντοτε το γυμνό αυτό πρέπει να εξορκίζεται - με διάφορες ανούσιες συνήθως λεζάντες, αστεία ή σχόλια, που κτίζουν μια «ιστορία» γύρω από το φωτομοντέλο, σε μια προσπάθεια να υποτονισθεί ή συγκαλυφθεί ο πραγματικός στόχος της απεικόνισης: η σεξουαλική ικανοποίηση του άνδρα-θεατή, μπροστά στην ξένη, που ποζάροντας γυμνή μπροστά του δηλώνει υποταγή, δηλώνει ότι του ανήκει....

η εικόνα της ξένης

Και οι τουρίστριες;
Ο τουρισμός;

Οπωσδήποτε ο τουρισμός είναι ένας σημαντικός παράγοντας κοινωνικής αλλαγής και ένας σημαντικός φορέας εκσυγχρονισμού της Κυπριακής

κοινωνίας. Όμως δεν είναι καθόλου σίγουρο αν έφερε ή σε ποιο βαθμό έφερε μια σεξουαλική απελευθέρωση της κυπριακής κοινωνίας. Το τι είναι σίγουρο είναι ότι έφερε «κύματα σιοκ» όσον αφορά τα σεξουαλικά δεδομένα της Κύπρου. Εξίσου σίγουρο είναι ότι σε μεγάλο βαθμό εμπέδωσε παραδοσιακούς τρόπους ερωτικής συμπεριφοράς.

Έτσι, είναι φανερό ότι κάποιοι άνδρες βρήκαν σεξουαλική διέξοδο στις ξένες-τουρίστριες. Πόσο όμως αλλαγή ή απελευθέρωση αποτελεί αυτό;

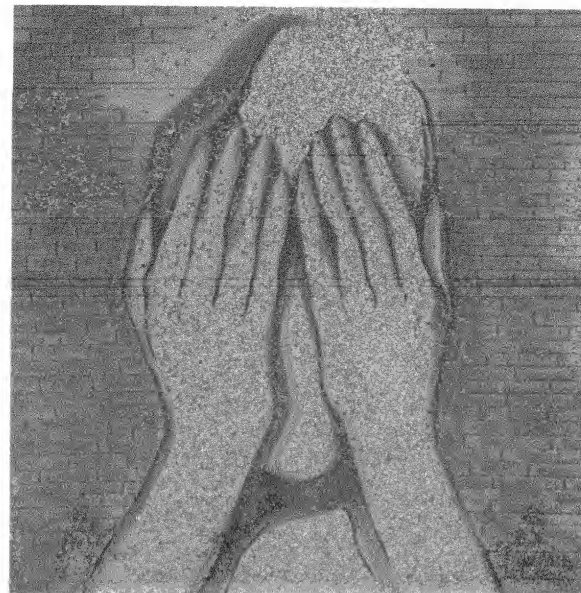
- Είναι όπως είπαμε οι άνδρες που «δοκιμάζουν» τον έρωτα, όπως άλλωστε και στην παραδοσιακή κοινωνία.

(Και ας μην σκεφτούν αμέσως μερικοί ότι υπάρχουν και γυναίκες που «δοκιμάζουν». Γιατί πρώτον, πάντα υπήρχαν οι λίγες που δοκίμαζαν και δεύτερο, αυτές οι λίγες είτε κρύβονται είτε επιτηματίζονται).

- Οι σχέσεις με τις ξένες δίνουν μια σεξουαλική διέξοδο στους άντρες, δίνοντας έτσι στις Κύπριες την ευκαιρία να «πολο-γιάσουν» τον πειρασμό.

Όμως το θέμα των επιπτώσεων του τουρισμού είναι μεγάλο και έτσι θα περιοριστώ στις παρατηρήσεις αυτές. Με μια μόνο παρατήρηση ακόμα.

Οι ξένες τουρίστριες δεν είναι πάντα στη διάθεση κάθε Κύπριου άνδρα. Για πολλούς αποτελούν μια δύσκολη ή

μακρινή υπόθεση, ένα απόμακρο «όνειρο». Που το λαχταρούν ενδόμυχα σαν επιθυμητό αντικείμενο ηδονής - αλλά που δεν μπορούν ή δύσκολα μπορούν να το έχουν στην πράξη.

Στην απεικόνιση των ξένων τουριστριών κυριαρχούν 3 στοιχεία:

1. Η σεξουαλική τους απελευθέρωση (που εκφράζεται μέσα από την γυμνία τους).

2. Το πρόβλημα που μπορεί να δημιουργήσουν στα ερωτικά μας ήθη (στη σεμνοτυφία μας).

3. Στην ανάγκη/πρόβλημα της υποταγής τους στην ανδρική επιθυμία.

Ας δούμε κάποια χαρακτηριστικά παραδείγματα από τον κυπριακό τύπο που εκφράζουν τα στερεότυπα αυτά:

1. Οι ξένες:

- «Καυτό θέμα : Γυμνές ξανθές σειρήνες του βορρά» (πίτλος)

- «Σειρήνες του βορρά ...αναστάσαν τις κυπριακές παραλίες» (πίτλος)

- «Ξένες ημίγυμνες καλλονές...μεταμορφώνουν σεμνοτυφες φαινομενικά παραλίες»

- «Θέλουν να κάμουν την Κύπρο ένα μεγάλο στρατόπεδο (γυμνασίων). Ερχονται ειδικά για αυτό τον σκοπό» (πίτλος).

- Και ένας σατυρικός στίχος από εφημερίδα:

« Τσιζουάδες άπρες σιονάτες...
...πράμαν ξενικών τουρίστριες πουρέκια
...να μην φύγουν καμικά...χωρίς να δούν
τα πράματα και τ' άλλα τα ώραία μας».

2. Σχόλια για τις επιπτώσεις της παρουσίας των τουριστριών:

- «Άφρασαν γυναίκες και παιδιά για ξανθές Σουηδέζες». (Και στο κείμενο διαβάζουμε: Νεαροί επιμένουν ότι οι Σουηδέζες είναι «τρομερά έμπειρες» και ότι «ανακάλυψαν μαζί τους πόσο ώραία είναι η ζωή»).

- «Σειρά τα ξαπλωμένα κορμά...κάτω από τα πεινασμένα/αχόρταγα μάτια των νεαρών που βλέποντας τις κάνουν ... τα όνειρα τους».

- «Πολλές (Κύπριες) πετούν τους στηθόδεσμούς, παίρνοντας σαν παράδειγμα τις ξένες τουρίστριες, και ανοίγοντας τις κυπριακές πηλές προκαταλήψεις».

Μια πρώτη αντίδραση στα πιο πάνω θα μπορούσε να ήταν ότι έτσι είναι στο κάτω-κάτω η πραγματικότητα. Είναι όμως τα «μηνύματα» που εμπεριέχονται στο πάνω σχόλια μια απλή αναπαράσταση των πραγμάτων:

«Τα μηνύματα των ΜΜΕ δεν αντι-

κατοπτρίζουν την έκδηλη πραγματικότητα μιας κοινωνίας, αλλά αναπαριστούν συμβολικά το οικοδόμημα αξιών και σχέσεων που βρίσκεται κάτω από την επιφάνεια». (Γερνερ).

Η εικόνα που σχηματίζει ο κυπριακός τύπος για την ξένη τουρίστρια μας παραπέμπει στους κώδικες συμπεριφοράς και τις κοινωνικές σχέσεις που είδαμε πιο πάνω.

Η ξένη είναι ένα «καυτό θέμα». Δεν πρόκειται για πρόσωπα αλλά για γυμνά ή ημίγυμνα κορμά. Είναι «πράμαν» ξενικών, αντικείμενα επιθυμίας. Ο τύπος δεν τους αναγνωρίζει οτιδήποτε εκτός το «τι φαίνονται»: δεν έχουν ιστορία δεν έχουν ανθρώπινες σχέσεις. Όλα τα υπόλοιπα χαρακτηριστικά τους γίνονται δευτερεύοντα ή χάνονται εντελώς - οι ανθρώπινες τους ανάγκες, οι ικανότητές τους, τα συναισθήματά τους, οι ελπίδες τους. Η μόνη ελπίδα που απομένει είναι εκείνη του άνδρα-θεατή που βλέπει τα «ξαπλωμένα κορμά» στη σειρά «πεινασμένα και αχόρταγα» και «κάνει τα όνειρα του». Γι' αυτό και ο τύπος του δείχνει, όπως η διαφήμιση δείχνει στον καταναλωτή, τι θα έπρεπε να έχει.

Σε αυτή τη διαδικασία βασικό ρόλο παίζουν και οι φωτογραφίες του τύπου. Θα μπορούσε πάλι να ειπωθεί ότι και οι φωτογραφίες των γυμνών τουριστριών αποτελούν απλώς μια αναπαράσταση της πραγματικότητας: αφού είναι γεγονός ότι οι τουρίστριες είναι ημίγυμνες.

ΟΜΩΣ, με τα λόγια του S.Hall:

«Η φωτογραφία δεν είναι μια άμεση, ωμή αναπαράσταση της πραγματικότητας αλλά ένας τρόπος επικοινωνίας. Η επιλογή αυτής της στιγμής ενός γεγονότος αντί της άλλης, αυτού του προσώπου αντί εκείνου, αυτής της οπτικής γωνίας, αντί οποιασδήποτε άλλης, αυτού του φωτογραφικού περιστατικού για να αντιπροσωπεύσει μια πολύπλοκη αλυσίδα γεγονότων και νοημάτων, είναι μια ιδεολογική διαδικασία».

Δεν είναι λοιπόν τυχαίο που όλες σχεδόν οι φωτογραφίες που δημοσιεύει ο τύπος επιλέγουν τη στιγμή της γυμνίας για να αποθανάτισουν. Το τι δεν φωτογραφίζεται είναι εξ' ίσου σημαντικό. (Οχι ένα χαμόγελο, μια γκρομιά, μια στιγμή χαράς). Δεν είναι τυχαίο ότι η οπτική γωνία των φωτογραφιών προσπαθεί τόσο απεικονισμένα να επικεντρωθεί στα σεξουαλικά σημεία του σώματος των ξένων, επιχειρώντας είναι νοητό βιασμό. Δεν είναι τυχαίο που ολόκληρη η ύπαρξη των ξένων εξισώνεται με τη σεξουαλική τους διάσταση.

ΟΜΩΣ υπάρχει ένα πρόβλημα στη διαδικασία αυτή. Είδαμε πριν πως οι «φωτογραφίες-πόζας» προσφέρονται

για την μεταμόρφωση της γυναίκας σε σεξουαλικό αντικείμενο μπροστά στον άνδρα-θεατή, στον οποίο ποζάροντας γυμνή δηλώνει υποταγή... Η ξένη-τουρίστρια όμως δεν προσφέρεται στον θεατή με αυτό τον τρόπο. Αν κοιτάξει κανείς προσεκτικά τις φωτογραφίες των τουριστριών θα δει ότι αυτές αγνοούν τον φωτογράφο. Δεν ποζάρουν. Είναι γυμνές για ένα σκοπό δικό τους (για τον ήλιο, την ξεκούραση). Δεν είναι γυμνές για τον θεατή.

Ξανασεπανερχόμαστε λοιπόν στην αντίφαση που δημιουργά η ξένη τουρίστρια: από τη μια αποτελεί μια πρόκληση για τον κύριο άνδρα, ένα πείρασμα. Η γύμνια της του υποδηλώνει ότι υποτάσσεται σε αυτόν. Δεν του προσφέρεται όμως όπως η ξένη γυναίκα στην φωτογραφία -πόζας.

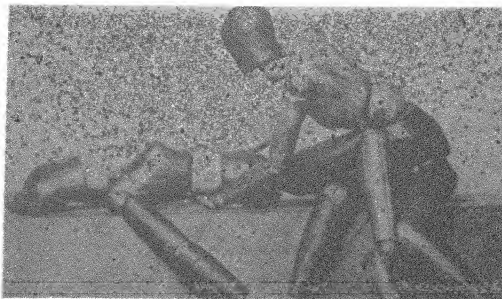
Ο φωτογράφος προσπαθεί πολλές φορές να πετύχει αυτή την κατάκτηση, αυτό τον βιασμό-για λογαριασμό του θεατή. Όμως είδαμε ήδη τις δυσκολίες.

Ο βιασμός της ξένης

Εκεί που οι δυσκολίες παραμερίζονται και γίνεται πλέον δυνατός ο νοητός βιασμός του τύπου, είναι στην περιγραφή ενός πραγματικού βιασμού ξένης. Εκεί παίρνει πλέον την εκδίκηση του και ο τύπος και ο αναγνώστης.

Κάθε βιασμός ξένης είναι ένας τριπλός βιασμός. Ο πρώτος βιασμός από τον θύτη. Ο δεύτερος βιασμός στο δικαστήριο στη διάρκεια της δίκης. Ο τρίτος βιασμός, ο πιο δημόσιος και μαζικός από τον τύπο και το αναγνωστικό κοινό (των ανδρών).

Ο πρώτος βιασμός ακολουθεί μια παρόμοια λογική με αυτήν που είδαμε πιο πάνω. Η ξένη με την γύμνια της, τη φιλική κι απελευθερωμένη της συμπεριφορά, υποδηλώνει μια ερωτική πρόκληση στον κύριο άνδρα. Όμως μπορεί να ξεγλιστρήσει μέσα από τον δάκτυλο του την τελευταία στιγμή με ένα απλό «no thank you» ή κάτι παρόμοιο, αμφισβητώντας και κονιορτοποιώντας έτσι τον «ανδρισμό» του. Ο βιαστής οδηγεί στην λογική και υπέροτατη του συνέπεια ένα δεσποτιζόμενο σύστημα αξιών στο οποίο όλοι ζούμε. Η βία που χρησιμοποιά δεν είναι ούτε ξεκάφωτο, ούτε περιωριακό γεγονός, αλλά μια ακραία κατάληξη της πρωτο-

γενούς αυτής ανδρικής υπεροχής/εξουσίας. Από το πείραγμα, το «καμάκι» και στο τέλος το βιασμό, ο άνδρας δείχνει - (με διαφορετική ένταση) πως θεωρεί την ξένη σαν αντικείμενο ηδονής. Ο βιασμός είναι μια επαναβεβαίωση του αμφισβητημένου πληγωμένου ανδρισμού. Ταυτόχρονα μια τιμωρία και υποταγή της γυναίκας που τον αμφισβήτησε. Ιδιαίτερα ταπεινωτικό είναι να μείνει η γυναίκα έγκυος. Ξαναθυμίζω τον λαϊκό ποιητή σ' ένα χαρακτηριστικό στίχο:

«Άνου να πας ' πο δαχαμιά
σαρδέλλα βρωμισμένη
κουβέλλα κατάβαρα
και λόττα γεννημένη.
Πήγαινε πες της μάνας σου
πως σ' έχω αγγαστρομένην
έτσι ως σε κατήνησα
κανέναν εν σε θέλει».

Η έπαρση, η περιφρόνηση, ο σαρκασμός είναι χαρακτηριστικές.

Ας δούμε κάποια στοιχεία από την αντιμετώπιση του δικού μας τύπου:

1. Ομαδικός βιασμός Μαρτίνας Τζιάκοπσον από 7 νεαρούς.

«Βίβαν αλληλοδόχως μια 19χρονη Σουηδέζα».

«Οι βιαστές την άφησαν και έγκυο (θυμηθείτε τον λαϊκό ποιητή)».

«Οι βιαστές μου ξεκούσαν τα ρούχα».

«Ήμουν μεθυσμένη αλλά θυμάμαι τι έγινε».

Διαμένει με τον φίλο της Πλάτοιο. (Σημ: Ήταν μεθυσμένη=τα γύρευε. Μένει με φίλο της = τα γύρευε. Η μαρτυρία της μπορεί να είναι αναξιόπιστη.

2. «Πήγε να ουρήσει η τουρίστρια και έχασε το δρόμο».

3. «Τα έμηννα της την γλύτωσαν από το βιασμό».

4. «Και άλλος βιασμός ξένης από νεαρούς ερωτεύειδες».

5. Υπόθεση βιασμού Κλαούντιας Αντζέλικα Χάλντετ από τον Ηλία Νικόλα Ρίγκο.

α. «Ο φίλος της Κλαούντια ήθελε να παρακολουθήσει την δίκη»

«Με κόκκινα μαλιά και σκουλαρίκι παρών ο φίλος της».

Σχόλιο: Είχε ήδη φίλο - άρα γιατί να παραπονιέται; Άραγε πόσους άλλους φίλους έχει; Στη δίκη έγινε ολόκληρη συζήτηση για αυτό. Τα κόκκινα μαλιά και σκουλαρίκι δείχνουν ότι ο φίλος της δεν ήταν και πολύ άνδρας: πιθανόν να ήθελε κάποιο θερμόαιμο όπως τον Ρίγκο. (Ο Ρίγκο κατάθεσε ότι η Κλαούντια του εκμηστηρεύτηκε ότι ο φίλος της ήταν ομοφυλόφιλος).

6. «Πονάω, πονάω, φώναζε η Κλαούντια- ψευδαισθήση, λέει η κυπριακή φιλοξενία».

(Φώναζε όταν την βιάζαν. Η περιγραφή μας προσκαλεί να φανταστούμε την σκηνή. Και μετά από τέτοιες εμπειρίες να τολμά να κατηγορά τον φιλοξενία μας!)

γ. «Μάλωπες στους μπρούς είχε η Κλαούντια».

(Μας προσκαλούν να φανταστούμε τους μπρούς και βέβαια τη σεξουαλική πράξη).

Σημ. : Χαρακτηριστικό αυτής της υπόθεσης ήταν η χρήση του πρώτου ονόματος της νέας «Κλαούντιας» - θυμίζει την Κλαούντια Καρπνάλε: προκλητική καλλονή.

Ενώ το επίθετο/ παρατσούκλι του άνδρα: Ρίγκο= ήρωας κομπού.

Στη δίκη του συμπεριφερόνταν και κόρδωνε σαν ήρωας.

Τα κείμενα και η προσέγγιση της κάλυψης είναι εξ' ίσου ηδονοβλεπτικά.

π.χ. « 3 κάθετες δακτυλίες στο δεξιό μπρό της Κλαούντιας και 2 κάθετες στον αριστερό μπρό και αυτές

ήταν αποτέλεσμα εξασκήσεως πόνσεως που προκλήθηκαν όταν κάποιος προσπάθησε να ανοίξει τους μπρούς της».

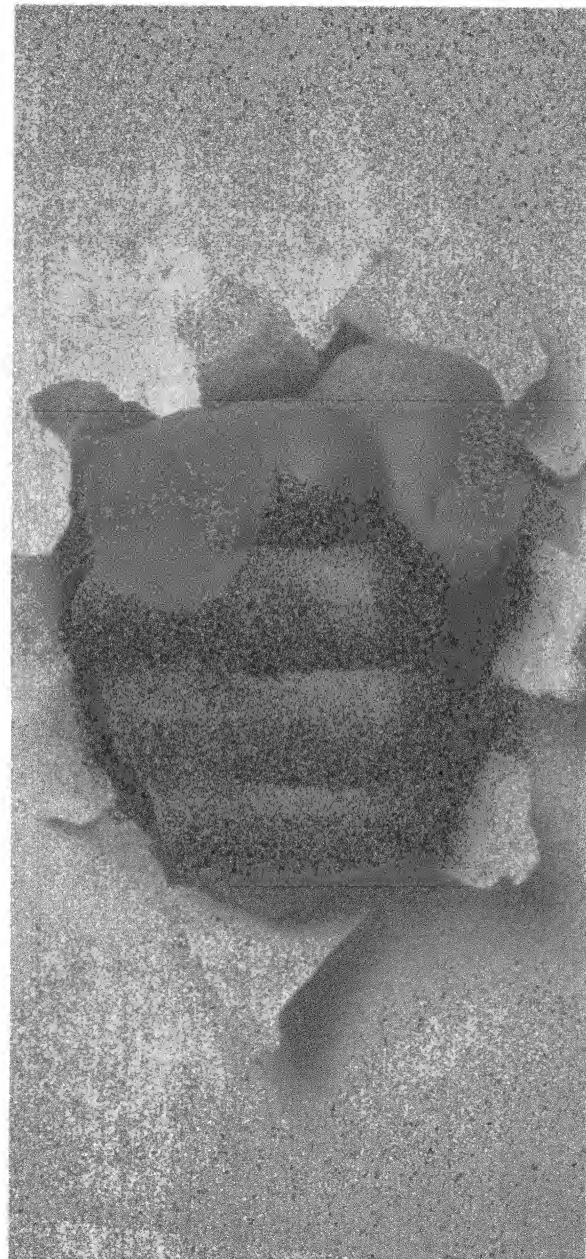
Αυτή την αναφορά δημοσίευσε κυπριακό έντυπο. Για να «κατανοήσουμε» προφανώς, πιο καλά την ξένη αυτή. Κάθε λεπτομέρεια που θα μας βοηθούσε να φανταστούμε πιο καλά το μαρτύριο της! Για να πετύχει έτσι πιο καλά ο μαζικός πλέον βιασμός από τους αναγνώστες.

Πρόκειται στην ουσία για μια «πορνογραφία της καθημερινής ζωής».

Το πνεύμα του φθηνού εντυπωσιασμού και της σκανδαλοθηρίας διεισδύει και χρωματίζει το περιεχόμενο των μηνυμάτων του κυπριακού τύπου. Δεν ενδιαφέρει η ίδια η βία, η καταδίκη του βιαστή, ή έστω η ανήγνευση των αιτών αυτού του κατηντήματος, του εξευτελισμού της ανθρωπίνης ύπαρξης. Τουναντίον η στάση του βιαστή (ο «τρελλός» Ρίγκος, ο «βαρύμαγκας Κεβεζές») ελαφρώνει τον βιαστή από το βάρος του εγκλήματος του. Ταυτόχρονα προστατεύει και την ίδια μας την κοινωνία - που απαλλάσσεται από την ευθύνη να αναζητήσει τον εαυτό της, στους κοινωνικούς της θεσμούς, τις αξίες, τις ιδεολογίες της, τα αίτια του εγκλήματος.

Αντί των προβληματισμών έχουμε μια μανιόδη ενασχόληση με όλες τις μικρολεπτομέρειες του βιασμού - που παρασύρνει την προσοχή μακριά από την ίδια την βία συμπεριφορά, και που ενθαρρύνει τις πορνογραφικές φαντασιώσεις. Τα μηνύματα του τύπου δίνουν έτσι διέξοδο στις καταπιεσμένες επιθυμίες και φαντασιώσεις του σύγχρονου άνδρα με την απεικόνιση της ξένης τουρίστριας σαν την ευκαρία της σεξουαλικής του απελευθέρωσης. Και στην αναπαράσταση του βιασμού των ξένων, δίνουν διέξοδο στα αισθήματα ματαίωσης των ερωτικών φαντασιώσεων, της τιμωρίας και του «εξαγνισμού» της ακαθαρσίας της «απελευθερωμένης» ξένης με την αποκλίνουσα συμπεριφορά.

Ετσι τα ΜΜΕ και ο τύπος πιο ειδικά αναλαμβάνει το ρόλο και τις λειτουργίες αρχέγονης θρησκείας -σαν θρησκεία με σύγχρονη πλέον μορφή : «Όπως τις παραδοσιακές θρησκείες (τα ΜΜΕ) παρέχουν τις επαναληπτικές εκείνες εικόνες και ιστορίες που τελετουργικά καταδεικνύουν την βασική τάξη πραγμάτων μιας κοινωνίας. Με αυτό τον τρόπο, και πάλι όπως οι παραδοσιακές θρησκείες, κατασκευάζουν την κοινωνική πραγματικότητα εμπυτώντας κατάλληλες αξίες και νοήματα, ενώ παράλληλα καλλιεργούν συστηματικά την αντίσταση στην κοινωνική αλλαγή, μέσα από την παράδοση στην «υπάρχουσα τάξη πραγμάτων». (J. Caruή).

η βία: μια πραγματικότητα της κυπριακής κοινωνίας

Παρ' ότι η ενδοοικογενειακή βία δεν είναι άγνωστη μέσα στην πραγματικότητα της Κύπρου, εξακολουθεί να παραμένει ένα θέμα ταμπού, εγκλωβίζοντας έτσι ένα βαθύ κοινωνικό πρόβλημα στα «απόρρητα» του προσωπικού χώρου. η σκέψη ότι θα ακουστεί προς τα έξω μια πράξη βίας τρομοκρατεί τα θύματα της, κάνοντας τα να νιώθουν ντροπή. Η τάση προς κοινωνικοποίηση του προβλήματος φαίνεται να είναι πολύ αργή και να γίνεται δειλά.

Η Κύπρος που κοινωνικά συνεχίζει να είναι μια τριτοκοσμική χώρα, άρχισε να αποκτά χαρακτηριστικά της κοινωνικής δομής των αναπτυγμένων χωρών. Η δημιουργία του κέντρου «Άμεσης Βοήθειας Θυμάτων Βίας μέσα στην Οικογένεια» είναι ένα τέτοιο χαρακτηριστικό. Μόνο η ίδρυση του κέντρου υποδεικνύει την ύπαρξη βίας μέσα στην «φυλήσυχη» κοινωνία μας.

Η συζήτηση του θέματος βία θα μπορούσε να οδηγήσει προς την αναζήτηση άλλων μορφών βίας όπως η ψυχολογική βία - Η καθημερινή βία που εξασκείται καθημερινά πάνω στους εργαζόμενους από τους εργοδοτικούς μηχανισμούς - Η βία που εξασκείται πάνω στο ανθρώπινο μυαλό από χιλιάδες έννοιες κυρίως οικονομικής φύσεως - Η βία που υπάρχει μέσα στην ζωή του φαντάρου κλπ.

Με την ελπίδα ότι όλες οι μορφές βίας θα αρχίσουν να συζητούνται και να πάψουν να καλύπτονται πίσω από μια σιωπή, ξεκινήσαμε ένα διάλογο ο οποίος ελπίζουμε να συνεχιστεί. Σαν πρώτο βήμα δημοσιεύουμε ένα ερωτηματολόγιο του «Εντός» απαντημένο από το διοικητικό συμβούλιο του «Κέντρου Άμεσης Βοήθειας μέσα στην Οικογένεια».

- Ποιός είναι ο σκοπός λειτουργίας του κέντρου;

- Το Κέντρο Άμεσης Βοήθειας θυμάτων βίας μέσα στην οικογένεια ιδρύθηκε για να προσφέρει άμεση βοήθεια σε άτομα που αντιμετωπίζουν βία μέσα στην οικογένεια. Η ανάγκη της ίδρυσης του κέντρου ξεκίνησε μέσα από την ίδια την κυπριακή οικογένεια.

- Τι βοήθεια προσφέρετε;

- Το κέντρο παρέχει από τηλέφωνα ή με προσωπική συνέντευξη ψυχολογική υποστήριξη στα θύματα βίας

- Το κέντρο θα φροντίζει για την περιθάλψη τους αν αυτό δεν έχει γίνει.

- Θα παρέχει προσωρινή και σε ασφαλείς μέρες στέγη για άτομα που βρέθηκαν στο δρόμο μετά από κακοποίηση.

- Ποιές είναι οι πηγές χρηματοδότησης σας;

- Το κέντρο χρηματοδοτείται από εισφορές και δωρεές που προέρχονται από φιланθρωπικά σωματεία, από το Δημαρχείο Λευκωσίας και προς το παρόν από μια οργάνωση εκκλησιών της Ολλανδίας που χρηματοδοτεί παρόμοια κέντρα σε διάφορες χώρες του κόσμου.

- Από που παίρνονται οι αποφάσεις όσο αφορά την λειτουργία του κέντρου; Ποιά είναι η διαδικασία λή-

ψης αποφάσεων;

- Οι αποφάσεις οργανωτικής φύσεως παίρνονται από το συμβούλιο της Π.Κ.Ι.Δ.Ι.Ε. (Παγκύπρια Κίνηση Ισα Δικαιώματα, Ισες Ευθύνες). Όμως οι αποφάσεις για εξειδικευμένα θέματα παίρνονται από επιτροπές στις οποίες συμμετέχουν ειδικοί για το συγκεκριμένο θέμα που καλούνται από το συμβούλιο. Η πορεία του κέντρου καθορίζεται από ειδική επιτροπή στην οποία συμμετέχουν εκτός από την Π.Κ.Ι.Δ.Ι.Ε., το τμήμα ευημερίας, η αστυνομία, το Συμβουλευτικό γραφείο γάμου, ψυχολόγοι, ο Παγκύπριος Δικηγορικός Σύλλογος και η Εισαγγελία.

- Πόσες γυναίκες σας έχουν επισκεφθεί μέχρι στιγμής; Από ποιές κοινωνικές τάξεις προέρχονται; Νομίζετε ότι η κοινωνική τάξη παίζει ρόλο στο αν θα υπάρχει βία στο σπίτι και αν ναι, πώς;

- Ο αριθμός των θυμάτων βίας που έχουν επικοινωνήσει μαζί μας είναι πολύ μεγαλύτερος από ότι αναμέναμε. Σε λιγότερο από τρεις βδομάδες είχαμε πάνω από 30 τηλεφωνήματα και προσωπικές συνεντεύξεις. Το ποσοστό αυτό θεωρείται πολύ ψηλό δεδομένου ότι σύμφωνα με έρευνες που έχουν γίνει ο αριθμός θυμάτων πρέπει να υπολογίζεται δέκα φορές μεγαλύτερος απ' αυτό που καταγγέλεται.

Όχι η κοινωνική τάξη και η

μόρφωση δεν παίζει κανένα ρόλο. Οι γυναίκες που ζητούν βοήθεια προέρχονται απ' όλες τις κοινωνικές τάξεις. Το πρόβλημα δεν είναι ταξικό αλλά κοινωνικό.

- Ξέρουμε ότι παρέχετε προσωρινή στέγη σε γυναίκες που θρέθηκαν στον δρόμο μετά από κακοποίηση. Μπορείτε αν μας πείτε λίγα λόγια γι' αυτό ώστε να πάρουμε μια καλή εικόνα για αυτό το τι γίνεται σ' αυτό τον τομέα;

- Το Κέντρο όπως αναφέραμε και προηγουμένως παρέχει προσωρινή στέγη σε θύματα βίας που βρίσκονται στον δρόμο μετά την κακοποίηση είτε διότι τα δίνουν είτε διότι φοβούνται την οργή του συζύγου τους. Την βοήθεια αυτή άνκα το κέντρο είναι έτοιμο να την παρέχει δεν του έχει ζητηθεί. Για να παρέχουμε την βοήθεια αυτή το μόνο που χρειάζεται είναι να τηλεφωνήσει το θύμα.

- Σας έχουν επισκεφθεί γυναίκες των οποίων οι σύζυγοι είναι αλκοολικοί; Τι είδους ρόλο παίζει ο αλκοολισμός στο να υπάρχει βία εναντίον γυναικών και παιδιών;

- Ο αλκοολισμός δεν είναι η αιτία που προκαλεί βία αλλά η δικαιολογία. Από έρευνες που έγιναν στο εξωτερικό φαίνεται ότι αρκετοί άνδρες πίνουν για να τολμήσουν να κυττήσουν και για να έχουν δικαιολογία για την βίαιη αυτή πράξη τους.

- Γυναίκες που ζούν από την πορνεία, συχνά αντιμετωπίζουν βία από τους άνδρες τους. Είχατε τέτοιες περιπτώσεις στο κέντρο; Σε ποιά κατάσταση βρίσκονταν και πως τις βοηθήσατε;

- Όχι δεν μας έχουν ζητήσει βοήθεια γυναίκες που ζούν από την πορνεία, όμως είχαμε καταγγελίες από άλλους που μας ανέφεραν τέτοιες περιπτώσεις.

- Πως αντιμετωπίσατε ή θα αντιμετωπίζατε τυχόν τάσεις αυτοκτονίας;

- Το Κέντρο, στο παρόν στάδιο δεν ασχολήθηκε με το θέμα αυτό, παρόλο ότι επανειλημμένα συζητήθηκε. Αν μας τύχει πιστεύω ότι η ψυχολόγος του κέντρου μπορεί να βοηθήσει. Σίγουρα δεν θα αρνηθούμε να χειριστούμε το πρόβλημα εστω κι αν δεν είναι ο σκοπός του κέντρου.

- Θέλουν πολλές γυναίκες να πάρουν διαζύγιο σαν αποτέλεσμα της βίας που υπάρχει στην οικογένεια; Πως τις βοηθά το κέντρο να αρχίσουν μια νέα ζωή; Μπορεί να δοθεί επίδομα από την κυβέρνηση σε φτωχές γυναίκες που βρίσκονται ξαφνικά μόνες τους;

- Έχει φανερό ότι οι κακοποιημένες γυναίκες δεν αναζητούν διαζύγιο. Απλώς θέλουν να βρεθεί κάποιος να πει στον άνδρα του να παύει να τις κυτπά και ζητούν να πούν σε

κάποιο που θα τις καταλάβει το πρόβλημα τους.

Το κέντρο τους παρέχει ψυχολογική υποστήριξη. Τις βοηθά να βρουν την χαμένη τους αυτοπεποίθηση. Γενικά τις βοηθά να πιστέψουν στον εαυτό τους και στις ικανότητές τους. Κι αυτό είναι σημαντικό διότι οι περισσότερες κακοποιημένες γυναίκες αισθάνονται ότι δεν έχουν αξία και ικανότητες. Αισθάνονται μόνες, ανίκανες να δράσουν και απόλυτα εξαρτημένες σ' αυτό που τις κακοποιεί.

- Ποιά είναι η ιδανική κατάσταση στην οποία θέλετε να δείτε το κέντρο στο εγγύς θα δροθούσε ένα τέτοιο κέντρο τις γυναίκες που είναι θύματα βίας;

- Το κέντρο αυτό μπορεί να διαδραματίσει σημαντικό ρόλο στον περιορισμό της βίας όχι μόνο μέσα στην οικογένεια αλλά και στην κοινωνία γενικά.

Ακόμα και η απλή ύπαρξη τέτοιου κέντρου σίγουρα θα προβληματίσει αυτού που κακοποιούν.

Μακρόχρονα και αφού εντοπίσει τα προβλήματα το κέντρο θα μπορεί να εισηγηθεί τρόπους ή μέτρα νομοθετικά και άλλα για περιορισμό του προβλήματος της βίας γενικά. ●

μονεταρισμός στο ενωμένο βασίλειο: μηδέν στο πηλίκον

Δρ. Φοίβος Αρέστης.
Head of Dept. North East London Polytechnic

Ενώ στο παρελθόν συναντούσε κανείς αναφορές που εξυμνούσαν την Κυβέρνηση Θάσερ για την μείωση του πληθωρισμού με το να πετύχει ένα «αργό και σταθερό ρυθμό νομισματικής ανάπτυξης» (βλέπε για παράδειγμα, James Lothian Economic Agenda, Financial Guardian 15 Δεκεμβρίου 1982. Milton Friedman, Observer, 26 Σεπτεμβρίου 1982) είναι αλήθεια να πούμε ότι τελευταία οι θαυμαστές έχουν σιωπήσει. Δεν ακούει για τη στενή σχέση μεταξύ της ανάπτυξης της χρηματικής προσφοράς και του ρυθμού του πληθωρισμού. Τόσο που και ο Καγκελάριος ο ίδιος να υποχρεωθεί να εγκαταλείψει αυτή τη θέση τον Οκτώβριο του 1985.

Όμως σίγουρα σύμφωνα με τις «μονεταριστικές» αρχές ο ρυθμός πληθωρισμού στο Ενωμένο Βασίλειο έπρεπε αν όχι τίποτα άλλο να μειώνεται αντί να αυξάνεται. Μονεταριστές υποθέτουν μια χρονική καθυστέρηση περίπου δύο χρόνων μεταξύ των αλλαγών στην χρηματική προσφορά και τις επακόλουθες αλλαγές στον πληθωρισμό. Κάτω από την Θάσερική Κυβέρνηση η παροχή λεστών πάντοτε ξεπερνούσε το ανώτατο όριο των «νομισματικών στόχων» της κυβέρνησης. Με αυτό τον τρόπο ένας πολύ ψηλός ρυθμός πληθωρισμού έπρεπε να αναμένεται σε όλη την περίοδο από το 1979. Εται δεν υπάρχει ούτε ίχνος αλήθειας στην υποτιθέμενη επιτυχία της κυβέρνησης στην μείωση του πληθωριστικού ρυθμού. Η έμμοιρη ιδέα της κυβέρνησης με τον πληθωρισμό είναι επίσης παράξενη: Αν ο πληθωρισμός είναι η πρώτη τους

προτεραιότητα γιατί επέτρεψαν να υπερδιπλασιαστεί τον πρώτο χρόνο της διακυβέρνησής τους; Το ίδιο περίεργη είναι και η δογματική τους πρόταση ότι τότε μόνο μπορεί να επιτευχθεί όταν ο πληθωρισμός διωχθεί ολοκληρωτικά από το σύστημα. Αν το πίστευαν αυτό γιατί περίμεναν τόσα χρόνια προτού εφαρμόσουν αυτή την θεραπεία;

Ο πληθωρισμός δεν καθορίζεται από τον ρυθμό ανάπτυξης της νομισματικής προσφοράς ούτε σε αυτή αλλά ούτε και σε οποιαδήποτε άλλη χώρα. Τότε τι προκαλεί πληθωρισμό; Βασικά πληθωρισμός δημιουργείται από διαφορετικούς λόγους σε διαφορετικές περιπτώσεις. Όμως αυτό που διατηρεί πληθωριστικές πιέσεις είναι κύρια η πάλη για εισοδηματική κατανομή μεταξύ εταιρειών, συντεχνιών και κυβέρνησης. Όταν οποιαδήποτε ομάδα πιέζει για μεγαλύτερο μερίδιο είναι πιθανόν να ξεκινήσει ένα ελικοειδές κύκλο μισθών-τιμών. Με τον ίδιο τρόπο μια πίεση του ελικοειδούς προς τα κάτω υπάρχει όταν κάποια ομάδα υποχρεώνεται να δεχτεί μείωση στο μερίδιό της. Αυτό που φαίνεται να έχει συμβεί πρόσφατα στο Ε.Β. είναι ότι χαμηλότερα κόστη εισαγόμενων πρώτων υλών λόγω πιεζόμενων αγορών και μια ψηλά νομισματική ισοτιμία έχουν καταλήξει σε πιο χαμηλούς ρυθμούς πληθωρισμού.

Μπορεί φυσικά κάλλιστα να υπάρχει σύνδεση μεταξύ προσφοράς χρήματος και τιμών. Όμως το κρίσιμο ερώτημα είναι η κατεύθυνση των αιτίων. Προκαλεί πληθωρισμό η αύξηση της χρηματικής προσφοράς όπως ισχυρίζονται οι μονεταριστές; Η μήπως οι αλλαγές στον

πληθωρισμό προκαλούν αλλαγές στη νομισματική προσφορά όπως εισηγούνται οι περισσότεροι οικονομολόγοι.

Οι μονεταριστές επιμένουν ότι έχουν δείξει στατιστικά ότι οι αυξήσεις της νομισματικής προσφοράς προηγούνται της αύξησης του ρυθμού του πληθωρισμού. Γι αυτούς αποδεικνύεται ότι η αιτιολόγηση κατευθύνεται από νομισματική προσφορά σε τιμές. Επίσης υποστηρίζουν ότι αυτή η διαδικασία λειτουργεί ιδιαίτερα δυνατά στο Ε.Β. Όμως δεν μπορεί κανείς να καθορίσει αιτιολόγηση μόνο με στατιστικά στοιχεία. Ας υποθέσουμε ότι οι επιχειρηματίες περιμένουν αύξηση στις πωλήσεις. Θα εγκαταστήσουν νέο εξοπλισμό και θα αυξήσουν τα προϊόντα τους. Για να το κάνουν αυτό θα αυξήσουν τον δανεισμό τους. Αντιμέτωποι με αυξημένες παραγγελίες οι προμηθευτές μηχανημάτων συμπεριφέρονται με παρόμοιο τρόπο. Εται αύξηση της οικονομικής δραστηριότητας μπορεί να προκαλέσει πιο ψηλές τιμές. Με την προϋπόθεση ότι οι νομισματικές αρχές διαθέτουν περισσότερο χρήμα, τότε, υπάρχει μια στενή στατιστική σχέση μεταξύ αλλαγών στην νομισματική προσφορά και τον πληθωρισμό. Μια παρόμοια σχέση μπορεί να βρεθεί αν οι νομισματικές αρχές δεν διαθέτουν το επιπλέον χρήμα. Σε αυτή την περίπτωση τα επιτόκια θα αυξηθούν και στον βαθμό που θα μπορούν οι επιχειρηματίες να εξασφαλίσουν την απαιτούμενη χρηματοδότηση με πιο ψηλά επιτόκια, θα υπάρξει πάλι αύξηση στην νομισματική προσφορά. Όμως οι νομισματικές αρχές συνήθως επιδιώκουν να περιορίσουν αλλαγές στα επιτόκια διότι

πιστεύουν ότι μεγάλες αλλαγές θα φέρουν χόος. Εται περισσότερη χρηματοδότηση συνήθως είναι διαθέσιμη.

Σε αυτή την περίπτωση, επιχειρηματικές αποφάσεις έχουν προκαλέσει αλλαγή ταυτόχρονα στη νομισματική προσφορά και στις τιμές.

Το ζήτημα της αιτιολόγησης είναι ίσως ένα από τα πιο σημαντικά στα Οικονομικά. Την ίδια στιγμή κάποιος μπορεί δικαιολογημένα να υποστηρίξει ότι υπάρχει πολλή σύγχυση στην αιτιολογική ερμηνεία των οικονομικών σχέσεων. Ένας αριθμός οικονομικών μελετών έχουν προσπαθήσει να καταπιστούν με την αντίληψη της αιτιολογικότητας και διάφορες οικονομικές τεχνικές έχουν αναπτυχθεί και εφαρμοσθεί στοχεύοντας στο να φωτίσουν αυτό το θέμα. Η αιτιολογικότητα μεταξύ νομισματικής προσφοράς και πληθωρισμού στο Ε.Β. έχουν εξεταστεί με αυτό τον τρόπο και τα τεκμήρια που συγκεντρώθηκαν από αυτές τις μελέτες δεν είναι καθόλου καθοριστικά. Αντίθετα αυτή η μάζα στοιχείων δείχνει πως η υπόθεση ότι αλλαγές στη νομισματική προσφορά προκαλεί αλλαγές στις τιμές δεν μπορεί να υποστηριχτεί. Όπως φαίνεται είναι μόνο όταν οι αλλαγές στη νομισματική προσφορά οδηγούν σε αλλαγές των τιμών που μπορεί να υποστηριχτεί ο μονεταρισμός.

Αν όμως αποδεικτεί ότι η αιτιολογικότητα είναι αντιστροφή- όπως η θεωρία και πολλές αποδείξεις μας δείχνουν- στον έλεγχο και στη στήριξη δεν μπορούμε για κανένα λόγο να βασιστούμε στην νομισματική προσφορά για

να φέρουμε μια μείωση στο ρυθμό πληθωρισμού.

Εξάλλου, όπως ο καθηγητής Hendry έχει αποδείξει (Econometrics - Alchemy or Science? An Inaugural Lecture, Economica, November 1980) η προηγούμενη συνολική βροχόπτωση δίνει μια καλύτερη στατιστική «εξήγηση» του πληθωρισμού από τις αλλαγές στην νομισματική προσφορά!

Οι μονεταριστές εισηγούνται ότι μια αύξηση στη νομισματική προσφορά θα επηρεάσει προσωρινά την παραγωγή και εργοδότηση. Τελικά ο πληθωρισμός ανεβαίνει. Αυτές οι αναλογίες ισοδυναμούν με το να λέμε ότι υπάρχει μια σταθερή «νομισματική ζήτηση» σε σχέση με τιμές και εισοδήματα. Υπάρχουν δύο σχόλια που μπορεί κανείς να κάνει εδώ. Πρώτο στο μέγεθος που η σχέση «νομισματικής ζήτησης» επηρεάζεται σημαντικά από τα επιτόκια- όπως στο Ε.Β. τότε αλλαγές στη νομισματική προσφορά θα καθιερωθύνονταν στις αλλαγές των επιτοκίων χωρίς να δημιουργούν άμεσες επιπτώσεις στις τιμές. Δεύτερο μετά τη οικονομική φουρτούνα, της αρχής της δεκαετίας του 1970 η σταθερότητα της «νομισματικής ζήτησης» σε σχέση με πολλούς άλλους «καθιερωμένους» οικονομικούς συσχετισμούς είναι αμφισβητούμενη.

Η εγκυρότητα της «μονεταριστικής» πολιτικής αυτής της κυβέρνησης στηρίζεται σε τρία επιπρόσθετα σημαντικά ζητήματα. Πρώτα υπάρχει το ερώτημα της δυνατότητας ελέγχου της νομισματικής προσφοράς. Δεν είναι φανερό ότι από το 1976 οι προσπά-

θειες στο Ε.Β. έχουν καταλήξει στο συνεχώς ντρίπιασμα των αρχών και των οπαδών του μονεταρισμού; (για παράδειγμα το άρθρο του Tim Congdon στους «Times» Τετάρτη 6/10/1982.

Και δεν είναι επίσης αλήθεια ότι ο έλεγχος της νομισματικής προσφοράς είναι τόσο δύσκολος σε βαθμό που να είναι αδύνατος; (όπως αναφέρεται πιο πάνω ο Καγκελάριος έτσι πιστεύει). Δεύτερο είναι το κόστος αυτής της πολιτικής σε ανεργία και μείωση της παραγωγής. Ακόμα και αν ο στόχος του να μειωθεί ο πληθωρισμός στο τέλος επιτευχθεί, πρέπει μέχρι τώρα να είναι πολύ καθαρό ότι το τελικό κόστος θα είναι πολύ ψηλό και σε απόλυτους όρους αλλά και σε σχέση με το κόστος μιας εναλλακτικής στρατηγικής. Τρίτο: είναι αξιο απορίας πως οι μονεταριστές υποστηρίζουν δηλώσεις όπως: «Αν η νομισματική ανάπτυξη περιοριστεί στο Ε.Β. και με σταδιακά βήματα μειωθεί ακόμα περισσότερο, η οικονομική ανάκαμψη θα αποκτήσει δυναμισμό, θα μειώσει την ανεργία και ο πληθωρισμός θα μειωθεί ακόμα πιο πολύ.

Με πιο μαγικό μηχανισμό θα μειωθεί η ανεργία και ο πληθωρισμός θα πέσει ακόμα περισσότερο αν μειωθεί η νομισματική προσφορά;

Είναι λοιπόν αρκετά φανερό ότι ο μονεταρισμός στο Ε.Β. δεν δούλεψε ποτέ ούτε μπορούσε ποτέ να δουλέψει. Ο αφορισμός αναγνώστης ρωτά αμέσως το ενδιαφέρον ερώτημα «Γιατί καν δοκίμασθηκε»; Ο συγγραφέας πιστεύει ότι ο μονεταρισμός στο Ε.Β. δεν ήταν για τη νομισματική προσφορά (που εν πάση περιπτώσει δεν μπορεί να καθοριστεί) αλλά για τη υποταγή του Συντεχνιακού κινήματος. Η στόχευση σε νομισματική προσφορά χρησιμοποιήθηκε σαν όπλο για να τσακιστεί το συντεχνιακό κίνημα σε αυτή τη χώρα και όχι για να ελεγχτεί ο πληθωρισμός ή οτιδήποτε παρόμοιο. Εξάλλου όπως σημείωσε και ο Keynes το 1925 «ο μονεταρισμός είναι απλά μια εκστρατεία ενάντια στο βιοτικό επίπεδο των εργαζομένων» που χρειάζεται «σκόπιμη αύξηση της ανεργίας και μια πολιτική που η χώρα δεν θα επέτρεπε ποτέ να ήξερε τι γινόταν. Είναι όμως ενδιαφέρον να ρωτήσει κανείς, θα ξέρει ποτέ η χώρα τί γίνεται; ●

μεταφραστή: γλαυκος χριστοφίδης

Η παλαιστινιακή εξέγερση ακολουθεί

το δρόμο της και αποτελεί αυτή τη στιγμή την κύρια αιχμή του Αντιιμπεριαλιστικού κινήματος της περιοχής μας. (Δίπλα βεβαίως από το Κουρδικό κίνημα που παλεύει ακόμα μέσα δυστυχώς στο ημίφως της παραγνώρισης από τα μέσα μαζικής επικοινωνίας

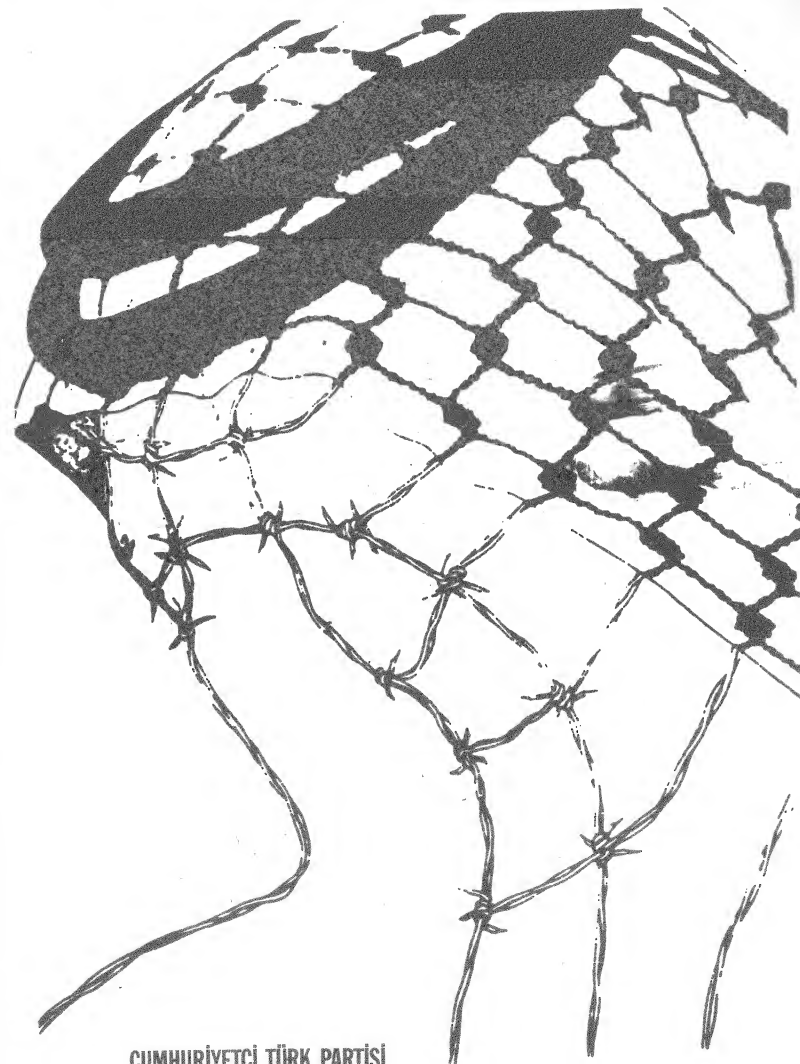
Όσο όμως και αν το Παλαιστινιακό Κίνημα κατάφερε να προσελκύσει τους προβολείς της διεθνούς δημοσιότητας η οποία βεβαίως πάσχει από την αντίληψη της πληροφόρισης - καταναλωτικού αγαθού γεγονός που δεν συντελεί καθόλου στην επέκταση της διεθνούς αλληλεγγύης προς τον Παλαιστινιακό λαό μια ζωντανή επίσκεψη, στην κατεχόμενη Παλαιστίνη οδηγεί σε μια άλλη αντίληψη συγκεκριμένη και ζωντανή όμορφη και ερωτική- αυτή του παλλαϊκού ξεσηκώματος αυτή της Λαϊκής Επανάστασης αυτή του κατακρεμίσματος ενός παλιού κόσμου και του κτισίματος ενός καινούργιου.

ΤΑΞΙΔΙΩΤΙΚΟ — ΣΤΗΝ — ΙΝΤΙΦΑΔΑ

η αποστολή της ΚΥΠΕΑ:
Σόφη Παπαδοπούλου, Έλλη Μόζορα, Ελίζα Σαββίδου, Σούλλα Χατζηκυριάκου

FİLİSTİN'E ÖZGÜRLÜK

CUMHURİYETÇİ TÜRK PARTİSİ

η εξέγερση είναι η ζωή μας

Το περασμένο Σεπτέμβριο με πρωτοβουλία της ΚΥΠΕΑ πήγαν στα κατεχόμενα παλαιστινιακά εδάφη τέσσερα άτομα: η Έλλη Μόζορα, η Ελίζα Σαββίδου, η Σόφη Παπαδοπούλου και η Σούλλα Κλεάνθους Χ'Κυριακού.

Καρπός αυτής της επίσκεψης είναι το σύντομο «ταξιδιωτικό» που ακολουθεί, το κείμενο της Έλλης για τις λαϊκές επιτροπές και το κείμενο της Ελίζας για τη λειτουργία ενός στρατιωτικού δικαστηρίου.

Κατά την διάρκεια της παραμονής μας στα κατεχόμενα εδάφη υπήρξαμε μάρτυρες κατάφορων παραβιάσεων των στοιχειωδών ανθρωπίνων δικαιωμάτων του Παλαιστινιακού Λαού.

Όταν το Λεωφορείο μας έφτανε από την Ναζαρέτ στα κατεχόμενα από το Ισραήλ στα Παλαιστινιακά εδάφη δεν ήταν δυνατό να μη το καταλάβουμε. Ο κατοχικός στρατός οπλισμένος με βαρύ οπλισμό, βρισκεται παντού. Ειδικά νέα αυτοκίνητα της αστυνομίας και του στρατού με σιδερέιες ασφαλείας σε όλα τα τζάμια και ειδικά μηχανήματα σαν μπουλτόζες για να καθαρίζουν τους δρόμους από τις πέτρες, δίνουν μια πρώτη γεύση του τι πραγματικά γίνεται.

Σημεία ελέγχου κατά μήκος του δρόμου μεταξύ χωριών και πόλεων και στρατιωτικά παρατηρητήρια στις οροφές των σπιτιών και καταστημάτων μας βεβαιώνουν ότι φτάσαμε στα κατεχόμενα.

Κατά την διάρκεια της παραμονής μας μιλήσαμε με συνδικαλιστικές οργανώσεις, αγροτικές επιτροπές, επιτροπές ιατρικής πρόνοιας, οργανώσεις γυναικών, με οικογένειες φυλακισμένων, τραυματιών και θυμάτων στις πόλεις, στους καταυλισμούς και στα χωριά. Μιλήσαμε με παιδιά στο δρόμο που ανέμεναν επίθεση από στρατιώτες, με τις εκτός νόμου Λαϊκές Επιτροπές της εξέγερσης, με καθηγητές και φοιτητές του Πανεπιστημίου Πιρ-Ζεντ, με γιατρούς, δικηγόρους με αιτούς ανθρώπων όλων των ηλικιών.

Παρά την απαγόρευση, μέλος της αντιπροσωπείας μας μπήκε στο στρατιωτικό δικαστήριο της Ναπλούς και παρακολούθησε 25 δίκες νεαρών παλαιστίνιων.

Εκείνο που μπορούμε να πούμε με βεβαιότητα ότι διαπιστώσαμε είναι η ενότητα του λαού, η οργάνωση του, η επιποσούνη στην Λαϊκή πατριωτική ηγεσία της εξέγερσης κάτω από την καθοδήγηση της ΟΑΠ και η αποφασιστι-

κότητα να συνεχίσουν τον αγώνα μέχρι να αποκτήσουν το δικό τους ανεξάρτητο κράτος.

«Η εξέγερση είναι η ζωή μας», μας είπαν χαρακτηριστικά, «και τώρα είναι καλύτερη από πριν γι αυτό δεν έχουμε λόγο επιστροφής στα παλιά».

«Η εξέγερση μας έδωσε αυτοπεποίθηση κτίζουμε μια νέα κοινωνία έχουμε ανακαλύψει την πραγματική μας δύναμη».

Θα ήταν μεγάλη παράληψη να μην αναφέρουμε ότι αυτό το πνεύμα επικρατεί κάτω από πολύ άσχημες συνθήκες διαβίωσης.

Επιβάλλονται καθημερινά κατοίκον περιορισμοί σε προσφυγικούς καταυλισμούς, χωριά και σε διάφορες γειτονιές.

Κατ' οίκον περιορισμοί που κρατούν καμιά φορά 10 μέρες καμιά φορά 20 μέρες.

Έχουμε το παράδειγμα του προσφυγικού συνοικισμού ΑΛ-ΑΜΑΡΙ στη Ραμάλα που από την αρχή της εξέγερ-

σης μέχρι σήμερα επεβλήθηκε κατοίκον περιορισμός 5 φορές:

1 φορά για 25 μέρες

1 φορά για 29 μέρες

1 φορά για 15 μέρες

1 φορά για 5 μέρες

Και όταν είμαστε εκεί ήταν πάλι σε κατ' οίκον περιορισμό για 11 μέρες. Αυτό σημαίνει ότι αυτό το διάστημα θα έχουν έλλειψη τροφίμων, θα είναι χωρίς νερό και ηλεκτρισμό και φυσικά χωρίς τηλεφωνο - αν κατά τύχη είχε κάποιος τηλεφωνο. Οι ισραηλτικές αρχές δεν εγκαταστουν τηλεφωνα σε Παλαιστίνιους. Μερικοί όπως μας είπαν, περμιώνουν 5 ή και 10 χρόνια.

Φυσικά, είναι γνωστό ότι τα σχολεία φέτος λειτουργήσαν μόνο για δύο βδομάδες - τον περασμένο Απρίλη - και από τότε έκλεισαν μετά από ειδικό στρατιωτικό νόμο και δεν λειτουργήσαν ξανά.

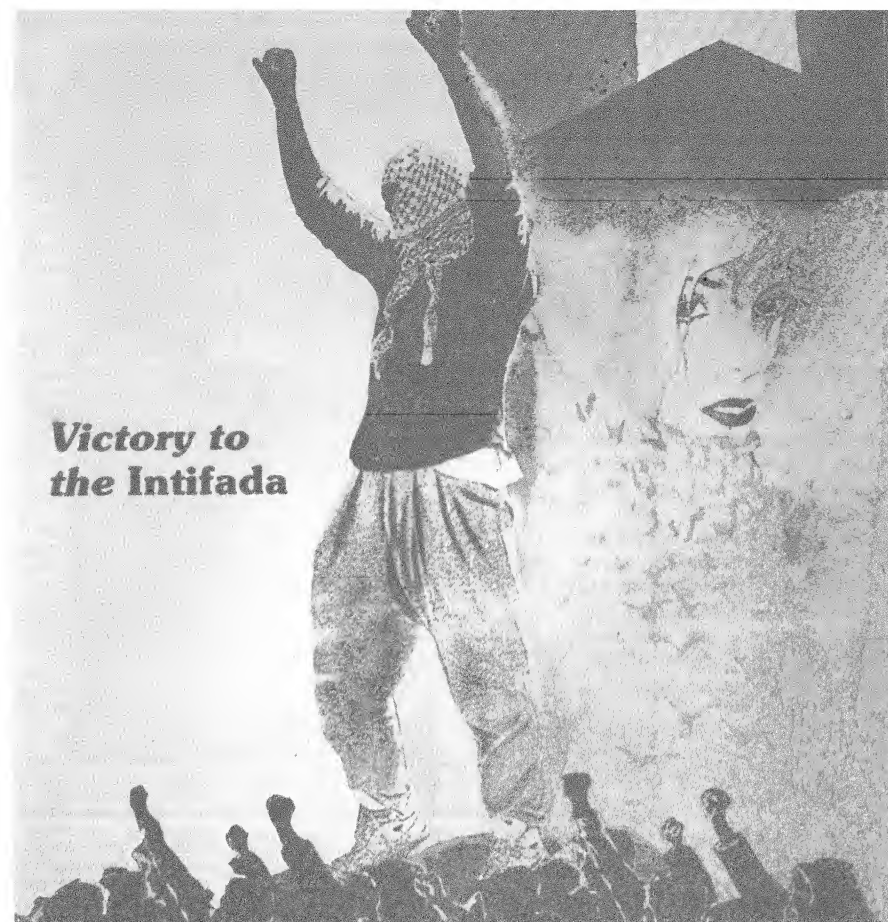
Εκατόν είκοσι χιλιάδες παλαιστίνιοι εργάτες που δούλευαν στο Ισραήλ τώρα είναι άνεργοι.

Για να μπορέσει ο κόσμος να επιβιώσει και να προφυλάγεται από τον Ισραηλτικό στρατό δεν είχε άλλη εκλογή παρά να οργανωθεί.

Οργανώθηκαν σε Λαϊκές Επιτροπές Εξέγερσης, όπως ονομάζονται.

Στην συνάντησή με μια από τις εκτός νόμου σήμερα Λαϊκές Επιτροπές, μας είπαν χαρακτηριστικά

«Από τον 1 ή 2 μήνα της εξέγερσης αντιληφθήκαμε ότι η συνέχιση της εξέγερσης εξαρτάται απόλυτα από την οργανωμένη δουλειά των λαϊκών σωμάτων, τα οποία θα εφάρμοζαν τις αποφάσεις της ηγεσίας της εξέγερσης και θα αναπτύσαν το οργα-

Victory to
the Intifada

νωτικό επίπεδο των μαζών. Γι' αυτό θεωρήσαμε τις Λαϊκές Επιτροπές σαν επείγουσα αναγκαιότητα και τις θεωρούμε την κινητήρια δύναμη της εξέγερσης».

«Η ιντιφάδα είναι διαφορετική από προηγούμενες Παλαιστινιακές Εξεγέρσεις. Είναι διαφορετική λόγω του διπλού σκοπού, του πολιτικού και κοινωνικού».

Οι λαϊκές επιτροπές έδωσαν προτεραιότητα στις βασικές απαιτήσεις του λαού που σημαίνει οργάνωση για προμή-

θειες φαγητών, φύλαξη τα βρόδια (από επιθέσεις στρατού και επιοικών», παιδεία, ιατρική και υγειονομική περίθαλψη, όπως επίσης και διάφορες άλλες υπηρεσίες σε όλες τις γειτονίες, συμπεριλαμβανομένων και μαθημάτων πρώτων βοηθειών και τον έλεγχο της ομάδας αίματος για τον καθένα.

Τελειώνοντας θα θέλαμε να αναφέρουμε ότι η αποστολή μάζεψε στοιχεία για τις φυλακές. Ο αριθμός των φυλακισμένων σήμερα υπολογίζεται γύρω στις 12-15 χιλιάδες. Βρισκο-

νται σε 18 φυλακές στο Ισραήλ, σε 12 φυλακές στα κατεχόμενα και σε 40 αστυνομικούς σταθμούς σε μυστικά κέντρα κράτησης.

Η αποστολή της ΚΥΠΕΑ υιοθέτησε 3 παιδιά από χωριά και καταυλισμούς της δυτικής όχθης και με τα λεφτά που μαζέψαμε από εκδηλώσεις κατά την διάρκεια του 1988, υποστήριξε ένα έργο κοινής ωφέλειας σε προσφυγικό καταυλισμό.

Κατά την διάρκεια της παραμονής μας στο Ισραήλ είχαμε την ευκαιρία να συναντη-

θούμε με εκπροσώπους διαφόρων κομμάτων και συζητήσαμε τις προσεχείς βουλευτικές εκλογές και την επίδραση της Ιντιφάδα πάνω στην Ισραηλτική κοινωνία.

Επιστρέφοντας στην Κύπρο, μέσω Χάϊφας, ανακρίθηκαμε στο λιμάνι για 3 ώρες και 40 λεπτά. ●

Έλλη Μόζορα
Ελίζα Σαββίδου
Σούλλα Κλεάνθους
Χ'Κυριακού
Σόφη Παπαδοπούλου

Λαϊκές Επιτροπές εξέγερσης

Ελλη Μόζορα

«Για την εγγύηση της συνέχισης της Ιντιφάδα, χρειάζεται κινητήρια δύναμη και Λαϊκή υποστήριξη. Οι Λαϊκές Επιτροπές. Είναι μια έκφραση της εθνικής μας ύπαρξης που θα εξελιχθεί στη δημιουργία του αναμενόμενου κρατους μας. Είναι σε συντομία η εναλλακτική λαϊκή εξουσία».

Με αυτά τα λόγια περιγράφουν οι Παλαιστίνιοι των κατεχομένων τις Λαϊκές επιτροπές της εξέγερσης.

Την Πέμπτη 18 Αυγούστου 1988 το Υπουργείο Άμυνας του Ισραήλ, ανακοίνωσε την έκδοση ενός νέου κανονισμού, θάση του οποίου οι Λαϊκές Επιτροπές της εξέγερσης είναι παράνομες. Όποιος ανήκει ή έχει οποιαδήποτε σχέση με παράνομη οργάνωση αντιμετωπίζει 10 χρόνια φυλακή, χωρίς δίκη.

Οι προσπάθειες δημιουργίας Λαϊκών Επιτροπών ξεκίνησαν αρκετά χρόνια, πριν την εξέγερση, γύρω στο 1982. Για διάφορους λόγους οι προσπάθειες εκείνες δεν πέτυχαν.

Οι πρώτες μορφές των Λαϊκών Επιτροπών ξεκίνησαν στα χωριά για να προστατεύσουν τους κατοίκους από τις επιθέσεις των εποίκων. Έγιναν η εναλλακτική λύση της εξουσίας μετά την διάλυση των εκλεγμένων Δημορχείων από τις στρατιωτικές αρχές. (Οι τελευταίες εκλογές στα δημορχεία έγιναν το 1976. Διαλύθηκαν από τις στρατιωτικές αρχές το 1978. Μετά την διάλυση των Δημορχείων αναγκάστηκαν να δημιουργήσουν επιτροπές με εκπροσώπους απ' όλες τις πολιτικές αποχρώσεις.

Όταν άρχισε η ιντιφάδα και άρχισε να παίρνει το μαζικό και λαϊκό της χαρακτήρα,

τον Δεκέμβριο του 1987, τα μέλη των επιτροπών δεν περιορίστηκαν στους εκπροσώπους των διαφόρων κομμάτων και τάσεων.

Στις Λαϊκές επιτροπές έπαιρναν μέρος και δραστήρια μέλη των επιτροπών από τις διάφορες γειτονιές, (επιτροπές της γειτονιάς), εργάτες, αγρότες, φοιτητές υπάλληλοι.

Η αντιπροσωπεία της ΚΥΠΕΑ είχε την ευκαιρία να συναντηθεί και να συζητήσει με μια από τις παράνομες, σήμερα, Λαϊκές επιτροπές στην πόλη Ναμπλούς ή το «Βουνό της φωτιάς» όπως ονομάζεται (Η Ναμπλούς έχει σήμερα 95.000 κατοίκους στην πόλη και 35.000 στους καταυλισμούς).

«Για την εγγύηση της συνέχισης της Ιντιφάδα μας είπαν, χρειάζεται κινητήρια δύναμη και Λαϊκή υποστήριξη. Αυτό σήμαινε την αναγκαioτητα των Λαϊκών Επιτροπών ακόμα και

στη στοιχειώδη μορφή τους. Είναι μια έκφραση της εθνικής μας ύπαρξης που θα εξελιχθεί στη δημιουργία του αναμενόμενου κράτους μας. Οι Επιτροπές πρέπει να συνεχίσουν και πρέπει να επηρεάζουν τους καθημερινούς μας στόχους για να μπορούν να εξασφαλίσουν την συνέχιση της εξέγερσης και την πραγματοποίηση των βασικών απαιτήσεων των μαζών».

Ο τρόπος δουλειάς δεν περιορίζεται μόνο στο θεωρητικό-πολιτικό επίπεδο, γιατί θα έχαναν όπως είπαν την αξιοπιστία τους ανάμεσα στις μάζες.

Οι Λαϊκές επιτροπές συγκεντρώνουν την δραστηριότητα τους στις άμεσες ανάγκες του λαού, ειδικά στη πρώτη φάση της εξέγερσης - όταν οι απεργίες ήταν στο αποκορύφωμά τους

και οι ευκαιρίες για να βρεί κανείς δουλειά ήταν σχεδόν ανύπαρκτες κύρια κατά την διάρκεια του χειμώνα. Δόθηκε προτεραιότητα στις βασικές απαιτήσεις του κόσμου που σήμαινε οργάνωση:

- Για προμήθεια φαγητών σε περιπτώσεις κατοίκων περιορισμού και γενικής απεργίας.
- Για φύλαξη τα βράδυ (Περιφρούρηση για προστασία του πληθυσμού από επιθέσεις στρατού και εποίκων).

- Αγροτικές επιτροπές (δίνουν συμβουλές για μικρές φάρμες, λαχανόκηπους στα σπίτια, οργανώνουν εθελοντές για να δουλεύουν στα χωράφια)

- Για παιδεία (Από την έναρξη της ιντιφάδα τα σχολεία λειτουργησαν μόνο 2 βδομάδες. Οι στρατιωτικές αρχές έκλεισαν σχολεία και πανεπιστήμια για λόγους ασφάλειας. Οι Λαϊκές Επιτροπές οργανώνουν τώρα μαθήματα για τα παιδιά σε σπίτια).

- Για ιατρική και υγειονομική περίθαλψη. (Οργανώσαν κινητές κλινικές για τραυματίες από συγκρούσεις με το στρατό και από διαδηλώσεις, όπως επίσης και για χρόνιες παθήσεις ή επείγοντα περιστατικά - καρδιακά επεισόδια, γεννήσεις κ.λ.π. Κατάφεραν να υπάρχει ένας γιατρός σε επιφυλακή σχεδόν καθημερινά.)

- Για μαθήματα πρώτων βοηθειών και έλεγχο της ομάδας αίματος. (Λόγω έλλειψης καταλλήλων χώρων για φύλαξη αίματος, οργανώσαν λίστες με αιμοδότες και με την ομάδα αίματος του καθενός).

Όλα αυτά ήταν αναγκαία λόγω της φύσης της εξέγερσης και λόγω των συνεχών συγκρούσεων με τον Ισραηλτικό στρατό. Ένα νεαρό μέλος της επιτροπής είπε:

«Όλα αυτά τα μέτρα είναι αναγκαία για να

Μία οικογένεια περνά από ισραηλικό οδόφραγμα

προφυλάγεται. Είναι ακόμα αναγκαία για να αποκτήσουμε τη δυνατότητα προσφοράς πρώτων βοηθειών και αίματος.

Θεωρούμε τις Λαϊκές Επιτροπές, σαν υποδομή για το μελλοντικό Παλαιστινιακό οικοδόμημα. Οι επιτροπές δημιουργήθηκαν γιατί χρειαζόμαστε κάτι για να οργανώσουμε την κοινωνική, οικονομική και άλλη ζωή του λαού».

«Από τον πρώτο ή δεύτερο μήνα της εξέγερσης αντιληφθήκαμε ότι η συνέχιση της θα εξαρτόταν απόλυτα από την οργανωμένη δουλειά των λαϊκών σωμάτων, τα οποία θα εφάρμοζαν τις αποφάσεις της ηγεσίας της εξέγερσης και θα ανάπτυξαν το οργανωτικό επίπεδο των μα-

ζών. Γι' αυτό θεωρήσαμε τις Λαϊκές Επιτροπές σαν επείγουσα αναγκαioτητα και τις θεωρούμε την κινητήρια δύναμη της εξέγερσης».

«Η ιντιφάδα είναι διαφορετική από προηγούμενες παλαιστινιακές εξεγέρσεις. Είναι διαφορετική λόγω του διπλού σκοπού, του πολιτικού και κοινωνικού.

Ο στόχος της ιντιφάδα είναι οι πολιτικές και κοινωνικές αλλαγές. Το τι συμβαίνει στις τεχόμενες περιοχές σήμερα είναι πολύ σημαντικό για το μέλλον. Θέλουμε να αναφέρουμε ένα μικρό παράδειγμα. Την συμμετοχή των γυναικών σε όλες τις δραστηριότητες της ιντιφάδα, για την δική μας κοινωνία αυτό είναι

πολύ σημαντικό».

Μια κοπέλλα γύρω στα 23 μας είπε:

«Η επιτροπή μας είναι η λαϊκή επιτροπή αυτής της γειτονιάς. Υπάρχουν παρόμοιες επιτροπές σ' όλες τις γειτονιές, προσφυγικούς καταυλισμούς και χωριά. Υπάρχουν οι συντονιστικές επιτροπές, ανάμεσα στις διάφορες λαϊκές επιτροπές, βάση της περιοχής και του είδους των δραστηριοτήτων.

Φυσικά, δεν μπορούμε να διευκρινίσουμε τι κάνει η κάθε μια και που, ή σε ποιά επιτροπή δουλεύει ο καθένας. Η δουλειά μας έγινε πιο δύσκολη λόγω της απαγόρευσης που επέβαλε η Ισραηλινή κυβέρνηση στις Λαϊκές Επιτροπές. Αυτό σημαίνει ότι

ποιοσδήποτε είναι μέλος Λαϊκής Επιτροπής, αντιμετωπίζει δεκάχρονη φυλάκιση. Πριν την απαγόρευση, είχαμε ανακοινώσει τη δομή των Λαϊκών Επιτροπών. Ήταν πιο ανοιχτή συμμετοχή σε οποιοδήποτε ήθελε να πάρει ενεργό μέρος στις επιτροπές, υγείας, αγροτικές κ.λ.π. Προς το παρόν τα μέλη και η ηγεσία των Λαϊκών Επιτροπών είναι περιορισμένα σε 5 μέχρι 10 άτομα αλλά όλοι παρόντων μέρος στις δραστηριότητες της ιντιφάδα σύμφωνα με τις ικανότητες του καθενός».

Η απαγόρευση των Λαϊκών Επιτροπών άλλαξε τον τρόπο δουλειάς αλλά όχι το περιεχόμενο και σίγουρα δεν επηρέασε την λαϊκή βάση της εξέγερσης. Κάθε μέρα αυξάνεται ο αριθμός των φυλακισμένων, έχουν συνεχώς περισσότερους τραυματίες και περισσότερους μάρτυρες. Αυτό δείχνει ότι τα καταπιεστικά μέτρα που παίρνουν οι Ισραηλίτες δεν μπόρεσαν να σταματήσουν τις δραστηριότητες.

Οι λαϊκές επιτροπές είναι τοπικά σώματα που τακτοποιούν τις υποθέσεις της κάθε γειτονιάς, χωριού, καταυλισμού ή περιοχής.

Μας είπαν χαρακτηριστικά:

«Οι λαϊκές επιτροπές είναι σε συντομία, η εναλλακτική λαϊκή εξουσία. Έτσι αν η ενωμένη πατριωτική ηγεσία αποφασίσει απεργία των εργατών πίσω από την «πράσινη γραμμή» είναι με μέλη των επιτροπών πρέπει να οργανώσουμε δουλειά και να προμηθεύσουμε τις αναγκαίες προμήθειες φαγητών για τους απεργούς εργάτες και τις οικογένειές τους».

Οι εκδηλώσεις μας χρηματοδοτούνται από τον κόσμο και μέσω της κοινωνικής τους αλληλεγγύης. Άλλες πηγές εξεύρωσης λεφτών δεν

συζητούμε, ούτε είμαστε εξουσιοδοτημένοι να το κάνουμε. Εμείς προσωπικά πιστεύουμε ότι πρέπει να εξαρτημάστε απόλυτα από τον εαυτό μας.

Με αυτή την ευκαιρία θα θέλαμε να ευχαριστήσουμε για την διεθνή συμπαράσταση και να τονίσουμε πόσο σημαντική είναι για μας. Νιώθουμε ότι δεν είμαστε μόνοι στο δύσκολο αγώνα μας.

Αντιμετωπίζουμε αρκετές δυσκολίες λόγω των συχνών κατοίκων περιορισμών. Συχνά δεν υπάρχουν τρόφιμα. Μερικές φορές κόβουν το νερό, αλλά προσπαθούμε να βρούμε λύσεις καθημερινά γι' αυτές τις δυσκολίες».

«Κατοίκων περιορισμοί επιβάλλονται μερικές φορές σ' όλη τη πόλη για μια μέρα, 3 μέρες ακόμα και 10 συνεχόμενες μέρες. Μια φορά οι Ισραηλίτες μας έβαλαν κατοίκων περιορισμό για 5 μέρες και μετά τον ακύρωσαν όταν η ενομένη πατριωτική ηγεσία της εξέγερσης κήρυξε γενική απεργία.

Παρ' όλη την ακύρωση του κατοίκων περιορισμού ο κόσμος πήρε μέρος στη γενική απεργία σύμφωνα με τις οδηγίες της ηγεσίας. Η απεργία κράτησε 2 μέρες».

Οι κάτοικοι περιορισμοί ανακοινώνονται όταν οι Ισραηλίτες νιώσουν ότι απειλούνται. Εφαρμόζουν αυτούς τους κατοίκων περιορισμούς σαν συλλογική τιμωρία.

Κατοίκων περιορισμός δεν σημαίνει μόνο να μην μετακινείται κάποιος στο δρόμο αλλά οι κινήσεις του περιορίζονται και μέσα στο ίδιο του το σπίτι.

Δεν μπορεί κανείς να απλωσει την μπουργάδα του στη στέγη του σπιτιού του, κατά την διάρκεια «κατοίκων περιορισμού» διότι οι Ισραηλίτες στην καλύ-

τερη περίπτωση θα ρίξουν δακρυγόνα αέρια και ακόμα και πραγματικές σφαίρες.

Όταν επιβάλλεται κατοίκων περιορισμός και κάποιος ή κάποια είναι εκτός πόλης δεν του/της επιτρέπεται η είσοδος και αν δοκιμάσουν να πάνε στο σπίτι τους συλλαμβάνονται.

Το πνεύμα της ανυπακοής προς τις Ισραηλίτικες αρχές σαν μορφή αγώνα είναι πολύ διαδεδομένο ανάμεσα στον κόσμο. Παρ' όλον τον κατοίκων περιορισμό ο κόσμος προκαλεί με το να μετακινείται για προμήθεια ειδών πρώτης ανάγκης, με το να καίει λάστιχα στους δρόμους και με άλλες παρόμοιες πράξεις.

«Αυτές οι πράξεις προκλητικές είναι πολύ σημαντικές πολιτικές πράξεις» μας είπαν, «αποδεικνύουν ότι τα στρατεύματα κατοχής είναι ανίκανα να σπαστούν το ηθικό του λαού ή να κάψουν την αποφασιστικότητα του για συνέχιση του αγώνα. Οι περισσότερες απ' αυτές τις πράξεις είναι αυθόρμητες πρωτοβουλίες του λαού μας.»

στρατιωτικό δικαστήριο στη Ναπλούς

Ελίζα Σαββίδου.

Στις 29 Δεκεμβρίου παρακολούθησα για δυο ώρες δίκες Παλαιστίνων πολιτικών κρατούμενων στο στρατιωτικό δικαστήριο της Ναπλούς.

Η αίθουσα του δικαστηρίου βρίσκεται μέσα στις στρατιωτικές φυλάκες της Ναπλούς. Σ' αυτή την αίθουσα που δεν ξεπερνά τα 40 τετραγωνικά μέτρα, υπήρχαν 30 οπλισμένοι στρατιώτες. Ο δικαστής φορούσε στρατιωτική στολή και είχε το όπλο του ακουμπισμένο στο έδρανο μπροστά του.

Φέρανε τους Παλαιστίνιους κρατούμενους ανά δέκα κάθε φορά. Έδειχναν όλοι ταλαιπωρημένοι, αφύσικα χλωμοί και τα σημάδια από τις κακουχίες ήταν εμφανή επάνω τους. Φορούσαν γκριζές στολές της φυλακής και παπούτσια χωρίς κορδόνια.

Μέσα σε δύο ώρες δικάστηκαν και καταδικάστηκαν 28 Παλαιστίνιοι. Η δίκη του κάθε ένα από αυτούς δεν κράτησε πάνω από πέντε λεπτά. Και κανένας δεν αθωώθηκε. Όλοι κατηγορούνται ότι έριχναν πέτρες στους Ισραηλίτες στρατιώτες ή στο στρατιωτικά αυτοκίνητα.

Οι ποινές που τους

επέβαλλε το δικαστήριο ήταν ποινές φυλάκισης από 6 ως 18 μήνες ή μεγάλο πρόστιμο. Ας σημειωθεί ότι όσοι δεν είναι σε θέση να πληρώσουν αυτό το πρόστιμο εκτίουν ποινή φυλάκισης.

Η όλη διαδικασία (απαγγελία της κατηγορίας, συνοπτική δίκη και απαγγελία της απόφασης) γινόταν στην Εβραϊκή γλώσσα, παρόλο που τόσο οι κρατούμενοι όσο και οι δικηγόροι τους ήταν Παλαιστίνιοι που μιλούσαν την αραβική γλώσσα. Μια υποτυπώδης μετάφραση γινόταν από ένα οπλισμένο Ισραηλινό στρατιώτη.

Τους Παλαιστίνιους κρατούμενους τους παρουσίαζαν για πρώτη φορά στο δικαστήριο μετά από εξάμηνη διοικητική κράτηση σε διάφορες φυλακές. Δηλαδή είχαν συλληφθεί χωρίς ένταλμα και για έξη ολόκληρους μήνες ήταν φυλακισμένοι χωρίς να τους έχει απαγγελθεί οποιαδήποτε κατηγορία.

Ενδεκτική ήταν η περίπτωση ενός δεκαπεντάχρονου Παλαιστίνιου που εκρατείτο για έξη μήνες στη φυλακή. Η κατηγορούσα αρχή τον παρουσιάζει εκείνη την μέρα για πρώτη φορά στο στρατιωτικό

δικαστήριο ζητώντας ανανέωση της κράτησής του για άλλες 30 μέρες. Στην διάρκεια της εξάμηνης φυλάκισης του δεν είχε ανακρίθει και ως εκείνη τη στιγμή δεν ήξερε γιατί είχε συλληφθεί.

Ανάμεσα στους κρατούμενους ήταν κι ένα δεκαετήχρονο αγόρι. Το δικαστήριο το καταδίκασε σε μεγάλο πρόστιμο γιατί έριχνε πέτρες. Αν ο πατέρας του δεν πλήρωνε αυτό το πρόστιμο θα εξέτιε ποινή φυλάκισης στην θέση του παιδιού του. Κάτι τέτοιο συμβαίνει συχνά σε δίκες ανηλίκων.

Από πληροφορίες που μαζέψαμε και από μαρτυρίες κρατούμενων που αποφυλακίστηκαν καθώς και από μαρτυρίες δικηγόρων, διαπιστώσαμε την ύπαρξη ενός νομικού συστήματος πουρχεται σε κατάφορη αντίθεση προς τους διεθνείς νόμους. Διαπιστώσαμε την ύπαρξη και εφαρμογή από τις Ισραηλίτικες αρχές νόμων και καταπιεστικών μέτρων που παραβιάζουν τα στοιχεία ανθρώπινα δικαιώματα των Παλαιστίνων. Σαν τέτοια μέτρα αναφέρουμε ενδεικτικά:

1. Κατά παραβίαση του άρθρου 49 της Συνθήκης της Γενεύης οι Ισραηλίτικες αρχές απειλούνται οι κρατούμενοι από τα Κατεχόμενα Παλαιστινιακά Εδάφη.

2. Οι μέθοδοι που χρησιμοποιούνται για απόσπαση ομολογίας από τους Παλαιστίνιους κρατούμενους, το ότι η κατηγορία απαγγέλεται σ' αυτούς στην εβραϊκή γλώσσα, ο τρόπος με τον οποίο τους υποχρεώνουν να υπογράφουν ντοκουμέντα συνταγμένα στην Εβραϊκή, συνιστούν παραβίαση του άρθρου 65 της Συνθήκης της Γενεύης.

3. Τα βασανιστήρια στα οποία υποβάλλο-

Καταγγέλλουμε την παρουσία Ισραηλιτών αστυνομικών και πρακτόρων της Μοσσάτ στο Λιμάνι της Λεμεσού, οι οποίοι υποβάλλουν σε ανάκριση στο έδαφος της Δημοκρατίας Κύπριους Πολίτες που προτίθενται να ταξιδέψουν.

Στις 24 του Σεπτεμβρίου 1988 αναχωρούσε για την Χαΐφα τετραμελής ερευνητική αποστολή της ΚΥ-ΠΕΑ. Μετά τον έλεγχο ασφαλείας από τις αρχές της Δημοκρατίας, την αποστολή παρέλαβαν και άρχισαν να ανακρίνουν για 40 λεπτά Ισραηλτίσες αστυνομικοί. Στην συνέχεια την ανάκριση συνέχισε τρίτη ανακρίτρια με το όνομα Σούζη η οποία μας δήλωσε ότι είναι Ελληνίδα.

Καταγγέλλουμε την απaráδεχτη αυτή ενέργεια και ζητούμε από την Κυπριακή Κυβέρνηση να θέσει τέρμα στην παραβίαση των κυριαρχικών δικαιωμάτων του κυπριακού κράτους.

Απαιτούμε την άμεση αποπομπή των Ισραηλιτών αστυνομικών από τα λιμάνια και τα πλοία μας και των πρακτόρων της Μοσσάτ από την χώρα μας.

νται οι Παλαιστίνιοι κρατούμενοι (ακόμη και παιδιά) να τους εξαναγκάσουν να ομολογήσουν, συνιστά παραβίαση του άρθρου 31 της ίδιας συνθήκης.

4. Σύμφωνα με το άρθρο 42 της Συνθήκης της Γενεύης οι δικηγόροι έχουν δικαίωμα επικοινωνίας με τους κρατούμενους και παροχής διευκολύνσεων για να ετοιμάσουν την υπεράσπιση τους. Και η αρχή αυτή παραβιάζεται κατάφορα από τις Ισραηλίτικες αρχές. (Συχνά οι δικηγόροι χρειάζονται μήνες για να ανακαλύψουν σε ποιά φυλακή κρατούνται οι πελάτες τους).

5. Οι Ισραηλίτικες αρχές χρησιμοποιούν επίσημη την λεγόμενη «μυστική μαρτυρία» (secret evidence) για λόγους ασφάλειας. Δηλαδή η κατηγορούσα αρχή έχει δικαίωμα να μην παρουσιάσει στο δικαστήριο την μαρτυρία που έχει και πάνω στην οποία το δικαστήριο στηρίζεται για να καταδικάσει καταδικάσει ένα Παλαιστίνιο κρατούμενο.

6. Παραβιάζεται η αρχή της δημοσιότητας στις δίκες κατά την παράβαση του άρθρου 74 της Συνθήκης της Γενεύης. Συγγενείς των κρατούμενων ή απλοί πολίτες εμποδίζονται να παρακολουθήσουν τις δίκες.

7. Παιδιά ηλικίας 12-15 χρονών συλλαμβάνονται και παρουσιάζονται στο δικαστήριο. Σύμφωνα με το υπ' αριθμό 132 military order του 1967 οι ανήλικοι μπορούν να διωχθούν ποινικά από τα 12 τους χρόνια. Αυτό συνιστά παραβίαση του άρθρου 64 της Συνθήκης της Γενεύης σύμφωνα με το οποίο δεν

μπορεί να είναι ποινικά υπεύθυνος ένας ανήλικος κάτω των 16.

8. Ανήλικοι φυλακισμένοι κρατούνται σε φυλακές με κοινούς εγκληματίες.

Ενα άλλο μέτρο που έχει πάρει μεγάλη έκταση στη διάρκεια της εξέγερσης είναι η επιβολή από τις Ισραηλίτικες αρχές συλλογικών ποινών (π.χ. καταστροφή χωραφιών που ανήκουν σε Παλαιστίνιους αγρότες, σκότωμα ζώων, επιβολή κατ' οίκον περιορισμών σε μεγάλους περιοχές).

Σαν συλλογική ποινή θεωρούνται και οι κατεδάφισεις σπιτιών. Με τα λεγόμενα «διατάγματα κατεδάφσεως» οι Ισραηλίτικες αρχές κατεδαφίζουν σπίτια Παλαιστίνιων. Κατά κανόνα μια κατεδάφιση γίνεται για να τιμωρηθεί ένα άτομο. Μια κατεδάφιση όμως μένουν άστεγοι και όλοι οι άλλοι κάτοικοι αυτού του σπιτιού. ●

Ο σιωνισμός χτυπά το ειρηνιστικό κίνημα

Κοέλ Μοάχ

Μόνιμη σιωνιστική πολιτική είναι η παρεμπόδιση με οποιοδήποτε μέσο, οποιασδήποτε ενεργείας Ισραηλιτών πολιτών στοχεύει στην ειρηνική συνύπαρξη με τους Παλαιστίνιους. Οποιαδήποτε επίσης προσπάθεια επαφής Ισραηλιτών και Παλαιστίνιων χτυπιέται αμείλιχτα. Για το σκοπό αυτό χρησιμοποιούνται δύο κυρίως νομικές διατάξεις (το Ισραήλ δεν διαθέτει ακόμα τη πολυτέλεια του αστικού συντάγματος). Η πρώτη νομική διάταξη ονομάζεται «κανονισμός έκτακτης ανάγκης Αρ. 85 για την πρόληψη της τρομοκρατίας» (Emergency regulation No 85, the prevention of Terrorism Order). Αυτή απαγορεύει την επαφή και συνεργασία ή και την παροχή υπηρεσιών σε οποιαδήποτε οργάνωση χαρακτηρίζεται σαν τρομοκρατική από τις αρχές. Η διάταξη αυτή χρησιμοποιήθηκε ενάντια στο «Εναλλακτικό Κέντρο Πληροφόρησης» (Alternative Information Center) και την εφημερίδα Derech Hanitzotz. Η Δεύτερη νομική διάταξη αποτελεί συμπληρωματική της πρώτης και μήπκε σε λειτουργία το 1986. Αυτή απαγορεύει χωρίς ενδοιασμούς οποιαδήποτε επαφή Ισραηλιτών πολιτών με τρομοκρατικές οργανώσεις. Στη διάταξη αυτή κατονομάζεται το PLO. Αυτή η διάταξη χρησιμοποιήθηκε εναντίον τσεσάρων πολιτών που συμμετείχαν σε μια ειρηνιστική αντιπροσωπεία που έλαβε μέρος σε μια διεθνή συνάντηση που έγινε στη Ρουμανία το 1988 στην οποία συμμετείχαν μέλη του PLO.

το εναλλακτικό κέντρο πληροφόρησης

Το Κέντρο Εναλλακτικής Πληροφόρησης συστάθηκε το Δεκέμβριο του 1984 με σκοπό προώθηση την πληροφόρηση αναφορικά με την καταστατική πολιτική του Ισραήλ και να ενθαρρύνει συναντήσεις και ανταλλαγές απόψε-

ων μεταξύ Ισραηλιτών και Παλαιστίνιων ακτιβιστών. Το Κέντρο είναι σήμερα διεθνώς αναγνωρισμένο για τη σοβαρότητα και πιστότητα του και τα έντυπα του θεωρούνται σαν μια εξαιρετική πηγή πληροφόρησης από πολλούς ξένους δημοσιογράφους. Ανάμεσα στ' άλλα εκδίδει το διεβδομαδιαίο δελτίο «News from within».

Στις 16 Φεβρουα

ρίου του 1987 το Κέντρο κατελήφθη από την αστυνομία, αρκετά μέλη του συνελήφθησαν καθώς και το υλικό και ο εξοπλισμός του. Το Κέντρο έκλεισε για 6 μήνες σύμφωνα με μια πρόνοια των διατάξεων που ήδη αναφέραμε και που προβλέπει «το κλείσιμο οποιοδήποτε οικήματος προσφέρει υπηρεσίες σε τρομοκρατική οργάνωση». Η «τρομοκρατική» οργάνωση που δεχόταν τις

υπηρεσίες αυτές σύμφωνα με το σιωνιστικό κράτος ήταν το PFLP του George Habbash.

Οι συλληφθέντες αφέθηκαν ελεύθεροι μετά από δύο μέρες εκτός από τον διευθυντή του Κέντρου Michel Varshawski που κρατήθηκε 32 μέρες, 15 από τις οποίες στη Γενική Ασφάλεια σε πλήρη απομόνωση. Αφέθηκε ελεύθερος με εγγύηση 25.000 περίπου χιλιάδων λιρών και η δική αναβάλλεται συνεχώς. Η κατηγορία που του απαγγέθηκε στις 2 Μαρτίου του 87 ήταν: παροχή εκπαιδευτικών διευκολύνσεων στο Λαϊκό Μέτωπο και κατοχή υλικού που αποδειχνει την υποστήριξη του προς το Μέτωπο. Ένα μεγάλο μέρος του εξοπλισμού του Εναλλακτικού Κέντρου Πληροφόρησης παραμένει στη κατοχή της αστυνομίας σαν τεκμήριο, γεγονός που εμποδίζει την ομαλή λειτουργία του Κέντρου που στο μεταξύ ξανάρχισε τις δραστηριότητες του. Εντεκα από τους δώδεκα μάρτυρες κατηγορίας είναι αστυνομικοί και η δωδέκατη μάρτυρας είναι μια Παλαιστίνη που εργαζόταν στο Κέντρο. Ο Michel Varshawski αντιμετωπίζει ποινή φυλάκισης τριών χρόνων.

η εφημερίδα Hanitzotz/Tarig

Η εφημερίδα Hanitzotz A-Sharara εκδίδεται στα εβραϊκά και στα αραβικά. Η εφημερίδα ήταν πολύ καλά πληροφορημένη για την εξέγερση στα κατεχόμενα. Στις 18 του Φλεβάρη του 88, οι αρχές απαγόρευσαν την έκδοση της και ένα μήνα αργότερα, συνέλαβαν 4 από τους εκδότες της, τους: Assaz Adir, Ronnie Ben Ezrot, Yacov Ben Ezrat και

τηγορία ήταν: «επαφές με ξένο πράκτορα τρομοκρατικής οργάνωσης». Ένας Παλαιστίνιος δημοσιογράφος συνελήφθηκε και βασανίστηκε ο Ribhi El-Aruri.

Ο τελευταίος υποετήθηκε από την Διεθνή Αμνηστία. Οι τέσσερις εκδότες κατηγορήθηκαν ότι είναι μέλη του «Δημοκρατικού Μετώπου» (του Naif Hawatmeh). Τις πρώτες βδομάδες της κράτησής τους δεν μπορούσαν να δούν ούτε τους δικηγόρους τους ούτε τους δικούς τους. Υπόστηκαν φοβερές ψυχολογικές πιέσεις όπως π.χ. να παρακολουθούν τα βασανιστήρια ενός άλλου άλλου κρατούμενου που θα σταματούσαν μόνο αν ομολογούσαν. Δύο απ' αυτούς «ομολόγησαν» αλλά απόσυραν αμέσως μετά τις δηλώσεις τους. Τον Ιούλιο του 88 κατέβηκαν σε απεργία πείνας. Τρεις απ' αυτούς αφέθηκαν «ελεύθεροι» με εγγύηση 30.000 δολαρίων ο καθένας και είναι σε κατ' οίκον περιορισμό. Οι δημοσιογράφοι της Hanitzotz αντιμετωπίζουν ποινή φυλάκισης μέχρι 40 χρόνια ο καθένας.

μαχμούτ μασάουρα

Ο Μαχμούτ Μασάουρα είναι Παλαιστίνιος συνδικαλιστής, Ισραηλitis υπήκοος και μέλος της Συνδικαλιστικής Ομοσπονδίας του Ισραήλ Χιστατρουίντ.

Ο Μαχμούτ συνελήφθηκε στις 18 του Ιουλίου 88. Για 4 βδομάδες του απαγορεύτηκε να δει δικηγόρο ή την οικογένειά του. (Είναι παντρεμένος και έχει τρία ανήλικα παιδιά). Ανάμεσα στα χρόνια 1980-85 σαν δραστήριο συνδικαλιστικό στέλεχος έπαιξε σημαντικό ρόλο σε μια σειρά απεργίες στο κλωστοϋφαντήριο

«Σαπρίνα» που εργοδοί Παλαιστίνιους και εβραίους εργάτες και εργάτριες. Τον Μάη του 1988 έπαιξε ηγετικό ρόλο σε μια απεργία στο Τελ Αβίβ όπου οι εργάτες - κύρια εβραίοι - απαιτούσαν το δικαίωμα να ανήκουν σε εργοστασιακή επιτροπή. Οι εργάτες κέρδισαν την μάχη μετά από 5 μέρες απεργία.

Η δική του Mahmoudi, που είναι μυστική, ορίστηκε για τις 26 του Φεβράρη 1989. Αίτησή για απελευθέρωση μ' εγγύηση απορρίφθηκε.

Στο Μεταξύ Εκκίνησε εκστρατεία για απελευθέρωση του Μασάουρα. Η εκστρατεία κέρδισε ήδη την υποστήριξη

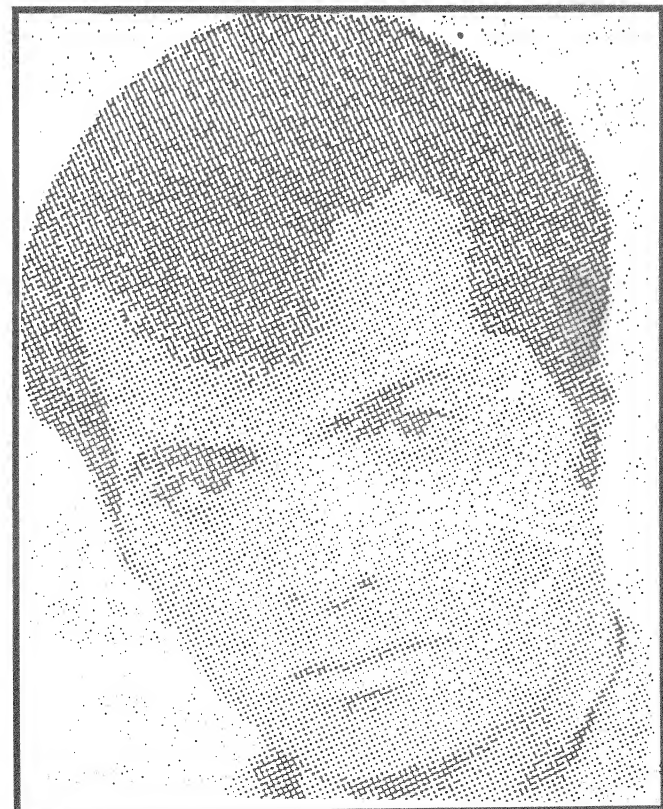
Βουλευτών, Συνδικαλιστικών ηγετών, φοιτητών ενώσεων και οργανώσεων σε 12 χώρες. Τον περασμένο Οκτώβρη πέρασε ψήφισμα στην Ευρωβουλή με 60% - με το οποίο ανάμεσα στα άλλα καταδικάζονται οι μέθοδοι του Ισραηλίτικου καθεστώτος σχετικά με τους κρατούμενους και ζητείται η απελευθέρωση του Μαχμούτ. Ψήφισμα υποστήριξης μήπκε πριν λίγες μέρες και στην Βρετανική Βουλή.

Στο μεταξύ οι Ισραηλίτικες αρχές επιδόθηκαν μέσω των Πρεσβειών τους σε μια εκστρατεία ψεύδους σχετικά με τη φύση των (μυστικών) κατηγοριών. Στις επίσημες

απαντήσεις στις διεθνείς διαμαρτυρίες οι πρεσβείες μίλησαν για «προετοιμασία τρομοκρατικών ενεργειών», εκπαίδευση στη χρήση βόμβων «μολότωφ» κ.α. ενώ μετά την μερική άρση της μυστικότητας διαφάνηκε ότι ο Μαχμούτ κατηγορείται για «κατασκοπεία».

Για την περίπτωση του Μαχμούτ Μασάουρα γίνονται προσπάθειες για δημιουργία πλαταϊκής επιτροπής στην Κύπρο. Οποιοσ ενδιαφέρεται μπορεί να γράψει στην διεύθυνση:

Κρήτης 2
Πολ. Πελεκάνου
Γραφ. 605
Λευκωσία

ΠΑΛΑΙΣΤΙΝΙΟΙ ΠΟΛΙΤΙΚΟΙ ΚΡΑΤΟΥΜΕΝΟΙ ΚΑΙ ΦΥΛΑΚΙΣΜΕΝΟΙ

Όνομα της φυλακής στο Ισραήλ	Αριθμός πολιτικών κρατουμένων	Όνομα φυλακής στα κατεχόμενα Παλαιστινικά εδάφη	Αριθμός Πολιτικών Κρατουμένων
1. Σιάτα	121	1. Τζιένιν	300
2. Κισιον - Γιακούρ	100	2. Κεντρικές Φυλακές Ναπλούς	500
3. Ματζίτο *	500	3. Ναπλούς - Ζιέντ	850
4. Ατλίτ *	500	4. Τουλκαρεμ *	100
5. Ταμούν	100	5. Ελ-Φαραα *	450+
6. Πιραιέπο	-	6. Ραμάλλα Κεντρικές Φυλακές	300
7. Ασ-Μορέτ (Φαριόνα)	200	7. Χεπρόν Κεντρικές Φυλακές	300
8. Ανσάρ III * (Κιρτζιοτ) (μόνο για κρατούμενους χωρίς δίκη)	2,700	8. Χεπρόν II *	100
9. Κεντρική Φυλακή Ραμλά (Αίλον)	100	9. Πετούνια - φυλακές νεολαίας	-
10. Κέντρο Κράτησης Ραμλα (Ρόνι Νίτσαν)	100	10. Ταχρίε - Αντίσκηνα	400
11. Γυνακείες Φυλακές (Νεβετιρτσα)	5	11. Κεντρικές Φυλακές Γάζας	500
12. Γυνακείες Φυλακές Σιάρον-(Ταλμοντ)	-	12. Ανσαρ II	1450
13. Φυλακές Νεολαίας Σιάρον	40		
14. Φυλακές Μασσινάχου	-		
15. Φυλακές Νάφχα	100		
16. Άπουρ Καπερ-Τζιάφα-Τελ Αβιβ Κεντρικές Φυλακές	15+		
17. Αλμασκοπια (Δυτική Ιερουσαλήμ)	100+		
18. Φυλακές Ασκαλόν	850		

* Στρατιωτικές Φυλακές

** Στα πιο πάνω δεν περιλαμβάνονται 40 αστυνομικοί σταθμοί μέσα στο Ισραήλ. Σε κάθε αστυνομικό σταθμό κρατούνται από 20-30 Παλαιστίνιοι.

Στα πιο πάνω δεν συμπεριλαμβάνονται τα μυστικά κέντρα κράτησης.

Απο διαδήλωση εναντια στη Ισραηλιτική πρεσβεια στη λευκωσια

Η ΤΟΥΡΚΙΚΗ ΧΟΥΝΤΑ ΚΑΙΕΙ ΒΙΒΛΙΑ

πανίκος χρυσάνθου

Σύμφωνα με δημοσίευμα Τζιουμχουριέτ στις 25 Δεκεμβρίου άντρες της ασφάλειας της Άγκυρας, υπό την εποπτεία του διευθυντή της Μουσταφά Γιλντρίμ, κατάσχαν 15.000 αντίτυπα του νέου βιβλίου του Νιχάτ Μπεχράμ «Η καρδιά τους σπίθες στη χαραυγή», που βρίσκοντοσαν, μόλις τυπωμένα, στο τυπογραφείο Mine Ofset.

Τρεις μέρες αργότερα η Τζιουμχουριέτ δημοσίευσε μια δεύτερη είδηση. Αυτή τη φορά η ασφάλεια κατέσχε 3.300 αντίτυπα ενός δεύτερου βιβλίου του Νιχάτ Μπεχράμ με τον τίτλο «Η φωνή του θανάτου στα βασανιστήρια». Το βιβλίο αυτό είχε ήδη κυκλοφορήσει στην Τουρκία σε τρεις εκδόσεις.

«Η καρδιά τους σπίθες στη χαραυγή» είναι ένα μυθιστόρημα, που αναφέρεται στην ζωή των 3 νέων τους οποίους το στρατιωτικό καθεστώς κράτασε στις 6 Μαΐου 1972 ύστερα από καταδίκη τους από στρατιωτικό δικαστήριο. Το μυθιστόρημα χρησιμοποιεί πραγματικά στοιχεία από την ζωή αυτών.

«Η φωνή του θανάτου στα βασανιστήρια» είναι επίσης ένα μυθιστόρημα που στηρίζεται σε πραγματικά γεγονότα. Είναι γύρω από την ζωή του Ιμπραχίμ Καϊπακάνγια, που πέθανε στα 1973 κατά τη διάρκεια βασανιστηρίων, στα οποία υπεβλήθη από τις αρχές ασφαλείας του τότε στρατιωτικού καθεστώτος.

Ο Νιχάτ Μπεχράμ γεννήθηκε το 1946 στο Καρς. Ο πατέ-

Ο Νιχάτ Μπεχράμ, ο Γιλμάζ Γκιουνένι και ο Παντελής Βούλαργης στον Άγιο Σωζόμενο

ρας του ήταν υπάλληλος στο Υπουργείο Γεωργίας κι έτσι έζησε την παιδική του ζωή σε διάφορες περιοχές της ανατολικής Τουρκίας. Μετά το γυμνάσιο σπούδασε δημοσιογραφία στην Ισταμπούλ. Το 1967 εκδόθηκαν τα πρώτα του ποιήματα. Από το 67 ως το 71 ήταν υπεύθυνος για την έκδοση του Περιοδικού Halkin Dostlari (Φίλοι του λαού). Μετά την απαγόρευση του περιοδικού κατά την διάρκεια του στρατιωτικού πραξικοπήματος υπήρξε κατά διαστήματα κρατούμενος. Το 72 απαγορεύτηκαν τα ποιήματα του. Συνελήφθη κι έκαμε 2 χρόνια σε στρατιωτικές φυλακές. Ύστερα από τη γενική αμνηστία του 74 ήταν ένας από τους ιδρυτές της Ένωσης Συγγραφέων της Τουρκίας. Με τον αδελφό του, επίσης συγγραφέα Αταόλ Μπεχράμογλου εξέδωσε το περιοδικό Μιλντάντ, στο οποίο έγραψε διάφορα άρθρα. Από το

78 άρχισε να συνεργάζεται με τον Γιλμάζ Γκιουνένι τόσο στην παραγωγή ταινιών όσο και στην έκδοση ενός μαχητικού περιοδικού. Το περιοδικό απαγορεύτηκε όταν έγινε το στρατιωτικό πραξικόπημα. Τότε ξεκίνησαν εναντίον του δίκες και στη διάρκεια του εγκατέλειψε την Τουρκία. Το 1985 το καθεστώς απαίτησε να επιστρέψει, κι όταν αρνήθηκε του πήρε την τουρκική ιθαγένεια. Το 1986 πήρε υποτροφία από το Υπουργείο Πολιτισμού του ομόσπονδου κρατίδιου της Βόρειας Ρηνανίας-Βεσφαλίας στη Γερμανία για να συνεχίσει τη συγγραφική του δουλειά.

Ο Νιχάτ Μπεχράμ επισκέφτηκε την Κύπρο 2 φορές, το 1981 και το 1984. Πήρε δημόσια θέση ενάντια στην τουρκική εισβολή και κατοχή του βόρειου τμήματος της Κύπρου. Άρθρα για την Κύπρο έγραψε σε τουρκικά περιοδικά.

“ ΟΙ ΠΡΑΓΜΑΤΙΚΟΙ ΔΗΜΟΚΡΑΤΕΣ ΛΕΝ Ο,ΤΙ ΝΙΩΘΟΥΝ ΚΙ Ο,ΤΙ ΠΙΣΤΕΥΟΥΝ ”

συνέντευξη του
τούρκου συγγραφέα
νιχάτ μπεχράμ
στον
πανίκο χρυσάνθου

«Είσαι από το 1980 εξόριστος. Πώς νιώθεις ύστερα από 8-9 χρόνια μακριά από την πατρίδα σου;

- Το να είσαι εξόριστος σημαίνει διάφορα πράγματα. Πρώτα το να έχεις ένα «ταξιδιωτικό έγγραφο» (travel document) αντί διαβατηρίου. Ένα χαρτί ότι είσαι πολιτικός πρόσφυγας. Γράφει ότι μπορείς να ταξιδεύσεις σ' όλες τις χώρες εκτός από την Τουρκία.

Από την άλλη άποψη σημαίνει ότι σ' όλες τις χώρες πολεμώ για την πατρίδα μου.

Το 1985 αποφάσισαν ότι έχασα την εθνικότητα μου. Στο χαρτί δεν έχω εθνικότητα. Στην καρδιά μου όμως έχω βαθύ αίσθημα σε ποιά έθνος ανήκω.

Αυτά τα 8 χρόνια έχουν και ένα άλλο νόημα. Έπρεπε να εγκατελείψω την Τουρκία, επειδή

ήταν φασισμός, ήρθα στην Ευρώπη κι βρήκα εδώ ένα άλλο εχθρό του ανθρωπισμού. Το όνομα του είναι ρατσισμός.

- *Αρκετοί διανοούμενοι της Τουρκίας (οι πιο πολλοί θα μπορούσε να πει κάποιος) ακολούθησαν μια άλλη τακτική. Υπήρξαν ήπιοι απέναντι στο καθεστώς, προσεχτικοί στο πως θα εκφραστούν γι αυτό, και μ' αυτό τον τρόπο έχουν την δυνατότητα να ταξιδεύουν και να δουλεύουν ταυτόχρονα στην Τουρκία. Μάλιστα θεωρούνται μερικοί σαν αντιπολιτευόμενοι. Εσύ γιατί διάλεξες ένα άλλο δρόμο;*

- Αν μιλούσα ανοιχτά κι ελικρινά θα έλεγα ότι οι Τούρκοι διανοούμενοι δεν έδωσαν καλές εξετάσεις. Οι πιο πολλοί δεν πολεμούν στην πράξη τον φασισμό. Ταυτόχρονα όμως υπάρ-

χουν πραγματικοί δημοκράτες κι αντιφασίστες διανοούμενοι, που διάλεξαν το δρόμο του να μοιραστούν τον πόνο του λαού και πολεμούν τον φασισμό στην πράξη. Είναι λίγοι, γιατί έχουν πολλή καταπίεση πάνω τους.

Σήμερα για μένα το να πάω πίσω στην Τουρκία είναι δύσκολο. Δεν έχω τουρκική υπηκοότητα. Τα βιβλία μου απαγορεύτηκαν. Διάλεξα το δρόμο να πολεμήσω για την Τουρκία έξω από την Τουρκία. Αλλά στην ίδια την Τουρκία σήμερα υπάρχουν μερικοί πραγματικοί δημοκράτες φίλοι, που κάτω από πολύ μεγάλες δυσκολίες συνεχίζουν να πολεμούν τον φασισμό.

- *Είσαι επίσης ένας από τους λίγους Τούρκους, που πήραν ανοιχτά θέση ενάντια στην εισβολή της χώρας σου στην Κύπρο. Γιατί το διακινδύνεψες; Θα μπορούσαν να σε πουν προδότη.*

- Το να είσαι πραγματικός δημοκράτης και πραγματικός άνθρωπος πρέπει να λες ό,τι νιώθεις και ό,τι πιστεύεις. Γι' αυτό κάθε δυσκολία ας είναι ευπρόσδεκτη. Αν κάποιος φοβάται μήπως βραχεί δεν πάει εκεί που είναι νερό.

- *Γιατί νομίζεις ότι πολλοί Τούρκοι διανοούμενοι, ενώ υποστηρίζουν την ελληνικο-τουρκική φιλία, συμμετέχουν σε επιτροπές και κινήματα εκδηλώσεις, όταν πρόκειται για μιλήσουν για την Κύπρο μέ-*

ΗΛΕΚΤΡΑ

Η Ηλέκτρα μόλις έκλεισε τα τρία
και μόλις ανακάλυψε: το χωριό του πατέρα της είναι
στην άλλη πλευρά...

Κλαίει κάθε φορά που μιλούν για όπλα και πόλεμο
γιατί ακούει τα πράγματα προσεκτικά...

Η Ηλέκτρα αγαπά πιο πολύ το ψάρι της
και μοιράζεται το φαί της.

Όταν τα σκυλιά γαυγίζουν τεντώνει τ' αυτιά της
τα μάτια της σαν να παίρνουν φωτιά...

Κλαδιά πορτοκαλιάς, ροδιάς φτάνουν ως το δωμάτιο
που κοιμούνται

κι αρχίζουν λίγο πιο πέρα:

Ερειπωμένα σπίτια μέσα στο πράσινο
το φράγμα της απαγορευμένης ζώνης....

Ξυπνώ με κοκόρια να κράζουν κάθε πρωί
και τη μυρωδιά του χορταριού...

Η μέρα φεύγει πίσω απ' τους λυπημένους λόφους...

Στα τραγούδια του νησιού

είναι κρυμμένες κραυγές

από παραλίες, αγάπες, χωρισμούς

από κρασιά, με πυροβολισμούς σμιγμένους με πόνο

από θάλασσες κι από φιλία

θλιβερά... αδύνατα....

Και τα μάτια της Ηλέκτρας είναι ένα ζευγάρι περιστέ-
ρια...

Το πρόσωπο μου δεν είναι αλλιώτικο από το δικό
τους,

η αγάπη μου κι αυτούς:

Δεν μπορώ να την περιγράψω.

νουν σ' ένα αόριστο
«υποστηρίζουμε ένα ανεξάρ-
τητο ομόσπονδο κράτος»,
πράγμα που δεν σημαίνει και
πολλά πράγματα. Θα μπο-
ρούσε να ερμηνευτεί με πολ-
λούς τρόπους. Είναι ορολο-
γία που την χρησιμοποιούν
όλοι, Βασιλείου, Ντενκτάς,
Παπανδρέου, Οζάλ κτλ.

- Είναι καιροσκοπικοί. Δεν είναι
στη πραγματικότητα δημοκρά-
τες. Πιάζουν τους δημοκράτες.
Αν δεν παρουσιάσεις τον εαυτό
σου σαν δημοκράτη δεν θα
έχεις γοητεία. Ακόμα κι ο πρω-
θυπουργός της Τουρκίας παίζει
τον δημοκράτη. Δημοκράτης εί-
ναι αυτός που το δείχνει στην
πράξη, με το τι κμίνει, όχι αυ-
τός που το παίζει.

Είναι καιροσκοπικοί όχι μόνο

στο κυπριακό πρόβλημα αλλά σε
κάθε πλευρά της ζωής. Θα σου
δώσω ένα απλό παράδειγμα. Τον
τελευταίο χρόνο έγιναν στις
τουρκικές φυλακές φρικτά βασα-
νιστήρια, γι αυτό κι οι φυλακισμέ-
νοι έκαμαν απεργία πείνας. Τότε
μανάδες και πατεράδες νέων
φυλακισμένων έκαμαν διαδηλώ-
σεις μπροστά στις φυλακές κι εί-
χαν κάθε μέρα δυσκολίες με την
αστυνομία. Ζήτησαν από τους
διανοούμενους να τους βοηθή-
σουν, να τους συμπαρastaθούν.
Δεν πήγαν να τους συμπαρasta-
θούν. Όταν όμως η αστυνο-
μία σκότωσε μια από τις μανά-
δες κι έγινε την άλλη μέρα η
κηδεία της, πήγαν πολλοί τέτοιοι
διανοούμενοι. Γιατί η κηδεία δεν
ήταν απαγορευμένη. Και τους
πρόβλεπαν οι εφημερίδες ότι
ήταν παρόν στην κηδεία μιας

γυναίκας, την οποία σκότωσε η
αστυνομία. Μια μέρα όμως
προηγουμένως δεν πήγαν εκεί
που οι γυναίκες διαδήλωναν.

- Κάποιοι «δικοί μας» ισχυ-
ρίζονται πως το να μιλάς για
φιλία στην Κύπρο σήμερα
αποτελεί ουτοπία και ρομα-
ντισμό. Τη στιγμή που ο τουρ-
κικός στρατός αποτελεί μια
πραγματικότητα είναι αδύνα-
το - λένε - να δημιουργηθεί φι-
λία, και μάλιστα στο δαμό που
να αλλάζει τα πράγματα. Τι
νομίζεις - εσύ;

- Για μένα η φιλία των λαών
είναι η μόνη πραγματικότητα. Κι
είναι πολύ σημαντικό να πολεμάς
για να το πετύχεις. Γιατί οι εχ-
θροί των λαών θέτουν εμπόδια
ανάμεσα τους, σε κάθε πλευρά
της ζωής. Είναι σημαντικό να
πας ενάντια σ' αυτά τα εμπόδια
και να τα ρίξεις κάτω. Σήμερα
τα να πετύχεις την ελληνοτουρ-
κική φιλία είναι απαραίτητο να
αποσυρθεί ο τουρκικός στρατός
και πρέπει να πολεμήσουμε γι
αυτό. Την ίδια στιγμή πρέπει να
πολεμήσουμε εκείνους που έχουν
τις ίδιες ιδέες με τον Νίκο Σαμ-
ψών.

Τα πάντα μπορούν να ονο-
μαστούν ρομαντισμός. Το να θέ-
λω να πάω πίσω στην πατρίδα
μου, το να είμαι σοσιαλιστής και
να θέλω να φέρω το σοσιαλι-
σμό.

Πιστεύω πως μια μέρα οι
Τούρκοι και οι Έλληνες της Κύ-
πρου θα έχουν την χώρα τους
και θα αποφασίζουν μαζί. Όπως
κι οι Παλαιστίνιοι, οι Κούρδοι. Να
αποφασίζουν για την πατρίδα
τους οι ίδιοι.

- Ποιά είναι τα όνειρα σου
σήμερα;

Να μεγαλώσω το παιδί μου
σε συνθήκες ασφάλειας.

Να δω την πατρίδα μου κι
όλο τον κόσμο σε μια ανθρώπι-
νη κατάσταση.

Μια μέρα οι άνθρωποι να εί-
ναι ίσοι και να τραγουδούν ο κα-
θένας ελεύθερα το τραγούδι
του στη γλώσσα του.

Και μια μέρα να είμαστε μαζί,
να κάτσουμε σ' ένα τραπέζι, να
πιούμε, να μιλήσουμε και να δια-
σκεδάσουμε. ●

ΟΙ ΔΙΚΕΣ ΤΩΝ ΚΟΥΤΛΟΥ-ΣΑΡΓΚΙΝ Η ΠΟΡΕΙΑ ΤΟΥ “ΕΚΔΗΜΟΚΡΑΤΙΣΜΟΥ” ΤΟ ΚΟΥΡΔΙΚΟ ΤΟ ΝΤΑΒΟΣ

μια συνέντευξη με τον
Βαγγέλη Κουρή

Ο Βαγγέλης Κουρή είναι στέλεχος της Νέας
Ελληνικής Αριστεράς. Σαν αγωνιστής και σαν
δικηγόρος συμμετέχει σε αρκετές διεθνείς καμπάνιες
για τα ανθρώπινα δικαιώματα. Πέρσι τον γνωρίσαμε σε
μια συγκέντρωση της ΚΥΠΕΑ, όπου επιστρέφοντας
από την Παλαιστίνη μας μίλησε για τις δίκες, τις συν-
θήκες κράτησης των Παλαιστινίων και γενικά τα αν-
θρώπινα δικαιώματα και την Ιντιφάδα.
Τον συναντήσαμε πρόσφατα στην Αθήνα μετά την
επιστροφή του από την Άγκυρα όπου παρακολούθησε
τις δίκες των Κουτλού και Σαργκίν. Μας μίλησε γι
αυτές τις δίκες, την κατάσταση στην Τουρκία και το
Κουρδιστάν και ακροθιγώς για τις ελληνοτουρκικές
σχέσεις και το Νταβός.

Λοιπόν οι δίκες αυτές συνεχί-
ζονται ακόμα. Υποθέτω ότι
αποτελούν ένα μέτρο οι δίκες
αυτές του πολυδιαφεζόμενου
«εκδημοκρατισμού» στη
Τουρκία.

-Βασικά οι δίκες αυτές έχουν μια
οκοπιμότητα. Το Γενικό Επιτελείο
Στρατού κάνει ορισμένα αναλύμα-
τα προς τη πλευρά της δημο-
κρατίας για λόγους δικούς του.
Ταυτόχρονα προσπαθεί και μέσω
αυτών των δικών και μέσω άλλων
μέσων να τρομοκρατήσει το
τουρκικό δημοκρατικό κίνημα έτσι
παι να μην διεκδικεί περισσότερα
απ' όσα του προσφέρει.

Στην Τουρκία υπάρχει μια ιδιο-
μορφη πολιτική και κοινωνική κα-
τάσταση. Ο στρατός κυβερνάει
τη χώρα από το 1920. Το Γενι-
κό Επιτελείο Στρατού καθορίζει
τα πάντα. Δεν είναι τυχαίο ότι
από τότε μόνο σε μια ή δύο πε-
ριπτώσεις (γνωρίζω με βεβαιότητα
μια μόνο), ο πρόεδρος της δη-
μοκρατίας ήταν πολιτικό προσω-

πο. Σ' όλες τις άλλες περιπτώ-
σεις ο πρόεδρος είναι στρατιω-
τικό πρόσωπο. Από το 1960 και
δω πρόεδρος είναι πάντα ο
τέως αρχηγός του Γενικού Επιτε-
λείου Στρατού. Ουσιαστικά η
εξωτερική και εσωτερική πολιτική
καθορίζεται από το στρατό ο
οποίος επεμβαίνει όχι μόνο στο
πολιτικό επίπεδο αλλά και στο οι-
κονομικό.

Βέβαια το 1920 ο στρατός με
τον Κεμάλ παρουσιάστηκε σαν
προοδευτικός και ήταν για την
εποχή εκείνη στη συνέχεια όμως
έγινε ένα σκληρό κατασπινμένο
που κράτησε τον τουρκικό λαό
στην εξαθλίωση. Η σημερινή δε
εξαθλίωση στην οποία ζει ο
τουρκικός λαός είναι από τις χει-
ρότερες της Ασίας. Από την
άλλη πλευρά βέβαια βρίσκεται η
κραπίλα και άνεση μιας κοινωνι-
κής τάξης.

-Δηλαδή αυτές οι δίκες δεί-
χνουν ότι υπάρχει μια προπα-
γάνδα περί εκδημοκρατισμού

χωρίς όμως ουσιαστικό περιε-
χόμενο.

-Στην Τουρκία υπάρχει μια τάση
του τουρκικού λαού για περισσό-
τερες ελευθερίες και υπάρχει κι
ένας αγώνας προς αυτή την κα-
τεύθυνση. Αυτός ο αγώνας είναι
αγώνας των εργαζομένων και
διανοουμένων, δεν έχει όμως
εμπρεσάει ευρύτερα λαϊκά στρώ-
ματα γιατί είναι εξαιρετικά δύσκο-
λος. Όμως δυσκολεύει το τουρκι-
κό κατεστημένο σε σημαντικό
βαθμό νοούμενης κιόλας της επι-
πλομίας αυτού του τελευταίου για
είσοδο στην ΕΟΚ. Επομένως
ισχύουν όσα είπα πριν: δίνει κά-
ποιες ελευθερίες και ταυτόχρονα
προσπαθεί να τρομοκρατήσει τον
τουρκικό λαό έτσι που να ελέγχει
τα πράγματα.

- Πιστεύεις δηλαδή ότι το
τουρκικό κίνημα είναι τόσο δυ-
νατό ώστε να θέτει σε κίνδυνο
αυτή την ελεγμένη εκδημο-
κρατικοποίηση προς μια ου-
σιαστικότερο φιλελευθερο-
ποίηση;

- Έχω την εντύπωση ότι η τουρ-
κική άρχουσα τάξη δεν κινδυνεύει
αυτή τη στιγμή. Και η ίδια το
ξέρει ότι έχει δέσει την κατατά-
ση. Αλλά φοβάται στην συνέχεια
μια πιθανή εξελικτική πορεία διότι
τα οικονομικά προβλήματα του
τουρκικού λαού είναι πάρα πολύ
οξυμένα. Αυτά τα προβλήματα
είναι που δεν μπορεί να λύνει κι
αυτά είναι που φοβάται. (Φοβε-
ρός πληθωρισμός, ανεργία τερά-
στια τόση που ούτε τους άνερ-
γους καταγράφουν ούτε γραφεία
εξευρέσεως εργασίας υπάρχουν).
Ο τουρκικός λαός δυστυχεί και
υποφέρει. Η Τουρκία αυτή τη

ΑΛΛΗΛΕΓΓΥΗ ΠΡΟΣ ΤΟΥΣ ΤΟΥΡΚΟΥΣ ΠΟΛΙΤΙΚΟΥΣ ΚΡΑΤΟΥΜΕΝΟΥΣ

Η ανάγκη για πιο στενές σχέσεις με την Ευρωπαϊκή Οικονομική Κοινότητα, υποχρεώνει τους Τούρκους ηγέτες να είναι πιο προσεχτικοί όσον αφορά την Δυτικοευρωπαϊκή κοινή γνώμη. Το αποτέλεσμα είναι ότι τα τελευταία χρόνια γίνεται μια προσπάθεια να δοθεί η εντύπωση ότι υπάρχει ένα κανονικό κοινοβουλευτικό σύστημα.

Παρ'όλα αυτά η καταπίεση των ανθρωπίνων δικαιωμάτων συνεχίζεται όπως περιγράφει στη συνέντευξη του ο Thomas Stolt, μέλος μιας ομάδας παρατηρητών οι οποίοι παρακολούθησαν την μαζική δίκη της ακροαριστεράς οργάνωσης Devrimci Yol. Η συνέντευξη έχει μεταφραστεί από το περιοδικό International Viewpoint της 31ης Οκτωβρίου.

44

μετάφραση:
δέσπω νικολαΐδου
αλέξης δημητρίου

- Ποιοί αποτελούσαν την ομάδα σου;

- Η ομάδα αποτελείτο από δέκα άτομα μέλη του κινήματος αλληλεγγύης προς τους Τούρκους πολιτικούς κρατούμενους. Τα μέλη προέρχονται από διάφορες μεγάλες πόλεις της Δυτικής Γερμανίας και δεν πρόκειται για εξέχουσες προσωπικότητες ή δικηγόρους. Αυτό ήταν σκόπιμο χωρίς να θέλουμε να υποτιμήσουμε την σημασία άλλων ομάδων ή παρατηρητών.

- Γιατί κάνατε αυτό το ταξίδι στην Τουρκία;

- Θέλαμε να εκφράσουμε την συμπαράσταση μας προς τους χιλιάδες πολιτικούς κρατούμενους και επίσης προς τις οικογένειές τους και τους συντρόφους τους σε μια από τις μεγαλύτερες μαζικές δίκες.

- Ποιά δίκη παρακολούθησατε;

- Παρακολούθησαμε την κυριότερη μαζική δίκη εναντίον του Ανεξάρτητου Επαναστατικού Κινήματος Devrimci Yol (Επαναστατικός δρόμος) στην Άγκυρα στην οποία 723 άτομα είχαν την ευκαιρία να υπερασπίσουν τον εαυτό τους για πρώτη φορά μετά από 8 χρόνια φυλάκισης κάτω από σκληρότατες συνθήκες. Σ' αυτή την δίκη, ο κατηγορούς, το Τουρκικό κράτος, εξήτησαν όχι μόνο πολλές μακρόχρονες ποινές και ισόβια αλλά και 74 καταδίκες σε θάνατο.

- Τι είναι το Dev Yol;

- Ήταν το μεγαλύτερο ανεξάρτητο επαναστατικό απελευθερωτικό κίνημα πριν από το πραξικόπημα της 12ης Σεπτεμβρίου 1980 στην Τουρκία και το Τουρκικό Κουρδιστάν. Τα μέλη του πολέμησαν για την απελευθέρωση της Τουρκίας από τους Ιμπεριαλιστές και τους ντόπιους συνεργάτες τους. Προπαγανδίζουν σοσιαλιστικές ιδέες που εν μέρει τις εφάρμοσαν στην πράξη στην μικρή πόλη Fatsa (23.000 κάτοικοι) μέχρι που έγινε το πραξικόπημα.

- Πόσες μαζικές δίκες έχουν γίνει στην Τουρκία μέχρι στιγμής και ποιές λαμβάνουν χώρα αυτή την στιγμή;

- Ο συνολικός αριθμός πολιτικών δικών στην Τουρκία είναι ανυπολόγιστος. Μόνον εναντίον του Dev Yol υπήρξαν 23 δίκες, πολλές από τις δίκες εναντίον του PKK (Κουρδικό Εργατικό Κόμμα), του DDKD (Ανατολικό Τουρκικό δημοκρατικό Πολιτιστικό Κέντρο) Kurtilus, του TDKD (Επαναστατικό Κομμουνιστικό Κόμμα Τουρκίας) Rizgari (για εθνικιστικοαριστερή Κουρδική οργάνωση) και του MLSPO (Μαρξιστικό - Λενινιστικό Ενωμένο Προπαγανδιστικό τμήμα) έχουν ήδη τελειώσει με μακροχρόνες ποινές φυλάκισης και πολλές θανατικές καταδίκες.

Επιπρόσθετα έχουν γίνει εκατοντάδες μικρότερες δίκες σε όλη την Τουρκία. Ενώ γίνονταν η δίκη της Dev Yol, στην στρατιωτική βάση Mamak δικαζόταν ο γενικός γραμματέας του TKP/ TIP (Τουρκικό Κομμουνιστικό Κόμμα/ Τουρκικό Εργατικό Κόμμα). Μετά την αναχώρησή μου, μερικά από τα μέλη της ομάδας μας πήγαν στην δίκη της Fatsa στο Erzican, όπου ακόμα 8 άτομα καταδικάστηκαν σε θάνατο, 14 υπόδικοι καταδικάστηκαν σε ισόβια και 307 σε ποινές φυλάκισης που κυμαίνονται μεταξύ ενός και 20 χρόνων. Ο Σύνδεσμος Ανθρωπίνων Δικαιωμάτων που οργανώθηκε πρόσφατα στην Τουρκία, υπολογίζει τον αριθμό των πολιτικών κρατούμενων σε 18.000. Σύμφωνα με το υπολογισμό του Υπουργείου Δικαιοσύνης της Τουρκίας που δημοσιεύ-

τηκαν στις 6 Μαρτίου του 1988, μεταξύ του Σεπτεμβρίου του 1978 και του Απριλίου του 88, 61.220 άτομα, καταδικάστηκαν από στρατιωτικά δικαστήρια.

- Τι ξέρετε για τις συνθήκες στις Τουρκικές φυλακές;

- Είναι χειρότερες απ' ό,τι μπορείτε να φανταστείτε. Παρ' όλες τις επίσημες δηλώσεις, τα βασανιστήρια στις φυλακές συνεχίζονται. Πρώην κρατούμενοί μας είπαν ότι μέχρι το τέλος της ποινής τους είχαν υποστεί βασανιστήρια, ξυλοδαρμούς και σε μερικές περιπτώσεις είχαν κρατηθεί σε απομόνωση μέχρι και 6 χρόνια. Ουσιαστικά, η ιατρική περίθαλψη που τους δινόταν ήταν ικανή μόνο για να τους κρατήσει στη ζωή. Πολλοί άνθρωποι δολοφονήθηκαν στις αιθουσές βασανιστηρίων της αστυνομίας και του στρατού. Μόνον κατά την διάρκεια της δίκης της Fatsa, 16 άνθρωποι πέθαναν στην φυλακή, συμπεριλαμβανομένου και του

πρίν οι δικηγόροι υπερασπίσεως κρατούνται αθώοι έξω από τις δίκες ή τους αρνούνται επαφή με τους πελάτες τους το οποίο έτσι και αλλιώς είναι δυνατό μόνο μέσω τηλεφώνου. Πολλοί απ' αυτούς έχουν κατηγορηθεί οι ίδιοι σαν αποτέλεσμα της προσπάθειας τους να υπερασπίσουν τους πελάτες τους. Είναι διαφορετικό για δίκες που έχουν τραβήξει την προσοχή των διεθνών μέσων μαζικής ενημέρωσης ή όπου υπάρχει κίνδυνος να γίνει κάτι τέτοιο. Είναι γι' αυτόν τον λόγο που είναι επείγον να παρακολουθούνται αυτές οι δίκες.

- Τι επίδραση είχε η παρουσία σας στην δίκη;

- Η Τουρκική ηγεσία φοβάται την δημοσιότητα. Αν και δεν είμαστε εξεχόντες παρατηρητές η παρουσία μας στην διαδικασία υπεράσπισης είχε αντίκτυπο. Μόνο η παρουσία μας πρόσφερε πιο πολλές δυνατότητες δημοσιότητας στους Τούρκους δημοσιογράφους. Όλοι ήξεραν ότι ο στρατός θα έκανε οτιδήποτε προκειμένου να σταματήσει μια κοινή ομίλια υπεράσπισης από μέρους των κατηγορουμένων. Αυτό ακριβώς έγινε. Έγινε διπλή σωματική έρευνα σε όλους τους συγγενείς των κρατούμενων. Μετά οι συγγενείς, μια Ελβετική αποστολή και εμείς, σύνολο 400 άτομα πήγαμε τις θέσεις μας σε μια αίθουσα μεγέθους ενός γυμναστηρίου στην στρατιωτική βάση Mamak. Αλλά κανένας στην αίθουσα δεν μπορούσε να καταλάβει τίποτα γιατί το μικρόφωνο ήταν κλειστό.

Μετά το έβαλαν σε πολύ χαμηλό τόνο. Πέρασε μισή ώρα και αυτόν τον τρόπο ενώ όλοι αισθανόμασταν ανίσχυροι.

Μερικές διαμαρτυρίες από μέρους των κατηγορουμένων αντιμετώπιζαν απειλητικά από τον στρατιωτικό κατηγορο. Μετά απ' αυτό ένας δικηγόρος υπεράσπισης ζήτησε να επιδιορθωθεί το μικρόφωνο. Αυτή ήταν η στιγμή που ξέσπασε. Σηκωθήκαμε πάνω, αρχίσαμε να ζητωκραυγάζουμε υποστηρίζοντας τον δικηγόρο υπεράσπισης. Σύντομα ενώθηκαν μαζί μας και οι κατηγορούμενοι και είχαν λυθεί τα δεσμά τους.

Μετά από επίμονα χειροκροτήματα υπέρ των κατηγορουμένων, οι εκκευρωμένοι δικαστές διάταξαν τους οπλισμένους στραώτες να αδειάσουν την αίθουσα.

εκλελεγμένου δήμαρχου της πόλης, F. Kri Sonmez, σαν αποτέλεσμα η κατά την διάρκεια των βασανιστηρίων. Δεν είναι αλήθεια ότι η Τουρκία εξελίσσεται σε μια ασπική δημοκρατία. Η διάλυση της αντιπολίτευσης στην χώρα συνεχίζεται από την ψευδοκοινοβουλευτική εξουσία σε συνεργασία με τον στρατό. Τα νεοϊδρυθέντα κρατικά δικαστήρια ασφάλειας λειτουργούν με τις ίδιες μεθόδους και στόχους των στρατιωτικών δικαστηρίων, τα οποία εξακολουθούν να υπάρχουν παρ'όλη την κατάργηση του στρατιωτικού νόμου.

- Τι δυνατότητες έχουν οι κατηγορούμενοι να υπερασπίσουν τον εαυτόν τους; Μήπως τα δικαιώματά της υπεράσπισης είναι περιορισμένα;

- Πρακτικά η υπεράσπιση δεν έχει καθόλου δικαιώματα να υπερασπίσει τους κατηγορούμενους αποτελεσματικά. Τώρα όπως και

Το απόγευμα όλα τα μικρόφωνα είχαν διορθωθεί. Όλοι μπορούσαμε να ακούσουμε την ομιλία της υπεράσπισης και κομμάτια δημοσιεύτηκαν την επομένη στις εφημερίδες.

- **Σας κακοποίησαν;**

- Μετά από αυτή την απροσδόκητη σκηνή, οι στρατιώτες προσπάθησαν να μας εκφοβίσουν. Μυστικοί αστυνομικοί μας παροικούβουσαν συνεχώς. Ερευνήσαν τα δωμάτια του ξενοδοχείου όπου έμενε η ελβετική αποστολή και συνέλαβαν τον Τούρκο μεταφραστή τους για 24 ώρες. Στην προσπάθειά τους οι ανακριτές να μας τρομοκρατήσουν μας προειδοποίησαν ότι ο στρατός θα μας κτυπούσε αν ξεσπούσαμε σε χειροκροτήματα υποστήριξης προς τους κατηγορούμενους.

Αν και δεν ακολουθήσαμε αυτή την συμβουλή τους, τίποτα δεν έγινε διότι το δικαστήριο φοβόταν την δημοσιότητα.

- **Είχατε άλλου είδους εκδηλώσεις μέσα στο δικαστήριο;**

- Ναι. Όχι μόνο εμείς αλλά και άλλοι επισκέπτες κατά την διάρκεια της δίκης φώναζαν συνθή-

ματα υπέρ της απελευθέρωσης των πολιτικών κρατούμενων. Την τελευταία μέρα της επίσκεψής μας ρίξαμε κόκκινα γαρύφαλλα στους κρατούμενους. Όπως εξελίχτηκαν τα πράγματα οι στρατιώτες δεν μπορούσαν να μας εμποδίσουν. Η δυτικογερμανική πρεσβεία στην Άγκυρα που επρόκειτο να μας εξασφαλίσει άδεια κινηματογράφησης των γεγονότων μέσα στο δικαστήριο σκόπημα απέτυχε να το κάνει. Και μόνο μετά την επέμβαση του κοινοβουλευτικού αντιπροσώπου του τύπου των πρασίνων πήραμε την άδεια.

- **Η Τουρκική κυβέρνηση υπογράψε και επικύρωσε την σύμβαση της Ευρώπης και των Ηνωμένων Εθνών εναντίον των θασανιστηρίων. Πρακτικά σημαίνει τίποτα αυτό;**

- Αυτές οι υπογραφές είναι κοροϊδία. Τα θασανιστήρια συνεχίζονται όπως και πριν. Σ' όλες τις πολιτικές δίκες, οι «αποδείξεις» που έχουν αποσπαστεί με θασανιστήρια χρησιμοποιούνται εναντίον των κατηγορουμένων. Και κατ' ακρίβεια οι κατηγορίες βασίζονται σ' αυτές τις αποδείξεις. Είναι αυτή την πρακτική που η σύμβαση απαγορεύει. Όταν έγινε αναφορά

σ' αυτή την σύμβαση από ένα από τους δικηγόρους, οι δικαστές την απέρριψαν λέγοντας ότι η σύμβαση αυτή δεν είχε δημοσιευτεί εκτενώς στην Τουρκία.

- **Γιατί αυτές οι μαζικές δίκες γίνονται από στρατιωτικά δικαστήρια;**

- Μετά την κατάργηση του στρατιωτικού νόμου στην Τουρκία το καλοκαίρι του 1987, αυτά τα δικαστήρια δεν είναι πια έγκυρα. Σύμφωνα με το αριθμό 145 του συντάγματος του 1982, στρατιωτικά δικαστήρια μπορούν να δικάζουν πολίτες μόνο κατά την διάρκεια πολέμου. Αλλά αυτό δεν ενδιαφέρει ούτε την κυβέρνηση ούτε τον στρατό, ειδικά τώρα που η αντιπολίτευση μεγαλώνει. Επιπλέον τα στρατιωτικά δικαστήρια μπορούν να επιβάλλουν καταδίκες διπλά πιο αυστηρές από τα πολιτικά δικαστήρια.

- **Πως είναι οργανωμένη η αντιπολίτευση στην Τουρκία;**

- Υπάρχουν οργανώσεις όπως ο Σύνδεσμος Ανθρώπινων Δικαιωμάτων, ο σύνδεσμος διδασκάλων, ο σύνδεσμος μαθητών κλπ. Αυτοί οι σύνδεσμοι λειτουργούν παράνομα μιας και δεν έχουν αναγνωρισθεί από την κυβέρνηση. Ο σύνδεσμος Ανθρώπινων Δικαιωμάτων οργανώθηκε το 1986 για να απαιτήσει σεβασμό προς τα ανθρώπινα δικαιώματα και να ελέγχει την κατάσταση. Ο σύνδεσμος σήμερα αποτελείται από 15 περιφερειακές ομάδες. Άλλες 10 ομάδες οργανώνονται στις επαρχίες. Η δουλειά κατευθύνεται από ανθρώπους διαφορετικών πολιτικών πεποιθήσεων.

Αυτοί οι σύνδεσμοι οργανώνουν καμπάνιες για μια γενική αμνηστία για όλους τους πολιτικούς κρατούμενους, εναντίον της βίας, της θανατικής καταδίκης και κατάργησης των στρατιωτικών δικαστηρίων. Επίσης προσφέρουν υποστήριξη στους κρατούμενους και τις οικογένειές τους με κάθε δυνατό τρόπο. Όλα αυτά τα αιτήματα υποστηρίζονται επίσης και από το κίνημα αλληλεγγύης στην Δυτική Γερμανία.

Είναι Εκκρόαση ότι η αλληλεγγύη προς τους πολιτικούς κρατούμενους στην Τουρκία, ο αγώνας των Κούρδων για αυτονομία και ο αγώνας της εργατικής τάξης πρέπει να επεκταθεί. Νομίζω ότι η δυτικοευρωπαϊκή εργατική τάξη που αποτελείται από διάφορες εθνικότητες και οι συντεχνίες πρέπει να εντείνουν τις προσπάθειες τους προς αυτή την κατεύ-

ντοκουμέντο 1931

ΚΚΚ

μερικά επίκαιρα πολιτικά ζητήματα

νίκος κλεομένης

Για πρώτη φορά από την έκδοσή του, φέρνουμε το κείμενο που ακολουθεί, ξανά στη δημοσιότητα.

Κυκλοφόρησε το 1931, σε μορφή μπροσούρας. Τυπώθηκε στο τυπογραφείο του ΚΚΚ στη Λεμεσό «Άστρο».

Ο συγγραφέας του κειμένου είναι ο Ν. Κλεομένης, ψευδώνυμο, σύμφωνα με ορισμένες πληροφορίες, του Χαράλαμπου Βατυλιώτη.

Πρόκειται για ένα από τα πιο σημαντικά κείμενα του ΚΚΚ. Ασχολείται με την οικονομική, κοινωνική και πολιτική κατάσταση της εποχής. Παρά την υπεραισιοδοξία που διακατέχει το νεαρό κυπριακό κομμουνιστικό κίνημα της περιόδου (η οποία βέβαια εντάσσεται σ' ένα ευρύτερο διεθνές κλίμα που βλέπει ως επικει-

μενη την πτώση του καπιταλισμού και το ξέσπασμα της διεθνούς εργατικής επανάστασης), το κείμενο αυτό μπορεί να θεωρηθεί ΠΡΟΦΗΤΙΚΟ ως προς την εξέλιξη των βασικών πυλών του κυπριακού προβλήματος και ειδικότερα ως προς το ρόλο της αστικής τάξης και της εκκλησίας στον αναπαικτικό αγώνα και τις επιπτώσεις της εθνικιστικής πολιτικής στη γένεση και εξέλιξη της διακοινοτικής διαμάχης.

Διαβάζοντας κανείς το κείμενο αυτό κατανοεί επίσης την οξύτητα της διαμάχης που ξέσπασε αργότερα, μέσα στο ΚΚΚ και το ΑΚΕΛ για το εθνικό ζήτημα, που κατάληξε τελικά στην επικράτηση της ενωτικής γραμμής στα μέσα της δεκαετίας του 40.

Ξενοφών Καλλής

● Σημ. Το κείμενο αυτό όπως και πολλά άλλα σημαντικά κείμενα και έγγραφα του κομμουνιστικού κόμματος συμπεριλαμβάνονται στο υπό έκδοση βιβλίο μου «Η Ιστορία του Κομμουνιστικού Κόμματος Κύπρου».

η οικονομική κρίση και η τοπική κυβέρνηση

Ο αναγκηφόρος λόγος του Κυβερνήτη της Αποικίας που είδε τελευταία το φως αναγνωρίζει επί τέλους την ύπαρξη κρίσης και στη Κύπρο, ως αποτέλεσμα «της σφοδράς οικονομικής θύελλης» που «ξεσάρραξε καθ' όλον τον κόσμο».

Τα στοιχεία που δημοσιεύονται στο λόγο αυτό πιστοποιούν αρκετά καλά την ύπαρξη της κρίσης.

Η παραγωγή των δημητριακών το 1930 είναι μικρότερη από την παραγωγή του 1929 ενώ οι προβλέψεις της παραγωγής για το 1931 είναι ακόμα χειρότερες. Η χρήση χημικών λιπασμάτων έχει περιοριστεί, όπως και η σπαρμένη έκταση. Οι ιδιοκτήτες γης, προπάντων οι τσιφλικάδες και τα μοναστήρια άφησαν άσπορα τα χωράφια τους και τα νοίκιασαν στα πρόβατα για μερρόδα.

Ο Κυβερνήτης αναγνωρίζει ότι οι τιμές των χαρουπιών, του μπαμπακιού, των σιτηρών και των άλλων γεωργικών προϊόντων είναι εξευτελιστικές. Για μερικά προϊόντα π.χ. χαρούπια και μπαμπακά, «αι τιμὰι ἐξέπεσαν εἰς ἐπίπεδον ἀγνωστον εἰς τὴν παροῦσαν γενεάν».

Οι δουλειές των μεταλλευτικών επιχειρήσεων έχουν περιοριστεί, ο δε Αμμαντος πιθανόν να εργασθεί φέτος μόνον τον Ιούλιο-Αύγουστο.

Τόσον η εισαγωγή όσο και η εξαγωγή του 1930 έχουν περιοριστεί στο σύνολον τους περί τα 25% και εις μερικά προϊόντα περί τα 50-60 %.

Είναι φανερό ότι με τέτοια κατάσταση η αεργία οφείλει να είναι πολύ διαδεδομένη ανάμεσα στην εργατική τάξη. Κι όμως ο Κυβερνήτης δεν αναφέρει τίποτε για την ανεργία κι αφήνει έμμεσα μόνον να υπονοηθεί ότι η Κυβέρνηση μελετά το ζήτημα με την υπόσχεση «ὅτι η Κυβέρνησις μελετὰ το δυνατόν της εἰσαγωγῆς... σχεδίου αμοιβαίας ασφάλειας προστατευούσης τον εργατήν, εν περιπτώσει ανεργίας» μόνον όμως «ἐνκεν ασθενείας» και εάν «ἐπιτρέψωσι τα οικονομικά της χώρας». Αυτό υπενθυμίζει την παροιμία: «Γάδαρ φάρα, όσο να βγει το τσαίρι!» Η κυβέρνηση αποδεικνύει έτσι ότι δεν έχει κανένα σκοπό να πάρει σοβαρά μέτρα ενάντια στην αεργία, η οποία μαστίζει κυριολεκτικά όλους τους κλάδους της εργατικής τάξης και έγινεν η αιτία (επειδή οι εργάτες είναι ανοργάνωτοι) να υποβιβασθούν τα μεροκάματα από πέρυσι ως φέτος κατά 30 -40%!

Η κινητοποίηση και α αιτήματα των αγρών δεν έχουν ως τώρα ληφθεί υπ' όψιν από την ξένη Κυβέρνηση. «Στου κουρού την πρότα, όσο θέλεις βρόντα!»

Η κατάσταση των φτωχών και μεσαίων χωρικών ολοένα και χειροτερεύει, η πληρωμή των ετήσιων τοκοχρεωλυσιών εκ μέρους των Συνεργατικών Εταιρειών μένει πίσω (όπως αναφέρει κι ο λόγος του Κυβερνήτη) οι δε «απολιτικές αγωγές» έχουν αυξηθεί από 9.337 κατά το 1929 σε 11.031 κατά το 1930. Και ο Κυβερνήτης εξηγεί ότι η «αύξησης της πολιτικής φιλοδοξίας

έγκειται κυρίως εις αγωγάς εκ μερους των τοικιστών». Αυτό δείχνει ότι οι μικροϊδιοκτήτες χωρικοί μας συνεχώς καταστρέφονται και χάνουν τα χωράφια τους.

Ποιά είναι τα μέτρα με τα οποία η Κυβέρνηση σκέπτεται να βοηθήσει τις εργαζόμενες μάζες; Κανένα! Υπόσχεται να κάμει οικονομίες εις τον προϋπολογισμό και να επιτύχει δάνειο 600.000 για την ανάπτυξη της ναυτικής βάσεως στην Αμμόχωστο και για την κατασκευή δρόμων, οι οποίοι στο κάτω κάτω είναι στρατηγικής σημασίας. Αυτό είναι όλο. Δηλαδή η καταπόληση της κρίσης στην Κύπρο γίνεται με την μετατροπή της σε ένα μελλοντικό στρατιωτικό πεδίο και ναυτικό ορμητήριο στον προπαρασκευαζόμενο νέο πόλεμο!

Τα άλλα θα τα διορθώσει η «Θεία Πρόνοια» και η απέραντη αισιοδοξία του εξοχτάτου. Και πραγματικά η αισιοδοξία του είναι ανεξάντλητη.

Ένα φωτεινό σημείο που βλέπει στον ορίζοντα είναι η αύξηση «ολίγων» του εμπορίου δηλαδή η εξαγωγή περισσότερων προϊόντων. Αυτό εἶν' ἀποτέλεσμα των ἐξευτελιστικῶν τιμῶν και προϋποθέτει τη ληστεία των αγροτικών μαζών. Απόδειξη ότι η εισαγωγή συναλλάγματος από την πώληση των περισσότερων προϊόντων είναι μικρότερη από την περσινή.

Άλλο «φωτεινό σημείο» είναι ο «καλύτερος εμπορικός ισολογισμός», δηλαδή ο περιορισμός του εμπορικού ελλείμματος.

Αυτό σε παρένθεση είναι και το φωτεινό σημείο που βλέπουν οι Έλληνες οικονομολόγοι στην Ελλάδα.

... ότι η Κυβέρνησις μελετὰ το δυνατόν της εἰσαγωγῆς... σχεδίου αμοιβαίας ασφάλειας προστατευούσης τον εργατήν, εν περιπτώσει ανεργίας» μόνον όμως...

Ο περιορισμός όμως αυτός του εμπορικού ελλείμματος εἶν' ἐντελῶς φαινομενικῶς γιὰτι προέχεται ἀπὸ το γενικὸ περιορισμὸ τοῦ εμπορίου ἐξαιτίας τῆς μεγάλης πτώσεως των τιμῶν. Αυτό θα είχε κάποια σημασία αν μπορούσαμε να υποθέσουμε ότι το κόστος της παραγωγής των γεωργικών μας προϊόντων θα ήταν δυνατό να λιγοστύνει τόσο, ώστε να αφήνουν κέρδος στο παραγωγὸ και με τις σημερινές τιμές. Μιλώντας με την οικονομολογική γλώσσα, χρειάζεται μια τεράστια ανάπτυξη της παραγωγικότητας της δουλειάς, πράγμα κατορθωτό μόνο με καλύτερα μέσα παραγωγής.

Οι χωρικοί μας, δηλαδή, πρέπει να αλλάξουν μεθόδους καλλιεργητικές (πράγμα αδύνατο χωρίς αλλαγή του συστήμα-

τος της αγροτικής μας ιδιοκτησίας) να χρησιμοποιήσουν άλλα εργαλεία κι άλλους τρόπους δουλειάς.

Αυτό όμως εἶν' ἀδύνατο κάτω ἀπὸ τὴν ἀποικιακή και καπιταλιστική ἐκμετάλλευση που βρίσκονται τώρα οι χωρικοί μας. Μέσα σε τέτοια λοιπὸν κατάσταση ο περιορισμός του ελλείμματος του εμπορικού ισοζυγίου ισοδυναμεί με το κόψιμο του κεφαλιού κανενός μακριά νταγκάλαρη για να γίνει κανονικός άνθρωπος!

Άλλο δὴθεν φωτεινὸ σημείο είναι η αύξηση (σχεδὸν ἀσήμαντη) των καταθέσεων στις Τράπεζες. Αυτό όμως δείχνει ακριβώς την ύπαρξη δυνατής κρίσης, η οποία δεν επιτρέπει την ωφέλιμη χρησιμοποίηση των κεφαλαίων σε καπιταλιστικές επιχειρήσεις κι έτσι οι κεφαλαιούχοι επιδιώκουν να γενοποιήσουν τα κεφάλαια τους και να τα καταθέσουν στις τράπεζες. Αυτό σημαίνει αζητησία κεφαλαίων, πράγμα που προέχεται από την ύπαρξη κρίσης. Μια ενδεχόμενη υποχώρηση της κρίσης θα έχει ως αποτέλεσμα το τράφημα των καταθέσεων από τις επιχειρήσεις.

Η μόνη συμβουλή του εξοχτάτου για την υπεργύκηση της κρίσης είναι η «υπομονή» και οι «κοινές θυσίες» «ὅλων των τάξεων» πράγμα που στη γλώσσα της πραγματικότητας σημαίνει υπομονή των εργατικών τάξεων και των φτωχο-μεσαίων αγροτών σ' όλες τις οικονομικές επιχειρήσεις που τους κάμνει ο καπιταλισμός και οι εκ μέρους τους θυσίες για το στήριγμα του ετοιμόρροπου καπιταλιστικού οικοδομήματος.

Η αισιοδοξία του Κυβερνήτη βασίζεται πάνω στο γεγονός «ὅτι η ἱστορία συνέμειν ἀναφέρει περίπτωσιν καχεξίας, τὴν δὲν διεδέχθη ἀντίστοιχος ἀναβίωσις». Να! Αυτό ήταν αληθινό όσο ο καπιταλισμός περνούσε «τη νεότητά» του, δηλαδή ερόσων ακολουθούσε την ανιούσαν του πορεία. Σήμερα όμως ο καπιταλισμός μπήκε στην περίοδο της «προθανάτου» του αγωνίας, στην περίοδο του ιμπεριαλισμού που προϋποθέτει την πάλη των διεθνῶν μονοπωλίων ἀναμεταξύ τους για τις αγορές και τις αποικίες, τους ιμπεριαλιστικούς πολέμους, στην περίοδο κατά την οποία το 1/6 της γήινης σφαίρας έχει αποκοπεί από το καπιταλιστικό σώμα και ο νόμος αυτός έπαψε πια να ισχύει.

Ο καπιταλισμός μετά τον παγκόσμιο πόλεμο διέχεται μια γενική κρίση, μέσα στο πλαίσιο της οποίας μπορεί να δοκιμάσει μόνο σπασμωδικές «αναβιώσεις» που προετοιμάζουν με μεγαλύτερη κρίση, απαράλλατα όπως και οι προσπάθειες του μελοβανάτου που καταβάλλει για να κρατηθεί στη ζωή, τον εξαντλούν περισσότερο και τον πλησιάζουν περισσότερο προς το θάνατο.

Για αυτό τον λόγο η αισιοδοξία του εξοχτάτου για μια «αναβίωση» που θα επικούνηθισε την περίοδο της «θύελλης» (για να μεταχειριστούμε τους δικούς του όρους) δεν έχει καμιά επιστημονική βάση και έχει ως σκοπό μόνο και μόνο να καλλιεργήσει ανάμεσα στον εργαζόμενο λαό φρούδες ελπίδες για μια σύντομη καλύτερη της κατάστασης κι έτσι να περιορίσει τον επαναστατικό τους αγώνα.

Οι εργαζόμενες όμως μάζες του τόπου μας δεν μπορούν να ζήσουν με απατηλές ελπίδες. Οφείλουμε να κινητοποιηθούμε για την επιτυχία των αμέσων τους αιτημάτων κι έτσι να ελαφρύνουν κάπως την βαρεία τους κατάσταση και να αγωνιστούν ενάντια στο ιμπεριαλιστικό και καπιταλιστικό σύστημα που γεννά την κρίση και τους πολέμους.

η οικονομική κρίση και η ένωση με την Ελλάδα

Αν η ξένη Κυβέρνηση διά του εδώ Κυβερνήτου καλλιεργεί την «αυσιδοξίαν» όσον αφορά την οικονομική κρίση και προσκαλεί «όλες» τις τάξεις να υποστούν θυσίες για την υπερπήδηση πληρώνοντας αδιαμαρτύρητα τους βαρείους φόρους, η Κυπριακή μπουρζουαζία, αντιμετώπιζει την οικονομική κρίση με δικό της τρόπο. Οι έμποροι επιδιώκουν να αγοράσουν τα γεωργικά προϊόντα της νήσου σε τιμές όσο το δυνατό χαμηλότερες, οι τοκογλύφοι προσπαθούν να εισπράξουν τα δάνεια και τους «δικαίους» τόκους μέχρι και της τελευταίας πεντάρας, οι τσιφλικάδες και οι καλόγηροι θέλουν ανέχεια τα ενοίκια τους από τους φτωχούς χωρικούς ή ρίχνουν αδιάκοπα τα μεροκάματα των εργατών τους, οι Κύπριοι μικροβιομήχανοι πίνουν κυριολεκτικά το αίμα των εργατών τους και γενικά όλοι οι εκμεταλλευτές ρίχνουν τα βάρφη της οικονομικής κρίσης πάνω στη ράχη των εργαζομένων και προσπαθούν να την υπερπηδήσουν ληστεύοντας τους εργάτες και τους φτωχο-μεσαίους αγρότες.

Όλη η σάρα-μάρα αυτή των εκμεταλλευτών ξέρει καλά ότι στο σκοπό αυτό έχει σύμμαχο και τον ξένο ιμπεριαλισμό, ο οποίος δεν αρνείται να μοιράσει τον προϊόν της ληστείας των εργαζομένων, ότι το έργο και των δύο εκμεταλλευτών - του ντόπιου και του ξένου- είναι το ίδιο.

Η Κυπριακή όμως μπουρζουαζία μαζί με τους τσιφλικάδες και καλόγηρους δεν θα είχαν καμμία ένσταση αν μπορούσαν να ληστεύουν μόνοι τους τον κυπριακό εργαζόμενο λαό. Γι' αυτό επιθυμούν την αναχώρηση των Εγγλέτων από την Κύπρο οι δε Έλληνες εκμεταλλευτές θα ήθελαν παρα πολύ, να συνδέσουν την τύχη τους με την τύχη της ελληνικής κεφαλαιοκρατίας, ενώνοντας την Κύπρο με την Ελλάδα. Θάμεναν έτσι μόνοι τους κυρίαρχοι και δεν θα αναγκάζονταν να μοιράζονται το πλιάτσικο με τους μισητούς «ξένους».

Μα η επιθυμία αυτή δεν εκδηλώνεται παρά με ρομαντικές επικλήσεις και με υστερικούς λόγους. Πολλοί «ριζοσπάστες» υπενθυμίζουν συχνά τον επαναστατικό αγώνα ενάντια στον εγγλέζικο ιμπεριαλισμό των ριζοσπαστών της Επτανήσου και προσκαλούν τους Κυπριώτες εθνικιστές να τους μιμηθούν.

Μα είχαν τότε άλλοι καιροί, περσάνε τα χρόνια εκείνα. Τότε η Ελληνική κεφαλαιοκρατία στο σύνολο της έπαιξε στα Βαλκάνια κάποιο επαναστατικό ρόλο πολεμώντας την ημφεοδασχική Τουρκική Αυτοκρατία. Στην Ελληνική κυβέρνηση βρισκόταν ο Κωλέττης και το «εθνικό» του κόμμα - όργανο του Γαλλικού ιμπεριαλισμού που ήταν εχθρός της Αγγλίας. Γι' αυτό και η Ελληνική κυβέρνηση της «εθνικού» κόμματος υποστήριζε ενεργά το κίνημα της Επτανήσου.

Τώρα όμως η κατάσταση είναι διαφορετική. Η ελληνική κεφαλαιοκρατία είναι στενά -πολύ στενά- δεμένη με το εγγλέζικο κεφάλαιο, το ελληνικό κράτος είναι καταχρεωμένο στους Εγγλέτους τραπεζίτες, στους Χάιμπερ και Σία, το προλεταριακό επαναστατικό κίνημα στην Ελλάδα στην Ελλάδα προχωρεί με μεγάλα βήματα πράγμα που αναγκάζει την ελληνική κεφαλαιοκρατία να

φασιστικοποιείται συνεχώς. Πως είναι δυνατό η φασιστική κυβέρνηση του Βενιζέλου να υποστηρίξει ένα πραγματικό επαναστατικό κίνημα στην Κύπρο; Η Κυπριακή κεφαλαιοκρατία ακολουθεί τη γενική πορεία της ελληνικής κεφαλαιοκρατίας και όταν προσθέσουμε με τον αντιδραστικό ρόλο των φεουδαρχικών υπολειμμάτων- της Εκκλησίας, μοναχτηρίων, τσιφλικάδων- θα δούμε ότι η επανάληψη του ριζοσπαστικού αγώνα της Επτανήσου στην Κύπρο είναι πράγμα αδύνατο. Γι' αυτό βλέπουμε το «ενωτικό» κίνημα να περιορίζεται μόνο σε υπομιμηματολογία, άσκοπη και ανώφελη.

Αν μάλιστα προσεκτικά διαβάσουμε το λόγο του αρχηγού των «ενωτικών» κ. Λανίτη στην τελευταία σύνοδο της βουλής, θα δούμε ότι δώ δεν πρόκειται για «Ένωση της Κύπρου της Ελλάδας με την Κύπρο»! Οι εθνικιστές μας για να επιτύχουν την Ένωση της Κύπρου με την Ελλάδα είναι έτοιμοι να θυσιάσουν και τα τελευταία ψυχία της Εθνικής ανεξαρτησίας της Ελλάδας, ανοίγοντας «τους λυμένες» και « τας ελληνικές θάλασσας» εις τον εγγλέζικο ιμπεριαλισμό (δώρον άδωρον για την Αγγλική Αυτοκρατορία. εφ' όσον ολ' αυτά τα έχει και χωρίς να δώσει την Κύπρο στην Ελλάδα).

Το ενωτικό κίνημα μετά την κρίση που πέρασε ύστερα από τον πόλεμο, θα χρεωκοπούσε οριστικά και θα έχανε κάθε σημασία αν δεν προλάβαινε η οικονομική κρίση που έδωσε ένα γερό κτύπημα στην αγροτική πολιτική του εγγλέζικου ιμπεριαλισμού.

... Είναι φανερό ότι οι Τούρκοι της Κύπρου με κανένα τρόπο δε θέλουν την Ένωση με την Ελλάδα και δεν πρέπει να την θέλουν....

Η οικονομική κρίση, η οποία στην Κύπρο είναι κυρίως αγροτική, έχει αναπτύξει την πολιτική δραστηριότητα των εργαζομένων μαζί, έχει δυναμώσει τη δυσάρεσκεια τους ενάντια στους εκμεταλλευτές τους.

Αυτό προκαλεί την όξυνση των ταξικών αντιθέσεων και την ανάπτυξη του επαναστατικού κινήματος του προλεταριάτου και των εργαζομένων αγροτών, τόσο ενάντια στη ξένη Κυβέρνηση όσο και ενάντια στους ντόπιους εκμεταλλευτές.

Οι φτωχοί χωρικοί άρχισαν ολόένα και περισσότερα να βλέπουν την σωτηρία τους όχι μόνο στην απελευθέρωση της Κύπρου από τον εγγλέζικο ιμπεριαλισμό, μα και στο αγώνα για τη γη, για την απαλλαγή τους από τα τοκογλυφικά χρέη κτλ.

Οι τσιφλικάδες, η Εκκλησία οι τοκογλύφοι, οι έμποροι και βιομήχανοι προσπαθούν με κάθε τρόπο να σταματήσουν την «αριστεροποίηση» των μαζών και να τις αποτρέψουν από τον πραγματικό επαναστατικό δρόμο. Γι' αυτό αναζωογονούν και γαβανίζουν το πεθαμένο σύνθημα της Ένωσης με την Ελλάδα και μάλιστα το παρουσιάζουν ως την πανάκεια που θα σώσει τη φτωχολογία από την οικονομική κρίση.

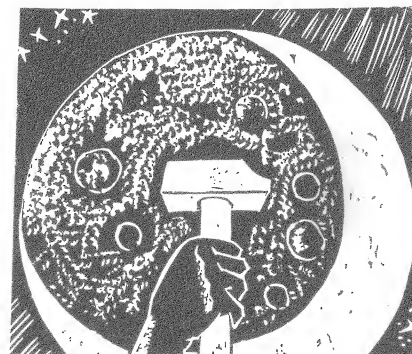
Όπως οι αρχαίοι δούλοι οι καταστρεψμένοι χειροτέχνες της ρωμαϊκής εποχής, ανέκριναν να επαναστατήσουν ενάντια στο σύστημα της δουλείας και στο ετοιμόρροπο «αρχαίο» καθεστώς, ζητούσαν τη σωτηρία τους στο ουρανό και ασπάζοντο το χριστιανισμό περιμένοντας (όπως οι σημερινόι χίλιαστές, από μέρα σε μέρα τη «Δευτέρα Παρουσία» «όχι του Ανθία μα την «πραγματική»), έτσι κι οι «ενωτικοί» της Κύπρου προσπαθούν να πείσουν τις εργαζόμενες μάζες ότι θα εύρουν τη σωτηρία τους μόνο στην Ελλάδα. Γι' αυτούς η Ελλάδα είναι πραγματικός παράδεισος. Ούτε κρίση έχει, ούτε δυστυχία. Όλος ο κόσμος ευημερεί, η παγκόσμια οικονομική κρίση που δε σταμάτησε στα σύνορα ούτε της βασιλεύουσας Αμερικής, ούτε της κραταιάς Αγγλικής Αυτοκρατορίας, σταμάτησαν ως εκ θαύματος στα σύνορα της μικράς Ελλάδας, η οποία αποτελεί μια ευτυχή νήσο μέσα στον ωκεανό της δυστυχίας που παραδέρνει τον άλλο καπιταλιστικό κόσμο. (Οι ενωτικοί μας δεν ενδιαφέρονται να μας εξηγήσουν ποιοι λόγοι κάνουν τους εργάτες της Ελλάδας ν' απεργούν και να σκοτώνονται κάθε μέρα στους δρόμους, γιατί οι αγρότες να εξεγείρονται, γιατί οι χωροφύλακες να σκοτώνουν τους αγρότες που δεν πληρώνουν τους φόρους κι άλλα πολλά γεγονότα του ελληνικού παραδείσου).

Στο αναμεταξύ οι Κύπριοι εργαζόμενοι, αναμένοντας τη σωτηρία τους μέσα στον Ελληνικό παράδεισο, οφείλουν να καθίσουν ήσυχα, να μην επαναστατούν ενάντια στην εκμετάλλευση, να μη θέλουν απαλλαγή από τα χρέη και έτσι να μην εμποδίζουν το τίμιο έργο των εμπόρων και των τοκογλυφών, των τσιφλικάδων και των καλογέρων, ούτε να διαμαρτύρονται διόλου όταν τους ληστεύουν, όταν τους πέρνουν τα χωράφια, όταν τους ξεκληρίζουν.

Αυτό το ρόλο παίζει η αναγέννηση του ενωτικού κινήματος μέσα στους όρους της οικονομικής κρίσης. Αυτό φαίνεται ολοφάνερα μέσα στη Βουλή. Οι Έλληνες βουλευτές (εκτός του Γαλατοπούλου) όργανα της κεφαλαιοκρατίας, δεν μπορούσαν να υποβάλουν κανένα αίτημα της φτωχολογίας στη Βουλή και να ζητήσουν την πραγματοποίηση του από την Κυπριακή Κυβέρνηση.

Αυτό θα ήταν αντίθετο με τα συμφέροντα των εκμεταλλευτών. Πήρανε λοιπόν το «ριζοσπαστικό» δρόμο και ζήτησαν «την Ένωση και μόνον την Ένωση». Έτσι από τη μιά φαίνεται ριζοσπαστικό γιατί δεν κάνουν καμμία «αποχώρηση» απέναντι στον ιμπεριαλισμό κι από την άλλη αποφεύγουν το σκόπελο της φτωχολογίας που περιμένει να ζητήσουν κάτι για την ανακούφιση των εργαζομένων λαού. Αυτός πρέπει να περνάει και να παραδέρνει μέσα στη δυστυχία, τρώγοντας το κοντόχορτο, την Ένωση!

Το σύνθημα λοιπόν της Ένωσης είν' ένα επαναστατικό σύνθημα που εμποδίζει τις εργαζόμενες μάζες ν' ακολουθήσουν τον δρόμο της πάλης τόσο ενάντια στον ξένο ιμπεριαλισμό όσο και για τις άμεσες και καθημερινές τους απαιτήσεις, οι οποίες είναι η μόνη σωτηρία τους σήμερα, ν' ακολουθήσουν τη γραμμή που τους υποδεικνύει το μόνο επαναστατικό κόμμα - το Κομμουνιστικό Κόμμα Κύπρου.

Εκτός όμως από τον καθαρό επαναστατικό ρόλο, το σύνθημα της Ενώσεως με την Ελλάδα χρησιμοποιείται απ' ευθείας από τον εγγλέζικο ιμπεριαλισμό ως όπλο για την διάφρεση του κυπριακού εργαζόμενου λαού. Η Κύπρος δεν κατοικείται μόνον από Έλληνες. Το 1/5 των κατοίκων της είναι Τούρκοι που είναι τόσο Κύπριοι όσο και οι Έλληνες και εις λόγους οι «Ενωτικοί» ότι οι Τούρκοι είναι «επιήλυδες».

Είναι φανερό ότι οι Τούρκοι της Κύπρου με κανένα τρόπο δε θέλουν την Ένωση με την Ελλάδα και δεν πρέπει να την θέλουν. Εφ' όσον δε ο αριθμός τους δεν είναι τόσο μεγάλος, ώστε να δικαιολογεί το σύνθημα της Ένωσης της Κύπρου με την Τουρκία (κατ' αντιπαράβολη, προς το σύνθημα των Ελλήνων», γι' αυτό η Τουρκική κεφαλαιοκρατία της Κύπρου ακολουθεί το ρητό: «δύο κακών προκειμένων, το μη χείρον βέλτερον». Προτιμά λοιπόν να υποστηρίξει την Αγγλική διοίκηση και να εργάζεται για την αιώνια αποικιοποίηση της Κύπρου, συμπαράσποντας σ' αυτό το δρόμο και τις τουρκικές εργαζόμενες μάζες.

Αυτό πιστοποιείται κι από την τακτική των Άγγλων επισήμων μελών της Βουλής πάνω στο ζήτημα της «Ενωτικής παραγράφου».

Επειδή τους τελευταίους μήνες έχει παρατηρηθεί κάποια προσέγγιση των Ελλήνων και Τούρκων βουλευτών ιδίως μετά τις ανυπαρξίες της Τοπικής Κυβέρνησης ενάντια στην Τουρκική παιδεία, οι «επίσημοι» βουλευτές αποχώρησαν από την ψηφοφορία της ενωτικής παραγράφου κι έτσι έμειναν οι Έλληνες και οι Τούρκοι αντιμετώπιζοι. Και να μην ενθαρρύνει η Ενωτική παράγραφος, μα η Τοπική Κυβέρνηση κατόρθωσε έτσι να διασπάσει τους Έλληνες και τους Τούρκους και ν' ανάψει τα πάθη αναμεταξύ τους.

Και τώρα μπορούμε να βγάλουμε ένα γενικό συμπέρασμα: Το σύνθημα της Ένωσης είναι επαναστατικό, ουτοπιστικό και όπλο στα χέρια των εγγλέζικου ιμπεριαλισμού για τη διάσπαση του Κυπριακού εργαζόμενου λαού. Είναι σύνθημα που εξυπηρετεί τα συμφέροντα της πλουτοκρατίας, η οποία φοβάται το ζήτημα των εργατικών λαού.

Ο μόνος ορθός δρόμος που θα οδηγήσει στην απελευθέρωση της Κύπρου από την ιμπεριαλιστική καταπίεση είναι η ένωση των εργαζομένων Ελλήνων και Τούρκων στον αγώνα για τις άμεσες τους απαιτήσεις και για την εργατο-αγροτική Σοβιετική Δημοκρατία της Κύπρου.

εθνικισμός ή κομμουνισμός

Η οικονομική κρίση στην Κύπρο που έσπρωξε το προλεταριάτο και τις φτωχές αγροτικές μάζες στην πιο ελεινική δυστυχία έγινε η αιτία να αξιωνθούν οι αντιθέσεις των τάξεων, να ξεχωρίσουν «τα πρόβατα από των εριφίων» οι πλουτοκράτες από τους εκμεταλλευόμενους. Ως τότε η κυπριακή κεφαλαιοκρατία και ο ημιφεουδαρχικός κλήρος - ο σύμμαχος της- κρατούσαν κάτω από την επιρροή τους τις εργαζόμενες μάζες και τις έσπρωκαν αλυσσοδεμένες μ όλων των ειδών τις προλήψεις πίσω από το άρμα τους.

Η «Μεγάλη Ιδέα», η ανύσταση του «Μαρμαρωμένου Βασιλιά», ο Αγαθάγγελος, ο πόλεμος εναντίον «των απίστων Μουσουλμάνων» για «του Χριστού την πίστιν την αγία» - ιδιού τα μεσαιωνικά συνθήματα με τα οποία οι εμπορο-τικογύφοι κι η ημιφεουδαρχική κι εμπορευμένη Ορθόδοξη Εκκλησιά επί ολόκληρους αιώνες έχουνε γαλουχίσει τις ελληνικές εργαζόμενες μάζες και τις έχουνε ποτίσει το δηλητήριο του πιο έντονου σωβινισμού, της πιο γελοίας προγονοστηξίας και του πιο ελεινού εθνικού εγωκεντρισμού. Το σύνθημα της Ένωσης με την Ελλάδα είναι για την Κύπρο η περιεκτική εκδήλωση όλων των παρτάναυ εθνικών και θρησκευτικών προλήψεων.

Οι εργαζόμενες όμως μάζες τόσο στην Κύπρο, όσο και στην Ελλάδα άρχισαν πια να απελευθερώνονται από την πνευματική επιρροή της αστικοφεουδαρχικής ιδεολογίας και βρήκαν πια το δρόμο που θα τις οδηγήσει στην οικονομική και πνευματική τους απελευθέρωση - το δρόμο της παγκόσμιας προλεταριακής επανάστασης του Κομμουνισμού.

Οι εργαζόμενες μάζες της Κύπρου - Έλληνες και Τούρκοι- μ' ενδοουσιασμό εγκλωπώνονται η γραμμή του Κομμουνιστικού Κόμματος Κύπρου- του μόνου κόμματος που μπορεί να τις οδηγήσει στη απελευθέρωση τους τόσο από τον Εγγλέζικο Ιμπεριαλισμό, όσο κι από την εκμετάλλευση των ντόπιων εμπορο-τοκογύφων, βιομηχάνων, τσιφλικιών και καλογέρων.

Η ανοιχτή αποδοκιμασία των «Ενωτικών» μέσα στην αυλή της Αγίας Νάτας έδωσε το σύνθημα του οριστικού αποχωρισμού των δύο αντιθέτων στρατοπέδων - του Εθνικισμού και του Κομμουνισμού. Χώρισαν οριστικά από τη μια οι Εθνικιστές, τα όργανα της ντόπιας κεφαλαιοκρατίας και οι σκεπτασμένοι σύμμαχοι του ξένου ιμπεριαλισμού κι από την άλλη οι Κομμουνιστές, οι υπερασπιστές της γλωσσολογίας κι άπονοδοι εχθροί του ιμπεριαλισμού και της ντόπιας πλουτοκρατίας.

Μάταια η αστική τάξη φρονίζει ότι στην Κύπρο «δεν υπάρχουν τάξεις» και διαμαρτύρεται γιατί «τα όργανα της Μόσχας» (Αχ αυτά τα όργανα που «πληρώνονται με ρούβλια», μα δεν εννοούν να πληρωθούν με στερλίνες που ευχαρίστως θα διέθεταν οι καλοί και φιλεργάτες αστοί μας!) «δημιουργούν» διαφορετικές τάξεις. Μάταια η Ιερά Σύνοδος διαμαρτύρεται για την ευχάριστη των «μέσων» ανάμεσα στο ως τότε ταύρα ιμπεριαλιστικής της πολιμύ που άρχισε να δείχνει σημεία ανιστορίας. Μάταια ξαφνίζονται οι μικροαστοί Φίλι-

σταίοι και δεν μπορούν να χωνέψουν το βαρυντόμαχο «φρούτο του Κομμουνισμού», το οποίο άρχισε να φτυρνέει στην ως τότε τάρα «ήσυχνη» και «άγνη» αυτή χώρα.

Όπως έγραψε στα 1847 ο Κάρολ Μάρξ «ένα φάντασμα τρυγυρίζει την Ευρώπη - το φάντασμα του Κομμουνισμού».

Το φάντασμα αυτό τρυγυρίζει και την Κύπρο. Δεν υπάρχει καφενείο, δεν υπάρχει χωριό όπου το ζήτημα του Κομμουνισμού να μη συζητείται. Ούτε η Ιερά Σύνοδος, ούτε οι διάφοροι «εθνικοί σύλλογοι» μπορούν να αποφύγουν τον πειρασμό του Κομμουνισμού. Γίνονται εκλογές; Το ζήτημα του Κομμουνισμού γίνεται ο άξονας της όλης κίνησης!

Οι ενωτικοί αερολόγοι, παραξελισμένοι από την ανέλπιστη κι αυτούς τροπή της πολιτικής κίνησης, εκπλατούν την υποστήριξη της ξένης κυβέρνησης, ξεχνώντας ότι είναι τουλάχιστο στα λόγια «πολέμιοι» της και ζητούν να παταχθεί η «αναρχία». Η δε ιμπεριαλιστική κυβέρνηση δεν κοφτεύει στις επικλήσεις των συμμάχων της για την εκμετάλλευση των εργαζόμενων τάξεων, εφαρμόζοντας, μια ολόνα και πιο δραστήρια τρομοκρατία κατά του Κομμουνιστικού Κόμματος.

Ο Κομμουνισμός αναγκάσε τέλος και το σκουριασμένο μυαλό των ιδεολόγων και δημοσιογράφων της αστικής τάξης να κινηθεί σε αγώνα κατά της «αναρχίας», κατά των «απάτριδων» και κατά των «αθέων»! Όλες οι απαρχαιωμένες πνευματικές καραντινές κινητοποιήθηκαν και κινητοποιούνται στον αγώνα κατά του Κομμουνισμού.

... Γιατί οι εργάτες «να μερμούν δια την αύριον» και να μην περιμένουν να ζήσουν «όπως τα πετεινά του ουρανού» που «ούτε σπείρουν ούτε θερίζουν»; ...

Ο πρόμαχος «του έθνους και της ορθοδοξίας», ο αστικός τύπος και προπάντων τα πιο οπισθοδρομικά κι αγαθαγγελικά του όργανα, η «Αλήθεια» κι η «Ελευθερία», οδηγούν τον αγώνα αυτό και ζητούν ούτε λίγο ούτε πολύ την εξόντωση των Κομμουνιστών και την αποκοπή τους από το σάπιο δένδρο της καπιταλιστικής κοινωνίας.

Ο πρόεδρος του «Συνδέσμου Εθελοντών». Ι. Πηγάσιου ο οποίος δεν εργάζεται «χάριν του στομαχου και εντέρεω» του, αλλά «χάριν υψηλών ιδανικών» χάριν πελατεία και ερηνολογίας, δε θέλει να μείνει πίσω κι' αποφάσισε να δώσει «μιαν διδασκαλία εις Κομμουνιστήν» που δημοσιεύεται στην γερο-

ντοκόρη «Αλήθεια».

Στην διδασκαλία του διδάσκει κάποιον ανυπότακτο «κομμουνιστή» που θέλει «να τα μοιράσωμεν όλα», ενώ ο κ. Πηγάσιου είναι υπέρ της κρατικοποίησης των όλων, «όπως έγινε στη Ρωσία». Ο Κομμουνισμός βέβαια δε θέλει να μοιράσει τίποτε σε κανένα, αλλά να εθνικοποιήσει τα μέσα της παραγωγής για να εξασφαλίσει σε όλους τους εργαζόμενους δουλειά. Δεν υπάρχει δε Κομμουνιστής που θέλει να «τα μοιράσει όλα», εκτός από κανένα ανισόδοτο που νομίζει ότι είναι κομμουνιστής και με τον οποίο κατά προτίμηση άνοιξε συζήτηση ο κ. Πηγάσιου.

Ο κ. αυτός φοβερίζει τον μαθητή του ότι ο Κομμουνισμός θα τον κάμει να ζει όπως ζούνε σήμερα στην Ρωσία. Απαγε της βλασημιάς! Ο Κύπριος εργάτης να προτιμήσει να δουλεύει 6-7 ώρες την ημέρα αντί 12-15, να παίρνει μεροκάματο που να του εξασφαλίζει μια καλύτερη ζωή αντί της πείνας, να έχει κοινωνική ασφάλεια αντί να πεθαίνει στους δρόμους και τόσα άλλα «κακά της Σοβιετικής κολάσεως»!

Ο κ. Πηγάσιου φοβερίζει ακόμη τον μαθητή του, ότι υπό την Σοβιετική κυβέρνηση «άλλοι με θα κατοικούν εις ωραίαις οικίαις, διότι έχουν τα μέσα να τα αγοράσουν» (δηλαδή οι εργάτες), ενώ «άλλοι θα κατοικούν εις τρώγλας διότι δεν λογαριάζονται» (δηλαδή οι πρώην εκμεταλλετές). Βλέπετε πράγματα ανυπόφορα! Ο κ. Πηγάσιου λέγει στο μαθητή του: «Είναι αλήθεια ότι κατοικείς εις μιαν μικροκατοικίαν (βιάζεσε τρώγλην) ενώ άλλοι κάθονται εις μέγαλα και τρέφονται πλουσιοπαρόχως». Ο κ. Πηγάσιου θέλει να μείνουν όπως έχουν τα πράγματα διότι «μέγαλα δι όλους δεν υπάρχουν»!

Οι εργάτες όμως είναι μετρίοφρονες. Λέχονται να κατοικήσουν εις τα υπάρχοντα μέγαλα και για όσους θα μείνουν έξω, η μέλλουσα κυβέρνηση τους θα σκεφθεί! Άλλως τε τα μέγαλα τα κτίζουν οι εργάτες, οι οποίοι δε εξακολούθησαν να εργάζονται και υπό το Σοβιετικό καθεστώς. Κτίζουν κι άλλα!

Φοβερίζει τους εργάτες ότι θα κακοπερνούν και θα υποφέρουν υπό το Σοβιετικό καθεστώς, όπως σήμερα υποφέρουν κατά τον κ. Πηγάσιου και οι εργάτες της Ρωσίας.

Παρακάτω όμως λέγει στον υποτιθέμενο μαθητή του ότι οι κομμουνιστές εγκατέλειψαν «την πατρίδα και την θρησκείαν» για να επιτύχουνε μόνο «ώστε να καλοπερνά ο στόμαχος και τα έντερα» τους. Ωστε λοιπόν ο Κομμουνισμός κ. Πηγάσιου μπορεί να εξασφαλίσει ψωμί για «τον στόμαχον και τα έντερα» των εργατών; (πράγμα τόσο χυδαίο για τους κοιλαράδες αστούς; ο εργάτης να συνθίσει να τρώει!).

Μα τώρα έρχεστε σε αληθινή αντίθεση με τα λεγόμενα σας. Όλη σας η πολεμική ενάντια στον Κομμουνισμό στηριζότανε στην άποψη ότι ο κομμουνισμός (και φέγατε παράδειγμα την Ρωσία) δεν μπορεί να εξασφαλίσει καλή ζωή στους εργάτες.

Τώρα δεν έρχεστε σε επιπλήξετε τους εργάτες διότι απαιρούνται θρησκεία και πατρίδα για να επιτύχουν καλύτερη ζωή υπό τον κομμουνισμό. Ασφαλώς «δεν μπορείτε να ενώσετε τις δύο άκρες», όπως λένουν οι εχθροί σας Ρώσοι!

Αμφιβάλλω αν οι εργάτες της Κύπρου είναι τόσο «ιδεολόγοι» ώστε να δέχονται να γεμίσουν τον στομάχο τους με ρητά του ευαγγελίου και με ζηκκραυγές υπέρ της «Ενώσεως». Πάντως ο κ. Πηγάσιου και οι ταξικοί του σύγγροφοι αστοί, οι τόσο ιδεολόγοι είναι βέβαιο ότι δε θα δεχθούν τέτοια διαίτα που επιδιώκει ο κ. Πηγάσιου για τους ερ-

γατες, κάνοντας κατάλογο των «κομμουνιστών» Λευκωσίας και υποδεικνύοντας εναργεικώς και εθνικώς την απόλυση του από τις δουλειές. Ακατανόητη αληθινή προστασία των εργατών!

Τέλος πάντων στο τέλος κ. Πηγαίου επέλασε οριστικά τον εργάτη σας ότι οι Κομμουνιστές είναι «εκμεταλλετές», διότι (πίνουν μπύρα και σαμπάνια) (το ιδεώδες δηλαδή της ευτυχίας για τον αστο, αν προσθέσουμε και καμμία εξάπληση κοριτσιού) που άφθονα τους κερνούν οι δημοφιλείς των Κεντρικών Φυλακών όπου βρίσκονται. Ο εργάτης λοιπόν ύστερα από τέτοιο μάθημα δεν έχει παρά να φροντίσει να ξανασυναντήσει τον κ. Πηγαίο όχι όμως υποθέτω για να τονέ συγχάξει, αλλά για να τονέ φτύσει, αν δεν ληφτεί βέβαια το φτύμα του.

Άλλο σκουριασμένο όπλο που κουδιστηκε ενάντια στο Κομμουνισμό είναι η Εκκλησία. Η Ιερά Σύνοδος συζητεί το ζήτημα του Κομμουνισμού και πιθανόν να υιοθετήσει τις ευαγγελικές προτάσεις της «Αληθείας» και ν' αφορήσει όλους του Κομμουνιστές. Αυτό θα είναι συμφωνότατο και με το Ευαγγέλιο. Γιατί οι εργάτες «να μερμούν δια την αύριον» και να μην περιμένουν να ζήσουν «όπως τα πετεινά του ουρανού» που «ούτε σπείρουν ούτε θερίζουν»; Γιατί να αγωνίζονται κατά της πλουτοκρατίας και να μην γυρίζουν και από την άλλη πλευρά τους όταν τους ραπίζουν από τη μια και να μην περιμένουν τη σωτηρία τους μετά το θάνατο; Ανά τα θανάσιμα αμαρτήματα «καταδικάζουν τους σεπτούς αντιπροσώπους του Χριστού (οι οποίοι ούτε «εμπεριούνται» ούτε συγκεντρώνουν «θησαυρούς επί της γης»); και γι' αυτό κηρύττουν αληθινή σταυροφορία κατά του Κομμουνισμού.

Οι χρυσόστομοι ιεροκήρυκες της «Ορθοδόξου εν Κύπρω Εκκλησίας» έχουν κινητοποιηθεί για να διδάξουν το «χριστιανισμόν ποιμνιον», ότι οι λίκνο-μολοσβίκοι «το απειλούν» και ότι ο «αντίχριστος» παρουσιάστηκε στην Κύπρο με όλα του τα σατανικά τεχνάσματα.

Εάν ο Πάπας της Ρώμης οργανώνει σταυροφορίες κατά του Κομμουνισμού χρησιμοποιώντας όλα τα μέσα κι αυτό ακόμη το ραδιόφωνο (αδιάφορο αν οι προκατόχοι του έκαιαν πάνω στη φωτιά τους προγόνους του Μαρκίνου, τους Γαλιλαίους και τους Κοπέρνικους) γιατί ο Μακαριώτατος Αρχιεπίσκοπος Νέας Ιουστινιανής και πάσης Κύπρου να μείνει πίσω; Αν ο ένας είναι κληρονόμος του Αποστόλου Πέτρου, ο άλλος είναι κληρονόμος του Αποστόλου Παύλου. Κι οι δύο κατάγονται από τους μαύρους μεσαιωνικούς καιρούς από την φεουδαρχική περίοδο, από την εποχή της δουλοπαροικίας και της αγγαρείας.

Η Ιερά Σύνοδος της Κύπρου βρήκε ήδη και το εξιλαστήριο της θύμα, τον προλετάριο ποιητή Τεύχορ Ανθία, ο οποίος με το καντήριο του, τη «Δευτέρα Παρουσία», έβαψε τις εμπυσμένες πλινγές της Ορθόδοξης Εκκλησίας με εγελιοποίησε κάθε εθνική και θρησκευτική πρόληψη. Μέσα στην «Δευτέρα Παρουσία» οι αιωνόβιες «αλήθειες» για τις οποίες υποκριτικά κόπτεται η αστική τάξη, παρουσιάστηκαν όπως τους πειρώτους και τις πεταλούδες των καρναβαλίων, ικανές να κινούν τα χόχανα μονάχα. Γι αυτό κι ο ποιητής Ανθίας έχει αφοριστεί κι οφείλει να μείνει «άγνωστος» μετά θάνατο μέχρι την «αληθινή» Δευτέρα Παρουσία, εχτός αν όσο που να πεθάνει θα έχουμε στην Κύπρο Κρεμινότρομο (κλίβανο που καίουν τους νεκρούς) που θα

μπορεί να εξουδετερώσει με την υψηλή θερμοκρασία τις μεταθανάτιες συνέπειες του αφορισμού. Όσον αφορά τις επί γης συνέπειες του, το πολύ πολύ ο αφορισμός θα δώσει θέμα στον Ανθία για κανένα τσουχτερό του στιχούργημα.

Δίπλα όμως στα τσακμακοτόφρεκα, τους καλογήρους, η κυπριακή Κεφαλαιοκρατία κινητοποίησε και τα πιο σύγχρονα όπλα της, τους «σοσιαλιστές» μάλλον τους «εθνικοσοσιαλιστές» του τύπου Φρίντλ Κιρμακίλη.

Οι τελευταίοι οφείλουν να παρουσιαστούν τώρα με τη μάσκα του φιλεργατή για να αποτραβήξουν τους εργάτες από τον Κομμουνισμό και να τους οργανώσουν σε νομιμόφρονα συνδικάτα παρόμοια με τα φεοφορμικά και προδοτικά Τρέιντ-ούνιους της Αγγλίας. Αυτή τη σημασία έχουν οι φιλεργατικοί λόγοι μερικόν βουλευτών κατά την επιλήφηση του νόμου περί συντεχνιών (Τρέιντ-ούνιους) που επίσης επιδιώκει παρόμοιο σκοπό.

Κι όμως οι εργαζόμενες μάζες της Κύπρου δεν παρσιόρονται από την αντικομμουνιστική προπαγάνδα. Τουναντίον αγά σιγά απελευθερώνονται από την πολιτική επιρροή της κεφαλαιοκρατίας και περνούν στο προλεταριακό στρατόπεδο κάτω από τις σημαίες του Κομμουνιστικού Κόμματος.

Αυτό έχει πιστοποιηθεί στην εκλογή Πάφου. Η Εθνική Οργάνωση κι ο υποψήφιος της έβαλαν ως κύριο ζήτημα στην εκλογική τους καμπάνια τον αγώνα κατά του Κομμουνισμού.

Με την λαμπρά, όπως ενόμιζαν, ευκαιρία του γεγονότος, ότι το κομμουνιστικό Κόμμα υποστήριζε το Γαλατίπουλο, οι «εθνικιστές» παρουσιάστηκαν ως πολέμιοι του «Κομμουνισμού» και της «αθείας». Εχρησιμοποίησαν όλα τους τα όπλα και όλα τους τα τεχνήματα κατά του Κομμουνισμού, ΕΧΡΗΣΙΜΟΠΟΙΗΣΑΝ ΤΗΝ ΑΠΟΚΡΥΨΗ ΤΗΣ ΕΝΩΣΗΣ ΣΤΗΝ ΑΕΜΕΣΟ βέβαια ότι οι νομιμόφρονες εθνικόφρονες χωρικοί της Πάφου θα γινότουσαν άγρια θηρία, κι όμως το αποτέλεσμα ήταν αποκαρδιωτικό γι αυτούς.

Η έκβαση της πάλης ... απαιτεί σήμερα την πιο δραστήρια όραση από το Κ.Κ.Κ... όπως και την καλύτερη οργάνωση του αγώνα των εργαζομένων μαζών - Ελλήνων και Τούρκων ...

Ο επίσημος αντιπρόσωπος του Εθνικισμού έχει ηττηθεί κατά κράτος κι «ο προστατευόμενος» (όπως τον εχαρακτήρισαν) του Κομμουνισμού Γαλατίπουλος, παρά τις αμφιταλαντεύσεις και την ατομία πολλών φίλων του που ενόμιζαν ότι η υποστήριξη του Κομ. Κόμματος ήταν «βλαβερή» στην εκλογική τους πάλη.

Αυτό είναι μια μεγάλη νίκη του Κομ. Κόμματος κι αν ακόμη ο Γαλατίπουλος «αποκηρύξει τον Κομμουνισμό» όπως αναμνησούν οι εθνικιστές, μάταια όμως ως τώρα.

Οι εκλογές της Πάφου έδειξαν επίσης ότι τα δύο στρατόπεδα χώρισαν πια οριστικά. Μα έδειξαν και κάτι άλλο. Ότι ο Εθνικισμός συνεχώς χρεωκοπεί και την θέση του την παίρνει

γρήγορα ο Κομμουνισμός, η μόνη ελπίδα των καταπιεζομένων μαζών της Κύπρου. Η έκβαση της πάλης για την κατάκτηση των εργαζομένων απαιτεί σήμερα την πιο δραστήρια όραση από το Κομμουνιστικό Κόμμα Κύπρου και την κατά μέτωπο επίθεση ενάντια στον Εθνικισμό και τις οργανώσεις του, όπως και την καλύτερη οργάνωση των αγώνων των εργαζομένων μαζών - Ελλήνων και Τούρκων - για τις άμεσες τους απαιτήσεις.

Αυτή είναι η μόνη ορθή γραμμή για το Κομμουνιστικό Κόμμα της Κύπρου. Μάταια οι εθνικιστές «ενδιαφέρονται» για την εφαρμογή στην Κύπρο της πολιτικής γραμμής της Κομμουνιστικής Διεθνούς, η οποία κατ' αυτούς «διαστρεβλώνεται από τους εδώ Κομμουνιστές». Κατ' αυτούς οι Κομμουνιστές οφείλουν να επιδιώξουν την Ένωση με την Ελλάδα «για να αποκτήσουν ελευθερία προπαγάνδας των ιδεών τους» (εγκνούν το ιδιώνυμο του Βενιζέλου!) και να πάρουν να κινητοποιούν τους εργαζόμενους πάνω στις άμεσες απαιτήσεις. Με λίγα λόγια θέλουν να κήνουν το Κομμουνιστικό Κόμμα ουρά του εθνικισμού!

Η Κομμουνιστική Διεθνής όμως δεν υποστηρίζει σιδήριστε εθνικό κίνημα μα μονάχα το επαναστατικό κι ως τώρα είδαμε ότι το ενωτικό κίνημα είν' απεπαναστατικό ρομαντικο-φιλολογικό κίνημα κι όλο στα χέρια του εγγλέζικου μπερλιόζισμού.

Άλλος όρος είναι η εξασφάλιση της πολιτικής ανεξαρτησίας του Κομμουνιστικού Κόμματος και της ελεύθερης οργάνωσης των εργαζομένων, πράγματα που δεν αναγκάζουν οι εδώ εθνικιστές που θεωρούν τον Κομμουνισμό θανάσιμο αμάρτημα. Για να λείψει κάθε παρεξήγηση ως παρθέστουμε ένα απόσπασμα από το Πρόγραμμα της Κομμουνιστικής Διεθνούς:

«Τα Κομμουνιστικά Κόμματα εις τας Αποικιακάς και τας ημιαποικιακάς χώρες πρέπει να διεξάγουν ένα τολμηρό αγώνα εναντίον του ξένου μπερλιόζισμού και ακατάπαυστα να προπαγανδίζουν υπέρ της φιλίας και της ενότητας με το προλεταριάτο των μπερλιόζιστικών χωρών. Πρέπει στα φανερά να προπαγανδίζουν, να προπαγανδίζουν και να θέτουν σε εφαρμογή το σύνθημα της αγροτικής επανάστασης, να διαγιγνύν τις φαρδιές μάζες των χωρικών για την αναστροφή των γαιοκτημόνων και να καταπολεμούν την αντιδραστική και μεσαιωνική επίδραση του κλήρου, των ιεραποστόλων και άλλων παρομοίων στοιχείων».

«Εις αυτές τας χώρες το κυριώτερον έργον είναι να οργανωθούν οι εργάτες και χωρικοί ΑΝΕΞΑΡΤΗΤΑ... και να απελευθερωθούν από την επιρροή της εθνικής κεφαλαιοκρατίας, με την οποία μπορούν να γίνουν προσωρινά συμφωνία υπό τον όρον όπως αυτή, η κεφαλαιοκρατία, δεν εμποδίζει την επαναστατική οργάνωση των εργατών και χωρικών, και όπως διεξάγει ένα γρήγορο αγώνα εναντίον του μπερλιόζισμού». (υπογράμμιση Ν. Κ.) ●

Χαράλαμπος Βατυλιώτης

Ο Χαράλαμπος Βατυλιώτης γεννήθηκε στην Βατυλή το 1898. Τέλειωσε το Γεωργικό Γυμνάσιο της εποχής. Στα 22 του μετανάστευσε στην Αίγυπτο όπου ήλθε σε επαφή με το εργατικό κίνημα της χώρας. Από την Αίγυπτο απελαύνεται σε λίγα χρόνια λόγω της δράσης του και μέσο Ελλάδας πηγαίνει στην Σοβιετική Ένωση. Το 1926 πάει στην Ελλάδα κι από εκεί επιστρέφει στη Κύπρο για να οργανώσει το Ιδρυτικό Συνέδριο του ΚΚΚ. Μετά το συνέδριο φεύγει στη Ελλάδα όπου όμως η κατάσταση δεν του επιτρέπει να εγκατασταθεί και ξαναπάει στη Σοβιετική Ένωση. Εκεί μένει μέχρι το 1930. Το Δεκέμβριο του 1930 επιστρέφει στη Κύπρο για να αναδιοργανώσει το ΚΚΚ. Συλλαβίζεται κατά την διάρκεια των Οκτωβριανών και εξορίζεται στην Αγγλία απ όπου μαζί με τον Κώστα Σκελέα πηγαίνει στη Σοβιετική Ένωση Εκεί υφίσταται ανυπόλητη κριτική για την στάση του ΚΚΚ στα Οκτωβριανά και για το λόγο αυτό εκδιώχνεται από την ηγεσία του κόμματος και στέλλεται στην παραγωγή σε μια περιοχή του Καυκάσου (αρχές του 32). Πεθαίνει το 1934 από τύφο...

κουβεντιάζοντας με τον Φιφή Ιωάννου

Η κουθέντα αυτή έγινε και μαγνητοφωνήθηκε το 1979 με την προϋπόθεση να μην θγει τότε στην δημοσιότητα, ανάμεσα στον Φιφή Ιωάννου και τους Μάριο Τεμπριώτη-Ζήνωνα Σιερεπεκλη- Θέμο Δημητρίου- Ζήνωνα Ποφαϊδη- Αντώνη Δημητρίου- Έλλη Μόζορα κ.α. Λόγω του τεράστιου μεγέθους της υπάρχει η αναγκαιότητα σύντμησης η οποία μεταξύ άλλων καταστρέφει σε ένα βαθμό το αυθόρμητο της ομιλίας του Φιφή όπως επίσης και την ομορφιά της Κυπριακής διαλέκτου. Βέβαια αρκετά στοιχεία και απόψεις θα πρέπει να διασταυρωθούν με άλλες πηγές για να διαπιστωθεί η ορθότητα τους. Πέραν εν πάσει περιπτώσει από τα στοιχεία που μας δίνει ο Φιφή Ιωάννου μέσα από την κουθέντα του συνάγεται και το κλίμα που επικρατούσε τότε στο ΚΚΚ και το ΑΚΕΛ.

Το κείμενο θα δημοσιευτεί σε συνέχειες

Φιφή: Για να στηριχτεί το σύνθημα της Ένωσης το 1943 αποσείζεται να σταλούν 3.000 εθελοντές για υποστήριξη των συμμαχικών δυνάμεων. Αυτό θα έδινε το δικαίωμα στους Κυπρίους με την συμμετοχή τους στον αντιφασιστικό πόλεμο να διεκδικήσουν τα δικαιώματα τους μετά την Νίκη.

Η συμμετοχή της Σοβιετικής Ένωσης στον πόλεμο θα ενίσχυε τον αντιφασιστικό χαρακτήρα του αγώνα αυτού και ήταν ακόμα ένα κίνητρο και ελπίδιο για να μην μείνει αμέτοχο το κόμμα,

πράγμα που στήριζε ταυτόχρονα και το σύνθημα του, για «Ένωση».

Η συμμετοχή στην ουσία στον αντιφασιστικό πόλεμο δεν ήταν θέμα δημιουργίας αντάρτικου- όπως έγινε σε άλλες χώρες- περιορίστηκε στην κατάταξη εθελοντών σε κάποια συμμαχική δύναμη. Η μόνη χώρα που προσφερόταν ήταν η Αγγλία με τις δυνάμεις της στην Μέση Ανατολή.

Εντεκα μέλη της Κεντρικής Επιτροπής του κόμματος από τα 17 κατ'ανόταν σαν εθελοντές,

πράγμα που είχε μεγάλη σημασία.

Στο μεταξύ αρχίζει μια μεγάλη διαμάχη μέσα στο κόμμα. Συνεχίζουν να υπάρχουν και τα δύο κόμματα. Αυτό πρέπει να το νόστω ιδιαίτερα διότι όταν ιδρύθηκε το νέο κόμμα (ΑΚΕΛ) το άλλο κόμμα (ΚΚΚ) δεν διαλύθηκε. Έτσι ο Πλουτής συνεδρίαζε σαν Γραμματέας με την Κεντρική Επιτροπή του ΑΚΕΛ και στο παρασκήνιο σαν γραμματέας του ΚΚΚ και αυτό για να παίρνει καθοδήγηση από το ΚΚΚ και να την διοχετεύει στο ΑΚΕΛ.

Αυτό δημιουργούσε πολλές αντιφάσεις και αντιθέσεις, με αποτέλεσμα πολλές φορές να μην μπορεί να περνά την καθοδήγηση του ΚΚΚ. Καμιά φορά αποδεχόταν σκέψεις ή παρατηρήσεις που επικρατούσαν στην Κ. Επιτροπή του ΑΚΕΛ και προσαπόσε να πείσει το ΚΚΚ.

Έτσι ο Πλουτής έγινε ηδελμμένα ή όχι καλοπροαίρετα ή όχι, «μάπι» μεταξύ των δύο κομμάτων.

Η συμπεριφορά του έτσι δεν διεφερε από τους άλλους.

Το ΚΚΚ ήταν παράνομο, όπως είναι γνωστό, και έτσι δεν μπο-

ρούσε να μαζικοποιηθεί. Έλπιζαν, ο μιν Πλουτής να γίνει ηγέτης ενός μεγάλου κόμματος (ΑΚΕΛ) και μερικοί (ηγ. του ΚΚΚ) με αυτό το τρόπο θα μπορούσαν να μείνουν στα παρασκήνια και να προσπαθήσουν συντοχρόνως να κομμουνιστικοποιήσουν ένα μεγάλο κόμμα.

Αυτό σήμαινε ότι θα γίνονταν προσπάθειες να μπουόν στο ΑΚΕΛ πιο πλατεία στοιχεία αλλά η καθοδήγηση να είναι μέλη του ΚΚΚ.

Η διαμάχη αυτή κράτησε από την ίδρυση σχεδόν του ΑΚΕΛ μέχρι το 1943-44. Άρχισε να επιδεινώνεται όταν έφυγαν τα 11 στελέχη, εθελοντές, από τα οποία τα πιο πολλά ήταν της καθοδήγησης του ΚΚΚ. Υπήρχε μια διαρκής σύζηση μέσα στο κόμμα για το αν θα διαλυθεί ή όχι το ΚΚΚ. Ο Πλουτής ήταν υπέρ της διάλυσης διότι θα ένοιωθε πιο άνετα μέσα στο ΑΚΕΛ, το οποίο άλλωστε καθοδηγούσε. (Δεν είχε πιά χαλινάρια).

Πολλοί από τους μικροστούς έφυγαν είτε γιατί έβλεπαν το κόμμα να τρωβά προς τα αριστερά (δεν ήταν όπως το ανέμεναν) είτε γιατί η Αγγλοκρατία τους

εγόρασε.

Δύο στελέχη (αφαιρούμε τα ονόματα Σ.Σ.) στους οποίους είχε προσφερθεί δικαστική θέση έγιναν δικαστές με την άδεια του κόμματος ομολογουμένως.

Σιγά - σιγά έφευγαν τα μικροδιανοούμενιστα και επιστημονικά μικροαστικά στοιχεία που μες' στο κόμμα.

Αυτό έδινε μεγαλύτερη λαβή στον Πλουτή να λέει ότι κόμμα βρήκε τα πόδια του και έγινε το ίδιο κομμουνιστικό. (ΑΚΕΛ Σ.Σ.)

Από μικροστούς έχουμε μια ομάδα διανοούμενους έξω από την Κεντρική, άτε έχει ένα - δύο μες' την Κεντρική οι άλλοι 17 είναι δικοί μας. Αυτή η ιδέα κέρδιζε έδαφος, πολύ περισσότερο όταν έφυγαν τα 11 προλεταρικοποιημένα στελέχη για τον πόλεμο, όπως ο Μαρκουλλής, ο Μίνως Περίδος (επ'ήγε αλλά τον έβγαλαν σκάρτο γιατί είχε φυμπίωση), Ο Βάσος Βασιλείου, ο οποίος ήταν και αυτός εναντίον του Πλουτή, (ο Βάσος Βασιλείου ήταν ο πατέρας του σημερινού Προέδρου της Δημοκρατίας Σ.Σ.) ο Α. Φάντης και άλλοι.

Κατά συνέπεια η θέση του Πλουτή για διάλυση του ΚΚΚ ενδυναμώθηκε. Το κόμμα όμως διαλύθηκε το 1945 όταν άρχισαν να γυρίζουν πίσω τα στελέχη του από τον πόλεμο. Τότε η διαμάχη εναντίον του Πλουτή γίνεται μεγάλη και παίρνει διάφορες άλλες μορφές. Ο Πλουτής δεν είναι εύκολη λεία και διαρκώς προσπαθούν να βρουν τρόπο να τον τορπιλίσουν και με τις άλλες μέθοδες όχι τις σωστές.

Συντροφιό:

Μίλα μας για τις διαμάχες που εξελίχθηκαν μέσα στο ΚΚΚ την πρώτη περίοδο για την ηγεσία του ΑΚΕΛ και την δεύτερη περίοδο για την διάλυση του ΚΚΚ. Αυτές οι διαμάχες εγίνονταν σε συσκέψεις;

Φιφή:

Σε συσκέψεις καμιά φορά σε φράσεις. Ήταν δύο οι περιπτώσεις για παράδειγμα που ο Πλουτής με επίλησσε εμένα, όταν ήμουν ακόμη δάσκαλος. Του είπα ότι ήμουν εκτός των πραγμάτων. Βρισκόμουν στην πόλη της Χρυσούρας και δεν παρευρισκόμουν σε συσκέψεις εκτός όταν με καλούσαν επίτηδες. Το 1942 όταν ήμουν στην Ορούντα με εκαλούσαν πιο τακτικά. Αλλά και αν ήμουν στην Λευκωσία συνεδρίαζαν στο Βαρώσι και στη Λεμεσό,

που ήταν η έδρα του Πλουτή. Όταν ήμουν στην Εμπα και είχα καλύτερη επικοινωνία με την Λεμεσό (ήταν το 1943 και τότε ο Πλουτής ήταν Δήμαρχος της Λεμεσού) ο Πλουτής με εφώναξε μια - δύο φορές να μου μιλήσει. Έβλεπα ότι ήθελε με συμπάθεια να με φέρει στα νερά του. Απόδειξη ήταν η εισήγηση του να μπω μέσα στην Κεντρική Επιτροπή επίσημα (το 1943).

Όντας δάσκαλος παρευρέθηκα στο πρώτο συνέδριο και εξελέγηκα στην Κεντρική Επιτροπή, γιατί είχε δύο - τρία λόγια για την δράση μου ο Γενικός Γραμματέας (Πλουτής).

Στο συνέδριο αυτό έμπασε μερικούς ανθρώπους δικούς του ο Χριστοφής ο Οικονομίδης, (τούτος που φέρνει τα Μερσεντές τώρα)

Συντροφιά:

Θα ήταν ενδιαφέρον να ακούσουμε πόσο διάρκεσε αυτή η διαμάχη;

Φιφής: Διάρκεσε από Νιόβρη μέχρι τον Μάρτη. Το 40 ήμουν δάσκαλος στην Ορούντα (μετά την Αρχιμανδρίτα) εκεί είχαμε μια τομεακή επιτροπή στου Μόρφου, εγώ ο Λάζαρος και ο Κασάτης από το Ξερό.

Συντροφιά:

Κατέβαιναν στελέχη στην περιοχή και από τις δύο απόψεις:

Φιφής:

Είπαμε ο Λάζαρος ήταν στην Κεντρική Επιτροπή διότι εγώ, είπαμε, ήμουν δάσκαλος. Ο Λάζαρος έφερνε το έγγραφο της Κεντρικής Επιτροπής στο τομέα που ήταν τριμελής. Το κάθε μέλος έπαιρνε το έγγραφο στα χωριά που ήταν υπεύθυνο.

Συντροφιά:

Όπως είναι γνωστό εκείνη η εποχή έχει την σφραγίδα του Στάλιν ήταν μια περίοδος μετά τις δικές της Μόσχας μετά την επιβολή της διεθνούς πάνω στα κόμματα. Αυτό επηρέασε;

Φιφής:

Δεν υπήρξε καμιά αντανάκλαση αυτού του δεδομένου μέσα στο Κυπριακό κίνημα. Μάλιστα περνούσαν σχεδόν απαρατήρητα. Ήταν μόλις ιδρύοντα το κόμμα, μόλις πήγαινε να βρει τα πόδια του, μετά ήρθε ο πόλεμος.

Συντροφιά:

Ναι όμως μέσα στο κόμμα μπη- καν 10 διανοούμενοι, ας πούμε, και είχαν μια άποψη.

Φιφής:

Μάλιστα.

Συντροφιά:

Σ' αυτούς τους ανθρώπους δόθηκε η ευκαιρία να συζητήσουν την θέση τους μπροστά στα μέλη; Από ότι ήξερα ο Λάζαρος ήταν εναντίον;

Φιφής:

Και εγώ ήμουν εναντίον.

Συντροφιά:

Ο Λάζαρος κατέβαζε έγγραφο για συζήτηση;

Φιφής: Πρώτα - πρώτα εκατε- βάσαμε και τα δύο έγγραφα. Πρέπει να ομολογήσω ήταν δημοκρατική η διαδικασία. Απόδειξη ότι πήγαν όλοι στο συνέδριο, οι δέκα - έντεκα διανοούμενοι. Ο Αδόμος έμεινε μέλος σχεδόν μέχρι τον θάνατό του και εκλεγό- ταν δήμαρχος συνέχεια. Δεν υπήρξε διάσπαση μετά την από- φαση. Ο δημοκρατικός συγκε- ντρωτισμός λειτουργούσε έντονα μέσα στο κόμμα ανεξάρτητα αν καμιά φορά έσπαζε με τα φάλ- τσα του Πλουτή, ή αργότερα όταν έγινε μια αντικανονική πράξη από τον Ζιαρτίδη.

Συντροφιά:

Ξέρουμε ότι το 43 διαλύθηκε η διεθνής.

Φιφής:

Ναι.

Συντροφιά:

Σε τούτη την περίπτωση πήρα- τε καμιά θέση;

Φιφής:

Καμιά. Δεν υπήρχε επαφή με τον έξω κόσμο εκτός με το Εγ- γλέζικο κόμμα.

Συντροφιά:

Επικρατεί η εντύπωση ότι η διε- θνής ανέθεσε στο Εγγλέζικο κόμμα να καθοδηγήσει.

Φιφής:

ΟΧΙ. Όχι, απλώς ήταν η μόνη επαφή που μπορούσαμε να έχουμε. Όμως τότε μπαίνουμε στο «ψητό» στις προσωπικές μου εμπειρίες.

Βρισκόμαστε στο σημείο που εί- παμε, οι εδελοντές είναι στο στρατό και εδώ αρχίζουν να χρησιμοποιούν μη ορθολογιστικές και δημοκρατικές μεθόδους ενα- ντίον του Πλουτή. Θα σας πω για να τις χαρακτηρίσετε και

εσείς. Για παραδείγματα, του ζη- τούσαν να αφήσει το "δημορχύ- λικι" και να έρθει στη Λευκωσία, με το δικαιολογητικό 'ότι ένας Γραμματέας του κόμματος πρέ- πει να είναι στην πρωτεύουσα. Αυτό το έκαναν μόνο και μόνο για να δοκιμάσουν πόσο έντιμος ήταν δηλαδή αν τα αφήνει όλα ακόμα και ένα αξίωμα δημάρχου, όπου τον εξέλεξε ένα λαός για να έρθει στην Λευκωσία - όχι γιατί πράγματι ήταν ανάγκη να έρθει. Ύστερα δοκιμάζαν τον Πλουτή σε σχέση με την γυναικα του... (Σ.Σ. αναφέρεται σε πολύ προσωπικά ζητήματα που δεν μπορούν να δημοσιευτούν). Όλα αυτά δεν ήταν έντιμα μέσα στο πόλεμο τους για να τον εξοντώσουν.

Συντροφιά:

Γιατί ήθελαν να τον εξοντώ- σουν;

Φιφής:

Ουσιαστικά γιατί θεωρούσαν ότι σαν κομμουνιστής δεν έπρεπε να καί' νει ορισμένα πράγματα. Να σας πω ένα παράδειγμα. Σε μια περίπτωση μας εκίνησε αγωγή επί λιβέλλω ο φίλος μου ο Πολύ- καρπος. Ο Λίβελλος ήταν στην

εφημερίδα "Πολιτεία" που έβγαζαν ο Πλουτής μαζί με τον Παρτασί- δη. Πληρώσαμε σαν κόμμα 500 λίρες που ήταν μεγάλη υπόθεση για την εποχή εκείνη. Ο κόσμος όμως τις έδωσε. Αργότερα ανα- κάλυψα προσωπικά, ένα βιβλίο του Πολύκαρπου εναντίον του Πλουτή και μέσω του Ιωάννη Κληρίδη κινήσαμε αγωγή και κερ- δίσαμε. Πήραμε 500 λίρες τις οποίες ήθελε ο Πλουτής. Τον ρωπήσαμε "Γιατί ρε Πλουτή εν δικές σου; Τις εδώσαμε προχτές για σένα. Τώρα οι 500 λίρες είναι του κόμματος. Η απάντηση που ήταν ότι τις ήθελε να κάνει μια στήλη στην πλατεία Ηρώων (Σ.Σ. Λεμεσό). Σίγουρα ο πόλεμος που του έκαναν να ε' ρθει στην Λευ- κωσία δεν ήταν σωστός. Όμως όταν επαίρνετο η απόφαση (και επαίρνοντο από σώματα οι απο- φάσεις) καλώς ή κακώς έπρεπε να πειθαρχεί.

Πάρθηκε η απόφαση για να έρθει στην Λευκωσία και ενώ υπόσχετο ότι θα έρθει, ζήτησε μετά 10 -15 μέρες αναβολή και έκανε το παν να ανατρέψει την απόφαση. Και επήγαινε το "γαλέ- λι".

Συντροφιά:

Πόση ήταν η δύναμη του κόμμα- τος εκείνο το καιρό;

Φιφής:

Πρέπει να ήταν 5 - 6 χιλιάδες μέλη αλλά η επιρροή του ήταν πολύ πιο μεγάλη. Για να καταλά- βετε το 1943 ήδη με την δύνα- μη του κόμματος κερδίσαμε μερι- κούς δήμους καθώς και χωριά- κωμοπόλεις όπως η Λάπηθος, ο Καραβός. Κερδίσαμε την Λεμεσό με τον Πλουτή, την Σκόλα Λάρ- νακα) με τον Σανταμά και την Αμμόχωστο με τον Αδόμο. Χά- σουμε την Λευκωσία από το Δέρβη τη Κερύνεια από τον Δη- μητριάδη και την Πάφο από τον Γαλατόπουλο. Επομένως είχε πολλή επιρροή το κόμμα και με οποιουδήποτε και αν συμμαχού- σε (συμβαίνει περίπου και σήμερα) ήταν αρκετό να κερδίσει την πλειοψηφία για να έχει απλώς μια αστικοδημοκρατική βιτρίνα.

Τότε ήταν η εποχή επίσης που έφτασε η κρίση στο απροχώρη- το.

Επέστρεψαν από τον πόλεμο και τα άλλα στελέχη και ήθελαν κά- ποια τοποθέτηση (πράγμα που δεν το είχε προβλέψει το κόμμα). Είχαν πεί ως απλά μέλη της Κεντρικής Επιτροπής και γυριζό- ντας πίσω βρήκαν μια πλήρη Κε- ντρική Επιτροπή των 17 μελών (Σ.Σ. κατά την διάρκεια της απουσίας τους συμπληρώθηκαν οι 11 θέσεις στην Κεντρική Επι- τροπή).

Ο Ζιαρτίδης παίρνει την θέση του Γενικού Γραμματέα της ΠΣΕ οι άλλοι που θα έμπαιναν ήταν πάρα πολλοί. Αυτό δημιουργήσε πρόβλημα.

Τότε ήταν που με όλα όσα ανά- φερα γύρω από τον Πλουτή και την διαμάχη η Κεντρική Επιτρο- πή αποφάσισε για πρώτη φορά, την εισήγηση στο Πέμπτο συνέ- δριο του κόμματος, που ήταν το 45 να μην την κάμει ο Πλουτής. Ανάθεσαν σε μένα να κάνω την εισήγηση.

Δεν είχα υπ' όψη μου τίποτα για την ηγεσία του κόμματος, για την διαμάχη του κόμματος, του γρα- φείου μαζικής ζύμωσης και προ- παγάνδας και της εφημερίδας "Δημοκρατία". Μάλιστα η πιο πολλή δουλειά μου ήταν στην εφημερίδα ως υπεύθυνος μαζικής ζύμωσης έχοντας ταυτόχρονα υπό την ευθύνη μου τον εκπαι- δευτικό τομέα ως δάσκαλος που ήμουν. ●

Συνέχεια στο ερχόμενο τεύχος.

"τα αυτονοητα του σοσιαλ-πατριωτισμου"

η ελληνοκυπριακη ακρα αριστερα

ΤΑ "ΑΥΤΟΝΟΗΤΑ" ΤΟΥ ΣΟΣΙΑΛΠΑΤΡΙΩΤΙΣΜΟΥ

Η Ε/Κ ΑΚΡΑ ΑΡΙΣΤΕΡΑ

Με την ευκαιρία ενός άρθρου του Χ. Ηλιάδη στο τεύχος του Μάρτη 1988 του "Έντος των Τειχών" γράψαμε ένα άρθρο με τίτλο "Ακόμα ένας Ελληνοκυπριός Σοσιαλ-πατριώτης". Αδηλαδή ακόμα ένας που μιλά στο όνομα του σοσιαλισμού, αλλά στην πράξη είναι απλά ένας πατριώτης. Απο τότε, γραφτηκε μια απάντηση του Χ. Ηλιάδη σε δυο τεύχη του περιοδικού, ένα ακόμα δικό μας άρθρο, και ένα τελευταίο άρθρο του Χ. Ηλιάδη, πάλι σε δυο συνέχειες.

Σκοπός μας δεν ήταν ποτε να μπορούμε σε μια συζήτηση ειδικά με τον Χ. Ηλιάδη, αλλά να δείξουμε με ευκαιρία τα άρθρα του τις αντιφάσεις και την πραγματική ουσία της πολιτικής όχι του Χ. Ηλιάδη, αλλά του σοσιαλπατριωτισμού. Μιας πολιτικής που δεν είναι δικό του "προνομίο" μόνο, αλλά της παραδοσιακής αριστεράς καθώς και της πλειοψηφίας του υπολοίπου αριστερού χώρου στην ν. Κύπρο.

Οι τελευταίοι λίγοι μήνες εδείξαν ότι η αντιπαραθεση ανάμεσα σε μας και σε αυτούς που εμείς αποκαλούσαμε σοσιαλπατριώτες στο πρώτο μας άρθρο στο "Έντος των Τειχών" (καθώς και στα υπολοίπα κείμενα μας) δεν είναι καθόλου θεωρητική. Μεσα στις συνθήκες που δημιουργήθηκαν τον τελευταίο χρόνο φάνηκε καθαρά η σχέση της θέσης που έχει ο καθένας σε αυτή την πολιτική διαμάχη με την στάση που κρατά στην πράξη απέναντι σε πολιτικά γεγονότα τα οποία δεν μπορεί κανείς να αγνοήσει.

Τους τελευταίους μήνες εμφανίστηκε μια γενική ανόδος του μαχητικού εθνικισμού, που ήταν η αντίδραση των απορριπτικών και γενικά των πιο ακραίων εθνικιστών στο Νταβός, στην νίκη του "Ενδοτικού" Βασιλείου, και στην επανένταξη του διακοινοτικού διαλόγου.

Είδαμε αυτό το δυναμικό του εθνικισμού να παίρνει σάρκα και οστά με τις διάφορες "αντικατοχικές" πορείες, τις πορείες τύπου "επιστροφής", με την "μαχητικότητα" των μαθητών στην επέτειο της ανακυβέρνησης της Τ.Α.Β.Κ., και με τις ρατσιστικές εκδηλώσεις με την ευκαιρία του γάμου της Αλεξίας Χρονιά με τουρκο έποικο.

Απο την άλλη όμως μεσα στην ίδια περίοδο εμφανίστηκε κάποιο κίνημα συμπαράστασης στον αντιρρησία συνειδήσεως στην στρατεύση Γ. Παρπα που πήγε δυο μήνες φυλακή επειδή δήλωσε ότι δεν θέλει να συμμετέχει στις ασκήσεις της εθνοφρουράς για να πολεμήσει τους τουρκοκυπριούς, αλλά θέλει να αγωνιστεί για μια ειλικρινή επαναρροσέγγιση. Μεσα στην ίδια περίοδο εμφανίστηκε και η κινητοποίηση εναντίον στην επανωψηφίση της "Εκτακτης Εισφοράς για την Άμυνα", με ανοιχτή εκδήλωση-πικετοφόρια στην πλατεία Ξενοφώνος, και με οργανωμένη κομπανία μεσα σε εργατικούς χώρους, με μοιρασιά φυλλαδίων και μαζικά υπογραφών.

Με λίγα λόγια, άρχισε να δυναμώνει μια πόλωση μεσα στην ελληνοκυπριακή κοινωνία. Στον ένα "πολύ", στη μια ακμή, βρίσκονται οι μαχητικοί απορριπτικοί. Κυρία μικροστού σωβινιστές που αναδιεργάζονται και προσπαθούν να αναβιώσουν κάποια ΕΟΚΑ, ίσως να δημιουργήσουν μια ΕΟΚΑ Γ', η οποία να αποτρέπει μια συμφωνημένη λύση που πιθανό να "ξεπουλήσει" τις εθνικιστικές τους επιδιώξεις.

Ο άλλος "πολύς", η άλλη ακμή, είναι μια ελαχίστη μειοψηφία που κινητοποιείται για πρώτη φορά ανοιχτά και μαζικά μεσα σε εργατικούς χώρους. Μια μειοψηφία που μπορεί να γίνει το πρόξυμι για την δημιουργία ενός μαζικού διεθνιστικού εργατικού κινήματος.

Αυτή η πόλωση είναι εκείνο το χαρακτηριστικό της περιόδου που κανείς όχι μόνο πιο αναγκαία αλλά και περισσότερο δυνατότητες για επεμβάσεις των διεθνιστών. Για αυτό βαζει πολύ πιο αυξημένα καθήκοντα σε οσους μιλάν στο όνομα του σοσιαλισμού, της εργατικής τάξης και του διεθνισμού.

Η στάση όμως που κρατήσαν σε αυτή ακρίβως την περίοδο των αυξημένων δυνατοτήτων και καθήκοντων οι περισσότεροι που ανήκουν στην ακρα αριστερα, δείχνει ότι είχαν δικό τους δινάμε στο πρώτο άρθρο μας για τον Χ. Ηλιάδη του τίτλου "Ακόμα ένας ελληνοκυπριός Σοσιαλπατριώτης". Πραγματι, αν ο εθνικισμός είναι το χαρακτηριστικό της δεξιάς, αυτήν την

φορά φάνηκε ότι το κοινό χαρακτηριστικό και της παραδοσιακής και της εξωκοινοβουλευτικής αριστεράς στην ν. Κύπρο είναι ο σοσιαλπατριωτισμός.

Η Ε.Κ.Ε. του δήθεν "εθνοτικού" και "επαναρροσέγγιστικού" ΑΚΕΛ εβγαλε χωρίς ντροπή ανακοίνωση που "απαίτησε την άμεση και χωρίς όρους απελευθέρωση της Αλεξίας Χρονιά". Όλοι οι υπολοίποι εδείξαν ότι, παρα την διαθεση τους να εμφανίζονται σαν επαναστατική αριστερα, η στάση τους απέναντι στον ελληνοκυπριακό αστικό στρατό δεν είναι καθόλου επαναστατική. Στην καλύτερη περίπτωση δεν μπορούσαν να παρουν καθαρή θέση απέναντι του, και δεν τόλμησαν σχεδόν να αγγίσουν τα συγκεκριμένα ζητήματα που βαζει η υπαρκτή του. Ένα απευθυνθήκαμε σε όλες τις οργανώσεις ή οργανωμένες καταστάσεις της ακράς αριστεράς για να συνεργαστούμε, και στην περίπτωση του Παρπα και στην περίπτωση της "εκτακτης εισφοράς για την άμυνα", οι μόνοι που φάνηκαν διατεθειμένοι να συμβάλουν στην δημιουργία ενός αντιιμπεριαλιστικού διεθνιστικού μετώπου είμασταν, από την μεριά αυτών που βλέπουν τους εαυτούς τους σαν μαρξίστες, μόνο εμείς. Οι άλλοι ήταν οι αναρχικοί της "Πρωτοβουλίας εναντίον στον κοινωνικό ρατσισμό".

Η στάση των αριστερών απέναντι στο βασικότερο θεμέλιο της αστικής κυριαρχίας, τον αστικό στρατό, δεν είναι μια λεπτομέρεια. Και το χαρακτηριστικό όλων αυτών, απο τον Χ. Ηλιάδη, τους αριστερούς που συσπειρώνονται γύρω απο το "Έντος των Τειχών", ως την "Αριστερή Πτέρυγα της ΕΑΕΚ" είναι η προσπάθεια να αποφυγουν το ζήτημα, να μην παρουν συγκεκριμένη θέση. Η "Αριστερή Πτέρυγα της ΕΑΕΚ" αποφάσισε, για λόγους που μόνο αυτοί μπορούν να ξέρουν, να γράψει μερικά συνθήματα μόνο μετὰ που η Βούλη ψηφίσε την "εκτακτη εισφορά για την άμυνα".

"ΑΓΙΑΣΤΕΡΕΒΑΘΜΟΥΜΕ ΤΟΝ ΛΕΝΙΝ" ΧΩΡΙΣ
"ΣΥΓΚΡΙΤΙΚΗΝ ΑΝΑΛΥΣΗΝ"

Η στάση όλων αυτών απέναντι στην κριτική μας, απο τον Φεβραριο του '88 που κυκλοφορήσαμε το βιβλίο μας "ΤΟ ΚΥΠΡΙΑΚΟ και τα διεθνιστικά καθήκοντα των ελληνοκυπριων επαναστατών", έχει αρμετες ομοιότητες. Έτσι το λένε προφορικά, για να μη χρειάζεται να το δικαιολογήσουν, είτε γράφουν, όπως ο Χ. Ηλιάδης, ότι:

"Η ΕΑ προτίμα να παραχαρασσει τις έννοιες αυτές [την Λενινιστική αρχή του δικαιώματος των εθνών για αυτοδιάθεση] μεσα απο μια γενικιστική, εκλεκτική και αντιδραστική θεωρηση των πραγμάτων. Βολεμένοι με το πλιλίσμα ταύτασαν απο τον Λενιν νομίζον ότι έχουν κατοχυρώσει την 'διεθνιστική' τους ταυτότητα, κάνοντας 'οικονομία' της αναγκής για ανάλυση του συγκεκριμένου και αρκούμενοι σε μια ανιστορητη και ισοπεδωτική γενικόλογια" (σ. 18)

Ο Ηλιάδης όμως επειδή τα βαζει γραφτά δεν σημαίνει ότι είναι πιο ειλικρι-

νης ή πιο υπεύθυνος απο τους άλλους. Έχει και αυτός το δικό του "κόλπο". Νομίζοντας ότι καλυπτεται πίσω απο το ότι "απαντά" σε άρθρα που γράψαμε στο "Έντος των Τειχών", προσποιείται ότι αυτά δείχνουν την συνολική μας θέση, εξάφηνίζοντας ταχυδακτυλουργικά όλα τα υπολοιπα πολιτικά μας κείμενα. Έτσι μπορεί να ισχυρίζεται ότι κάνουμε "οικονομία της αναγκής για ανάλυση του συγκεκριμένου" και "αρκουμαστε σε μια ανιστορητη και ισοπεδωτική γενικόλογια".

Κάνει πως αγνοεί το βιβλίο και ακόμα και το περιοδικό, στα οποία παραπεμπουμε και στα δυο άρθρα μας για μια "ανάλυση του συγκεκριμένου". "Ανάλυση του συγκεκριμένου"; Μα τι νομίζουν ολοι αυτοί ότι κάνουμε στις 300 και βάλε σελίδες του βιβλίου; Γράφουμε την ιστορία της ζωής μας;

Μπήκαμε στον κόπο να γράψουμε ένα μεγάλο βιβλίο όχι επειδή είμαστε επαγγελματίες συγγραφείς ή ιστορικοί ή μαζοχες, αλλά επειδή ξέραμε ότι οι διαφοροί Ηλιάδης δεν που αβούνουν στην ν. Κύπρο θα προσπαθούσαν με τέτοια επιχειρήματα να αντιμετώπισουν μια διεθνιστική πολιτική και κριτική η οποία θα εδείχνε ότι είναι απλά και μόνο... σοσιαλπατριώτες.

Η ιστορική "συγκεκριμένη ανάλυση" σε αυτο το βιβλίο πιανει ολο το πρώτο μέρος του, πανω απο 140 σελίδες, δηλαδή χωρίς την "οικονομία", για την οποία μας κατηγορεί ο Χ. Ηλιάδης και άλλοι. Έβει δεν κάνουμε τίποτα άλλο απο το να προσπαθούμε να αποδείξουμε "συγκεκριμένα", δηλ. μεσα απο αναφορες απο ιστορικές μελέτες, εφημερίδες κλπ, μεσα απο τα γεγονότα, ποια ήταν και είναι η "συγκεκριμένη" κατάσταση στην Κύπρο. Να δείξουμε ότι μέχρι το '74 οι ελληνοκυπριοι ήταν ξεκαθάρα η κυρίαρχη εθνοτητα που καταπίεζε εθνικά, σύμφωνα με ολα τα κριτήρια της εθνικής καταπίεσης, τους τουρκοκυπριους. Να δείξουμε πως και μετὰ το '74 προωθεί μια πολιτική εξίσου επιθετική με αυτήν που προωθούσε όταν είχε ξεκαθάρα το πανω χερι. Να δείξουμε έτσι πως η ελληνοτουρκική διαμάχη στην Κύπρο είναι αντιδραστική και απο τις δυο (και απο τις τεσσερεις) μεριές. Και έτσι να μπορούμε να βγάλουμε συμπεράσματα για την (διαφορετική) στάση που πρέπει να έχουν οι επαναστάτες της κάθε πλευράς, ιδιαιτερα για την στάση που πρέπει να κρατήσουμε εμείς σαν ελληνοκυπριοι επαναστάτες.

Δεν μπορούσαμε φυσικά να κάνουμε το ίδιο σε λίγες σελίδες ενός περιοδικού, ακόμα και αν μπορούσαμε να ζήτησουμε να αφιερώσουμε ένα ξενο περιοδικό το μεγαλύτερο μέρος του χώρου του για μας. Για αυτο το λογο κυρίως αναφερομαστε στα προηγούμενα μας κείμενα, και όχι για να "παραδούμε την αρθρογραφική προϊστορία" μας όπως προσπαθεί να μας κατηγορησει ο Χ. Ηλιάδης.

Και νομίζει ότι το κόλπο που βρήκε είναι τόσο αποτελεσματικό, ώστε το επαναλαμβάνει συνέχεια μεσα στο άρθρο του:

"Η ΕΔ βουλευεται και με το πιπι-
λισμα αναφορων απο τον Λενιν (ταϊτα-
τα)... με συνταξα ταϊτατα, εντελως
ξεκομμενα απο τον υπολοιπο κορμο της
επιχειρηματολογιας του κειμενου που
παρηκταν, ξεκομμενα απο την συγκε-
κριμνη πολιτικη και ιστορικη συγ-
κυρια, η απο το συγκεκριμενο αντι-
κειμενο της αναφοράς"

Εκτος ομως απο τις 140 σελιδες του
βιβλιου μας που αφορουν ειδικα την
Κυπριακη πραγματικοτητα αφερνωμε και
πανω απο 30 σελιδες για μια παρουσιαση
της παραδοσης των Μιλοσεβικων και του
Λενιν πανω στα εθνικα ζητηματα και τον
πολεμο. Εκει εχουμε βαλει οχι "συντομα"
αλλα αντιθετα κουραστικα μεγαλα "ταϊτα-
τα", και μαλιστα με αναφορά στον "υπο-
λοιπο κορμο" των κειμενων του Λενιν.

Αν ο Ηλιαδης η οποιοσδηποτε αλλος
θελει να μας κανει κριτικη οτι δεν
κανουμε συγκεκριμενη αναλυση, οτι "πιπι-
λίζουμε" και διαστρεβλωνουμε "συντομα"
ταϊτατα, τότε εχει την στοιχειωδη υπο-
χρεωση να παρει υποψη του τα υπολοιπα
και καθολου συντομα κειμενα μας. Η δια-
φωνια με τις θεσεις μας ειναι ενα ζητη-
μα, η κριτικη ομως για "συντομα" και
"ξεκομμενα" ταϊτατα, ειναι απλα μια προ-
σπαθεια να αποφυγει να δωσει μια ουσια-
στικη απαντηση στο περιεχομενο της πολι-
τικης μας, λεγοντας ψευδη.

Αλλα, που και πως αποδειξε, ακομα
και μονο με τα ταϊτατα που χρησιμοποι-
ησαμε στα αρθρα μας στο "Εντος των Τει-
χων", οτι εχουμε "γενικιστικη, εκλεκτικη
και αντιδιαλεκτικη θεωρηση των πραγμα-
των" και οτι διαστρεβλωνουμε τον Λενιν;
Πουθενα, απλα το επαναλαμβάνει χρησιμο-
ποιώντας τα πιο "δυνατα" επιθετα, (παρο-
μοιάζοντας μας μεχρι και με τον "πατε-
ρουλ Σταλιν"), για να "τρομαξει" οποιον
παρολη την κυκλοφορουσα "σοφια" και τα
ελληνοκυπριακα πατριωτικα "αυτονομητα",
αναρωτηθει μηπως εχουμε δικιο. Αυτο μας
αναγκάζει αυτη την φορα να γραφουμε ενα
μεγαλυτερο αρθρο απο οτι τις προηγουμε-
νες.

Ο ιδιος ο Χ. Ηλιαδης ειναι ενα πολυ
καλο παραδειγμα αυτων για τα οποια μας
κατηγορει. Ας δουμε την "διαλεκτικη
ιστορικη αναλυση" του και ποσο "συγκε-
κριμμενα" και ταιριαστα ειναι τα παρα-
δειγματα που χρησιμοποιοει. Παραδειγματα
που αξίζει να τα δουμε επειδη τα περισ-
σοτερα χρησιμοποιουνται και απο αλλους.

Η "ΣΥΓΚΕΚΡΙΜΜΕΝΗ ΑΝΑΛΥΣΗ" ΤΟΥ Χ. ΗΛΙΑΔΗ

"συγκεκριμενη αναλυση" 1:
βρισκαμαστε στην εποχη των εθνικων πολε-
μων και του προοδευτικου καπιταλισμου;

"Οσο για τους Μαρξ και Εγκελς
αστε τους ησυχους καλυτερα. Οι
αδελφοι τολμησαν να γραψουν καποτε
υπερ της εδαφικης ακεραιότητας της
Γερμανιας"

Γραψε στο αρχο του ο Χ. Ηλιαδης.
"Καποτε" πραγματι το υποστηριξαν.

Απο τότε ομως περασαν πολλα χρονια, και
εγιναν πολλες αλλαγες, οχι μονο στην
Γερμανια, αλλα σε οληνηρε τον κοσμο,
και στην Ελλαδα και Κυπρο. Η εδαφικη
ακεραιότητα της Γερμανιας ηταν απολυτα
δεμενη με την αναγκη περασματος απο τον
φεουδαρχικο καταταμαχισμο σε ενα συγκε-
ντρωτικο αστικο κρατος μεσα στο οποιο θα
μπορουσε να αναπτυχθει ο καπιταλισμος,
και μαζι του ο "νεκροθωτης" του, η ερ-
γατικη ταξη. Ο Χ. Ηλιαδης αναφερωντας
αυτο το παραδειγμα απο τον Μαρξ μιλα σαν
να υπαρχουν στην Κυπρο (αλλα και στην
Ελλαδα, που ειναι ο αδελφος συμμαχος της
ελληνοκυπριακης αστικης ταξης) προβλημα-
τα παρομοια με αυτα της Γερμανιας στην
εποχη του προοδευτικου καπιταλισμου, της
μεταβασης απο την φεουδαρχια στον καπι-
ταλισμο και την αστικη δημοκρατια. Αν
δεν βρισκαμαστε σε μια παρομοια καταστα-
ση, τότε η αναφορά στην συγκεκριμενη
θεση των Μαρξ και Εγκελς, και η εφαρμογη
της στην σημερινη Κυπρο, δεν κολλάει.
Θα "κακοποιησουμε" ξανα τον Λενιν:

"Μα συγκρινεις [τον] αγωνα ενα-
ντια στην φεουδαρχια και την απολυ-
ταρχια = την πολιτικη της αστικης
ταξης στην διαρκεια της παλης της
για ελευθερια - με την συνεχιση της
πολιτικης μας παραμορφωμενης, δηλ.
υπερπαραστικης αστικης ταξης...
ειναι σαν να συγκρινεις την κιμωλια
με το τυρι" (Αγγλικα απαντα τ. 21
σελ. 220-221. "Η Πτωση της δευτερης
διεθνους")

συγκεκριμενη αναλυση 2: η κυπρος ειναι
"μιοσοποικιακη χωρα"

Στην πραγματικοτητα για να γλυτωσουν
απο αυτη την αντιφαση ο Χ. Ηλιαδης (και
ολοι οι υπολοιποι σοσιαλατριωτες) αντι-
καθιστουν την παλη του καπιταλισμου με
την φεουδαρχια με αυτην αναμεσα στην
ποικιλοκρατια, τον ιμπεριαλισμο και τα
εθνοκαπελευθερωτικα αστικοδημοκρατικα
κινήματα. Γραφει ο Ηλιαδης:

"Ο ορος 'ιστορικη ανικανότητα'
δεν αναφερεται στην Ε/Κ αστικη ταξη
μονο, αλλα στην αστικη ταξη των
αποικιακων και μιοσοποικιακων χωρων
γενικα"

Δηλαδή η Κυπρος του 1960-88 θεωρει-
ται μια μιοσοποικιακη χωρα του "εργτου
κοσμου", θυμα του ιμπεριαλισμου. Στην
πραγματικοτητα ομως δεν ειναι θυμα του
ιμπεριαλισμου, αλλα ιμπεριαλιστικη η
ιδια, ακομα και αυτη. Ο Παρασκευαδης,
μια απο τις μεγαλυτερες κατασκευαστικες
εταιρειες στον κοσμο, και οι υπολοιπες
μικροτερες ελληνοκυπριακες εταιρειες που
αναλαμβάνουν εργα στις αραβικες χωρες,
πλαι στους ειδικευμενους και καλοπληρω-
μενους ελληνοκυπριους τεχνικους, διοικη-
τικο προσωπικο, επιστατες κλπ χρησιμο-
ποιουν αρκετους Πακιστανους, Ινδους και
αλλους "υπαναπτυκτους" με τις χειροτερες
συνθηκες και μεροκαματα. Αν αυτα δεν
ειναι ιμπεριαλιστικη συμπεριφορα, τότε
τι ειναι; Το ΚΕΜΑ, για το οποιο πληρο-
φορηθηκαμε απο την Χαραυγη μετα τις
εγκλογες οτι ειναι το μεγαλυτερο στο
ειδος του κεντρο στην Μεσογειο, ειναι

ακομα μια αποδειξη του ποσο "ιστορικος"
ειναι ο "μιοσοποικιακος" χαρακτηρας της
Κυπρου, και ποσο "ανικανος" με την
"εθνικη" εννοια ειναι οι αστοι της.

Και ο Ηλιαδης και οι υπολοιποι δεν
θελουν να δουν οτι ο σημερινος ιμπερι-
αλισμος ειναι ενα παγκοσμιο συστημα, μια
αλυσίδα περισσοτερο η λιγοτερο καπιταλι-
στικα αναπτυγμενων χωρων οι οποιες παρ-
νουν ολες μερος στην εκμεταλλευση της
παγκοσμιας εργατικης ταξης και των λαων
ενος αριθμου υποαναπτυκτων χωρων. Μια
αλυσίδα που πλαι στους μεγαλυους κηρυκους
της εχει και τους μικρους, αλλα εξισου
ιμπεριαλιστικους. Απο τετοιου κηρυκου,
δεμενοι μαλιστα μεταξυ τους, ειναι η
Ελλαδα και η ν. Κυπρος, που δεν υστερουν
σε τιποτα απο τους αντιστοιχους κηρυκους
της Τουρκιας και β. Κυπρου.

Η παλια "ψωροκοστάνη" Ελλαδα εχει
για υποκαταστήματα της εθνικης Τραπεζας
σε αλλες χωρες μια απο τις οποιες ειναι
και η ρατσιστικη Νοτιοαφρικανικη Ενωση,
στην οποια πουλα και οπλα. Ετσι συμμε-
τεχει και στο καταληστερα και στην κατα-
πνωση του μαυρου πληθους. Η ελληνικη
κρατικη πολεμικη βιομηχανια (ΕΒΟ) εγινε
προσφατα γνωστη με το ελληνοκυπριακο
ητ, με την πωληση δηλαδη οπλων και στο
Ιραν και στο Ιρακ κατα την διαρκεια του
πολεμου.

Μια αλλη ελκυστικη αντιληψη για με-
ρικους αριστοκρατες ειναι οτι η "Κυπρος"
ειναι θυμα οχι μονο του παγκοσμίου ιμπε-
ριαλισμου και του "εντολοδοχου" του
τουρκικου αλλα ακομα και του ελληνοκυπ-
ριου. Αυτο δεν εχει σχεση με την πραγματικη
σταθ. Όταν οι Ελληνες και ελληνοκυπριοι
αστοι συμφωνουν οτι η "Κυπρος" ειναι το
"προκεχωρημενο φυλακιο" του ελληνοκυπ-
ριου, του εννοουν. Το Κυπριακο προβλημα ειναι
και μερος της ιμπεριαλιστικης Ελλαδοτου-
ρκικης διαμαχης.

Δεν προκειται ομως για μια διαμαχη
για το μοιρασμα ποικιων αναμεσα σε δυο
σχετες με τον ντοπο πληθυσμο ιμπερια-
λιστικες δυναμεις. Σε αυτη την ελλαδο-
τουρκικη διαμαχη η "Κυπρος" (δηλαδή οι
αρχουσες ταξεις της, οι ελληνοκυπριοι
και οι τουρκοκυπριοι αστοι) οχι μονο δεν
ειναι το θυμα αλλα ειναι συνενοχοι.
Ειναι χαρακτηριστικο οτι οι οροι ελληνο-
κυπριοι και τουρκοκυπριοι ειναι μεταπο-
λεμικοι, εμφανιστηκαν μετα το '74, (και
εχουν την δικη τους προπαγανδιστικη οκο-
πιμότητα για τους ελληνοκυπριους αστους
η δελου να στριβουν το "η Τουρκια επι-
τεθηκε σε ενα ανεξαρτητο κρατος-μελος
του ΟΗΕ" κλπ). Μεχρι το '74 αναφερονταν
ολοι μονο στους "Τουρκους της Κυπρου"
και τους "Ελληνες της Κυπρου". Ουτε οι
"ελληνοκυπριοι" ενοιωθαν να καταπι-
εζονται απο την Ελλαδα, ουτε οι "τουρκοι
της Κυπρου" ενοιωθαν να καταπιεζονται
απο την Τουρκια. Αλλιως δεν θα χρησι-
μοποιουσαν αυτες τις ονομασιες για τον
εαυτο τους. Οι οψιμες λοιπον
"ελληνοκυπριακη" και "τουρκοκυπριακη"
αστικη ταξη δεν ηταν ουτε "εξαρτημενες",
ουτε "ανικανες" να αντισταθουν σε καποι-
ες "εξενες" ιμπεριαλιστικες αστικες τα-
ξεις. Αντιθετα εβλεπαν και βλεπουν τον

εαυτο τους σαν μερη του ελληνοκυπριακου και
του τουρκοκυπριακου εθνους και, παρολες τις
κατα καιρους αντιθεσεις τους, μεχρη και
τασεις "αυτονομησης", συνδεαν την τυχη
τους με τις αντιστοιχες "μετροπολεις".
Μαζι τους εχουν την ιδια σταση ολες οι
υπολοιπες ταξεις της Κυπριακης κοινωνιας.
Το χαρακτηριστικο παραπονο των
ελληνοκυπριων δεν ειναι οι "εξωτερικες"
καταχτητικες επιμβασεις απο την Ελλαδα,
αλλα οτι η Ελλαδα τους "αφησε μονους",
τους "προδωσε".

Ο Χ. Ηλιαδης, θεωρωντας την Κυπρο
σαν "μιοσοποικιακη" χωρα επιμενει οτι η
ελληνοκυπριακη αστικη ταξη ειναι "ανι-
κανη" "να πραγματωσει και να ολοκληρωσει
τοσο το δικαίωμα αυτοδιαθεσης του Κυπρι-
ου λαου καθως και την εθνικη ανεξαρτη-
σια" και τον "εθνοκαπελευθερωτικο στο-
χο".

"Δικαιωμα αυτοδιαθεσης του Κυπριακου
λαου"; "Εθνικη ανεξαρτησια"; "Εθνοκα-
πελευθερωτικος στοχος"; Αυτα ειναι
παρηχυδια για μικρα παιδια, για "εθνικα"
απογοητευμενους μικροαστους εθνοκτες
και σοσιαλατριωτες. Ολα αυτα τελειωσαν
πολλα χρονια πριν, σχεδον εδω και τρεις
δεκαετιες. Το μονο προβλημα της μικρης
αλλα ιμπεριαλιστικης "οικογενειας", της
"μητερας" ελληνοκυπριακης ταξης και
της "κορης" ελληνοκυπριακης, ειναι οτι,
τουλαχιστον για την ωρα, εχασαν ενα κομ-
ματι εδαφους στον ανταγωνισμο τους με
την αντιστοιχη τουρκικη "οικογενεια", με
την ιμπεριαλιστικη Τουρκια.

Αυτο ειναι κατι αναποφευκτο στις
ενδοιμπεριαλιστικες διαμαχες. Καποιοι
κερδιζει, καποιοι χανει... Το να
περιγραφουμε ομως τα αποτελεσματα της
ελληνοκυπριακης ηττας στον τελευταιο γυρο σαν
προβλημα εθνικης ανεξαρτησιας κλπ ειναι
απλα ωραιοποιηση της μιας πλευρας
μιας πολυ βρωμικης διαμαχης. Η Γερμανια
και στο πρωτο αλλα και στο δευτερο πα-
γκοσμιο πολεμο εχασε εδαφη και γνωρισε
πρωτοφανεις καταστροφες και εξεθλιωση,
αλλα αυτο δεν αναγει τον ιμπεριαλιστικο
χαρακτηρα της συμμετοχης της και στους
δυο ιμπεριαλιστικους πολεμους. Ακομα η
Ελλαδα του 1922 γνωρισε την μεγαλυτερη
ηττα της νεωτερικης ιστοριας της με χιλια-
δες νεκρους, αγνοουμενους, μετακινήσεις
πληθυσμων και πανω απο ενα εκατομμυριο
προσφυγες. Αυτο ομως δεν αφαιρει καθο-
λου απο τον ιμπεριαλιστικο και αδικιο
χαρακτηρα της επιθεσης της εναντιον της
Τουρκιας που ειναι οτε (και απο κεινο
το τοτε περασαν πολλα χρονια) την αστι-
κοδημοκρατικη της επανσταση και εδινε
την μαχη εναντια στην φεουδαρχια και τον
ιμπεριαλισμο.

Ετσι και οι προσφυγες που δημιουρ-
γησε η διαμαχη στη Κυπρο, ειναι και αυτοι
ενα απο τα βαρβαρα (για να χρησιμοποιη-
σουμε μια τουσο αγαπητη απο τον Ηλιαδη
λεξη), που ομως προτιμα να την χρησιμο-
ποια μονο για τις πραξεις της τουρκικης
αστικης ταξης) αποτελεσματα ενος βαρβα-
ρου αστικου πολεμου. Αλλα βαρβαρου,
αντιδραστικου, ιμπεριαλιστικου, και απο
τις δυο πλευρες.

Συνεχεια στο ερχομενο τευχος.

Ένα από τα πράγματα που αγίζουν την ουσία της δημιουργίας ενός έργου είναι, βλέπω, και το πώς ο καλλιτέχνης αντιμετωπίζει το κρώτημα πότε τελειώνει ένα έργο.

Ένα έργο δεν τελειώνει εύκολα. Δεν υπάρχει ώρα που αποφασίζεις και λες εδώ τελειωσε. Ο λόγος είναι ότι βρίσκω πως ο χρόνος που περνά είναι ένα συστατικό πολύ σημαντικό, διότι αρχίζει το έργο να στηβάζει το χρόνο και να τον καταλιεί. Έννοώ ο άνθρωπος καταλιέται μες το χρόνο, ενώ το έργο ουσιαστικά καταλιεί το χρόνο. Δηλαδή κάτι του κλέβει, κάτι του παίρνει συνέχεια. Η επιφάνεια του έργου δέχεται διαρκώς πάνω της στοιχεία από τη ζωή καθώς γίνεται η ζωή, κι όχι καθώς προσαρμόζεται. Ένα οποιονδήποτε αντικείμενο έχει μια στιγμή χρόνου. Γι' αυτό, όσο το έργο δουλεύεται μακροπρόθεσμα, αρχίζει και μαζεύει πάνω του το χρόνο, τον συγκεντρώνει.

Θα λέγατε ότι η διάσταση χρόνου που ένα έργο φτάνει, θα μπορούσε να πλώσει για να συμπεριλάβει μέσα της την ίδια την παρουσίαση του έργου, για παράδειγμα σε μια γκαλερί; Η ακόμα και το θάνατο του έργου; Ίσως κάποτε μια καταστροφή μπορεί να έχει δημιουργικά στοιχεία.

Όλα στον κόσμο είναι για να φύγουν. Το έργο το γνωρίζει αυτό. Αλλά πριν απ' όλα γνωρίζει το θάνατο του καλλιτέχνη. Στη δική του διάρκεια, το έργο συντηρεί την αὐτάρκειά του. Εγώ δεν γυρεύω μια νέα θέση μέσα του.

Πώς συγγενεύει ένα έργο με το άλλο;

Το ίδιο πρόσωπο ζει και μαζεύει το χρόνο και το χρώμα τους. Το χρώμα τους είναι μέσα στο χρόνο. Είναι το ίδιο πρόσωπο που διαπιστώνει διαρκώς τα δρώμενα γύρω του. Γι' αυτό και υπάρχει πάντα αυτή η συγγένεια ως προς την υφή. Τα δέχομαι με βάση τη δική σου αντίληψη. Βέβαια τα γεγονότα διαφέρουν όλη την ώρα. Κι εδώ είναι η διαφορά του ενός έργου από το άλλο. Δηλαδή ένα έργο συγκεντρώνει πάνω του διαφορετικές εμπειρίες.

Για παράδειγμα, εργαζόμουν μια φορά πάνω σ' ένα έργο που ύστερα από περίπου δύο χρόνια δουλειάς λογάρισα ότι είχε περίπου τελειώσει. Προσπαθούσα λοιπόν να επικολλήσω κάτι πάνω του-μάλιστα ήταν ένα κεράκι γενεθλίων από τα παιδά όταν ήταν μικρά-και καθώς έξινα την κάτω επιφάνεια για να μπορέσει να πάρει πάνω στον πίνακα, έκοψα με τό λεπίδι το χέρι μου και το αίμα έσταξε πάνω στο έργο. Από ατυχία. Έσκαψα λοιπόν να το σκουπίσω, αλλά την ώρα που έφτασα εκεί, πρόλαβα κι ένοιωσα ότι ήταν μέρος του έργου αυτό, και το αίμα έμεινε.

Ναι, ποτενύω είναι πάρα πολύ σημαντικό το πώς η ίδια η ζωή φτιάχνει μια ποίηση.

Η ίδια η ζωή τα φέρνει όλα. Γι' αυτό και δεν μπορείς να κάνεις ένα έργο απλώς και μόνο επειδή είσαι καλός μάστορας στο να το κατασκευάζεις. Ένα έργο όταν το κάμνεις πρέπει να είναι εκ των προτέρων. Δηλ. το κάμνεις διότι είναι, ή το φτιάχνεις γιατί γίνεται, κι όχι γιατί το φτιάχνεις. Είναι γι' αυτό που όταν νοιώθω πως κάτι του λείπει μα δεν ξέρω ακόμα τι ακριβώς είναι αυτό που το έργο χρειάζεται, λέω άστο, θάρρει η ζωή και θα το φέρει. Τότε είναι που γίνεται.

Υπάρχει η φυσιολογία της ύπαρξης, και απλώς πρέπει να την παρακολουθήσεις, πώς λειτουργεί αυτή η ζωή σου, η εργογγορή σου, πώς γίνονται τα γεγονότα. Φτάνει να είσαι σε μια αφύπνιση όλη την ώρα, έτσι που να πάρεις αυτά τα συστατικά απόφαση, να τα εντάξεις μέσα στο έργο. Είναι μια δυνατότητα αυτή, το να μπορείς να περνάς τη ζωή πάνω σε μια επιφάνεια. Να περνάς τον πλούτο της, την πρώτη ύλη, και να λογαριάζεις τη ζωή σημαντικότερη απ' αυτό που κάνεις. Γι' αυτό σ' αυτήν, την ίδια τη ζωή, ανήκει η εκτίμηση.

Αυτός ο πλούτος της ζωής, που κατά κάποιο τρόπο μας προσφέρεται σαν δώρο...

Ναι, η δωρεά της ύπαρξης του καθενός μας. Κι είναι μια δωρεά, το να είσαι.

Ποτεύετε ότι αυτό έχει κάποια σχέση, νοητικά, με το ερώτημα κατά πόσο ένα πραγματικά καλό έργο είναι ουσιαστικά ανώνυμο;

Οπωσδήποτε. Αυτό που χρειάζεται είναι να μπορείς να περνάς τα σύνορα του εαυτού σου. Όπως όταν σου δίνεται η χάρις νάχεις παιδί. Είναι σπουδαίο να μπορείς να διαχέσεις και να υπάρχεις ως εκ τούτου. Ο άνθρωπος που τελικά επιζητεί μάταια τον εαυτό του, τελικά αυτό παίρνει. Κι αυτό είναι που δεν του κάνει στη ζωή. Δηλ. αυτή η δυνατότητα του να δίνεις τον εαυτό σου, σε διευρύνει. Είναι κάτι παρόμοιο με μια ιδέα που είδα συμπωματικά κάπου στο Ευαγγέλιο. "Ο τεμαχιζόμενος και μη διαιρούμενος". Τεμαχίζεις όλη την ώρα, ενώ ταυτόχρονα δεν διαρείσαι. Τέμνεται και πληθαίνει, δηλαδή. Έχεις αυτή τη δυνατότητα να μεγαλώνεις όλη την ώρα. Είναι διότι δίνεις. Διότι δεν το περιορίζεις. Το πρόσωπό σου, το Εγώ σου, δεν εντοπίζεται πια, αλλά παίρνει πράγματι την ανωνυμία, λόγω ακριβώς αυτής της διαστολής του Εγώ.

Αυτά είναι καλές προθέσεις γύρω από τα θέματα του Εγώ. Αλλά ταυτόχρονα βλέπω ότι το Εγώ, ενώ μπορεί να λειτουργεί περιοριστικά, ταυτόχρονα είναι και μια μεγάλη ευκαιρία για τη ψυχή και τη συνείδηση του ανθρώπου, διότι το Εγώ του είναι η μόνη του δυνατότητα, είναι το μόνο του παράθυρο αντίληψης το τοπίο που ζει μπροστά του.

Κάποτε το παιδί μου μού άφησε στον ύπνο μου ένα μήνυμα. Λέει, "το παράθυρο είναι ένα τοπίο, μα δεν είναι όλος ο κόσμος μου." Και ξέρει πως όσο πιο πολύ πλησάσει σ' αυτό το κόδρο του Εγώ του, τόσο πιο πολύ θα δει τον κόσμο του ν' ανοίγει. Το τοπίο θα πάρει τις διαστάσεις τ' ουρανού του.

Θέλω να πω ότι το Εγώ μας θα μένει πάντοτε παράγοντας της αντίληψης μας, της ερμηνείας. Και τελικά ίσως αυτό να είναι κι από τις μεγαλύτερες ευθύνες μας σ' αυτή τη ζωή. Είναι αυτή η αντίληψη μας που θα ερμηνεύσει και θα δώσει εκτίμηση τόσο σ' αντικείμενα όσο και στους ανθρώπους. Δηλ. είναι μεγάλη η ευθύνη μας ν' αποδείξουμε τη ζωή του άλλου, ότι σωστά έπραξε, ότι τα λάθη ήταν δίκαια γιατί είχε κάτι να βγάλει μέσα απ' όλα τούτα, είχε κάτι να κάνει με όλες τις δυστυχίες του, είχε κάπου να πάει, είτε σωστά έκανε είτε λάθος έκανε, πως δίκαια υπήρξε. Ο βαθμός της συνείδησής μας είναι και βαθμός συνείδησης της ευθύνης μας.

Το ίδιο και για τ' αντικείμενα. Αυτά τ' ασημένια αντικείμενα με τις σημειώσεις τους. Αυτά είναι που κάνουν τη ζωή μας. Τα πράγματα που αγίλαμε, η ζεστασιά που αφήσαμε πάνω τους, η σημασία που τους δώσαμε. Δηλ. είναι και θέμα ερμηνείας, δεν είναι μόνο θέμα του Εγώ. Έχεις να ερμηνεύσεις τα πράγματα. Όταν τα ξαναπαίρνεις και τα τοποθετείς πάνω σ' ένα έργο, είτε τα ζωγραφίζεις είτε τα τοποθετείς πραγματικά, ουσιαστικά τα επιστρέφεις εκεί που χάθηκαν, εκεί που ζήσαν, στην αντίληψη σου. Και παίρνουν μια διάρκεια μέσα από το έργο. Το έργο είναι κλητή θανάτου. Κι έτσι καταξιώνονται μέσα από την αντίληψη σου, μέσα από τον τρόπο που τα εννοώσες. Βρίσκουν μια νέα σχέση πλέον, μια συνένωση. Ένα σημερινό αντικείμενο μένα χτεσινό, ένα περσινό μήνυμα με την προχτεσινή του μήνιμη. Με μια μελλοντική ακόμα. Το μέλλον έχει το παρελθόν του. Όλα λοιπόν βρίσκουν μια νέα τάξη, πάνω σε μια ενιαία επιφάνεια, και το χτες, το αύριο και το τώρα συνηχούν και ηουχάζουν. Συμφωνούν.

Δηλ. περιμένουν τα πράγματα την αντίληψη σου. Δεν είναι αρκετό να χαθείς ο ίδιος, θέλω να πω. Μπορείς να χαθείς γιατί τους έδωσες αρκετή αφοσίωση, αρκετή αγάπη και φροντίδα. Θα χαθείς σαν Εγώ, θα μείνεις όμως σαν αντίληψη, σαν μια ζεστασιά πάνω τους. Θα μετασχηματισθείς ο ίδιος, θα γίνεις το βάθος της επιφάνειας του έργου, η αντίληψη των αντικειμένων. Τότε και τ' αντικείμενα θάχουν τη δική σου θύμηση, και πλέον δεν θα είσαι εσύ που θα τ' αντιλαμβάνεσαι αλλά αυτά θάχουν κομμάτι συνείδησης και θα σε νοιώθουν.

Δηλ. αρχίζουν να μοιάζονται τον εαυτό σου, αρχίζουν κάπου να σου μοιάζουν, κι αρχίζουν εσύ κάπου να τους μοιάζεις. Αρχίζουν τα

" η τεχνη,

της ζωής ζηλευκει της "

κουβεντιαζοντας

με τον αντη ιωαννιδη

πράγματα - κι εδώ είναι η ανωνυμία τους - το ένα να περνά μέσα στο άλλο, να χάνονται τα σύνορα του Εγώ. Εκεί που διαλύονται τα σύνορα του Εγώ, εκεί αρχίζει κι ο μεγάλος χώρος της ανωνυμίας, αυτή η μεγάλη υπόθεση.

Νομίζετε υπάρχει πρόβλημα πώς οι υπόλοιποι άνθρωποι συμπεριφέρονται αυτά τ'αντικείμενα για να συγκρατήσουν μέσα τους αυτή τη σημασία που αποχτούν;

Κάποιος είχε πει, νομίζω, ότι οι ζωγράφοι είναι εν αντιθέση προς τους ανθρώπους. Μα τ'αντικείμενα, λέει, είναι σεμνά. Βεβαίως, αν τα συμπεριριούν ή όχι, τ'αντικείμενα θα εξακολουθούν νομίζω να εκπέμπουν αυτό το πνεύμα, και πλέον θα εναπόκειται στο δέχτη. Ο δέχτης είναι πάντοτε ο μετασχηματιστής, είναι ο μεταφραστής όλων γύρω. Πολλές φορές αυτά τ'αντικείμενα ζητούν τη συμμετοχή μας. Πόσο μπορούμε να τα πλησιάσουμε για να πάρουμε αυτό το μήνυμα. Είναι σαν ν'ακούς τους ψίθυρους των λουλουδιών, όπως έλεγε το παιδί μου όταν ήταν μικρό. Λέει, αν μιλούσανε θα μιλούσε πολύ λειπτά λόγια.

Επομένως αυτά θα πηγαίνουνε πάντοτε τόσο μακριά όσο πάει κι η δική μας αντίληψη. Ένα καλό έργο αυτή τη δουλειά κάνει. Όση αντίληψη του δίνεις, τόσο αντίληψη έχει κι αυτό. Δηλ. διαρκώς σε περιέχει.

Για ν'αποχτήσει όμως μια κοινωνία ένα κάποιο γνήσιο πολιτισμό, θα πρέπει όλη αυτή η σημασία να συμπεριφέρεται από πολλούς ανθρώπους; Ή νομίζετε ότι τα έργα τέχνης αναγκαστικά θα πρέπει πάντοτε ν'ανήκουν σε κάποιο μεμονωμένο, ξεχωριστό χώρο;

Βέβαια πολλά έχουν λεχθεί πάνω σ'αυτό το σημείο, αλλά βασικά κάθε έργο, κάθε πνευματικό έργο, είναι από τη φύση του μοναχικό.

Ναι, αλλά ίσως να μπορούσε να διατηρήσει κάποια μοναχικότητα κι οπωσδήποτε δεν θα μπορούσε να ξεφύγουμε απ'αυτή-αλλά παράλληλα ν'αποχτήσει περισσότερη επαφή με τους ανθρώπους, μια καλύτερη θέση μέσα στη συνείδηση της κοινωνίας.

Αλλά αυτό βέβαια δεν είναι πάντοτε ευθύνη του ίδιου του έργου για να γίνει τούτο.

Ασφαλώς.

Διότι μια κοινωνία έχει πολλά επίπεδα, είναι οργανωμένη, έχει παιδεία, έχει μαζικά μέσα, και το ζήτημα διαρκώς είναι πού ρχνει η κοινωνία το βάρος της. Κατά πού ρχνει τον προβολέα. Δηλ. ποιοι είναι οι πρωταρχικοί της σκοποί, οι επιδιώξεις της, οι στόχοι της.

Πολλές φορές νιώθεις όταν δουλές λίγο σκληρά κι ευσυνείδητα, ότι με όσα μπορείς να δώσεις πάνω σε μια εμφάνιση μέσα σ'ένα χρόνο, μπορεί να έρθει η ραδιοφωνία με μιας ημέρας εκπομπή, και να σου τα εξανημέσει. Πολλές φορές ακόμα με μιας ώρας εκπομπή, με τη μονοκοτυλιά της.

Συνήθως έχει την εντύπωση η κοινωνία ότι η προσωπική αγωνία του καθενός μας για δημιουργία, η αγωνία ενός... ως τους πούμε καλλιτέχνες αυτούς που θέλουν να κάνουν τέχνη, αφού υπάρχει ο όρος γ'αυτούς... νομίζουν ότι είναι υπόθεση των καλλιτεχνών αυτό το πράγμα, μια δική τους αγωνία που δεν αφορά τους άλλους. Δηλ. αν εσύ ονειρεύεσαι, είναι δικό σου τ'όνειρο. Εάν βασανίζεσαι, εάν μπορείς να δουλέψεις την τέχνη σου ή δεν μπορείς να τη δουλέψεις, οικονομικά αν βγαίνεις από πάνω ή όχι, νομίζουν ότι είναι μια προσωπική δική σου αγωνία, και δεν καταλαβαίνουν ότι τελικά είναι το πρόσωπό τους για το οποίο αγωνιάς.

Στο έργο η προσωπική σου φιλοδοξία και τα προσωπικά σου οράματα ξαφνικά μετασχηματίζονται και γίνονται ο τόπος σου. Δηλ. το έργο υπερβαίνει τον καλλιτέχνη πάντοτε. Τα βιβλία που έχουν γραφτεί για το έργο είναι μωρίς περισσότερα από τα βιβλία που γράφτηκαν για τους καλλιτέχνες. Διότι το έργο είναι κληρονομιά πλέον. Γιατί την αντίληψη και την αισθητική, είναι τα ίδια τα έργα που την έχουν. Αυτό που βάζει τελικά ο καθένας μας, κάνει τον τόπο. Γι'αυτό και δεν είναι μόνο δική σου η αγωνία που περνάς. Αυτό είναι που πρέπει ν'αποσυχολόγει τον κόσμο και την πολιτεία, ότι αυτοί οι άνθρωποι είναι οι εκφραστές του επιπέδου της κοινωνίας.

Θα μπορούσαμε να πούμε σε κάτι συγγενικό με τούτο; Πώς φαντάζεστε μια πραγματικά ωραία μορφή κίνησης ενός έργου;

Πώς να ζήσει ένα έργο δηλαδή;

Ναι.

Δεν έχω έτοιμη την απάντηση, αλλά εν πάση περιπτώσει αν πάρω τον εαυτό μου όπως δουλεύω, ξέρω ότι μια μέρα θα χαθεί το έργο, δηλ. δεν μπορεί να είναι ούτε κι αυτό αιώνιο. Απλώς παίρνει μια διάρκεια μέσα στο χρόνο μεγαλύτερη από τη δική μας.

Τα έργα Τέχνης είναι φτιαγμένα για μια διάρκεια ζωής που δεν είναι για μας. Έχει πολλή σημασία κάπου να πάνε πιο σωστά, δηλ. να πάνε σωστά σε τόπους όπου πράγματι μπορούν να παίξουν αυτό το ρόλο, διότι είναι νομίζω από τους πρωταρχικούς στόχους της Τέχνης το να μπορέσει να δώσει διάρκεια στη ζωή, δηλ. στο πνεύμα. Να δώσει διάρκεια ενώ η ζωή ξεδεύεται. Κι έχει σημασία να πάνε σε τόπους είτε όπου μπορούν να τ'αγαπήσουν, είτε όπου η πολιτεία μπορεί να τα τοποθετήσει και να τα θεωρήσει μέρος του εαυτού της.

Θάταν βέβαια πολύ σπουδαία αν έφτανε η κοινωνία να μην έχει ποτέ θεατές, να μην έχει πρωταγωνιστές και θεατές. Αν όλοι εμμετείχαν. Θάταν πολύ σπουδαίο αυτό, και δεν θα υπήρχε ίσως λόγος τότε για πινακοθήκες. Θάταν τρόπος ζωής πλέον. Λέμε υπάρχει καλλιτεχνική κίνηση στα πράγματα. Και πράγματι υπάρχει, πάρα πολλή. Καλλιτεχνική ζωή δεν υπάρχει.

Αυτή η όλη υπόθεση με τα σαλό-να σίγουρα βοηθά, αλλά δεν είναι η απάντηση, ούτε ως προς το μέτρο, το κριτήριο, ούτε ως προς το σκοπό της Τέχνης. Ίσως. Συνήθως οι άνθρωποι που είναι μόνο "σαλό-νι", γυρεύουν ανάστημα από ένα έργο, ένα ανάστημα που τους λείπει. Συνήθως περιμένουν από ένα έργο που βρίσκεται στην κατοχή τους, να τους ντύσει. Να πάρουν κάποιο σχήμα.

Προσπαθούν να συνδέσουν τον εαυτό τους μ'ένα κόσμο που την αγωνία αυτού του κόσμου την αφήνουν στον δημιουργό. Ουσιαστικά αγαπούν κι αυτοί τον καρπό, αγνοούν όμως το δέντρο. Εδώ, η Τέχνη δεν είναι του τόπου, δεν είναι καν του καλλιτέχνη. Το έργο είναι υπό κατοχή.

Βρίσκουν έτοιμη μια αισθητική κατάσταση η οποία συμπληρώνει τον τρόπο ζωής τους, τους δίνει μάλιστα και μια δικαιολογία. Το κεφάλαιο, νομίζω, είναι σ'αυτό το στάδιο, να χρειάζεται μια δικαιολογία για την έκταση που παίρνει.

Δεν νομίζω αυτός να είναι ο καλύτερος τρόπος για να επιζηήσει ένα έργο. Θάπρεπε ίσως ο τόπος μας να είχε Κρατική Πινακοθήκη, να είχε Κοινοτικές Πινακοθήκες, να είχε Μουσεία. Να κοσμήσει τους δημόσιους χώρους, τα δημόσια κτίρια. Φαντάσου μια καλή πινακοθήκη σε σχολείο. Σκέψου επίσης και μια Πινακοθήκη Παιδιάς Τέχνης στον τόπο.

Εδώ είναι που πρέπει να μετρηθεί νομίζω ένα έργο, να πάρει τη θέση του σωστά-αν μπορεί να την έχει. Εδώ θα πρέπει ν'αναζητηθεί το κριτήριο. Πέραν από το ιδιωτικό γούστο.

Πώς αρχίζει ένα έργο;

Κάθε φορά που ξεκινά, ξεκινά σαν να μην ξέρω τίποτε. Νοιώθω κάπου την αίσθηση του έργου. Κάπου έχω τη θύμηση του. Λοιπόν, στέκεσαι μπροστά σ'αυτή την αδειανή επιφάνεια κι αρχίζεις, αφού το τολμήσεις, να δίνεις. Δίνεις σχήματα, δίνεις γραμμές, δίνεις μηνύματα, τάξη. Εκείνο όμως που έχει σημασία είναι να προσέξεις ότι αφού έχεις δώσει αρκετά, να νοιώσεις πότε το έργο αρχίζει να σου δίνει εσένα πίσω. Η επιφάνεια αρχίζει κι ευαισθητοποιείται. Αντιδρά θετικά ή αρνητικά στις κινήσεις σου. Σου απαίτη πότε είναι σωστά αυτά που του δώσω, αν είναι αρκετά ή αν πρέπει να πάρουν νέα σχέση.

Ένα έργο δεν πρέπει να στέκει από τη δυνατή σου προσωπικότητα, αλλά από τη δική του οντότητα. Πρέπει να σε φανερώνει, ίσως, σαν μια αντίληψη η οποία στάθηκε μπροστά σε τούτη την επιφάνεια κι ένοιωσε κάποια πράγματα τα οποία επέρασε πάνω στο έργο. Αλλά είναι πριν απ'όλα έργο εξ αντικειμένου. Έχει τη δική του οντότητα. Δηλ. απ'τη στιγμή που δηλώνεις τα πράγματα πάνω σ'αυτή την επιφάνεια, πρέπει να ξέρεις πως αυτή η επιφάνεια έχει να ζήσει μόνη της, κι ότι χωρίς εσένα θα πρέπει αυτή να χύνει την αντοχή να υπάρχει, να είναι αυτάρκης στις αξίες της, χωρίς τη δική σου πλέον μεσολάβηση.

Είναι έργα τα οποία παίρνουν πολλή χρόνο για να τελειώσουν, και χρειάζεται κανείς να το αφήνει για κάποιο διάστημα και μετά να επιστρέφει και να ξαναεπιστρέφει σ'αυτό. Θάθελα, αν μπορούμε, να το συγκρίνουμε αυτό με κάποιον εραστή που επιστρέφει στην ερωμένη του. Όπως ο έρωτας τους δεν είναι κάτι που τελειώνει και φτάνει σε κάποια ολοκλήρωση που δεν χρειάζεται συνέχεια, αλλά χρειάζεται την επιστροφή, διαρωτούμαι αν θα μπορούσαμε να δούμε κάποια αναλογία με την περίπτωση του ζωγράφου που επιστρέφει σ'ένα πίνακα που είχε αφήσει πριν.

Βέβαια υπάρχουν πίνακες που τελειώνουν από την πρώτη. Και θάταν μοιραίο ίσως για μια κοπέλλα να είχε πάντα ένα τέτοιο δώδεο τέλος.

Στα έργα τα οποία χρειάζονται μια μεγάλη διάρκεια για να τελειώσουν, επιστρέφεις όχι γιατί εργάζεσαι μόνον εκείνη τη στιγμή πάνω, αλλά γιατί το χάζεψες κάμποιση ώρα στη σκέψη σου. Κι όταν επιστρέφεις, έχεις μια καθαρή βεβαίωση ότι τα πράγματα έτσι πρέπει να χύνουν κι όχι αλλιώς.

Ο τρόπος λειτουργίας του έργου δεν έχει πάντα σχέση με την εμπνευσή αλλά με την αίσθηση. Δεν έχει πάντα σχέση με τον έρωτα. Εξαρτάται πώς δουλεύεις. Εάν εργάζεσαι μέσα σε πολλή χρόνο, πρέπει να έχεις και την αντοχή του. Επιστρέφεις γιατί το αντέχεις στο πνεύμα που σε παίρνει. Κάθε φορά που γυρνώ, γυρνώ με την ίδια πάντα αίσθηση αλλά μ'ένα μεγαλύτερο βαθμό συνειδησης. Η αίσθησή σου έχει γίνει αντικείμενο στην επιφάνεια του έργου. Και πρέπει να έχεις καθαρό το τοπίο δηλ την ώρα για να μπορέσεις να κάνεις τη διαδρομή. Εγώ δουλεύω δυστυχώς με πολλή χρόνο, βάζω το πολύ στο λόγο, γ'αυτό και μένω με το ελάχιστο.

Πότε θα λέγατε ότι ένα έργο γίνεται ερωμένη;

Όταν αυτό το έργο νοιώσεις ότι από μόνο του έχει τελειώσει, κι ότι έχει λόγο ύπαρξης.

Τότε είναι που γίνεται ερωμένη; Όχι πριν;

Κάθεσαι σαν θεατής του πια και το αγαπάς. Το παίρνεις από την αρχή, με άλλο τρόπο.

Δηλ. δεν βλέπετε τον έρωτα, μεταφορικά μέσα στην ίδια την πράξη της ζωγραφικής; Μονάχα στο θέαμα;

Ο έρωτας είναι θαυμασμός. Η χαρά όταν κάνεις ένα έργο είναι πάντα ένα σκίτσημα. Αλλά δεν είναι μόνο τούτο. Όταν το ξεκινάς έχεις και πολλή φόβο για παράδειγμα. Στα πιο πολλά στάδια έχεις και πολλή αμφιβολία, ή για πολλή καιρό δεν είσαι καθόλου σγυρικός αν κάνεις και τίποτα. Κι αυτό θέλει αποφάσιση. Ενώ μάχεσαι. Αλλά μια εσωτερική παρόρμηση κρατά πάντοτε το νήμα, για να μπορέσεις να μπει μέσα στο έργο και να βρεις σαν θεατής του. Δηλ. θά'λεγα ότι θα μπορούσε να χέσει σχέση με τον έρωτα αν δούλεσε στιγμιαία και ηλεκτρισμένα. Που κατά καιρούς μας συμβαίνει δηλαδή, κι έχουμε αυτές τις ανάγκες της εκτόνωσης. Είναι μια στιγμή που δεν την ξέρεις, λίγο να την προκαλέσεις όμως και είναι εκεί. Όταν ορμάς μ'αυτή την ταχύτητα που σ'εγκαταλείπει και που δεν λογαριάζει και δεν υπολογίζει τίποτα. Δεν έχει θύμηση. Κι εσύ δεν προλαβαίνεις το χρώμα. Τότε το βλέμμα σου προ-βλέπει τη σκέψη, και το έργο τελικά στερεώνει την ταχύτητα.

Η εγκατάλειψη, π είναι;

Είναι η εγκατάλειψη της βαρύτητας σου. Γιατί ασχολούμαστε τελικά με την Τέχνη; Είναι για να κουβαλάμε το βάρος μας πάνω της; Βέβαια έχουν γίνει έργα με τρομακτική βαρύτητα, σε βαρβαρότητα, σε βία, στο να δηλώσουν την εποχή μας ίσως. Αλλά πρέπει να θυμόμαστε κιόλας από την αρχή τα πράγματα. Γιατί πάντα να θέλουμε να εκφραστούμε; Για να έχουμε την ίδια βαρύτητα, ή ακόμη κι άλλη τόση; Γιατί τόσο αλμύρα; Οι καλλιτέχνες π είναι τελικά; Είναι αγνοί.

Η γνώση του ανθρώπου, αυτού που ζει με το βάρος του, μετασχηματίζεται σε Τέχνη. Δεν είναι αυτό το άγγιγμα του, το τινάγμα, το πέταγμα του; Η άλλη περιοχή του; Δηλ. ουσιαστικά αυτή η βαρύτητα, αυτός ο φυσικός κόσμος, είναι η μόνη πραγματική βάση του χάρτα του. Αυτό που είναι δεμένο κάτω. Αν τον αφήσεις, πέφτει η αλήθεια της πλάνης σου. Υπάρχει μια άλλη νομοτέλεια. Δηλ. βάζεις ένα τμήμα ζωής, βάζεις το μαύρο και το άσπρο. Πώς να το κάνουμε; Είναι η ζυγαριά του κόσμου. Ο πλανήτης μας έτσι δουλεύει. Ο μισός είναι βυθισμένος στο σκοτάδι, κι η ύπαρξή μας είναι ένα μετακινούμενο φως. Είναι απίστευτο πόσο φως υπάρχει μέσα στο σκοτάδι. Γυρφέρ τον ίσιο και θα δεις. Το φως είναι φαινόμενο του σκότους.

Η Τέχνη όλα τα καταξιώνεται. Ένα έργο βγαίνει με χίλιους δυο τρόπους. Άνισους. Ό,τι κι αν κάνεις όμως, η ζωή είναι αυτή που καταβάλλει το τίμημα. Το έργο βέβαια είναι η παράσταση. Η τέχνη, της ζωής ζηλεύει της. Γιατί η γενική πρόβα ανήκει στη ζωή. Από τη θυσία της ζωής συντηρείται το έργο. Κι ο χαρταετός έχει ανάγκη αυτής της νομοτέλειας. Πρέπει, για να πετά, να είναι καρφωμένος. Αλλιώς δεν γίνεται.

αγγελ
νικολαου

η πριγκίπισσα της κύπρου

Σπουδαιότητα, περισηή έχει δοθεί στις μέρες μας, σημάδι των καιρών και της υπερ-απασχόλησης μας με ότι αναφέρεται στο σεξουαλικό κώδικα - από ιστορικούς και άλλους, στη πολιτική χρήση της οποίας εντύγχαναν οι γυναίκες σαν πολυφώνες νύμφες-κληρονόμοι γαίων, επαρχιών, βασιλείων ή ακόμα και αυτοκρατοριών. Φαινόμενο του οποίου η διαχρονικότητα φτάνει μέχρι τις μέρες μας αλλά το οποίο γνώρισε άνθηση μέσα στο κοινωνικό πλαίσιο του Μεσαίωνα: τότε οι Πριγκίπισσες σεξιστικά εξισωνόνταν με το μέγεθος ή τη στρατιωτικό-πολιτική σπουδαιότητα των επαρχιών που έφεραν προίκα στον επίδοξο γαμπρό. Τα νήματα των γαμήλιων αυτών συνδιαλλαγών κινούνταν οι εκάστοτε πατέρες ή αδελφοί, σε σχέση πάντα με τις δικές τους σκοπιμότητες.

Μορφές που ανδάνονται μέσα από την ανώνυμη αιώνια ιστορία, είναι οι γυναίκες εκείνες που κατορθώσαν να κάνουν οι ίδιες (κι όχι η αρσενική πλευρά της οικογένειας τους) χρήση του ρόλου τους σαν κληρονόμοι, περιερχόμενες προς εξυπηρέτηση των σκοπών τους, ακόμα και μεθόδων ερωτικής φύσεως.

Μια τέτοια γυναίκα μορφή είναι και «η εν πολλοίς περιπετειώδης και» ενδεχομένως «αμαρτία περιπετούσα» Πριγκίπισσα της Κύπρου, δηλαδή η κόρη του Ισαάκιου Δούκα Κομνηνού, «Αυτοκράτορα της Κύπρου» (1184-1191), της οποίας ο βίος και η πολιτεία αποτελούν παράδειγμα κοσμοπολιτισμού και αλληλοεπίδρασης ανατολικών και δυτικών συμφερόντων στο τέλος του 12ου αιώνα μ.Χ.

Αιδοί, χρονογράφοι, ταξιδιωτές, Άγγλοι, Γάλλοι, Γερμανοί ή Λατίνοι της Παλαιστίνης έβγαλλαν τις περιπέτειές της, και εμείς οι συμπατριώτες της, ελέω των εκάστοτε σχολικών εγχειριδίων ιστορίας, δεν έχουμε ιδέα.

Ιστορικό παράδοξο αποτελεί η μη διάσωση του ονόματός της. Δεν γίνεται ποτέ στα χρονικά επώνυμη μνεία για το πρόσωπο της, αλλά χρησιμοποιούνται περιφράσεις του τύπου «*qilia Isaaci quī imperator insulae Cypri*».

Η Πριγκίπισσα, λοιπόν ή «Δεσποσύνη» της Κύπρου (μετάφραση του γαλλικού «*Damsel*»), υπήρξε καρπός του γάμου του Ισαάκιου με μια από τις κόρες του βασιλιά Θόδωρου Β' της Αρμενίας, όταν ο Ισαάκιος ήταν κυβερνήτης της Κιλικίας. Αν τοποθετήσουμε το γάμο γύρω στα 1175-76, τότε, τόσο η πριγκίπισσα όσο και ο αδελφός της πρέπει να γεννήθηκαν μεταξύ των ετών 1177-78, δεδομένου ότι το 1182 ήταν αρκετά μεγάλοι για να δοθούν σαν όμηροι στο Βοημιόνδο Γ' της Αντιόχειας, όπου και παρέμειναν μέχρι το 1187 περίπου.

Γύρω, λοιπόν, στα 1187 φτάνει η κόρη του Ισαάκιου στην Κύπρο, ενώ η μητέρα της είχε είτε πεθάνει είτε πα-

ραμείνει διαζευγμένη στη πατρίδα της. Την ίδια περίπου εποχή πεθαίνει ο γιος του Ισαάκιου και η Πριγκίπισσα μας απομένει μοναδική κληρονόμος του πατέρα της και, κατά συνέπεια, γιά όσους αναγνώριζαν τη νομιμότητα των δικαιωμάτων του Ισαάκιου και του τρόπου που πήρε την εξουσία, διάδοχος του θρόνου της Κύπρου.

Συνεπώς, εισβάλλοντας το 1191 στην Κύπρο, ο Ριχάρδος ο Λεοντόκαρδος βρίσκει μια νεαρή (14 περίπου χρονών) και όμορφη (*Ambroise*, 12089, «... qui mult' est bele, tosette jonhe rucelle» ή στην αγγλική μετάφραση, «and his young daughter a most fair an lovely maid of beauty rare») Πριγκίπισσα, που αποτελούσε σημαντική πολιτική δύναμη σαν υποψήφια νύφη-κληρονόμος.

Οι χρονικογράφοι πιστώνουν τον Ισαάκι με χαρακτηριστικά στοργικού πατέρα που αγαπούσε την κόρη του (*plus que rish vivant*) (*Ambroise*, 12023) και από την οποία «*penébat anima sua*» (*l'itinerary*, σ.203). Το καταμαρτυρά και η φροντίδα του να την ασφαλίσει κατά την διάρκεια της εισβολής στο κάστρο της Κερύνειας.

Με την κατάληψη του κάστρου (τέλος Μαΐου 1191), η Πριγκίπισσα είναι πια αιχμάλωτη στον Ριχάρδο, υπακούοντας στο ρομαντικό πρότυπο που την θέλει να παραδίδεται πέφτοντας στα πόδια του Άγγλου βασιλιά. Σε επιστολή του με ημερομηνία 6 Αυγούστου 1191, ο ίδιος ο Ριχάρδος λέει: «...et *qilia suam unicam, totamque insulam Cypri cum universis munitionibus nobis subjugavimus*». Ο Ριχάρδος θέτει την Κύπρια Πριγκίπισσα κάτω από την προστασία των δύο Βασιλεύων που τον

συνόδευαν, της Βερεγγάριας της Ναβάρρας, συζύγου του, και της Ιωάννας, χήρας βασιλίσσας της Σικελίας, αδελφής του, των οποίων την τύχη θα συμμεριστεί στο εξής.

Ενδιαφέρουσα είναι η εκδοχή σύμφωνα με την οποία η ομορφιά της Κυπρίας Πριγκίπισσας σαγήνευσε τον Άγγλο Βασιλιά. Η πιθανότητα ανιχνεύεται για πρώτη φορά στο χρονικό του Radulphi de Dicio (*Ymaginus Historiarum*, σ.659, *falsi dammandos esse qui prava cum ea consuetudine Ricardum insinulaverunt*) το 13ο αιώνα και επαναλαμβάνεται από το γνωστό φιλόσοφο και ιστορικό David Hume στη *History of England* τον 18ο αιώνα. Σύμφωνα με το Hume, η Βερεγγάρια βρήκε στο πρόσωπο της Πριγκίπισσας της Κύπρου μια επικίνδυνη αντίληψη την οποία υπομιαζόταν να της έχει κλέψει την καρδιά του συζύγου της. Για το Hume ευθύνονταν τα χαλαρά ήθη των Σταυροφορών, για μας, ωστόσο, η ιστορία δεν φαίνεται να είναι παρά μια ρομαντική προσθήκη των χρονικογράφων: ακόμα κι αν δεχτούμε την πρωιμότητα της νεαρής Πριγκίπισσας, οι γενικούς αποδεκτές από τους σύγχρονους ομοφυλοφιλικές προτιμήσεις του Ριχάρδου σαγήνωσαν πολλές αμφιβολίες.

Όποια κι αν ήταν η σχέση της με τον Ριχάρδο, σίγουρα παραμένει ότι, αρχές Ιουνίου 1191, φτάνει στην Παλαιστίνη, μαζί με την Ιωάννα και τη Βερεγγάρια, όπου θα παραμείνουν μέχρι τις 29 Σεπτεμβρίου 1192, μέρα, της αναχώρησής τους για το ταξίδι του γιρισμού στην Ευρώπη. Αξιών μνείας είναι το γεγονός ότι τη φορά αυτή τις συνοδεύει και η δεύτερη σύζυγος του Ισαάκιου, η οποία ήταν νόθος κόρη του Γουλιέλμου Α' της Σικελίας, άρα αδελφή του Γουλιέλμου Β', συζύγου της Ιωάννας, και η οποία έδε παραμείνει στην πατρίδα της Σικελία.

Στη Σικελία μαθαίνουν και τα νέα για τη σύλληψη του Ριχάρδου από το Δούκα Λεοπόλδο Ε' de Babenberg της Αυστρίας και τον Αυτοκράτορα Ερρίκο ΣΤ' της Γερμανίας. Στις 9 Απριλίου 1193, μαρτυρείται η παρουσία τους στη Ρώμη όπου βλέπουν το Πάπα Κλεμέντινο Γ' για την τύχη του Ριχάρδου. Μέσα Ιουνίου 1193, συνοδεύονται από τον Καρδινάλιο Μελιόρ, φτάνουν στην Μασσαλία μέσω Πίζας και Γένουας. Στην Μασσαλία τις περιμένει ο Βασιλιάς της Αραγωνίας Αλφόνσος Β' για να τις οδηγήσει διαμέσου της Προβηγκίας. Στην Τουλούζη τις υποδέχεται ο Raymond de Saint Gilles, μελλοντικός έκτος κόμης της Τουλούζης, ο οποίος σίγουρα έκαμε

εξαιρετική εντύπωση στις Κυρίες, δεδομένου ότι θα γίνουν διαδοχικά σύζυγοι του και η Ιωάννα και η Πριγκίπισσα της Κύπρου. Στην συνέχεια, η μικρή ομάδα προχωρά προς την Ακταινή για να φτάσει ασφαλώς στο Πουατιέ προς τα τέλη του 1193.

Κατά την διάρκεια αυτού του ταξιδιού η νεαρή Πριγκίπισσα της Κύπρου μπόρεσε σίγουρα να αντιληφθεί τη σημασία που είχε αποκτήσει το άτομο της, κάτω από το πρίσμα των πολιτικών εξελίξεων. Η έγχα του Ριχάρδου με το Λεοπόλδο και τον Ερρίκο που οδήγησε στην αιχμαλωσία του, είχε σαν κατάληξη την υπογραφή της συμφωνίας του Wurtzbaig (14 Φεβρουαρίου 1193) όπου παραθέτονταν οι όροι της απελευθέρωσης. Η παράγραφος 8 του συμφώνου απαιτεί την απελευθέρωση του Ισαάκιου, «*ex Cypri*», και της θυγατέρας του, «*eius qilia*» (*Ansbert*, σ.102), σαν απαράβατο όρο για την απελευθέρωση του Ριχάρδου.

Για το Λεοπόλδο, παράγοντες τόσο οικογενειακής όσο και πολιτικής φύσεως οδήγησαν στον όρο αυτό.

Ο Ισαάκιος κι ο Λεοπόλδος ήταν δεύτερα ξαδέρφια. Η μητέρα του Λεοπόλδου ήταν η Θεοδώρα, ανήλικη και ερωμένη του Αυτοκράτορα Μανουήλ Κομνηνού Α' κόρη του Αδελφού του, Ανδρόνικου Σεβαστοκράτορα. Η μητέρα του Ισαάκιου ήταν κόρη του δεύτερου αδελφού του Μανουήλ, του Ισαάκιου Σεβαστοκράτορα.

Ο Λεοπόλδος πέτυχε ακόμα σαν μέρος της σύμφωνίας, τους αρραβώνες του γιού του, Φρειδερίκου, με την Ελεονώρα της Βρεττανίας, ανήλικη του Ριχάρδου και του δεύτερου γιού του, Λεοπόλδου, με την Πριγκίπισσα της Κύπρου. Η κόρη του Ισαάκιου, σαν μοναδική κληρονόμος της Κύπρου, αρχίζει πλέον να αποκτά, στην σφαίρα των πολιτικών συμφερόντων, αξία σίγουρης επένδυσης στη Μέση Ανατολή, για τις

ευρωπαϊκές βασιλικές οικογένειες.

Και σίγουρα σαν ένα πολύτιμο χαρτί για τα διεθνή πολιτικά του σχέδια την έβλεπε και ο Ερρίκος. Στη Διάττα της Spire (Μάρτιος 1193), ένα από τα εγκλήματα για τα οποία κατηγορήθηκε ο Ριχάρδος, ήταν η κατάληψη της Κύπρου και η μεταχείριση της οποίας έτυχε ο Ισαάκιος. Στη συμφωνία που υπεγράφη στις 26 Ιουνίου 1193, διασαφηνίστηκε ότι η Πριγκίπισσα της Κύπρου καθώς επίσης και η Ελεονώρα της Βρεττανίας έπρεπε να παραδοθούν στο βέιο της πρώτης, Λεοπόλδο της Αυστρίας. Ο Ριχάρδος υποχρεώθηκε να δώσει όρκο υποτέλειας στον Ερρίκο. Έτσι η Κύπρος και ο εκάστοτε βασιλιάς της ήσαν υποτέλειες πιά του Αυτοκράτορα της Γερμανίας.

Κατά την διάρκεια αυτών των διαπραγματεύσεων, η Πριγκίπισσα της Κύπρου ζούσε είτε στη Ροκέν (*Roclen*) στη Νορμανδία, είτε στο Chignon, με την Ελεονώρα της Βρεττανίας. Εχουν διασωθεί έγγραφα που δείχνουν τα έξοδα συντήρησης των δύο πριγκιπισσών αυτής της περιόδου.

Το φθινόπωρο του 1194, οι δύο πριγκίπισσες δεν είχαν ακόμα φτάσει στην Αυστρία και ο Λεοπόλδος απειλήσε το Ριχάρδο με αντίποινα σε βάρος των ομήρων που είχε στα χέρια του. Ξεκίνησαν το ταξίδι για τη Βιέννη το Δεκέμβριο του ίδιου χρόνου, συνοδευόμενες από τον Βαυδιών de Beuthene.

Καθ' οδόν, έλαβαν μία είδηση που έμελλε να αλλάξει για μια ακόμη φορά τη τύχη της Κυπρίας Πριγκίπισσας. Ο Δούκας Λεοπόλδος είχε πεθάνει στις 31 Δεκεμβρίου 1194. Οι δύο Πριγκίπισσες επέστρεψαν στη Νορμανδία.

Βρίσκουμε την κόρη του Ισαάκιου την άνοιξη του 1195, ξεχασμένη στην Νορμανδία, να έχει γίνει από την μια μέρα στην άλλη μια Πριγκίπισσα χωρίς προστάτη και χωρίς πολιτική σημασία: ο βίος της Λεοπόλδους της Αυστρίας έχει πεθάνει· οι δύο γιοί του έχουν ακιρώσει τον αρραβώνα που είχε κανονίσει γι' αυτούς ο πατέρας τους. Ο βασιλιάς της Κύπρου Αδάλφρος Λουζινιάν έχει δώσει όρκο υποτέλειας στον Ερρίκο ΣΤ' της Γερμανίας· σφραγίζει βασιλιάς της Κύπρου το Μάιο του 1196 από τους απεσταλμένους του Ερρίκου και το 1197 εκλέγεται και βασιλιάς της Ιερουσαλήμ. Την ίδια περίπου εποχή ο Ισαάκιος συνομιλεί ενάντια στον Αυτοκράτορα του Βυζαντίου Αλέξιο Γ' και πεθαίνει δηλητηριασμένος.

Τα πέντε χρόνια που ακολούθησαν μέχρι και το 1199, τα ίχνη της Πριγκίπισσας της Κύπρου χάνονται. Είναι μάλλον πιθανόν ότι εξακολούθησε να

ζει με την Ιωάννα και την Βερεγγάρια, μια ασημαντή πιά πολιτικά πριγκίπισσα της οποίας η τύχη άφηνε τους ισχυρούς αδιάφορους.

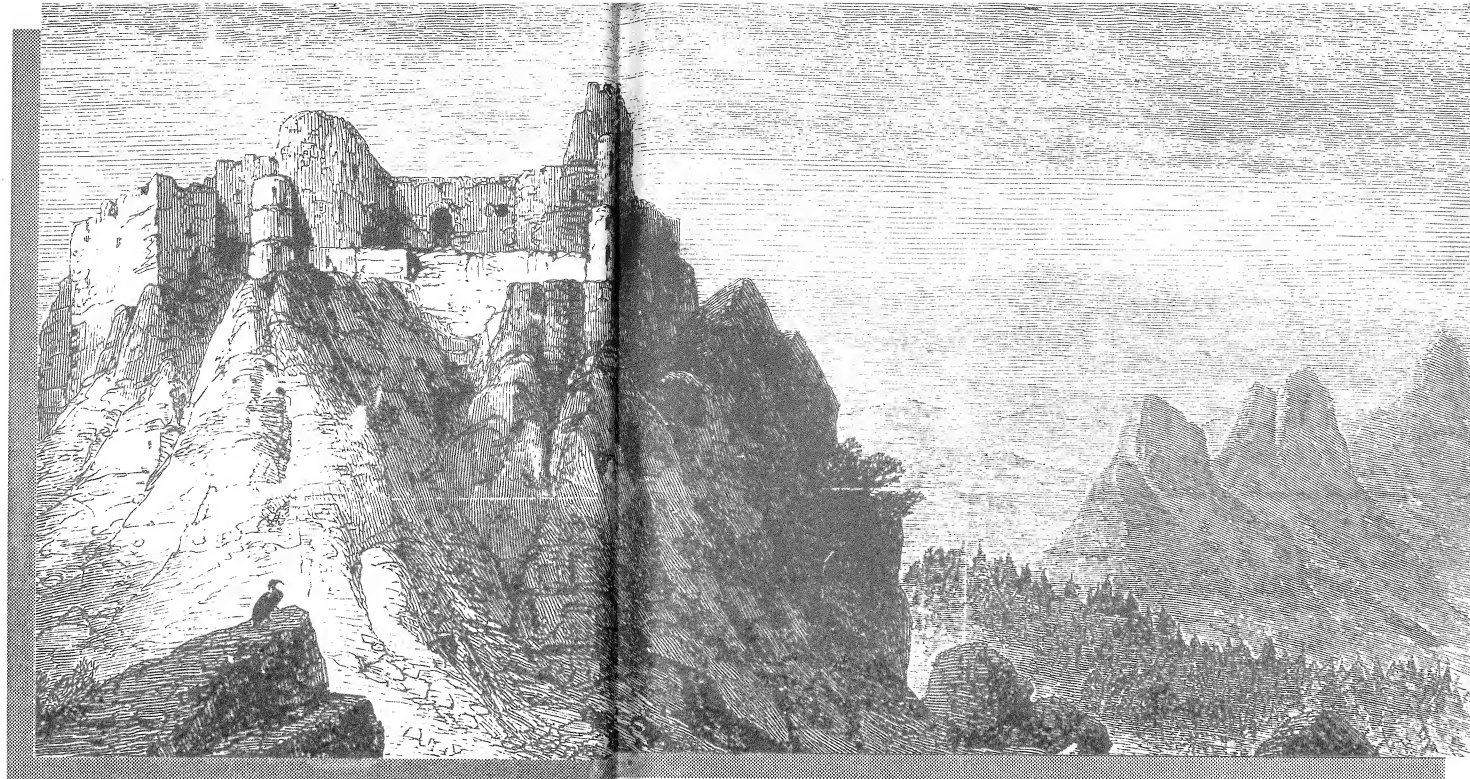
Τον Οκτώβριο του 1196 η Ιωάννα της Σικελίας γίνεται η τρίτη σύζυγος του κόμητα Ραϊμόνδου Στ' της Τουλούζης. Η Ιωάννα πεθαίνει στην Ρουέν το Σεπτέμβριο του 1199 και ξαφνικά, μετά από αιγή πέντε ετών, βρίσκουμε τη Πριγκίπισσα της Κύπρου τέταρτη σύζυγο των Ραϊμόνδου.

Παρ' όλες τις διαφωνίες των χρονικογράφων, από τους οποίους μερικοί την θέλουν απλά και μόνο ερωμένη του Ραϊμόνδου, φαίνεται ότι ο γάμος πρέπει να έγινε μεταξύ 24 Σεπτεμβρίου 1199, ημερομηνία του θανάτου της Ιωάννας και 11 Ιανουαρίου 1204, μέρα του πέμπτου γάμου του Ραϊμόνδου, με την Ελεονώρα της Αραγωνίας. Ο Ριχάρδος πρέπει να ευνοούσε τους γάμους: εξασφάλιζε ειρήνη στο Languedoc και αρμονικές σχέσεις με τον Αυτοκράτορα της Γερμανίας.

Αν λάβουμε υπ' όψιν τους δεσμούς που ένωσαν τη Πριγκίπισσα της Κύπρου με την Ιωάννα, της οποίας τη τύχη είχε μοιραστεί από την αναχώρησή της από την Κύπρο το 1191, τότε μπορούμε να υποθέσουμε ότι την είχε συνοδεύσει και στη Τουλούζη, στο σπίτι του νέου συζύγου της. Μπορούμε έτσι να ερμηνεύσουμε τους λόγους που οδήγησαν τον Ραϊμόνδο στην σύναψη αυτού του γάμου, από τον οποίο δεν είχε κανένα πολιτικό συμφέρον, σαν απλά και μόνο ένα ερωτικό καπρίτσιο το οποίο διάρκεσε όσο κι' ο γάμος - όχι πολύ.

Τον Οκτώβριο του 1202 ο Ραϊμόνδος βρισκόταν στους Αγίους Τόπους, μόνος, παρ' όλη τη σιγή που επιβυμία της Πριγκίπισσας της Κύπρου για επαναπατρισμό. Το 1203 ο γάμος ήταν διαλυμένος. Ο Ραϊμόνδος είχε σίγουρα ήδη κατανούν ένα καινούργιο γάμο με περισσότερες πολιτικές δυνατότητες, κι η Κύπρια Πριγκίπισσα βρισκόταν στην Μασσαλία, ηρωίδα καινούργιων περιπετειών, όπως τις αποθανάτισαν τα χρονικά (Combinateur de Guillaume de Tur).

Στη Μασσαλία, η Κύπρια Πριγκίπισσα, η οποία φαίνεται να ενεργούσε με συγκεκριμένο σχέδιο στο μυαλό, βρίσκεται δεύτερο σύζυγο στο πρόσωπο ενός Φλαμανδού ιππότη, συγγενή του κόμητα Βαυδουίν της Φλάνδρας, μελλοντικού αυτοκράτορα της Κωνσταντινούπολης. Έχοντας αποτύχει με το πρώτο της γάμο την επιστροφή της στην Κύπρο και την διεκδίκηση των δικαιωμάτων της σαν διάδοχος, η κόρη

του Ισαάκιου ελπίζει να το καταφέρει τώρα, διαλέγοντας σαν σύζυγο ένα από τους ιππότες που συμμετείχαν στην Δ' Σταυροφορία. Έχοντας σαν σύμμαχο τα νεάτα της (πρέπει να ήταν 25 χρονών την εποχή του δεύτερου γάμου της) και την ομορφιά της, δεν φαίνεται να αντιμετωπίζει δυσκολίες στο να βρει σύζυγο.

Μελετητής (W.H Rudt de Collenberg) δίδουν στο σύζυγο της Πριγκίπισσας της Κύπρου το όνομα του Thierry πρώτου ξαδέρφου του Αυτοκράτορα Βαυδουίν, νόθου γιού του Φίλιππου, κόμητα της Φλάνδρας. Ο Thierry είναι ο μόνος συγγενής του Βαυδουίν που αναφέρεται στα χρονικά να έχει συμμετάσχει στη Δ' Σταυροφορία.

Η υπόθεση αυτή γίνεται ακόμα πιο αληθοφανής, δεδομένου ότι ο Thierry ήταν ένα από τους αρχηγούς του Estoire, πλοίου το πλήρωμα του οποίου αρνήθηκε να συμμετάσχει στην εκστρατεία ενάντια στην Κωνσταντινούπολη και προχώρησε για τους Αγίους Τόπους. Καθ' οδόν, έκανε σταθμό

στην Κύπρο.

Εκεί, ο ιππότης-σύζυγος της Κύπριας Πριγκίπισσας παρουσιάστηκε στο Βασίλειο Αμάριχο και απαίτησε το βασίλειο της Κύπρου σαν κληρονομιά της σύζυγού του, κόρης του Ισαάκιου. Ο Αμάριχος βέβαια τον αντιμετώπισε σαν τρελό και το διάταξε να εγκαταλείψει την Κύπρο αμέσως. Και ο σύζυγος της Πριγκίπισσας της Κύπρου αναγκάστηκε να συμμορφωθεί.

Η ενέργεια αυτή, παρ' όλο το παράλογο της απαίτησής της, γίνεται πλήρως κατανοητή μέσα στα πλαίσια της νοστορπίας του σταυροφορού, του οποίου επιθυμία ήταν πρώτα να αποκτήσει πλούτη και μετά να απελευθερώσει τον Αγίους Τόπους. Δείχνει ακόμα τη δύναμη της γοητείας της Κύπριας Πριγκίπισσας η οποία εύκολα μετάδωσε στον άντρα της τις δικές της φιλοδοξίες.

Εγκαταλείποντας την Κύπρο, οι Σταυροφόροι θα μεταβούν στην Αρμενία. Και εδώ σταματούν οι πληροφορίες

που έχουμε από τους χρονογράφους γύρω από το πρόσωπο της κόρης του Ισαάκιου. Παρέμεινε στην Αρμενία, πατρίδα της μητέρας της, ή ακολούθησε το Thierry (αν αυτός ήταν ο σύζυγος της) στη λατινοκρατούμενη Κωνσταντινούπολη, πόλη των προγόνων της, όπου έχουμε αναφορές στο όνομα του μέχρι το 1207. Δεν μπορούμε να ξέρουμε. Αν ωστόσο μας λείπουν τα ιστορικά στοιχεία, παραμένει ο μύθος κι οι εικασίες του μελετητή.

Ένας τέτοιος μύθος είναι και η ιστορία που συνδέει τον Προβηγκιανό τρουβαδούρο Pierre Vidal με μια Ελληνίδα Πριγκίπισσα της Κύπρου. Σύμφωνα με την παράδοση, ο Vidal είχε συμμετάσχει στη σταυροφορία του Ριχάρδου και είχε παντρευτεί μια Ελληνίδα της Κύπρου. Επιστρέφοντας στην Ευρώπη, έδωσε στον εαυτό του τον τίτλο του Αυτοκράτορα και στη γυναίκα του εκείνης της Αυτοκράτειρας, διότι πίστευε πως η γυναίκα του ήταν ανηθήα του Αυτοκράτορα της Κωνσταντινούπολης και πώς ο ίδιος είχε δικαιώματα στο

θρόνο. Άρχισε μάλιστα να εξοπλίζει στόλο για να κατακτήσει την Αυτοκρατορία του!

Παρ' όλα τα αληθινά στοιχεία (το ταξίδι στη Μέση Ανατολή, ο τίτλος του Αυτοκράτορα που έδινε στον εαυτό του στα ποιήματά του), η ιστορία φαίνεται να ήταν ένα κακόγουστο αστείο σε βάρος του Vidal. Εκτός και εάν υποθέσουμε μια ρομαντική θεωρία που θα ήθελε το Vidal να είχε συναντήσει τη Πριγκίπισσα της Κύπρου στην Μασσαλία, κάπου μεταξύ 1195 και 1200.

Στη διαθήκη των Ιωάννας της Σικελίας, κόμισσας της Τουλούζης, βρίσκουμε πρώτη ανάμεσα στους κληρονόμους μια κάποια Βεατρίκη, η οποία λαμβάνει πολύ σημαντικότερο ποσό από τους υπόλοιπους κληρονόμους. Είναι αυτή η Βεατρίκη το ίδιο και το αυτό πρόσωπο με την Πριγκίπισσα της Κύπρου, δεδομένης της αγάπης που πρέπει να έτρεφε για το πρόσωπο της η Ιωάννα; Πιθανόν. Μέσα από τους αιώνες παρέμεινε ωστόσο γνωστή σαν

απλά και μόνο η Πριγκίπισσα της Κύπρου.

ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΑ

Ο χώρος δεν μας επιτρέπει εκτενή αναφορά στις πηγές και τις διάφορες μελέτες. Παραθέτουμε μόνο δύο εργασίες στις οποίες δίνεται εξαντλητικά όλη η σχετική βιβλιογραφία και οι παραπομπές στις πηγές:

- NICOLAOU Angel: Richard the Lionheart and Cyprus, Maitrise s' Anglais, Université Paul Valéry, Montpellier, 1984.

- COLLENBERG, W.H. Rudt de: «L' empereur Isaac de Chypre et sa fille (1155-1207)», Byzantion, XXXVIII, 1, 1968, σσ.123-179.

για την λαϊκή ποίηση της Κύπρου

Λευτέρης
Παπαλεοντίου

Απάντηση στον
Κ. Γιαγκουλλή

Το σημείωμα που ακολουθεί γράφτηκε με αφορμή το κείμενο του Κ. Γιαγκουλλή (Κ.Γ. «Ποιητάρηδες και λαϊκοί ποιητές» (1), το οποίο αναφέρεται στην εργασία μου με θέμα «Οι σχέσεις των δύο φύλων στη λαϊκή ερωτική ποίηση της Κύπρου» (2)

Αρχικά χρειάζεται (για χάρη του απληροφόρητου αναγνώστη) να επαναλάβω (ή και να αναλύσω περισσότερο) ορισμένες σκέψεις για την λαϊκή ποίηση, από το εισαγωγικό μέρος της παραπάνω εργασίας μου. Στη συνέχεια θα δούμε τα ερωτήματα-απορίες που θέτει ο Κ.Γ., καθώς και κάποια άλλα θέματα που προκύπτουν.

1.

Για να αντιληφθούμε την έννοια του λαϊκού θα πρέπει να την αντιπαραβάλουμε με το λόγιο. Ο πολιτισμός διαχωρίστηκε σε λαϊκό και λόγιο όταν, το 19ο αιώνα κυρίως, λόγιοι σε διάφορα νεοσύστατα εθνικά κράτη της Ευρώπης στρέφουν το ενδιαφέρον τους προς το λαό της υπαίθρου, από όπου αντλούν παραδοσιακά στοιχεία για να συνθέσουν την εθνική πολιτιστική ταυτότητα. (3) Στην Κύπρο αυτό γίνεται με κάποια καθυστέρηση, μόλις κατά την εκπομπή του περασμένου αιώνα και, κυρίως, κατά τις πρώτες δεκαετίες του εικοστού. Αρκετοί λόγιοι από διάφορα σημεία του ελληνοισμού κάνουν αισθητή την παρουσία τους στο νησί. υπηρετούν κυρίως ως εκπαιδευτικοί ή σε άλλες καίριες θέσεις και τονώνουν την

υποβαθμισμένη πνευματική κίνηση του τόπου τότε με την έκδοση επιστημονικών συγγραμάτων ή περιοδικών εντύπων, τότε με τη διοργάνωση διαλέξεων κ.α. πολιτιστικών δραστηριοτήτων. Πάνω από όλα, όμως, είναι

φανερή η προσπάθεια τους να εφαρμόσουν και στην Κύπρο τις θεωρίες του πατέρα της ελληνικής Λαογραφίας Ν.Γ. Πολίτη. Αξίζει να αναφερθούν εδώ τα ονόματα του Κ. Αμιάντου, Φ. Ζαννέτος, Στ. Κυριακίδης, Σ. Μενάρδος, Α. Σακελλάριος, Ι. Συκουτρής, Β. Τατούκης, Ο. Χρηστίδης κ.α. κοντά σ' αυτούς δραστηριοποιούνται και Κύπριοι π.χ. Ν. Κληρίδης, Δ. Λιπέρτης, Ξ. Φαρμακίδης, Α. Φιλίππου κ.α. Πρός αυτή την κατεύθυνση κινούνται και τα περιοδικά Κύπρου (1911) και Κυπριακά Χρονικά (1923-1937).

Γενικά είναι αποδεκτό ότι τα λαϊκά προϊόντα ή δεδομένα (π.χ. ποιήματα, τραγούδια, μύθοι, παραμύθια, παροιμίες) είναι ανώνυμα, έχουν προφορικό χαρακτήρα, εκφράζουν τις αντιλήψεις, τις ανησυχίες

του λαού και απευθύνονται στο λαό.

Η λόγια παραγωγή, αντίθετα, είναι επώνυμη, έχει γραπτό χαρακτήρα, εκφράζει τα συναισθήματα και τις θέσεις του λόγιου δημιουργού της και απευθύνεται σε γραμματισμένο αναγνώστη.

2.

Μιλώντας συγκεκριμένα για τη λαϊκή ποίηση της Κύπρου, θα πρέπει απαραίτητα να την εντάξουμε στα κοινωνικά συμφραζόμενα, συγκεκριμένα (context), όπου ανήκει. Η λαϊκή ποίηση λειτουργεί μέσα στα πλαίσια της παραδοσιακής (ή προ-καπιταλιστικής) κοινωνίας, ας πούμε στην Κύπρο των χρόνων της τουρκοκρατίας και της αγγλοκρατίας. Ο λαϊκός ποιητής δρα ως ενεργητικός φορέας της παράδοσης: Κινείται μέσα σε ορισμένα τυποποιημένα πλαίσια (ως προς την μορφολογία και την τεχνική των ποιημάτων του ακολουθεί το δημοτικό τραγούδι) προσαρμόζεται στις εκάστοτε κοινωνικο-οικονομικές δομές και γενικά ανταποκρίνεται στο πνεύμα της ομάδας. Γνωρίζει ότι το έργο του θα περάσει από την αυστηρή λογοκρισία του δέκτη-λαού, ο οποίος ή θα το εγκρίνει, θα το κάνει κτήμα του και θα το παραδώσει στη μνήμη ή θα το απορρίψει και θα το καταδικάσει στη σιωπή. (4)

3.

την περίπτωση της Κύπρου, διάφοροι εσωτερικοί λόγοι (δηλ. το ίδιο το υλικό μας, οι τρόποι με τους οποίους λειτουργεί αυτό το

υλικό μέσα στην ομάδα κτλ) μας υπαγορεύουν να διαχωρίσουμε τον ποιητή από το λαϊκό ποιητή και παραπέρα από τον «τσατιστή» και τον «τραγουδιστή». (5)

Δεχόμαστε ότι ο ποιητής είναι εκείνος ο οποίος ασκεί την «ποιητική» ως επάγγελμα. Δηλ. συντάσσει πολύστιχα αφηγηματικά κείμενα (ποιητάκια), τα οποία αντλούν τη θεματική τους από επίκαιρα γεγονότα κοινού ενδιαφέροντος (π.χ. ερωτικές τραγωδίες, μόδα, θεομηνίες, θαύματα αγίων). Τα στιχουργήματα αυτά ακολουθούν μια τυποποιημένη δομή και στιχουργική και στις πλείστες περιπτώσεις χαρακτηρίζονται από ευκολία σύνθεσης, φλυαρία και προχειρογραφία. Εκδίδονται σε φτηνές, ολιγοσέλιδες φυλλάδες και προορίζονται για τα λαϊκά στρώματα. Ο ίδιος ο ποιητής περιφέρεται σε πανηγύρια και άλλες συγκεντρώσεις και διαφημίζει τα

ποιητάκια του, τραγουδώντας αποσπάσματα από αυτά. Επομένως, ο ποιητής είναι ένας επαγγελματίας στιχοπλάκος, ο οποίος αγωνίζεται να βγάλει το ψωμί του και όχι να κάνει τέχνη. (6)

Για το λαϊκό ποιητή έχει γίνει ήδη λόγος σε αντιδιαστολή με το λόγιο δημιουργό. Ο Κύπριος λαϊκός ποιητής είναι συνήθως αγράμματος, ανεπηρέαστος από την λόγια παιδεία. Δημιουργεί το έργο του στην τοπική διάλεκτο γιατί μονάχα αυτήν ξέρει. Τραγουδά τις χαρές και τις λύπες της ομάδας, τα προβλήματα και τους προβληματισμούς της. Η ποίηση του είναι αδιάφορη δεμένη με το λαό. (7) απ' αυτόν αντλεί το υλικό του και σ' αυτόν απευθύνεται. Επομένως, η ποίηση του εναρμονίζεται πλήρως με τη δεσποζούσα (πατριαρχική) ιδεολογία της κοινωνίας στην οποία ζει.

Δύο όψεις της κυπριακής λαϊκής ποίησης, οι οποίες έχουν σχετική αυτοτέλεια, είναι το «τσιατισμα» και το δίστιχο ή ολιγόστιχο ερωτικό τραγούδι.

Το πρώτο εμπεριέχει το στοιχείο του διαγωνισμού, της αναμέτρησης: Δύο ή περισσότεροι «τσιατιστές» (ή «τραγουδιστές») διαγωνίζονται με αυτοσχέδια διαλογικά δίστιχα (ή ολιγόστιχα τραγούδια, πάνω σε ένα συγκεκριμένο θέμα, σε καθορισμένο χώρο - χρόνο (κυρίως σε τραπέζια διασκεδάσεων ή κατά την μερα του Κατακλυσμού). Ο κάθε «τσιατιστής» προσπαθεί να στριμώσει τον αντίπαλο του με έξυπνες απαντήσεις, που πρέπει να δωθούν χωρίς χρονοτριβή για να κερδίσει την επιδοκίμασία του ακροατηρίου, ενώ το βιολί και το λαούτο

καλύπτουν με τη μουσική τους τα κενά.

Το δίστιχο ή ολιγόστιχο ερωτικό τραγούδι έχει βαθιές ρίζες, οι οποίες χάνονται μέσα στο χρόνο. Ο «τραγουδιστής» υμνεί τον έρωτα με τη συνοδεία βιολιού, κατά την διάρκεια πανηγυρικών συγκεντρώσεων. Όπως παρατηρεί ο Γ. Μολέσκης, στο ερωτικό δίστιχο υπάρχει «μία καθορισμένη ποιητική, με το δικό της επεξεργασμένο σύστημα μέσων έκφρασης, τον κύκλο των συμβόλων της, τον τρόπο δόμησης των παραστάσεων και των εικόνων της κλπ.» (8)

Είναι φανερό ότι δεν μπορούμε να θέσουμε στεγανά όρια ανάμεσα στο λαϊκό ποιητή, τον τσιταριστή και τραγουδιστή. Παρόλο που χρειάζεται - εκ των πραγμάτων - να γίνεται διαχωρισμός ανάμεσα στην λαϊκή ποίηση και τα ποιητάκια (αυτά τα δεύτερα είναι στιχουργήματα όχι ποίηση) (9), ωστόσο δεν κρίνεται σκόπιμο να θέσουμε το τίτλο του λαϊκού ποιητή ή ποιητάρη, του τσιταριστή ή του τραγουδιστή στο ένα ή στο άλλο όνομα. Επομένως θεωρούνται εντελώς άστοχα και άσκοπα τα δέκα ερωτήματα του Κ.Γ., ο οποίος «ανησυχεί» για το που θα εντάξουμε τους Χ. Πριγκιπούλου, Χ. Αζίνο, Π. Λιασίδη, Α. Ματπουλά κ.α.

Στη λαϊκή ποίηση ενδιάφερη περισσότερο το ίδιο το αντικείμενο, το υλικό, παρά το δημιουργό. Εξάλλου, είναι γνωστό ότι αρκετά ονόματα διαπερνούν τις διάφορες «κατηγορίες», αφού ασχολήθηκαν με τη λαϊκή ποίηση, το τσιτάτισμα ή το ερωτικό τραγούδι, ενώ ορισμένοι έγραψαν και ποιητάκια. Σε καμία περίπτωση όμως, δεν μπο-

ρούμε να θεωρήσουμε ως λαϊκή ποίηση το ποιητάριο - έστω και αν αυτό κάπου φαίνεται ότι είναι λαϊκό κέτροπο (π.χ. στη μορφολογία, στιχουργική). Από την άλλη, είναι ο ίδιος ο λαός, η ομάδα η οποία θα αναδείξει το λαϊκό ποιητή της. Έτσι, στην παραδοσιακή κοινωνία, δεν μπορεί να επέμβει ο οποιοσδήποτε λόγιος ή τεχνokrίτης για να χαρακτηρίσει κάποιον «λαϊκό ποιητή» και να τον επιβάλει στην ομάδα. (Κάτι ανάλογο φαίνεται ότι γίνεται σήμερα στη «βιβλιοθήκη Κυπρίων λαϊκών ποιητών» κ.α)

4.

Είναι, ίσως, πολύ πιο χρήσιμο να εξετάσουμε ορισμένα άλλα θέματα π.χ. μπορούμε να μιλούμε με σιγουριά για παραγωγή λαϊκής ποίησης στη σημερινή Κύπρο; Ή πόσο λαϊκή είναι η σύγχρονη κυπριακή «λαϊκή» ποίηση; Ή γενικότερα, ποιά περιεχόμενο μπορούμε να δώσουμε στον όρο «λαϊκός πολιτισμός»; Ακόμη, μπορούμε να μιλήσουμε για παραδοσιακή κοινωνία (ας μην πια-

στούμε από τις εξαιρέσεις) στην Κύπρο του 1988;

Δεν προτίθεται - εδώ τουλάχιστον - να συζητήσει ή να απαντήσει αυτά τα ερωτήματα. Θα δοκιμάσω μόνο να θίξω ορισμένα σημεία τους.

Η Κύπρος είναι από τους λίγους χώρους του ελληνισμού (10) όπου εξακολουθεί και σήμερα η παραγωγή μιας «λαϊκής» (μάλλον λαϊκότερης) ποίησης, η οποία παρουσιάζει ορισμένες ιδιαιτερότητες και κάπου φαίνεται να ξεφεύγει από ό,τι γενικά ονομάζουμε λαϊκή ποίηση. Αυτή η λαϊκότερη ποίηση που «ανθίζει» στις μέρες μας κάποτε είναι προφορική (π.χ. τσιταρισματα, ερωτικό τραγούδι), ωστόσο αποκτά, ολοένα και περισσότερο, γραπτό χαρακτήρα. Από την άλλη, ακολουθεί ορισμένα χαρακτηριστικά της λαϊκής ποίησης (π.χ. τυποποιημένα στοιχεία στη στιχουργική και τη μορφολογία), όμως θα πρέπει να διευκρινιστεί πού και πόσο λειτουργεί σήμερα αυτή η «λαϊκή» ποίηση; Εκφράζει τους πόθους και τους καημούς μιας ομάδας ή έχει ευρεία «κατανάλωση»;

Σχετικά με το θέμα «λαϊκός πολιτισμός» αξίζει να αναφερθούν εδώ κάποια συμπεράσματα από ανάλογο έρευνα που διεξήγαγε το αθηναϊκό περιοδικό Αντί (11) και να επισημάνουμε ορισμένες συσχέτισεις για τα πράγματα εδώ στη Κύπρο. Η Άλκη Κυριακίδου-Νέστορος σημειώνει για το λαϊκό πολιτισμό:

«(...) ως το Β' παγκόσμιο πόλεμο δικαιολογούνται ίσως οι λαογράφοι μας να μιλούσαν για «λαϊκό πολιτισμό» και να εννοούν τον πολιτισμό της υπαίθρου, γιατί υπήρχε, έστω και εξα-

σθενημένο, ένα σύστημα ζωής διαφορετικό, το οποίο διακρίνει τους Έλληνες χωρικούς από τους αστούς συμπατριώτες τους. Μετά το 1950 όμως, για λόγους που οφείλονται τόσο στις πολιτικές συνθήκες της πατρίδας μας εκείνη την εποχή, όσο και στη ραγδαία αλλαγή της τεχνοοικονομικής βάσης του πολιτισμού μας, δηλ. την ουσιαστική είσοδο μας στη βιομηχανική φάση της ιστορίας μας, ο λαϊκός πολιτισμός ως σύστημα ζωής, ως ένας βίος οικοδομημένος πάνω σε συγκεκριμένες ιστορικές επιλογές - με δύο λόγια: ο λαϊκός πολιτισμός ως ιστορική πραγματικότητα - δεν υπάρχει πια». (12)

Εξάλλου ο Αλέξης Πολίτης σημειώνει ανάμεσα σ' άλλα: «(...) Οι περίφημες «ρίζες» ανακαλύπτονται πάντα αφού ξεραθούν. Έτσι δείγμα ή καθρέφτης του «γνήσιου» λαϊκού δεν είναι ό,τι χρησιμοποιεί αυτή τη στιγμή ο λαός, αλλά ό,τι έπαψε πια να χρησιμοποιεί». (13)

Μήπως οι παραπάνω σκέψεις θα μπορούσαν να ισχύσουν και στην περίπτωση της Κύπρου; Ή μπορούμε να υποστηρίξουμε ότι επιβιώνει ακόμη στην κυπριακή κοινωνία η λαϊκή ποίηση, η λαϊκή ενδυμασία, η λαϊκή αρχιτεκτονική κτλ; Ή μήπως μπορούμε να δεκτούμε την άποψη ότι υπάρχει ακόμη στο νησί μας παραδοσιακή κοινωνία μετά το 1960 και κυρίως μετά το 1974;

5.

Ελπίζω ότι ο Κ.Γ. θα συζητήσει γόνιμα και διεξοδικά, ως ειδικός και με την πολλή αυτοπεποίθηση που τον χαρακτηρίζει, ορισμένα βασικά θέματα γύρω από την λαϊκή ποίηση της Κύπρου.

Σχετικά με τις απορίες 1, 2 και 4 του Κ.Γ. πιστεύω ότι έχει πάρει ήδη την απάντηση που ζητούσε από το ίδιο το περιοδικό Εντός. (14)

Δεν μπορεί να μείνει ασχολίαστη η απορία με τον αριθμό 3, όπου ο Κ.Γ. διερωνάται: «Πρόσεξε ότι αρκετές παρατηρήσεις του για την κυπριακή ερωτική ποίηση είναι ταυτόσημες με δικές μου παρατηρήσεις για το ίδιο ερωτικό θέμα». Δεν είχα την τύχη (;) να δω τη σχετική «μελέτη» του. (16) Ωστόσο φρόντισα και τη διάβασα αυτές τις τελευταίες μέρες: το σχετικό με την ερωτική ποίηση μέρος αποτελείται από τέσσερις (4) σελίδες, από τις οποίες οι μισές καλύπτονται με στίχους που παρατίθενται. Οι υπόλοιπες δύο περιέχουν παρατηρήσεις καθαρά περιγραφικές, χωρίς οποιαδήποτε ερμηνεία. Πιστεύω πως στη συγκεκριμένη «μελέτη» του ανταποκρίνεται απόλυτα εκείνο το περίφημο ερώτημα του: «Ποιά θα είναι η συμβολή της δικής του «έρευνας» στο θέμα αυτό»;

Τελειώνοντας ομολογώ πως με κατάντησαν οι φιλοφρονήσεις του Κ.Γ. γύρω από το άτομο μου, οι οποίες, όμως, βρίσκονται σε μεγάλη αντίθεση με τους «συμβουλευτικούς» αφορισμούς του. ●

ΣΗΜΕΙΩΣΕΙΣ

1. περ. Εντός των τειχών, τευχ. 38 Δεκέμβριος 1988, σσ.24-25
2. περ. Εντός τευχ. 37 Νοέμ.1988, σσ 30-34 και τευχ. 38 ο.π.σ.18-23
3. βλ. σχετικά, Άλκη Κυριακίδου-Νέστορος, «Λαϊκός πολιτισμός» και «Πηγές για το λαϊκό πολιτισμό της τουρκοκρατίας», στο Ελλάδα-Ιστορία και πολιτισμός, 1981,σ.224-278
4. βλ. και Θεοδ. Νικολάου, «Ο λαϊκός ποιητής Ξενης Πάσσαλος», εισαγωγή στο Ξ. Πάσσαλου, Ποιήματα, Κύπρος 1978, σ. 9-10.
5. Ανάλογο διαχωρισμό έχει κάνει και ο Γ.Μολέσκης στη μελέτη του «Η κυπριακή διάλεκτος και η ποίηση της» περ. Νέα Εποχή, τευχ.173-174 (Ιούλης- Οκτώβριος 1985) σελ.332-346.
6. Από νωρίς (1939) ο Αντής Περνάκης διαχωρίζει τους ποιητάρηδες από τους λαϊκούς ποιητές: «Η πραγματική εντούτοις λαϊκή ποίηση της τουρκοκρατίας κι αργότερα δεν έβγαине απ' τους ποιητάρηδες, που κατά το πλείστον ριχοί και καμιά ειλικρίνεια ασήματος δεν τους χαρακτήριζε, απ' τους ανώνυμους λαϊκούς τραγουδιστές (...)» βλ. σχετικά Α.Περνάκη, ΑΝΑδρομές, Λευκωσία 1980, σ. 30-39
7. Ο Θεοδ. Νικολάου περιγράφει με μια αξιολογική εικόνα αυτή την άρρηκτη σχέση λαϊκής ποίησης και λαού: Η λαϊκή ποίηση «μοιάζει με τ' απομεινάρια ενός ψαριού που μπορεί να διαβεί επάνω στις εγκαταλείψεις των βουνών. Το ψαροκόκκαλο έχει γίνει εάν με τα γύρω του, και δεν είναι πια ύλη, αλλά σχήμα. Προσπαθείς να το βγάλεις και χάνεται. Προσπαθείς να απομονώσεις την ποίηση από την ψυχή του λαού και δεν υπάρχει ούτε ποίηση ούτε λαός». βλ. Θ.Νικολάου, ο.π., σ.9
8. Γ. Μολέσκης ο.π., σ.343
9. Οι εξαιρέσεις υπάρχουν πάντα, όμως δεν μπορούν να καταργήσουν τον κανόνα.
10. βλ. και Ερ. Καψώμενος, Το σύγχρονο κρητικό τραγούδι. Η δομή και η ιδεολογία του, Αθήνα 1979, σ.284.
11. περ. Αντί, τευχ. 40,41 και 43 (1976)
12. Στο ίδιο, τευχ. 40 ο.π.
13. Στο ίδιο, τευχ. 43, ο.π.
14. βλ. περ. Εντός, τευχ. 38 ο.π.σ.24.

αποστολη

αντι-ποιηση
απο
την
ανεκδοτη
συλλογη:
ανατομια-
αιρετικα
αντι-ποιηματα
πολυ
σκληρα
και
χωρις
προσωπειο

Λευκωσια-Λονδανο-αθηνα
1988-1989

Αθήνα, 9. XII. 1988
Κώστας Κύρρης

Αγαπητέ Πρωθυπουργέ, τα Σέβη μου.
Από την χώρα του Ορθού Λόγου σου αναγγέλω
ότι επιτέλους άρχισε απόψε
στις κεντρικές συνοικίες της πρωτεύουσας
ο τετρακοσιοστός τριακοστός τρίτος
παράλογος εμφύλιος πόλεμος
αυτού του αξιοαγάπητου έθνους.

Ήδη σκοτώθηκαν πολλοί λεβέντες,
το πυροβολικό και τα αυτόματα
θερίζουν μικρούς, μεγάλους.
Καταρρέουν ουρανοξύστες και μικρομάγαζα,
κραυγές θριάμβου και θρήνοι-
δονούν τον μολυσμένο αέρα
που κατάντησε μαύρο νέφος.

Ως τώρα έχουν εμπλακή στις μάχες
οι ένοπλες ομάδες των τριών μεγαλύτερων κομμάτων
κι επικείται η συμμετοχή του τέταρτου.
Ως τα ξημερώματα καμιά φατριά ή κόμμα
δεν θέλει απουσιάζειν από τις αιματηρές συγκρούσεις.

Αυτό δεν εζήτησες; Ιδού το επέτυχα
και με πολυ μικρές δαπάνες: εξαγοράσαμε
μόνο πέντε- έξι κομματάρχες-
οι υπόλοιποι αυτομάτως έπονται.
Ξέρεις για το φιλότιμο και τον συρμό,
την μίμηση και την ανάγκη εκφράσεως,
για το αστείρευτο χιούμορ αυτών των γραφικών ανθρώπων.

Ξεκίνησαν ν' αλληλουϊβρίζονται με ασυνήθιστη ένταση
γιατί κάτι σκάνδαλα επιδεικτικά,
όπου όλοι σχεδόν οι πολιτικοί είχαν κλέψει.
Μερικοί δεν πρόλαβαν ή δεν κατόρθωσαν
άλλοι δεν ήξεραν πότε να σταματήσουν
Άκρη δεν βρίσκεται: μάλλον το πρόβλημα ήταν
ποιός θα έκλεβε τα περισσότερα.
Τώρα όμως έχουν λησμονήσει τις αιτίες
δεν ξέρουν πια γιατί σκοτώνονται
μέσα στο πηχτό σκοτάδι.
Σημασία πλέον έχει μόνο ο πόλεμος
να ναι αρκούντως εξωντικός.

Εξάλλου το πλιάτσικο φέρνει κέρδη
σ' όλα τα κόμματα. Όσοι δεν έκλειψαν από τα σκάνδαλα
τώρα ληστεύουν ελεύθερα στις μάχες.
Μην ανησυχής, δεν πρόκειται εύκολα να σταματήσουν:
Θ' αλληλοσφάζονται υπερήφανα
όσο να μείνουν οι μισοί, κι όσο έχουν όπλα
και πυρομαχικά- κι αυτά δεν πρόκειται να τους λείψουν,
τα προμηθεύονται άφθονα, όλοι τους στέλνουν
σε αδρές τιμές κι πρώτοι εμείς, το ξέρεις.

Τότε θα επέμβουμε σαν φίλοι,
για να βοηθήσουμε στην ειρήνευση-
έτσι ξεπαστρεύουμε τους υπόλοιπους
ή τους «μεταγενέστερους». Θα τους ευχαριστήση:
έχουν αρχαιότατη πείρα σ' αυτά.
Το γεωπολιτικό παιχνίδι το κερδήσαμε,
βάσεις πετρέλαια κι εμπορικοί σταθμοί δικά μας.

Αποστολή πιστών εξετελέσθη,
αναμένω βράβευσιν μου
κι ένα καλό υπουργείο στον επόμενο
κυβερνητικό ανασχηματισμό.

Φίλε Πρωθυπουργέ, τα Σέβη μου.

Υ.Γ. Ξέρεις πολύ μου αρέσει
το Υπουργείο των Συνωμοσιών.

απο το χειρογραφο στην εκδοση
και του
ΕΝΤΟΣ ΤΩΝ ΤΕΙΧΩΝ

PRINTED
MATTERS
DESKTOP
PUBLISHING
SERVICES

δ.σεβερη 29
453831

Τι θα λέγατε
για μια
συνδρομη
«Εντός»;

ΓΚΑΛΕΡΥ·
ΒΙΒΛΙΟΠΛΕΙΟ

ΚΑΝΑΡΗ 13, ΛΕΜΕΣΟΣ, ΤΗΛ. 051-52667

ΧΑΡΤΟΠΛΕΙΟ
ΒΙΝΤΕΟΗΚΗ

ΤΩΡΑ ΟΛΟΚΛΗΡΩΜΕΝΟ

ΒΑΣΙΛΗΣ
ΜΙΧΑΗΛΙΔΗΣ

1. Η ΖΩΗ ΚΑΙ ΤΟ
ΕΡΓΟ ΤΟΥ
2. ΑΠΑΝΤΑ

εκδόσεις Χρ. Ανδρέου

ΔΕΛΤΙΟ ΠΑΡΑΓΓΕΛΙΑΣ

Προς
Εκδόσεις Χρ. Ανδρέου
Ρηγαίνης 64Α
Λευκωσία Τ.Κ. 2298
Τηλ. 476105 - 466648-9

Παρακαλώ όπως μου αποστείλετε το δίτομο έργο για
τον εθνικό μας ποιητή Βασίλη Μιχαηλίδη ολοκλη-
ρωμένο και σε πολυτελή βιβλιοδέσια. Μαζί με τα βι-
βλία να μου παραδοθούν ΔΩΡΕΑΝ τα πέντε τεύχη
της εφημερίδας «ΔΙΑΒΟΛΟΣ» που εξέδιδε ο ποιητής
το 1888.

Συμφωνώ να πληρώσω £25 για όλα τα πιο πάνω. Η
πληρωμή μπορεί να γίνει τοις μετρητοίς ή με
2 μηνιαίες δόσεις.

Ενδιαφερομαι για 1, 2, 3, 4, 5, σειρές (βάλετε σε κύκλο ότι
σας ενδιαφέρει).

Ον/μιν

Οδός

Περισχρή

Τηλ οικίας

Υπογραφή

Ζητούνται συνεργάτες
πρωίνοί ή απογευματινοί
ή μερικής απασχόλησης
για προώθηση των
εκδόσεων
μας

Οι Γυναίκες Επιστρέφουν

Οι γυναίκες της Κύπρου θα περάσουμε ξανά στις 19 του Μάρτη 1989 τη γραμμή του τούρκικου στρατού κατοχής που διχοτομεί τη χώρα μας.

Οι ειρηνικές πορείες μας κόντρα στη γραμμή της βίας είναι η άρνηση μας να δεχτούμε τη διαίρεση του τόπου μας από τον τούρκικο στρατό. Είναι η βούλησή μας να ζήσουμε σε μια Κύπρο λεύτερη και ενιαία. Είναι το δικαίωμα όλων των προσφύγων να επιστρέψουν στα σπίτια τους και όλων των πολιτών να κινούνται λεύτερα και να ζουν όπου οι ίδιοι θέλουν κι όχι όπου το επιβάλλει με τα όπλα μια χώρα ξένη.

Μια ειρηνική πορεία κόντρα στην τούρκικη βία δεν είναι ούτε η πρόκληση ούτε η αιτία των προβλημάτων μας. Είναι η συνέπεια και η απάντηση στη συνεχιζόμενη διαίρεση του τόπου μας από τον τούρκικο στρατό κατοχής.

Πρόκληση και αιτία είναι η παρουσία των τούρκων εισβολέων και των τούρκων εποίκων που επιβάλλουν τη διχοτόμηση.

Απόφαση και βούληση μας είναι να ζήσουμε ως λεύτεροι πολίτες στον τόπο μας και να κτίσουμε ένα κοινό μέλλον ειρήνης για τα παιδιά μας.

Απόφαση και βούλησή μας είναι να καταργήσουμε την παράνομη γραμμή της βίας που χωρίζει την Κύπρο και το λαό μας στα δυο και απειλεί καθημερινά τη ζωή μας και τη ζωή των παιδιών μας.

Η Κίνηση είναι ειρηνική. Πιστεύει στις ειρηνικές διαδικασίες και την ανάγκη διάλογου για την εξεύρεση λύσης. Θεωρεί όμως, παράλληλα, αναφαίρετο δικαίωμα του λαού και πράξη επιβεβλημένη τη δυναμική έκφραση της αντίθεσης του στην κατοχή και το διαχωρισμό της Κύπρου.

Καλούμε όλες τις γυναίκες της Κύπρου πέρα και πάνω από παρατάξεις, πέρα και πάνω από κόμματα, νάναι έτοιμες για τη μαζική πορεία των γυναικών κόντρα στη γραμμή της βίας και της διαίρεσης της Κύπρου από τους τούρκους εισβολείς.

Για περισσότερες πληροφορίες:
Λεωφόρος Ομήρου 3(ο) (παρά τα γραφεία ΚΕΜΕΚ)
Λευκωσία, τηλ. 02464256
από Δευτέρα μέχρι Παρασκευή 10.00 π.μ. - 1.00 μ.μ.
3.00 μ.μ. - 6.00 μ.μ.